

T.C.
MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS TEZİ

131286

İZNİK GÖLÜ ÇEVRESİNDEKİ YERLEŞİMLERİN
İNCELENMESİ ve YENİ SÖLÖZ GELENEKSEL YERLEŞİM
DOKUSUNUN KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Mimar Burcu BÜKEN

Danışman: Prof. Dr. İLĞİ YÜCE AŞKUN

İSTANBUL-Haziran 2003

KABUL ve ONAY SAYFASI

Burcu Büken tarafından hazırlanan “İZNİK GÖLÜ ÇEVRESİNDEKİ YERLEŞİMLERİN İNCELENMESİ ve YENİ SÖLÖZ GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSUNUN KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA” adlı araştırmanın Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Danışman

Prof Dr. İlgi Yüce AŞKUN

Bu alışma Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon-Tarihi evre Değerlendirilmesi Programı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof Dr. İlgi Yüce AŞKUN (M.S..)

Jüri yesi: Prof Dr. E. Füsun ALİOğLU (Y.T..)

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tülay OBANCAOğLU (M.S..)

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın oluşturulmasında desteğini esirgemeyen, gerekli ortamı oluşturmama yardımcı olan hocam İlgi Yüce Aşkun'a;

Araştırma süresi boyunca yardımlarını esirgemeyen Yeni Sölöz Belediye Başkanı Zafer Çelik'e , belediye görevlisi Aydın Bey'e ve büyük konukseverlik gösteren tüm YENİ SÖLÖZ halkına;

Araştırmanın başından itibaren benimle birlikte olup tüm aşamalarda bana yardımcı olan Atilla Cantimur'a, çalışmanın çeşitli aşamalarında ve tercümelerimde yardım eden Elif Şenel'e ve çalışmanın son aşamasında M.S.Ü. Restorasyon Anabilim Dalı'nda, çalışma ortamındaki görevlerimi olabildiğince üstlenen çalışma arkadaşlarıma;

Eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ve bana uygun çalışma ortamı sağlayan babam Ruhi Büken, annem Aysun Büken ve kardeşim Bilgen Büken'e;

Teşekkür borçluyum.

Burcu BÜKEN

09.09.2003

İZNİK GÖLÜ ÇEVRESİNDEKİ YERLEŞİMLERİN İNCELENMESİ ve YENİ SÖLÖZ GELENEKSEL YERLEŞİM DOKUSUNUN KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

İÇİNDEKİLER I

ÖZET IV

SUMMARY VI

GİRİŞ VIII

I.BÖLÜM

1. İZNIK GÖLÜ YÖRESİNİN FİZİKSEL VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1.Coğrafi Konumu.....	1
1.2.Coğrafi Özellikleri.....	2
1.2.1.Yeryüzü Şekilleri.....	3
1.2.2.Jeolojik Yapı.....	5
1.2.3.İklim ve Bitki Örtüsü.....	6
1.2.4.Ulaşım.....	8
1.3.Yörenin Tarihsel Gelişimi.....	8
1.3.1.Tarihsel Yapı.....	8
1.3.2.Tarih Boyunca Yöreden Geçen Yollar.....	17
1.3.3.Etnik Hareketler.....	21
1.3.4.Demografik Yapı.....	25
1.3.5.Ekonomik-Sosyal Hayat.....	26

II.BÖLÜM

2. İZNIK GÖLÜ ÇEVRESİNDE KORUNMASI GEREKEN DEĞERLER ve YERLEŞİM DOKULARI 33

2.1.İznik Gölü Çevresinde Korunması Gereken Değerler	34
2.2.Yöresel (Vernaküler) Mimari Kavramı ve İznik Gölü Çevresindeki Yerleşim Dokuları	43
2.2.1.Yöresel Mimari Kavramı ve Özellikleri.....	43
2.2.2.Türkiye’de Geleneksel Konutun Tanımı ve Bölgelere Göre Dağılımı	45
2.2.3. İznik Gölü Çevresindeki Yöresel Konut Mimarisini Oluşturan Fiziksel ve Sosyal Etkenler.	49
2.2.3.1. Fiziksel Etkenler.....	49
2.2.3.2. Sosyal Etkenler.....	50
2.2.4.İznik Gölü Çevresindeki Yöresel Konut Mimarisinin Özellikleri	61
2.2.4.1.Yerleşim Dokularının Genel Özellikleri ve Tesbitler	61
2.2.4.2. İznik Gölü Çevresinde Bulunan Yerleşimlerden Örnekler	62
2.2.4.3. İznik Gölü Çevresindeki Geleneksel Konutların Genel Özellikleri	93
2.2.4.3.1. Katların Kullanım Biçimleri.....	93
2.2.4.3.2. Yapım Sistemi Özellikleri.....	94

III.BÖLÜM

3. YENİ SÖLÖZ YERLEŞİM DOKUSUNUN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ, TARİHSEL GELİŞİMİ, ÖGELERİ VE YÖRESEL KONUT MİMARİSİNİN ANALİZİ.....	103
3.1.Yeni Sölöz Yerleşim Dokusunun Coğrafi Özellikleri ve Tarihsel Gelişimi	103
3.1.1.Coğrafi Konumu ve Özellikleri.....	103
3.1.2.Yörenin Tarihsel Gelişimi.....	103
3.1.2.1. Sosyo-Ekonomik Yapı.....	105
3.1.2.2. Demografik Yapı.....	106
3.2.Yeni Sölöz Yerleşim Dokusunun Fiziksel Yapısı.....	112
3.2.1. Kentsel Ölçekte	
Arazi Kullanımı.....	112
Doku Analizi.....	113
Sokak Oluşumu Ve Özellikleri.....	113
3.2.2.Yapı Ölçeğinde	
Kullanım Analizi.....	117
Yapım Sistemi Analizi	117
Strüktürel Analiz.....	117
Yapı Dönem Analizi.....	117
Yapı Durumu Analizi	117
Kat Sayısı Analizi.....	118
3.3.Yeni Sölöz Yerleşim Dokusunu Oluşturan Ögeler	124
3.3.1.Anıtsal Yapılar	124
3.3.2.Sivil yapılar	125
3.3.3.Ekonomik ve Teknik Yapılar	127
3.4.Yeni Sölöz Geleneksel Konutlarının Tanımı, Plan ve Cephe Özellikleri	129
3.4.1.Geleneksel Konutların Konum Planı Özellikleri.....	129
3.4.1.1.Topografyanın Kullanımı	130
3.4.1.2.Yapı-Parsel İlişkisi	132
3.4.2.Yeni Sölöz Geleneksel Konutlarının Plan Özellikleri	134
3.4.2.1.Katların Kullanım Biçimleri	134
3.4.2.2.Plan Düzeni	135
3.4.2.3. Plan Elemanları	138
3.4.3.Geleneksel Konutların Cephe Özellikleri	144
3.5. Yeni Sölöz Geleneksel Konutlarının Yapım Sistemi ve Malzeme Özellikleri	158
3.5.1. Yapım Sistemi Özellikleri	158
3.5.2. Malzeme Özellikleri	166
3.6. Yeni Sölöz Geleneksel Sivil Mimari Yapı Örneklerinin Tesbiti ve Belgelenmesi	167

IV.BÖLÜM

4. YENİ SÖLÖZ KÖYÜNDEKİ SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN BOZULMA NEDENLERİ ve TÜRLERİ	298
4.1. Yeni Sölöz Köyündeki Sivil Mimari Örneklerinin Bozulma Nedenleri	298
4.1.1. İnsana Bağlı (Ferdî)Nedenler	298
4.1.2. Doğal Nedenler	301
4.1.3. Toplumsal Nedenler	302

4.1.3.1. Sosyal Yapıdaki Değişimler	302
4.1.3.2. Ekonomik Yapıdaki Değişimler	304
4.1.3.3. Yasal ve Yönetmel Nedenler	305
4.2. Yeni Sööz Köyündeki Sivil Mimari Örneklerinin Bozulma Türleri	308
4.2.1. Fiziksel Bozulmalar	308
4.2.1.1. Plan Düzeninde Bozulmalar	308
4.2.1.2. Cephe Düzeninde Bozulmalar	316
4.2.1.3. Yapısal Bozulmalar	317
4.2.1.3.1. Taşıyıcı Sistem ve Kaplama Bozulmaları	318
4.2.1.3.2. Yapı Elemanlarının Bozulması	319
4.2.1.3.3. Malzeme Bozulmaları	319

V.BÖLÜM

5. SONUÇ: YENİ SÖLÖZ GELENEKSEL YERLEŞMESİNİ ve SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİ KORUMA ÖNERİLERİ .....

324

5.1. Kuramsal Öneriler.....	324
5.1. Kentsel Ölçekte Koruma Önerileri.....	330
5.2. Yapı Ölçeğinde Koruma Önerileri	331
5.2.1. Planlama ve Mekansal Özelliklere Yönelik Öneriler	331
5.2.2. Cephe Özelliklerine Yönelik Öneriler	333
5.2.3. Yapım Sistemine ve Malzeme Özelliklerine Yönelik Öneriler	333

KAYNAKLAR .....

336

HARİTA KAYNAKLARI .....

340

RESİM KAYNAKLARI .....

341

ŞEKİL KAYNAKLARI .....

341

EKLER: .....

342

Ek 1: Sokak Silüetleri

ÖZET

Bu tezin amacı, Bursa İli'nin Orhangazi İlçesi'ne bağlı olan Yeni Sölöz Beldesi ayrıntılı olmak üzere İznik Gölü çevresindeki yerleşim dokularından seçilen örneklerin incelenmesi ve Yeni Sölöz Beldesi'nin korunması için kuramsal ve uygulama açısından öneriler getirmektir. Korumaya yönelik öneriler, İznik Gölü çevresinde, Yeni Sölöz ölçeğinde ve benzer mimari dokuya sahip yerleşimlerin korunması için uygulanabilir. Tez beş bölümden oluşmaktadır.

I.Bölümde; İznik Gölü yöresinin fiziksel ve tarihsel özellikleri incelenmiş ve yöresel konut mimarisinin içinde olduğu çevrenin tarihsel, sosyal, ekonomik ve demografik yapısı ortaya konulmuştur.

II.Bölümde; İznik Gölü çevresinde korunması gereken değerler incelenmiş, yörede koruma altına alınması gereken yöresel konut mimarisini oluşturan fiziksel ve sosyal etkenler tanımlanmıştır. İznik Gölü çevresindeki yerleşim dokularının ve geleneksel konutların özellikleri ve Anadolu konut mimarisi içindeki yeri ortaya konulmuştur.

III.Bölümde; Yeni Sölöz'ün yerleşim dokusu ve konut mimarisi ayrıntılı olarak çözümlenmiştir. Öncelikle yerleşmenin coğrafi özellikleri, tarihsel gelişimi incelenmiştir. Yeni Sölöz geleneksel yerleşim dokusunun fiziksel özellikleri kentsel ve yapı ölçeğinde olmak üzere iki ana başlık altında değerlendirilmiş, yapılan analiz çalışmaları sunulmuştur. Yeni Sölöz yerleşim dokusunu oluşturan yapı türleri incelenmiştir. Geleneksel konut mimarisinin konum plan, plan, cephe, yapıım sistemi ve malzeme özellikleri açısından çözümlenmesi yapılmıştır.

IV.Bölümde, Yeni Sölöz yöresel konut mimarisinin koruma sorunları, konutların bozulma nedenleri ve türlerine bağlı olarak ortaya konulmuştur. Bozulma nedenleri, insana bağlı nedenler, doğal nedenler ve toplumsal nedenler başlıkları altında incelenmiştir. Bunlara bağlı olarak ortaya çıkan bozulma türleri, çevresel, işlevsel, ekonomik ve fiziksel bozulma olarak sınıflandırılmıştır. Plan düzeninde, cephe düzeninde ve yapıım sisteminde meydana gelen fiziksel bozulmalar çözümlenmiştir.

V.Bölümde, Sonuç olarak, ülkemiz açısından koruma sorunları doğrultusunda, Yeni Sölöz geleneksel yerleşim dokusunun korunması için yasal-örgütsel, kültürel-egitimsel ve sosyo-ekonomik açıdan öneriler getirilmiştir. Bu öneriler doğrultusunda kent ölçeğinde ve yapı ölçeğinde çözümler ortaya konulmuştur.

SUMMARY

The aim of thesis is the examination of the settlement areas around the İznik Lake, especially a detailed analysis of Yeni Sölöz Municipality in Orhangazi Province of Bursa and putting forward theoretical and applicable suggestions for the conservation of Yeni Sölöz. Suggestions about conservation can be applied in Yeni Sölöz and other settlement areas around the İznik Lake with similar architectural characteristics. The thesis consists of five sections:

In Section I, the physical and historical features of the İznik Lake district have been examined and historic, social, economic and demographic structure of the district where traditional housing architecture is settled.

In section II, architectural values that should be taken under conservation in the neighbourhood of the İznik Lake, have been examined; and the physical and social factors that make up local housing architecture in the district and should be protected, have been described. The features of the traditional houses and the settlement areas around the İznik Lake and their place in the Anatolian housing architecture have been put forward.

In section III, the structure of the settlement and housing architecture of Yeni Sölöz have been analysed in detail. First, the geographical features and historical development of the settlement have been examined. The physical features of the traditional settlement structure of Yeni Sölöz have been evaluated in two main groups; in urban planning and building scales and the results of the analysis have been put forward. The building types that make up Yeni Sölöz settlement structure have been examined. An analysis of traditional housing architecture has been made in the aspect of landscape plan, facade, construction system and building material properties.

In Section IV, the conservation concerns of Yeni Sölöz local housing architecture have been handled in two parts, as the reasons and types of decay in houses. The

reasons of decay have been classified as reasons related to human, natural reasons and social reasons. The types of decay that occurred due to as a result of these reasons have been handled in four groups: environmental, functional, economic and physical decay. Physical decay that occurred in plan, facade and construction system has been analysed.

In section V, as a result, legal-organizational, cultural-educational and socio-economic suggestions for the conservation of Yeni Sölöz traditional settlement area have been put forward in accordance with the conservation concerns with in our country. Due to these suggestions, solutions in urban and building scale have been found.

GİRİŞ

AMAÇ

Bir toplumun kültürünün temel anlatımı olan sivil mimarlık, bir yandan o kültürün bölgesiyle ilişkisini gösterirken, bir yandan da dünyanın kültürel çeşitliliğini yansıtması bakımından önemlidir.

Bu araştırmada, Yeni Sölöz ayrıntılı olmak üzere, Orhangazi ilçesine bağlı Gürle/Yukarı Gürle, Yeni Gürle, Akharem, Gemiç, Paşapınar, Dutluca, Sölöz ve köyleri ve İznik ilçesine bağlı Elmalı, Dutluca ve Gürmüzlü köylerinde çalışma kapsamında, incelemeler yapılmıştır. Orhangazi ilçesine bağlı Gürle, Gemiç, Sölöz ve Yukarı Sölöz köylerinden yapı örnekleri seçilmiştir. İznik gölü çevresinde bulunan yerleşimlerden tez çalışması için seçilenler, yöresel konut mimarisi örneklerinin yoğun olarak bulunduğu köylerdir. Yerleşimlerin, göl kenarı, yamaç veya dağlık bölgeler gibi farklı konumlarda kurulmuş olmaları tercih kriterlerinden diğerini oluşturmaktadır. Geleneksel konutların korunmasında, geleneksel üretim biçimleri ve malzemelerin tanınmasının önemi büyüktür. Bu yaklaşıma bağlı olarak, örnek araştırma alanında yöresel konut mimarisini tanımaya yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Koruma kültürel ve ekonomik bir sorundur. Yasal ve mali açıdan desteklenmesi gereken koruma çalışmalarında, doğru müdahale biçimlerinin tesbiti için bozulma nedenlerinin araştırılması gerekmektedir. Çalışmada amaç, bu ön çalışmalardan elde edilecek verilerle, Yeni Sölöz yerleşmesinin bütüncül bir yaklaşım ile korunmasının ve uygulamadaki restorasyon ilkelerinin bir model teşkil edecek şekilde ortaya çıkartılmasıdır.

Çalışmanın konusu Yeni Sölöz ile sınırlı olsa da, oluşturulacak olan modelin, Yeni Sölöz ile aynı coğrafi, ekonomik ve sosyal özellikler taşıyan diğer geleneksel yerleşim birimlerinde de kullanılması temenni edilmektedir.

YÖNTEM

Yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda oluşturulan araştırmada inceleme yöntemi:

Yeni Sölöz yerleşiminin bulunduğu çevrenin coğrafi özellikleri, sosyo-ekonomik, demografik yapısı ve tarihi gelişimi incelenmiştir.

İznik Gölü ve çevresinde oluşmuş yöresel konut mimarisi, oluşumunu belirleyen fiziksel ve sosyal etkenler doğrultusunda incelenerek, Anadolu Konut Mimarisi içindeki yeri ortaya konulmuştur.

Araştırma konusu olan, Yeni Sölöz geleneksel yerleşimi kentsel ölçekte ve yapı bazında ele alınmış, yöresel konut mimarisi örnekleri genelden birime ayrıntılı olarak çözümlenmiştir.

Koruma çalışmalarında uygulama kriterlerinin saptanması için koruma sorunları ve nedenleri ortaya konmuş, bu sorunların çözümlenmesine yönelik kuramsal açıdan öneriler getirilmiştir. Kent ve yapı ölçeğindeki uygulamalar için koruma ölçütleri oluşturulmaya çalışılmıştır.

I.BÖLÜM

1. İZNIK GÖLÜ BÖLGESİNİN FİZİKİ TANIMI,SOSYO-EKONOMİK YAPISI ve TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1 COĞRAFİ KONUMU

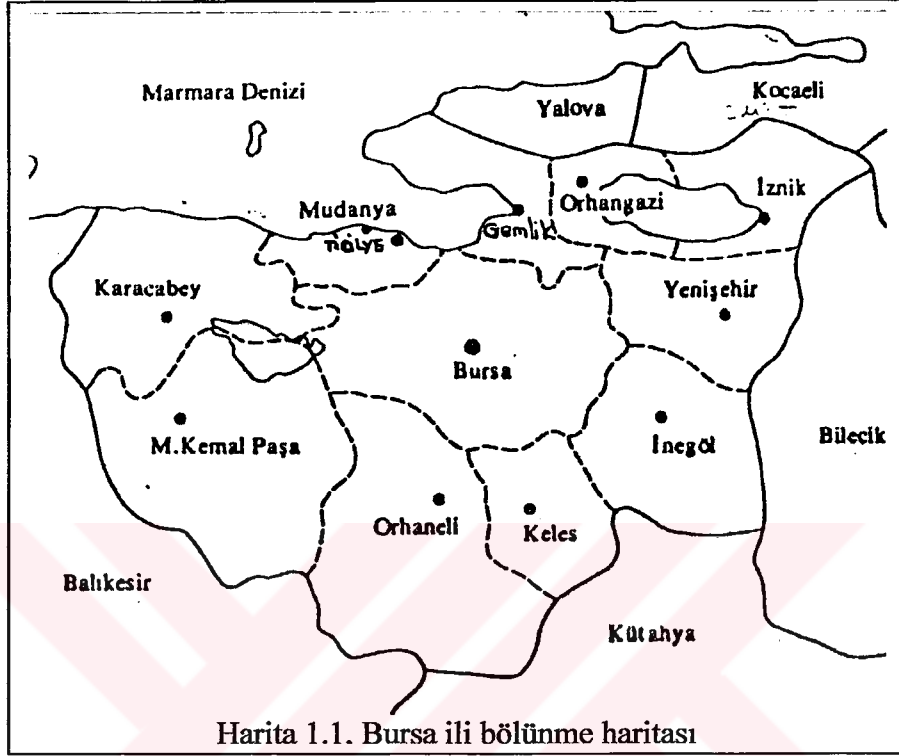
İznik Gölü çevresindeki kırsal yerleşimler, Bursa'nın Orhangazi ve İznik ilçelerine bağlıdır. Bursa ilinin kuzeydoğusunda yer alan yörenin kuzeyinde Yalova ve Kocaeli, kuzeydoğusunda Sakarya ve doğusunda Bilecik illeri, güneyinde Yenişehir ve batısında Gemlik ilçeleri bulunur. (harita 1.1)

İstanbul-Bursa karayolunun üzerinde, İznik Gölü' nün batısında bulunan Orhangazi ilçesi Bursa'ya 48km. ve İznik Gölü' nün doğusunda yer alan İznik ilçesi 97 km. uzaklıktadır.

Orhangazi ilçesine bağlı 24, İznik merkez ilçesine bağlı 40 köy bulunmaktadır. Orhangazi İlçesine; Akharem(Apeköy), Bayırköy, Cihanköy, Dutluca, Fındıklı, Gedelek, Gemiç, Gölyaka (Mahmure), Gürle (Müslim Gürle), Hamzalı, Heceler, Karsak, Keramet, Mahmudiye, Ortaköy, Örnekköy, Paşapınar (Mamca), Üreğli, Yeni Gürle köyleri ve Çakırlı, Narlıca, Sölöz (Müslim Sölöz), Yeni Sölöz ve Yeniköy beldeleri bağlıdır.

İznik İlçesine bağlı köyler; Aydınlar(Atiye) (Çiftlikbağ), Bayındır(Mahmure), Boyalıca, Çandarlı (Uzunçayır), Çakırca, Çamdibi (Hotoz), Derbent (Pamucak), Dere, Dırazalı, Elbeyli, Elmalı, Göllüce (Balarım), Gülistan (Küristan), Gürbüzlü, Hacıosman, Hisardere, Hoca, İhsaniye (Aykıroluk), İnikli, Kaynarca, Kırıntı, Lütfiye (Küristan Yaylası), Mahmudiye (Akçalan), Mecidiye, Mesudiye (Çamurluboğaz), Mustafalı, Müşküre, Nüzhetiye, Orhaniye (Akköy), Osmaniye (Mercimek), Ömerli, Sansarak, Sariağl, Süleymaniye, Şerefiye, Tacir ve Yörükler köyleridir. (harita 1.2)

Yöredeki kırsal yerleşimler, Katırlı ve Samanlı Dağları'nın eteklerinde, İznik Gölü çanağında zeytinliklerin ve ormanların içinde kurulmuştur.

1.2 COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

1.2.1 Yeryüzü Şekilleri

Bursa İli'nin yeryüzü şekilleri birbirinden eşiklerle ayrılmış çöküntü alanları, yüksek olmayan dağlar ve yükseklikleri kimi zaman 1000m'ye varan ovalardan oluşur.¹ İznik ve Ulubat Gölleri ile Bursa, Yenişehir, İnegöl Ovaları çöküntü alanlarını oluşturur. (Harita 1.3)

İznik Gölü'nün kuzeyinde, doğu-batı yönünde uzanan Samanlı Dağları Gemlik Körfezi'nin kuzeyinden geçerek Marmara Denizi'ne ulaşır. 1600m yükseklikteki Kıltepe Samanlı Dağları'nın en yüksek tepesidir.²

¹ 'Bursa', Yurt Ansiklopedisi, İstanbul, 1982, C. 3, s.1612

² M.Yörük, K. Kolukisa, 'Cumhuriyetin 50.yılında Bursa; 1973 İl Yılığ', Bursa, 1973, s.26

Gölün güneyinde uzanan Katırlı (Katranlı) Dağları'nın güneydoğuda İznik-Yenişehir arasında kalan bölümü "Avdan Dağı" adıyla anılır. Gemlik ilçesinin güneyine kadar uzanan dağ sırasının en yüksek noktası 1283m yükseklikteki Karsak Tepesi'dir.³

Yöre, batıda Samanlı ve Katırlı Dağları'nı ayıran bir geçit olan "Karsak (Garsak) Boğazı" ile Gemlik Körfezi'ne; güneyde Katırlı Dağları üzerinde bulunan Drazali Derbent'i (Boğazı) ile Yenişehir ovasına; kuzeyde Samanlı Dağları üzerindeki Kızderbent ile Karamürsel'e bağlanır.

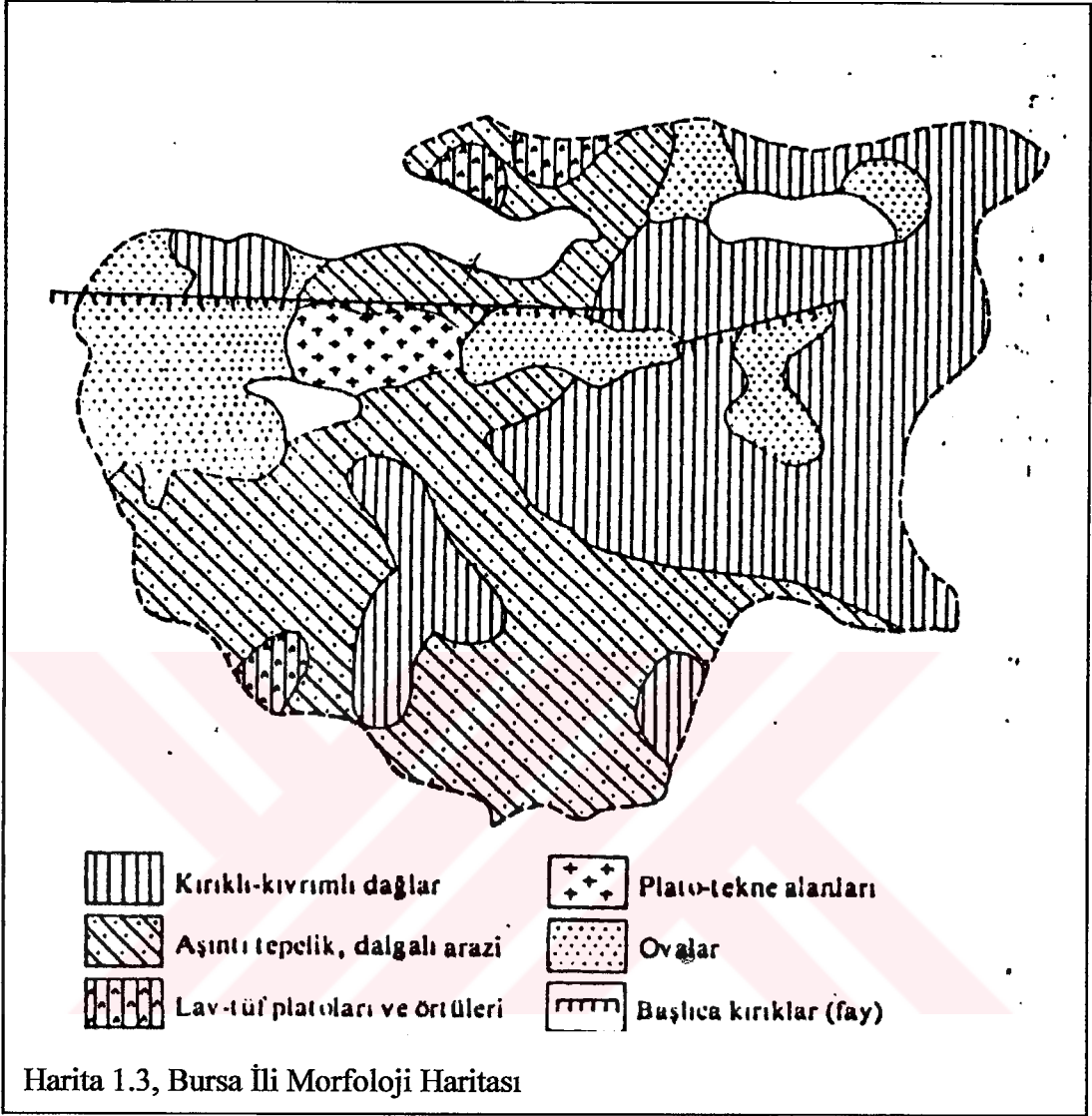
Gemlik Körfezi'nin 16km doğusunda bulunan İznik Gölü, 10-11.5km'lik. genişliği ve 308km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 5. büyük gölüdür. Derinliği ortalama 30m. olan göl, bir tektonik çukur içerisindedir.⁴ Gölün düzensiz hacmi taşkınlara neden olduğundan, batı kıyısı doldurulmuş ve Gemlik Körfezi'ne açılan bir kanal ile suyun yüksekliği kontrol altına alınmıştır. Gölün güney kıyılarının büyük bölümü kumsaldır.

Samanlı-Katırlı Dağları arasında Karsak Boğazı'nı oluşturan vadi, İznik Gölü'ne doğru genişleyerek "Orhangazi Ovası'nı" meydana getirir. İznik Gölü'nün batısında, 170 km²'lik bir alana yayılan ova, alüvyon birikintilerinden oluşmuştur. Orhangazi Ovası, tabanını İznik Gölü'nün batı kıyısı, tepesini Karsak Boğazı'nın oluşturduğu, üçgen şeklinde, kapalı bir çanağa benzemektedir. Karsak Çayı, gölün fazla sularını Marmara Denizi'ne akıtırken ovayı da sular. İznik Gölü'nün doğusunda ise 90km²'lik alanı kaplayan "İznik Ovası" bulunmaktadır.

Yörede dağlardan çıkan büyük, küçük birçok akarsu bulunmaktadır. Bunların en önemlisi Karsak Çayı'dır. Çeltik, İşkembe, İncesu, Karasu, Patlak suyu diğer akarsulardır. Yörede içme suyu olarak kullanılan, Nadir, Kaynarca, Ilıpınar kaynakları gibi çok sayıda kaynak vardır.

³ 'Bursa', (C. 3,1982),y.a.g.e, 1612

⁴ 'Bursa', (C. 3,1982),y.a.g.e, 1614

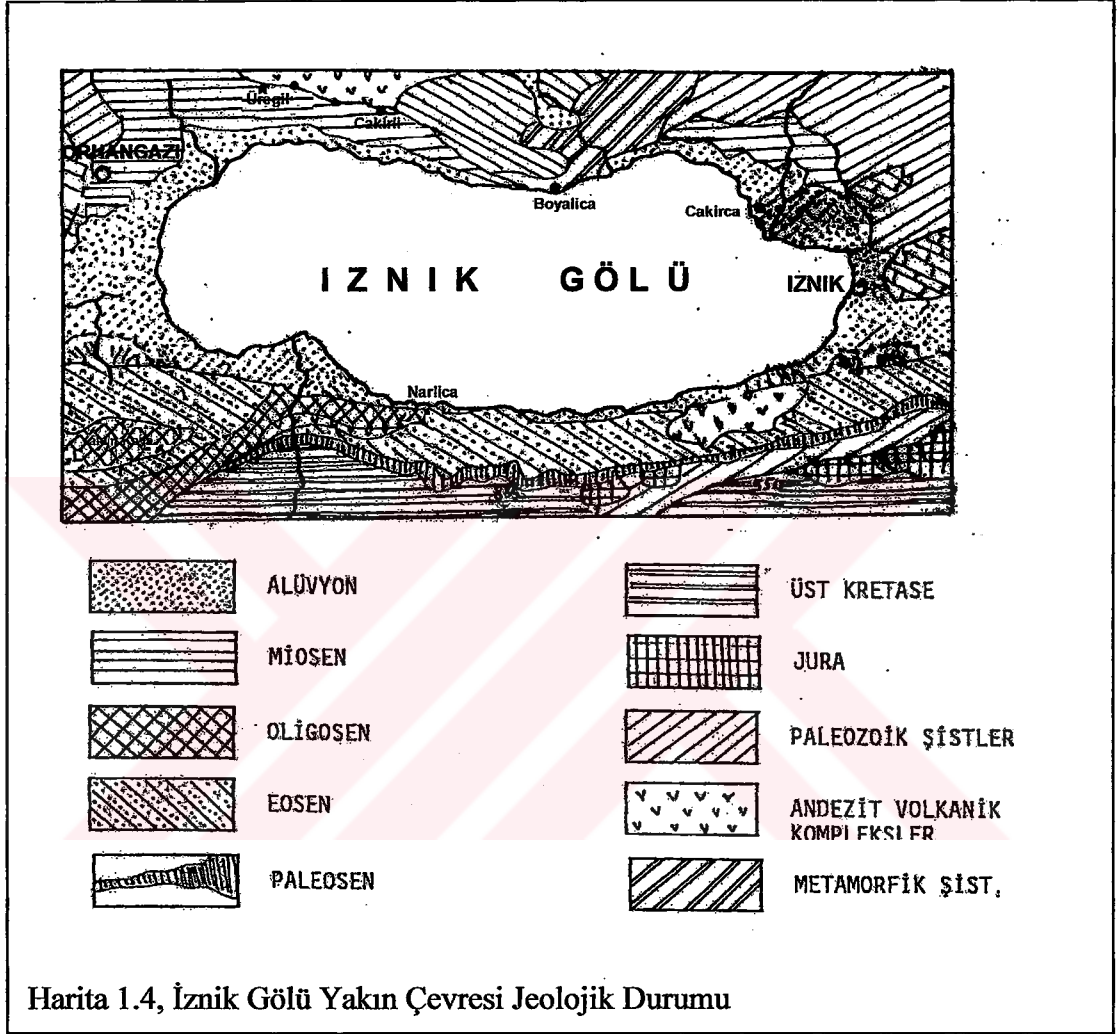

1.2.2 Jeolojik Yapı

Kuzey jeolojik kuşağında yer alan İznik Gölü çevresi oluşumunu III. ile IV. jeolojik zamanda tamamlamıştır. Yöre; çöküntü alanında bulunan neojen kitle, ovayı oluşturan genç dolgu kısım ve kırıklı-kıvrımlı dağlar üzerindedir. Yer kabuğundaki hareketlerden ve dağ oluşumlarından etkilenerek kırılan İznik Gölü ve çevresi, birinci derece deprem bölgesindedir. Gölün güney sınırından başlayarak Gemlik Körfezi'ne kadar uzanan bir fay çatlığı bulunmaktadır. Gölün, İznik'ten Ortaköy'e

kadar olan bölümünde ve Karsak Vadisi'nin etrafında billuri kalkerlerle mermerler bulunur.⁵ (harita 1.4)

1.2.3 İklim Ve Bitki Örtüsü

Bursa'nın coğrafi konumu ve arazisindeki kot farklılıkları nedeniyle ilin çeşitli bölgelerinde birbirinden ayrı iklim özellikleri görülür.⁶ İznik Gölü çevresi, Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş iklimine sahiptir. Kışlar Akdeniz iklimine göre daha soğuk ve bol yağışlı; yazlar ise az yağışlı ve nemlidir. Kar toprak üstünde

⁵ R.Kaplanoğlu, Orhangazi (dün, bugün, yarın), Ankara, 1988, s.79

⁶ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1720

uzun süre kalmaz. Yörede, kuzeye bakan bölgeler serin ve nemli; güneye bakan bölgeler ise daha sıcak ve kuraktır.

Kuzeybatıdan esen karayel ve güneybatıdan esen lodos hâkim rüzgârlardır. Lodos yöreye bol yağış bırakmaktadır. Yağışın en yoğun olduğu aylar Aralık, Ocak ve Şubat'tır. Nem oranı bu aylarda artar. Neme bağlı olarak bitki örtüsü oldukça verimlidir. Yörede her türlü ağaç yetişmektedir.

Bitki toplulukları; nemli orman alanı, kuru orman alanı ve maki-psödemaki alanı olmak üzere üç gruba ayrılır. Nemli orman alanları, dağların kuzeye bakan yüzlerinde görülür. Ağaç olarak; kayın, sapsız meşe, yer yer kestane ile aralarında akça ağaç, gürgen, kavak, kızılâğaç bulunmaktadır.

Dağların güneye bakan yüzlerinde ve iç kesimdeki platolarda bitki örtüsü kuru orman alanlarıdır. Kuru orman, kurakçıl meşe türleri, karaçam, sarıçam ve daha alçak kesimlerde kızılçam ağaçlarından oluşur.

Maki bitki örtüsü, gölün kuzey kıyıları ile Karsak Boğazı'nda yoğun olarak bulunur. Maki ile yaprağını döken bitkilerin bir arada bulunduğu psödemaki bitki örtüsü; gölün güney kıyılarındaki dağların yamaçlarında, orman bölgesinin bitiminde yetişir.⁷

Zeytinlikler, göl kıyılarında ve yer yer orman sınırına kadar ulaşan alanlarda yoğundur. Yörenin iklimsel özellikleri ve toprak yapısı bahçecilik yapılmasına, sebze ve meyve yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Dutluklar ve üzüm bağları, ipekböcekçiliği ve şarapçılığın gelişmesini sağlamıştır. 1950'lerden sonra zeytincilik artmıştır.

---

⁷ R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.84-86

1.2.4 Ulaşım

İznik Gölü çevresindeki yerleşimleri ana merkezlere bağlayan hat İstanbul-Bursa karayoludur. İstanbul-Bursa karayolu, Yalova üzerinden Orhangazi'ye ulaşır, Karsak Boğazı'nı aşarak Gemlik ve Bursa'ya varır. İznik'ten Yenişehir üzerinden İnegöl ve Bursa'ya ulaşan ayrı bir hat vardır.

Gölün kuzey ve güneyinden geçen iki ana yol, Orhangazi ile İznik ilçelerini bağlamaktadır. Sathi kaplama olan ana yollardan ayrılan toprak, parke veya sathi kaplama yollarla gölün çevresindeki yerleşimlere ulaşılmaktadır.

Orhangazi'den ve İznik'ten köylere, her gün dolmuş usulü minibüs ve otobüsler çalışmaktadır.

1.3 YÖRENİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.3.1 Tarihsel Yapı

Yörenin zenginliği, her devirde insanları kendine çekmiştir ve İznik Gölü'nün çevresi MÖ. 5500-4000 yıllarından itibaren yerleşme merkezi olmuştur.

MÖ. 5500-4000 yıllarına tarihlenen Ilıpınar Höyüğü, Batı Anadolu'nun tespit edilen en eski yerleşim alanıdır⁸. Ilıpınar'da yapılan kazılarda, kazıklar üzerine inşa edilmiş ahşap konutlar ve dönemin insanların kullandıkları aletler çıkarılmıştır. Hacılar Tepe ve Yeniköy-Tepecik Höyükleri'nde, M.Ö. 2500-1900 yıllarına ait arkeolojik bulgular elde edilmiştir. İznik-Mekece yolu üzerinde bulunan Hüyücektepe/Öyücek Höyüğü ve İznik-Orhangazi yolu üzerinde yer alan Çakırca Höyüğü'nde; M.Ö. 3000 yıllarına ait kalıntılar bulunmuştur. Gölün doğusunda, İznik İlçesi'nin sınırları içindeki Karacakaya ve Conga yörelerinde, Erken Tunç Çağı'na ait kalıntılara rastlanmıştır.⁹

⁸ R.Kaplanoğlu, 'Doğal ve Kültürel Varlıklarıyla Orhangazi', Orhangazi-Bursa, 2001, s.18

⁹ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1625

İznik Gölü yöresine ait en eski bilgiler, Homeros'un (M.Ö. 9. yüzyıl) İlyada adlı eserinde yer almaktadır. Yunanlı tarihçi Herodot(M.Ö. 484-424) da İznik Gölü civarında yaşayan savaşçıları övmektedir. I. yüzyılda yaşamış olan Strabon ise Truva Savaşları'na İznik Gölü çevresinde yaşayan savaşçıların da katıldığını belirtmektedir.

Homeros'un İlyada da anlattığı yan öykülerden biri, Argonotların "Altın Postu" arama serüvenleridir. Argonotlar, Altın Postu aramak için çıktıkları yolculuk sırasında, Gemlik Körfezi'nde mola verirler. Argonotlarla birlikte olan Herkül'ün nedimi Güzel Hylas/İlas; Samanlı Dağları'ndan akan Karsak deresinde su ararken Nympalar(su perileri) tarafından kaçırlır. İlas tüm aramalara karşın bulunamaz.¹⁰

Yunanlı kahraman olan Theseus'un bir hikayesi de Sölöz'de geçmektedir. Amazonlarla yaptığı savaştan dönen Theseus'un arkadaş Solois, gemide bulunan Antiop'e aşık olur. Bu ümitsiz aşk sonucu Solois, kendini Sölöz yakınlarındaki dereye atar. Bu olaya çok üzülen Theseus dereye Solois adını verir ve buraya "Pythopolis" adında bir kent inşa ettirir.¹¹ I. yüzyılda yaşayan coğrafyacı Plinius, Pythopolis kentinin depremde yok olduğunu yazar. Bu kent, muhtemelen bugünkü Sölöz' dür.¹²

İznik Gölü yöresinin yazılı tarihi, MÖ.1200 yıllarında başlayan ve Anadolu'yu siyasi ve sosyal bakımdan etkisi altına alan Balkanlar üzerinden gelen Ege göçleri ile başlamıştır.¹³ M.Ö. 1200 yıllarında, Balkanlardan Trak-Frig akınları başlar. Trakların bazı kolları; Karadeniz, İstanbul Boğazı, İzmit Körfezi ve Sakarya Nehri arasında bulunan; Bursa, İznik, Bolu, Kastamonu Zonguldak illerinin içinde bulunduğu yöreye; ve Strabon'a göre yine Trak kökenli olan "Bebrislerin" yaşadığı "Bebrisya Bölgesi'ne" yerleşirler.¹⁴

¹⁰ R.Kaplanoglu, (2001), y.a.g.e, s.12

¹¹ Ş.Can, Klasik Yunan Mitolojisi, İstanbul, 1994, s.485

¹² C. Texier, "Küçük Asya, BITHYNIA", hazırlayan: R. Kaplanoglu, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, s.154

¹³ "Bursa Ansiklopedisi", Bursa Hakimiyet Gazetesi, Bursa, 1938,s.11

Balkanlardan gelen bu akınlar sonucu, Anadolu'nun Prohitiler, Hurriler ve Luviler'den sonraki halkı olan ve ileri bir uygarlık kuran Hitit Krallığı ortadan kalkmıştır.¹⁵ Hitit Krallığı'nın yıkılmasından sonra Kuzeybatı Anadolu'da kurulan Frigya Devleti (MÖ. 1200) Bebrisya Bölgesi'ni ele geçirir. Frigler'den sonra kuzeyden gelen Kimmerler'in hakimiyetine giren bölge; MÖ. 561 yılında Lidyalılar'ın egemenliğine girer.¹⁶

Balkanlardan göç eden diğer Trak kavimleri Bithynienler ve Tiniyenler, Kuzeybatı Anadolu'ya, Bebrisya Bölgesi'ne yerleşirler. Bithynien ve Tiniyen'lerin gelmesi ile bölge "Bithynia/Bitinya" adını almıştır.¹⁷

Kros tarafından Akmanişler adı altında birleştirilmiş İranlı bir kabile olan Persler; MÖ.546 yılında Lidya kralı Kroisos'u (Karun) yenerek, tüm Anadolu'yu egemenlikleri altına alınca, Bithynia Bölgesi de Persler'in Anadolu'da kurduğu ve merkezi Hellesopntus (Çanakkale) olan III.Anadolu Satraplığı idaresine bağlanmıştır.¹⁸

Makedonya Kralı Büyük İskender'in MÖ.334 yılında Pers İmparatorluğu'nu yenerek Anadolu'yu egemenliği altına alması ile bölgede Helenistik Dönem başlar. İskender'in hakimiyetine giren, Bithynia bu dönemde özerkliğini korumuştur. İskender'in ölümünden sonra ise generalleri, buldukları yerlerde krallıklarını ilan ederek birbirleriyle uzun süre savaştılar. Bu kargaşa döneminde; .MÖ.328 yılından beri var olan, fakat Helen hakimiyetinde bulunan 'Bithynia Krallığı' toparlanarak MÖ.280 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir.¹⁹ (harita 1.5)

Bithynia Krallığı, Helenistik krallıklar döneminin çalkantıları arasında, Roma egemenliğine gireceği MÖ.74 yılına kadar yaklaşık iki buçuk asır yaşamıştır.

¹⁴ Ege göçleri yüzyıllarca sürmüştür. Anadolu'yu İsa'dan önceki son yüzyıllarda işgal edenler bu kıtanın dışındadır. Bu kavimlerin Anadolu'da ele geçirdikleri yerlerin sınırlarını belirlemek çok zordur. C. Texier; 'Bithynia'; haz. R.Kaplanoğlu; İstanbul; 1997; s.41

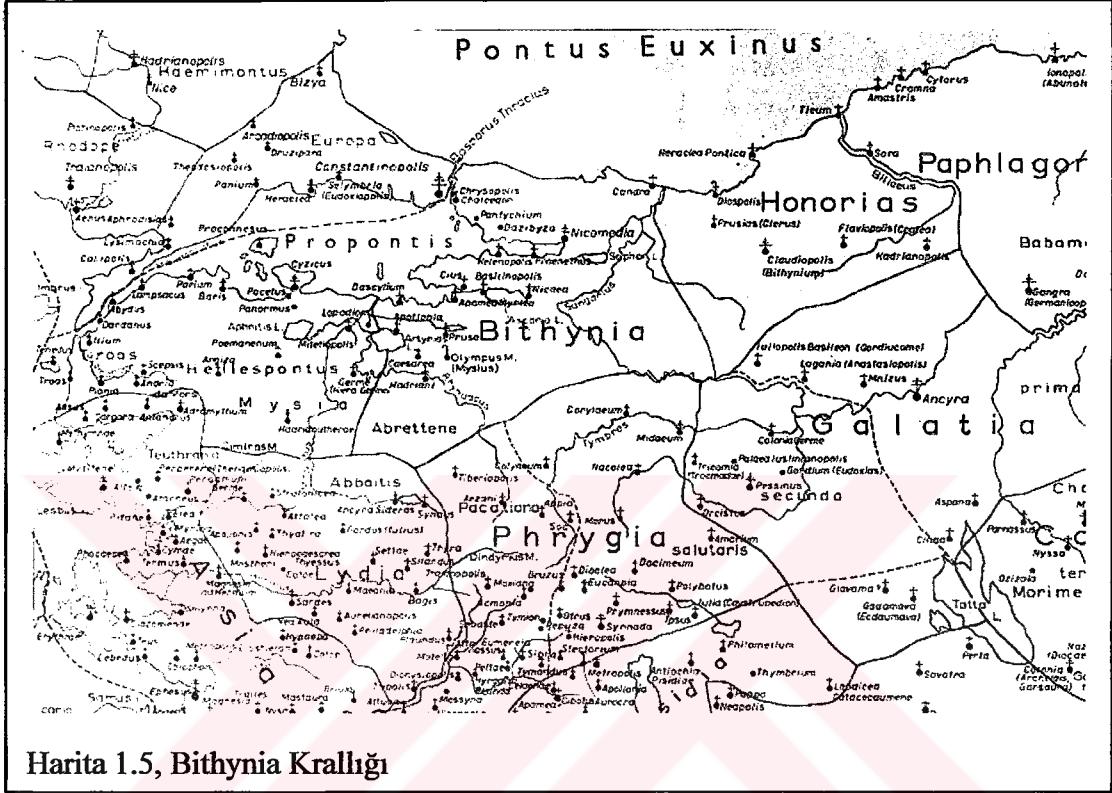
¹⁵ E. Akurgal, 'Tarih Öncesi Çağlardan Osmanlılara', Hürriyet Gösteri Edebiyat, s.30, 1983, s.5

¹⁶ R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.14

¹⁷ M. Z. Konrapa, "Bolu Tarihi", 1964,s.34

¹⁸ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1627

Bu dönemde 'Bithynia' kralları kendi adlarını taşıyan çeşitli şehirler kurmuşlar ve bu şehirleri krallığa merkez yapmışlardır. Bunlardan Prusa (Bursa), Nikomedia (İzmit), Prusias (Üskübi) ve Bithynium (Bolu) zaman zaman krallığın başkenti olmuştur.

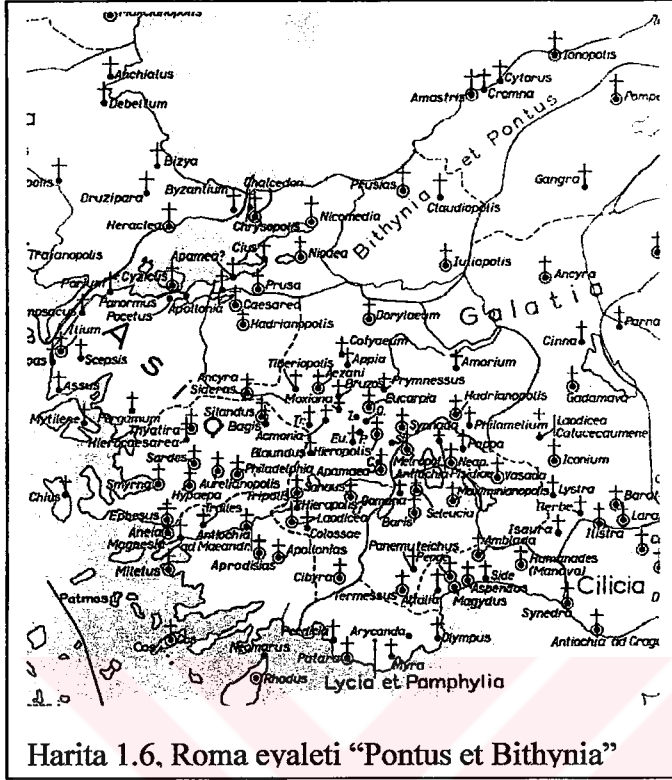

Bölgenin önemli yerleşimlerinden İznik; tarihçi Strabon'un verdiği bilgilere göre; MÖ.316 yılında İskender'in komutanlarından Antigonos tarafından "Antigonia" adıyla kurulmuştur. MÖ.310 yılında İskender'in komutanlarından Lisimakos'un hakimiyetine giren kente, general karısının adını yaşatmak isteğiyle "Nikaia" adını vermiştir.²⁰ Lisimakos'un ölümünden sonra kent MÖ.293 yılında Bithynia Krallığı'nın egemenliğine girmiştir.

Helen kültürü etkisi altında bulunan krallıkta, MÖ.2.yüzyıldan itibaren Akdeniz'de iyice belirginleşen Roma etkisi görülmeye başlar. MÖ.74 yılında da; son kral

¹⁹ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1627

²⁰ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1670

III.Nikomedes'in vasiyeti üzerine Bithynia Krallığı, Roma İmparatorluğu'na katılmıştır.²¹

Romalılar da Hititler gibi Anadolu'da kuvvetli bir siyasi birlik kurmuşlardır. MÖ.63 yılında Pontus ile birleştirilen ülke "Pontus et Bithynia" adıyla bir Roma eyaleti durumuna getirilmiştir.²²

(harita 1.6) MÖ. 27 yılında senato eyaletleri arasına alınan Bithynia, bu tarihten

itibaren Roma tarafından atanan valilerce yönetilmiştir. Roma İmparatorluğu MS.395 yılında ikiye ayrılınca Bithynia, Doğu Roma(Bizans) İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalmıştır.

Bithynia Krallığı'nın bir dönem başkenti olan İznik kentinin önemi, Helen ve Roma dönemlerinde artmıştır. MS. 1.yüzyılda bölgede Hıristiyanlık yaygınlaşması ile birlikte İznik kenti Hıristiyanlığın merkezlerinden biri haline gelmiştir. 328 yılında ilk Konsüle ev sahipliği yapan kent, Bizans İmparatorluğu zamanında da aynı statüsünü korumuş 787 yılında da son Konsül toplantısına da ev sahipliği yapmıştır.

Anadolu'da Bizans hakimiyeti döneminde, başlangıçta Bizans eyaletlerinden biri olan Bithynia, İmparator II. Theodosius zamanında (MS.408-450), Doğu ve Batı Bithynia olarak ikiye ayrılmıştır.²³ VII. yüzyıla gelindiğinde, Bizans İmparatorluğu iktisadi ve idari bakımdan kötü durumdadır. İmparatorluğun gücünün azalmasına

²¹ Ülkesini vasiyetname ile Roma İmparatorluğu'na bırakan imparator III Attalos'tan sonra (MÖ.133) Bithynia Kralı da aynı yolu izlemiştir. (Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi, 1984, C.3, s.1535)

²² Bursa Ansiklopedisi', (1938), s.19

bağlı olarak Balkanlar'da İslav ve Avarlar, Ön Asya'da İran istilası yayılır. Doğudan İranlılar, kuzeyden Avar ve İskandinavlar'ın saldırıları sonucunda Anadolu arazisi "thema/tema" denilen askeri bölgelere ayrılır.²⁴ Bithynia da Kuzeybatı Anadolu'da kurulan ve merkezi İznik kenti olan "Opsikon Theması'na" bağlanır.²⁵ (harita 1.7)

VII. yüzyıl boyunca devam eden Bizans-İran savaşları her iki devleti de zayıflatmış ve bu durum Araplar'ın yolunu açmıştır. Araplar VIII. yüzyılda Bizans'ın iç karışıklıklarla zayıfladığı dönemde Anadolu'da ilerleyip yöreyi de işgal ederek Khysopolis'e kadar (İstanbul-Üsküdar) ilerlerler.²⁶

VIII. yüzyılda, Arap akınlarının etkili olması ve genişlikleri nedeniyle savunması zor olan themalar, daha küçük idari bölümlere ayrılmıştır. Bithynia, V.Konstantinos döneminde (741-775), Opsikon Thema'sından ayrılmak suretiyle oluşturulan "Bukellarion Theması'nın sınırları içine dahil edilmiştir.

XI. yüzyılda, Malazgirt zaferi ile Anadolu'ya giren Türkler; Kutalmışoğlu Süleyman liderliğinde bütün Anadolu ile birlikte 1075 yılında İznik ve çevresini de ele geçirirler İznik'i başkent yapan Anadolu Selçuklu Devleti, Haçlı seferleri sırasında Bithynia bölgesini kaybeder.²⁷

1204'de Haçlıların İstanbul'u ele geçirerek Latin İmparatorluğu'nu kurması üzerine, başkenti İznik olan "İznik Rum İmparatorluğu" kurulmuştur. 1261 yılında Bizanslılar'ın İstanbul'u ele geçirmeleri ile birlikte İznik'in ve yörenin önemi azalmıştır. Bu tarihten itibaren İznik bir tekfurluk olarak yönetilmiştir.

---

²³ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1459

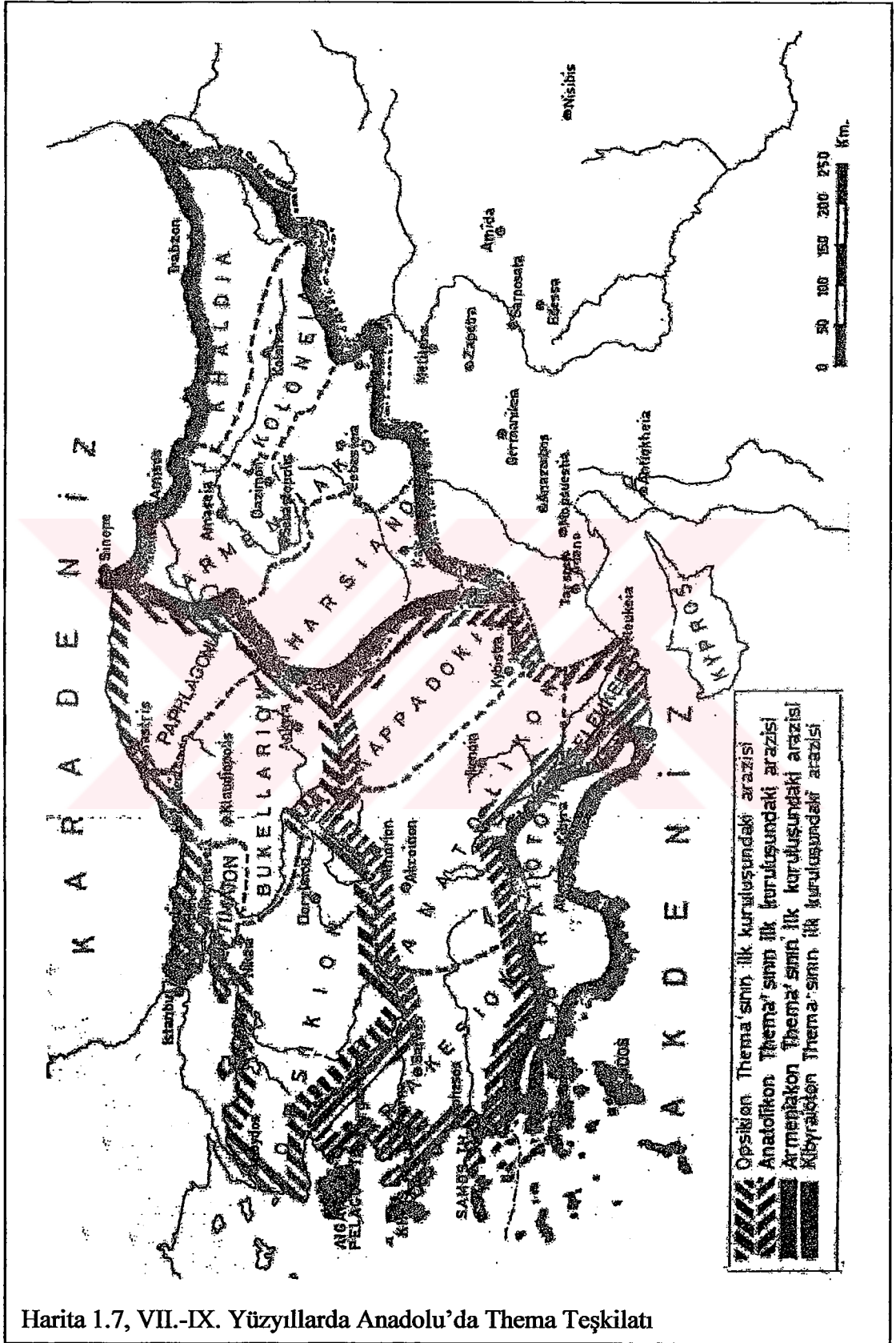
²⁴ G.Ostrogorsky, Bizans Devleti Tarihi, Çev. Fikret Kızıltan, T:T:K: Yay. , X.dizi, no.7, Ankara, 1981, s.86-90

²⁵ Kolordu anlamına gelen 'thema' kelimesi, sonradan askeri birliklerin iskân edildikleri bölgelerin adları olarak kullanılmıştır. Askeri birliklere, sürekli ordu hizmetlerini yüklenmeleri karşılığında evlatlarına da bırakabilecekleri arazi parçaları verilmiş, böylece toprağa bağlı yerleşik askerler düzeni oluşturulmuştur. Themaların başında bölgenin en yüksek askeri ve sivil gücü olan ve 'strategos' olarak adlandırılan kişiler getirilmiştir.

G.Ostrogorsky, (1981), y.a.g.e, s.90-91

²⁶ G.Ostrogorsky, (1981), y.a.g.e., s.134

²⁷ Büyük Larousse, İstanbul, 1992, C.4, s.1983

Harita 1.7, VII.-IX. Yüzyıllarda Anadolu'da Thema Teşkilatı

Yıldırım Bayezid'in Timur'a yenilmesinden sonra; İznik, 1402'de Timur'un orduları tarafından yağmalanmıştır. Fetret Devri'nden sonra yöre tekrar Osmanlı Devleti'nin egemenliğine girdi. İstanbul'un fethinden sonra siyasi önemini tamamen yitiren İznik ve yöresi, XVI. yüzyılda gelişen ve XVIII. yüzyılın başına kadar devam eden çinilik ile önem kazandı. Kent, Anadolu'ya açılan ana yolların üzerinde olması sebebiyle XIX. yüzyıla kadar konaklama merkezi olma özelliğini ise devam ettirmiştir.

XVI. yüzyılda; Katip Çelebi'nin "Cihan-numâ" adlı eserinde dönemin kentlerinin işaretlendiği haritada, Pazarköy ve Gürle yerleşimleri İznik ve Gemlik ölçeğinde birer kasaba olarak gösterilmiştir.²⁹(harita 1.9)

XVII. yüzyılda, Osmanlı Devleti'nin devlet teşkilatlarının zayıflaması sonucu Anadolu'da "Celali Olayları" meydana gelmiş, XVII. yüzyılın sonlarında yörede ayan denilen derebeyleri ortaya çıkmıştır. XIX. yüzyılda, Osmanlı Devleti'nin toprak yönetiminde yapılan değişikliklerden sonra yöredeki ayanlar, arazileri kendi mülklerine geçirerek büyük çiftlikler kurmuşlardır.

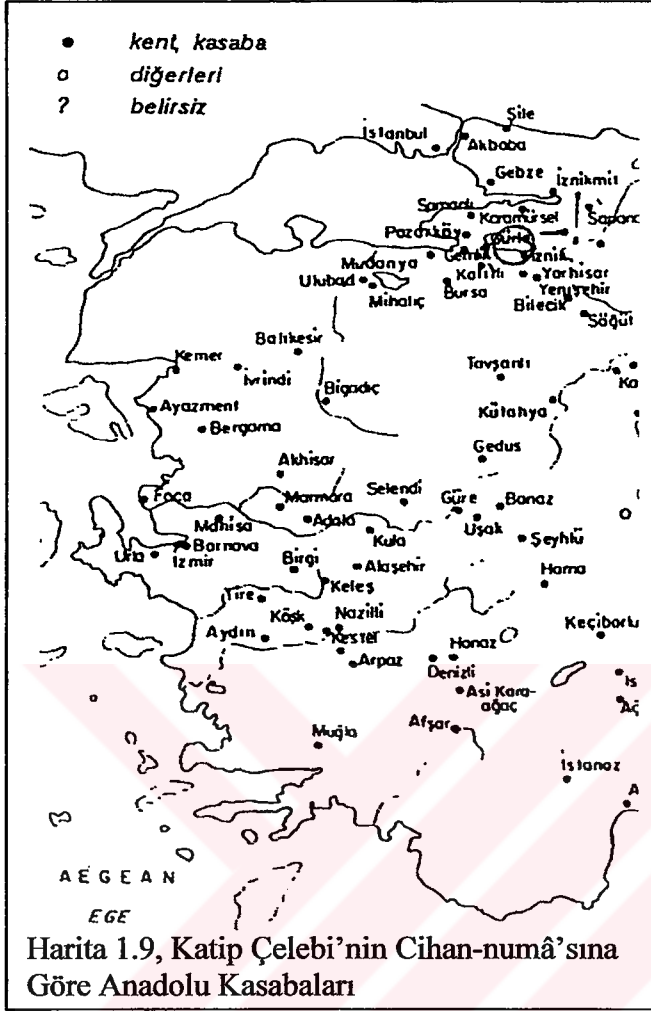
XIX. yüzyılın başına kadar Gürle kazasının bir ilçesi olarak Bursa'ya bağlı olan Pazarköy, 1802 yılında Kocaeli'ne bağlanmıştır. 1870 yılından sonra Gemlik'e bağlı bir bucak olarak gösterilen yerleşim, ilk olarak 1876 ve ikinci kez 1893 yılında, Hüdavendigar Vilayeti'nin merkez sancağı olan Bursa'ya bağlı bir kaza durumuna getirilmiştir.³⁰ Pazarköy, 1913 yılında, kentin kurucusu olan Orhangazi'nin adını almıştır.

1909 yılında İznik, Hüdavendigar Vilayeti'nin Ertuğrul Sancağı'nın Yenişehir kazasına bağlı bir bucak merkezidir. 1915 yılında ilçe merkezi yapılarak İzmit Sancağı'na bağlanmıştır.³¹

²⁹ S.Faroqhi, 'Osmanlıda Kentler ve Kentliler', İstanbul, 1994, s.104

³⁰ R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.107

Bursa Ansiklopedisi, (1938), s.81-82

I. Dünya Savaşı'nın ardından, 9. Temmuz.1920 tarihinde, Gemlik, Orhangazi ve İznik Gölü'nün güney kıyıları Yunan kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Yöredeki yerleşimler 10. Eylül.1922 tarihine kadar işgal altında kalmıştır. İşgal sürecinde, Orhangazi İlçesi ve Çeltikçi, Gölyaka, Osmaniye, Çakırlı, Cihanköy, Dutluca, Vefa, Ortaköy, Dutluca, Sölöz, Narlıca, Bayırköy yerleşimleri ile İznik ilçesi ve Aydınlar, Bayındır yerleşimleri Yunanlılar ve Ermeni çeteleri tarafından yakılmış ve yağmalanmıştır.³²

Cumhuriyet Döneminde; Orhangazi Bursa'ya bağlı bir ilçe olmuştur. İznik ise 1927 yılında bucak merkezi yapılarak Yenişehir'e bağlanmıştır. 1930 yılında çıkarılan bir yasa ile İznik tekrar ilçe yapılarak Bursa iline bağlanmıştır.

1.3.2 Tarih Oyunca Yöreden Geçen Yollar

Tarih boyunca yollar, Bithynia Bölgesi ile sınırları içinde yer alan İznik Gölü yöresi ve özellikle İznik kenti üzerinden geçmiştir. Yöreni tarihsel coğrafyadaki yerini de tanımlayan bu yol ağı, yörenin ekonomisi ve sosyal hayatında önemli bir role sahiptir.

³¹ Bursa Ansiklopedisi', (1938), s.56,59

³² M.H.Kosifoğlu, 'Geçmişten Günümüze BURSA TARİHİ-Turistlere Rehber-; Bursa'da Yunan Mezalimi ve Bursa'nın Mânevi Mimarları', Bursa, 2000, s.338-342

Yolların güvenliği için kurulan kalelerin ve yolcuların konaklaması için inşa edilen han ve kervansarayların kalıntılarında antik yolların güzergâhı çizilebilmektedir.

Anadolu'da Hitit döneminden kalma yollar bulunmaktadır. Bu yol ağı topografik özelliklere uyum sağladığı için güzergâhı yüzyıllar boyunca değişmemiştir. Pers egemenliği döneminde İran'dan başlayarak Sard şehrinde biten, Anadolu'yu doğudan batıya geçen İran yolu, İstanbul'un kurulması ile önemini yitirmiştir. Roma İmparatorluğu'nun egemenliği ile birlikte Anadolu'nun ana yolu İstanbul'dan başlayan, İzmit Körfezi'nden güneye dönüp, İznik'ten geçerek Tarsus'a ulaşan "Roma Yolu" olmuştur.³³

Bithynia Bölgesi; bu dönemden sonra Balkanlar'ın ve İstanbul'un Asya'ya açılan kapısı olmuştur Ticaret yollarının yanı sıra "Hacılar Yolu"³⁴ ve askeri yollar³⁵ da Bithynia Bölgesi'nden geçmiştir.

Roma-Bizans döneminde yol hatları üzerinde kurulmuş olan köylerin tamamına yakını Osmanlılar zamanında da varlığı sürdürmüştür.

Tarih boyunca önemini yitirmeyen İznik kentinin de IV. Yüzyıldan itibaren İstanbul'un Asya ile ilişkisinde düğüm noktası olarak kaldığı görülür. Bölgeden geçen yollar İznik'e ulaştıktan sonra kuzeye, doğuya veya kuzeydoğuya yönelir. İznik kenti, Roma-Bizans ve Türk dönemlerinde Asya'ya yapılacak seferlerde toplanma merkezi olmuştur.

³³ Taşıt yolu olarak tasarlanmış, genişliği iki arabanın yan yana geçebilmesi için 6,50m. olan, taş döşeli yollardır. Genişliği 3,25 m.den az olan yaya yolları da yapılmıştır. Ayrıca sert zeminlerde ve dağ yollarında yapılmış döşemesi olmayan taşıt ve kervan yolları da yapılmıştır.

R. Kaplanoğlu, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, İstanbul, 2000-a, s.16

³⁴Balkanlardan gelen İstanbul'u geçen bu yol, Nikea- İulıpolis- Ankyra üzerinden Antiocheia/Antakya, Suriye'den geçerek Kudüs'e ulaşmaktaydı.

R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.57

³⁵ Anadolu'da izlenen askeri yolda topografik ve stratejik mevkiiler ile geçitler önem kazanmaktaydı. Askeri yol, Üsküdar'dan başlayarak İzmit, İznik, Kütahya, Afyon, Akşehir üzerinden Konya'ya ulaşır. Konya'dan Ankara ve Amasya'ya varır.

R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.57

Kırkmerdiven/Kırkbasamak olarak adlandırılan yeri ve birisi Karadere üzerinde olan iki Roma köprüsünü geçerek İznik Gölü kıyısına ulaşır.³⁷

İznik-Gemlik/Cios-Mudanya/Myrlia yolu ise bölgenin en eski yoludur³⁸. Roma imparatoru Büyük Neron, gölün güneyinden geçen yol üzerinde Müşkire köyü yakınlarındaki bugün 'Sarıkaya' olarak anılan bölgede bulunan kayaları yol yapımı sırasında yardırmıştır. Yol, Katırlı ve Samanlı dağları arasında Karsak/Hylas çayının oluşturduğu vadiden geçerek Gemlik'e, daha sonra da Mudanya'ya ulaşır. Selçuklular döneminde de kullanılan yolların güzergâhı Beylikler döneminde yeniden değişerek, başkentlere ulaşmak için zig zaglar çizmeye başlamıştır.³⁹

Osmanlı döneminde Bursa-İznik yolu önem kazanmıştır. Bursa-İznik ve Yenişehir'i birbirine bağlayan iki yol bulunmaktadır. Birinci yol Katırlı dağları üzerindeki "Drazali Derbenti'nden" geçerek İznik'e ulaşır. İkinci yol ise "Katranlı Derbenti'ni" aşarak Sölöz köyüne oradan da gölün güney kıyısını izleyerek İznik'e ulaşır.

XVIII. yüzyıldan sonra Bursa-İznik yolu önemini yitirmiş, Yalova-Bursa yolu ve Pazarköy/Orhangazi ilçesi önem kazanmıştır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu Demiryolu'nun yapılmaya başlaması ile İznik önemini tamamen yitirmiştir. Günümüzde yörenin ana ulaşım hattı İstanbul-Bursa karayoludur.

Osmanlı Döneminin sonuna kadar gölde iskeleler bulunmaktadır. Bu dönemde, göl üzerinden ulaşım yapılmasına rağmen günümüzde bu olanaktan yararlanılmamaktadır.

³⁷ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.22-50

³⁸ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.31

³⁹ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.16

1.3.3 Etnik Hareketler

Osmanlılar, Bursa ve İznik'i aldıkları zaman bu yörede uç kuşaktır yaşamakta olan Müslümanları bulmuşlardı.⁴⁰ XI. Yüzyılda, Anadolu Selçukluları zamanında yerleşen Müslümanlar, yerli halk ile birlikte yaşamış ve ayrı bir yerleşim kurmamışlardır.

Osmanlılar yöreyi hakimiyetleri altına aldıktan sonra Türkleştirme çalışmalarına başlamışlardır. Hıristiyan halkın başka bölgelere yerleştirilmesi sonucu, çalışan nüfusun azalması ve yöreye yerleştirilen Türklerin dokumacılık, ipekçilik, çinicilik gibi yerel zanaatlarda başarılı olamamaları ekonomik zarara yol açmış, bunun üzerine yörede yaşayan Hıristiyan halka bazı ayrıcalıklar tanınmış ve Rumeli'nin fethinden sonra da buradan getirilen Hıristiyanlar Bithyia Bölgesi'ne yerleştirilmiştir.⁴¹

XIV. yüzyıldan itibaren yörede Rum ve Müslüman toplulukları dışında Ermeni toplulukların da yaşadığı ve Fatih Sultan Mehmet döneminde İstanbul Ermeni Patriği'nin Bursa'dan getirildiği bilinmektedir.⁴² XIX. Yüzyıla gelindiğinde toplam nüfusun 2/3'sini Ermeni halkı oluşturmaktadır. Ermenilerin, XVII. yüzyılda meydana gelen Celali Olayları sırasında, doğudan getirilip yöreye yerleştirildikleri düşünülmektedir. Cuiet'ye göre XIX. yüzyılda Bursa'da yaşayan Ermeniler, Sofiler'in kıyılarından kaçarak İran'dan göç etmiş Ermenilerin soyundan gelmektedirler.⁴³ Samanlı ve Katırlı Dağları'nda göçebe olarak yaşayan Ermeni halkı, Osmanlı Devleti'nin XIX.yüzyıl politikaları sonucu yerleşik düzene geçmeye teşvik edilmiştir.⁴⁴

S. Yüceler, 1829 yılında padişahın İstanbul yaşayan Ermeniler'in mallarının satarak kenti terk etmelerini bildiren bir ferman yayınladığını belirtir. Bu ferman sonucu göç eden Ermeni halkının da İzmit ve Pazarköy'e (Orhangazi) yerleştiğini söyler.⁴⁵

⁴⁰ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.79

⁴¹ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.80

⁴² R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.62

⁴³ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1842

⁴⁴ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.47

Ermeni halkı, Orhangazi ilçesi sınırları içinde Ortaköy, Yeniköy, Keramet, Karsak, Yeni Güre, ve o dönemde ilçeye bağlı olan Çengiler (Sugören) köylerinde yaşamıştır. Yenisölöz köyünde ise sadece Ermeni Nüfus yaşamıştır. (harita 1.11)

E.H.Ayverdi; Yeni Güre köyünün 1821 yılında çıkan Girit isyanı ve Yeni Sölöz köyünün 1822 yılında Mara isyanı sonrasında, Yunanistan'dan getirilen Rumlar tarafından kurulduğunu belirtmektedir.⁴⁶ Fakat 1869 yılı nüfus verilerinde bölgede Orhangazi ilçesinde Rum nüfusa rastlanmamaktadır.⁴⁷

XIX. yüzyılda uygulanan Osmanlı politikası çerçevesinde gayrimüslim köyleri, Müslüman köylerinin yakınına inşa edilmiştir yada bu köylerin yanında bugün yok olmuş Beşpınar, Sandıklı, Esaiş, Vefa, Altıkoz, Almaakı gibi yeni Müslüman köyleri oluşturulmuştur.⁴⁸

⁴⁵ S. Yüceler (Editör), 'Ermeni Sorunu ve Bursa Ermenileri', Bursa, 2000, s.58
⁴⁶ E.H.Ayverdi, İstanbul Mimari Çağının Menşei, Osmanlı Mimarisinin İlk Devri, Ertuğrul, Osman, Orhan Gaziler, Hüdavendigar ve Yıldırım Bayezid, 630-805(1230-1402), İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü, no.57, İstanbul, 1966, s.149
⁴⁷ R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.53
⁴⁸ R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.67

İznik Gölü çevresinde, boşalan Ermeni köyleri Karsak, Keramet, Yeni Gürle, Yeni Sölöz ve Ortaköy'e; Lozan'da, 30.Ocak.1923 tarihinde Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'ne İlişkin Sözleşme ve Protokol'ü" kapsamında, Yunanistan'dan gelen muhacirler yerleştirilmişlerdir. Bu sözleşmede, İstanbul dışında yaşayan Rum-Ortodoks Türk uyrukları ile Batı Trakya dışındaki Yunanistan topraklarına yerleşmiş Müslüman-Yunan uyruklarının, 1.Mayıs.1923'ten itibaren mübadelesi ön görülmektedir.⁵¹

1930-33 yıllarında Bosna, Üsküp ve Koçana'dan, 1950-55 yılları arasında Bulgaristan'dan Türkiye'ye yaşanan göçler sırasında pek çok aile yöreye yerleştirilmiştir.

Yörede, Osmanlı döneminden bugüne dek yerleşmiş yaşayan yerli halka 'manav', mübadele sonrası gelen halka 'muhacir' ve 1930 ve 1950'li yıllarda Balkanlar'dan göç ederek gelen halka 'göçmen' denilmektedir.

1940-1960 yılları arasında geçim sıkıntısı, toprakların veraset yolu ile bölünmesi gibi sebeplerle köylerden kentlere ve yabancı ülkelere göç yaşanmıştır. Günümüzde göç tersine dönmüştür. Kentlere veya yabancı ülkelere göç edenler köyelerine dönmektedirler. Çevre şehirlerin halkları da göl kenarında veya dağ yamaçlarında tatil için ev yaptırmaktadırlar.

Bursa'nın bir sanayi kenti haline gelmesi yöreyi ve özellikle Orhangazi ilçesini etkilemiştir. 1970'li yıllardan itibaren sanayi alanlarının kurulması ile yöre yoğun iç göç alan bir yerleşim haline gelmiştir. Göçmenler doğu illerinden, özellikle Artvin, Trabzon, Kars-Bayburt ve Erzurum-İspir'den gelmiştir.

Yörenin demografik yapısı sürekli değişim içindedir. Her topluluk kültürünü de beraberinde getirmekte, bu durum da sosyal-ekonomik ve fiziki durumu etkilemektedir. XIX. yüzyıldan itibaren yöreye yerleşen çeşitli topluluklar kendi

⁵¹ K.Arı, 'Büyük Mübadele, Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)' İstanbul, 1995, s.1

gelenek ve göreneklerini devam ettirmektedirler. Yörede ayrı köylerde ve hatta aynı köyde yaşayan farklı topluluklar bile birbirleriyle kaynaşmamışlardır.

1.3.4 Demografik Yapı

Nüfusun kır-kent bileşimi açısından, Bursa kentsel merkezlerin ağırlıklı paya sahip olduğu illerimizdendir.⁵² Bursa'nın ayrıca İstanbul ve Ankara gibi metropollerle arasında nüfus alışverişi olduğu görülmektedir. İznik Gölü çevresindeki yerleşimler, Bursa ili ile benzer nüfus yapısı özelliği göstermektedir.

Orhangazi İlçesi'nin 2000 yılı nüfusu 79.794'dür.⁵³ İznik İlçesinin 1980 yılı nüfusu ise 37479'dur. İznik ilçesinde sanayileşmenin olmaması göç eden nüfusu Orhangazi ilçesine çekmiş ve ilçe nüfusu artmıştır. Orhangazi'de; kent/kırsal nüfus oranı 1927 yılında 2/15 iken; 2000 yılında yaklaşık 5/2 olmuştur.

		<u>1927</u>	<u>1950</u>	<u>1960</u>	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>2000</u>
Orhangazi ⁵⁴	Kent	1877	2125	7208	9191	18733	54742
	Kırsal	14391	14143	21471	22441	23172	24982
İznik		<u>1927</u>	<u>1950</u>	<u>1960</u>	<u>1970</u>	<u>1980</u>	
	Kent	—	3649	6290	10038	13231	
	Kırsal	—	18951	21666	24066	24248	

Bölgedeki ilk nüfus verileri 1869 yılına aittir. Bu verilere göre Orhangazi ilçesinde 2045 Müslüman, 5563 Ermeni toplam 7608 vergi yükümlüsü erkek nüfus bulunmaktadır. 1880 yılında ise bu sayı 2140'ı Müslüman ve 7400'ü Ermeni olmak üzere 9540'a yükselmiştir.

⁵² Orhangazi Belediyesi, Nüfus Müdürlüğü

⁵³ R.Kaplanoğlu, (1988), y.a.g.e, s.64-67, 51-53

⁵⁴ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1722

1893 yılında yapılan nüfus sayımında Orhangazi ilçesinin nüfusu 21.498 kişidir. Bu tarihten sonra sadece vergi yükümlüsü erkek nüfus değil tüm halk sayılmaya başlanmıştır. Bu dönemde, kendisine 15 köy bağlı olan Orhangazi, ilçe merkezi konumuna yükselmiş ve köy sayısı da 32 olmuştur. İlçede 6175 Müslüman, 15216 Ermeni ve 97 Protestan yaşamaktadır. 1895 yılında nüfus 17.879'dur. Gerek Türk gerekse Ermeni nüfusunun düşmesinin sebebi o yıllarda meydana gelen Ermeni olaylarıdır.

1901-1903 yılları arasında 93 harbi sebebiyle yaşanan göç sonucunda nüfus sadece Orhangazi ilçesinde 10.000 kişi artmıştır ve 1901 yılında 22151 olan nüfus; 1903 yılında, 10793 Müslüman ve 20397 Ermeni, toplam 31177 kişi olmuştur.

XX. yüzyılın başında Ortaköy'de 465, Orhangazi/Pazarköy'de 432, Yeniköy'de 1146, Çengiler'de 658, Gayri Müslim Sölöz-Yeni Sölöz'de 731, Karsak'ta 220 ve Gayri Müslim Gürle-Yeni Gürle yerleşiminde 292 hane yaşamaktadır.⁵⁵

1.3.5 Ekonomik-Sosyal Hayat

Yöre nüfusunun geçim kaynağı tarım, tarıma dayalı işletmecilik, hayvancılık balıkçılık ve ormancılıktır. 1970'lerde başlayan sanayileşme çabaları sonucu kurulan fabrikalar yörede büyük bir istihdam oluşturmuştur.

Roma-Bizans döneminde, İznik Gölü etrafında köy ve çiftlik yerleşimleri vardır. Bu yerleşimlerin ekonomileri kentlere bağlıdır ve aynı zamanda kentleri ihtiyaçlarını karşılamak üzere organize edilmişlerdi.⁵⁶ Her köy, yıl içinde saray için belirli bir ürünü yetiştirmektedir. Bu durum Bizanslılar zamanında olduğu gibi Osmanlılar zamanında da devam etmiştir.

⁵⁵ Bursa Ansiklopedisi', (1938), s.32

⁵⁶ R.Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e, s.35

Cumhuriyet Döneminde; Nadir Deresi'nin taşması sonucu bataklık durumunda olan Orhangazi Ovası'nın kurutulması ve gölün kuzey kıyılarında sulama kanalları yapılması, yörede üretim çeşidini arttırmıştır.

Tarım sektöründe en önemli ürün zeytindir. Ilıpınar Höyüğü'nde yapılan kazılarda zeytin ezme için kullanılan taşların bulunması, zeytinciliğin M.Ö. 5000 yılından beri yapıldığının göstergesidir. Fındıklı, Hamzalı gibi dağ köyleri ve Örnekköy dışında tüm köylerin en önemli geçim kaynağını zeytincilik oluşturmaktadır. Sofralık ve yağlık zeytin yetiştirilmektedir. Yeniköy, Heceler, Paşapınar, Sölöz, Çakırlı, Gürle ve Yeni Sölöz köylerinde yağhaneler bulunmaktadır.

Zeytincilik 1950'lerden sonra artmıştır. Bu tarihten önce, yörede ipekböcekçiliği zeytincilik kadar önemli bir geçim kaynağıdır. İpekböcekçiliği, dut fidanı yetiştirilmesinden ipekböceği tohumu üretimi, çatlama, ipekböceği bakım ve beslenmesi, koza üretimi ve kozadan ipek çekilmesine değin süren etkinlikleri kapsar.

Bursa ve çevresi Bizans döneminden beri önemli bir ipekçilik merkezidir. Bizans sarayı kontrolü dışına çıkan ipekçiliğin Osmanlı öncesinde Bursa civarında özellikle İznik'te geliştiği bilinmektedir. XIV. ve XV. yüzyıllarda Bursa; İran'dan gelen ipeğin dokunarak yada ham halde Batıya satıldığı bir kent konumundadır. XVI. yüzyılda Osmanlı-İran savaşları sırasında;İran ipeğinin Anadolu'ya girmesini yasaklaması sektörün ham ipek sıkıntısına düşmesine sebep olmuştur. Bu karar sonucunda, Bursa ve çevresinde ham ipek üretimi artmıştır.

Avrupa'da özellikle İtalya'da sanayileşmenin artması, ucuz ve nitelikli ipek ipliği ve dokumalarının üretilmesi de; hammadde ihracatını arttırmıştır. 1550-1700 arasında hammadde fiyatlarının artması ile dış üretim ile rekabet edemeyen yerli dokuma sanayi gerilemiş, ham ipek üreticiliğinin ekonomideki yeri artmıştır. XVII. yüzyılda, Bursa ve çevresi ham ipek üretimi yapılan bir merkez olmuştur.

XVIII. yüzyıl boyunca ipekçilikte durgunluk devam etmiştir. XIX. yüzyılda, Dünyu Umumiye'nin çabaları ile makineleşme ve fabrikasyona geçilmiştir. 1857-62 yılları arasında ipekböceklerinde görülen hastalıklar sektöre büyük zararlar vermiştir. Hükümetin desteği ile 1900'lü yılların başında tekrar kalkınan sektör, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında büyük zararlar görmüştür.

İpekböcekçiliğindeki bu gelişmeler, kozacılığın ana geçim kaynağı olduğu İznik Gölü çevresindeki yerleşmeleri de doğrudan etkilemiştir. XIX. yüzyılda, Orhangazi ilçesi, Bursa ilinde en çok ipeğin üretildiği yerleşimdir. Yörede yaşayan Ermeni halkı, gerek İran'daki soydaşları gerekse Avrupalı tüccarlarla kurdukları ilişkiler sonucu ipek ticaretinde ve üretiminde önemli rol oynamışlardır. Yöre ipekçilikten elde edilen gelirle zenginleşmiştir. 1906 yılında; Sölöz köyünde Lapacıyan'ın 48, K.Zadikyan'ın 52; Orhangazi'de Alaeddin Bey'in 80, Yeniköy'de Sahakyan'ın 60, Çengiler köyünde Tityan'ın 48, Papazoğlu'nun 38, Zoroğlu'nun 30 ve Ortaköy'de 13 işletmecinin 600 kazanlık ipekhaneleri (ipek ipliği üretilen yapılar) bulunmaktadır.⁵⁷ Ayrıca; Gürle, Yeni Sölöz köylerinde de işletmecileri bilinmeyen ipekhaneler bulunmaktadır.

Kurtuluş Savaşı sonrasında yörede yaşayan ve ipekçilikte çalışan Ermeni nüfusun göç etmesi üzerine boşalan köylere, çoğunluğu tarıma bağlı yaşam tarzı sürdüren Türk asıllı göçmenler yerleştirilmiştir. Mübadil göçmenler, yerleştikleri topraklarda bildikleri alan olan tütüncülüğü yapabilmek için dutlukları ve bağları bozarak ekim alanları açmışlardır. Tarım ürünlerinin ilaçlanmasında kullanılan kimyasallar da böceklerin ölümüne sebep olmuştur. Yörede ipekçilik 1970'lere kadar azalarak devam etmiştir.

Günümüzde Tarım Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Üniversiteler, Araştırma Enstitüsü ve Koza Birlikten oluşan 'İpekçilik Milli Komitesi' ipekçilik sektörüne yön vermektedir. Koza Birlik; eğitim, ev ilaçlama, dut fidanı ve böcek tohumu verme işlemleri ile ipekçiliğin canlanması için çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar

⁵⁷ 'Bursa', (C. 3,1982), y.a.g.e, s.1650

sonucunda, Orhangazi ilçesinde merkez ve köylerde yılda toplam 60-65 ton dolayında koza elde edilmeye başlanmıştır.

Mübadil göçmenlerin yöreye yerleşmesi ile birlikte tütün üretimine başlanmıştır. 1950'lerde devletin tütün tarımını çorak alanlara yöneltmesi ve bölgeden desteğini çekmesi sonrasında halk, birkaç yıl tekrar ipekböceği yetiştirmiştir. Daha sonra tarlaları bozarak zeytin ağaçları dikmişlerdir. Göçmenler zaman zaman böcekçilik yapmalarına rağmen iplik üretimi yapmamışlar, ipekhaneleri kullanmamışlardır.

Gölün güney ve kuzeyinde kıyıda ve yamaçlarda kurulan Akharem, Gemiç, Gürle, Sölöz gibi yerleşimlerde, uzun yıllardır sulu-tarım (tahıl üretimi) yapılmaktadır. İznik gölü çevresindeki verimli ovalarda her türlü sebze ve meyve yetişmektedir. Daha geniş ovalara sahip olan gölün kuzey yakasında yerleşmelerde üzüm, elma, armut, seftali, ayva, erik, kiraz ve fındık yetiştirilmektedir. Özellikle bağcılık, Cumhuriyet öncesinde olduğu gibi günümüzde önemli bir geçim kaynağıdır. Bizans döneminden beri sarayın ihtiyacının karşılamak için Müşküre'de üzüm yetiştirildiği bilinmektedir. Kestane ve ceviz de gelir getiren ürünlerdir. Bununla beraber, her köyde, ticareti yapılmasa da, halkın ihtiyaçlarını karşılayan meyve bahçeleri bulunmaktadır. Yetiştirilen sebzeler içinde biber, fasulye, domates başta gelmektedir. Gedelek ve Çakırlı köyleri bölgenin turşu üretim merkezleridir.

Yörede mera alanlarının fazla olmaması sebebiyle hayvancılık çok gelişmemiştir. Fındıklı, Üreğil, Bayırköy ve Mahmudiye köyleri hayvancılığın geçim kaynağı olduğu köylerdir. Yerleşimlerde her aile ihtiyaçlarını karşılamak için kümes hayvanı beslemektedir.

Balıkçılık; Gölyaka, Çakırlı gibi göl kıyısında kurulmuş yerleşimler için önemli bir geçim kaynağı haline gelmiştir. Sazan, yayın, levrek, akbalık, ilikbalığı, dikence balığı ve gümüş balığı gölde yaşayan balık türleridir. Avlanan balıklar Bursa, Orhangazi ve çevre köylerde tüketilmektedir. Kerevit de önemli bir gelir kaynağıdır. Avlanan kerevitler Bursa'da bulunan Kerevitaş Kerevit Fabrikası'na gönderilmektedir. Orhangazi ilçesi sınırları içinde, göl kıyısına yapılmış olan

fabrikaların atıkları ve gölün doğu kıyısında, İznik'te inşa edilmiş yüksek katlı apartmanlar gölü kirletmektedir. Fabrikaların çıkardıkları zehirli gazlardan zeytin ağaçları da olumsuz etkilenmektedir.

İznik Gölü'nü çevreleyen Samanlı ve Katırlı dağları ormanlarla kaplıdır. Ormanlar; gürgen, çam ve meşe ağaçlarından oluşmaktadır. Ormancılık dağ köylerinin geçim kaynaklarından biridir.

Cumhuriyet öncesi yörede zeytinyağı ve ipek fabrikaları bulunuyordu fakat Ermeni nüfusun göçü ile bu fabrikalar kapanmıştır. 1920'lerde Orhangazi, Yeniköy ve Gemiç'te un fabrikaları kurulmasına rağmen yörede sanayileşme 1970'li yıllardan sonra oluşmuştur. Sanayinin Bursa'dan uzaklaştırılması kararının alınmasından sonra; Bursa ve İstanbul gibi merkezlere yakın olan Orhangazi sanayi merkezi olarak tercih edilmiştir. Bölgede kurulacak fabrikalara devletin teşvik vermesi yatırımcıları etkilemiştir. Yörede, otomotiv , çelik, tekstil ve gıda alanlarında yatırımlar yapılmıştır. Fabrikaların çoğu Örnekköy sınırları içinde bulunmaktadır. İlçede; Swedish Match, Çe-sa Çember Sanayii, Döktaş Dökümcülük, Elsan Elyaf, Angora Tekstil, Oran Tekstil, Ormo Yün İplik, Mensucat, Yenisan, Asilçelik, Polifleks, Aka Otomotiv ve Bemasa fabrikaları bulunmaktadır. Ayrıca son yıllarda dondurulmuş gıda sanayi hızla gelişmektedir. Fabrikaların kurulması yöre halkına yeni istihdam sağlamanın yanı sıra yöreye iç göçü arttırmıştır.

Turizm yörenin gelir kaynaklarından biridir. İznik tarihi dokusu ile turizm merkezidir. Yörenin doğal güzellikleri ve İstanbul ve Bursa'ya yakınlığı yörede yaz turizmini doğurmuştur. 1980'lerden sonra, göl kenarında inşa edilen yazlık yerleşimlerin sayısı artmıştır. Özellikle İznik yakınında turistik tesisler bulunmaktadır. Göl kıyısındaki piknik alanları ve sahiller, Orhangazi Kuş ve Doğa Cenneti, Karsak köyü yakınlarında bulunan Çulu Buzul Gölü ve orman alanları turistleri çekmektedir. Keramet köyünde bulunan Ilıca Kaplıcası, önemli bir termal tesistir. Katırlı ve Samanlı dağlarındaki yürüyüş parkurları, alternatif turizmin seçeneği oluşturmaktadır.

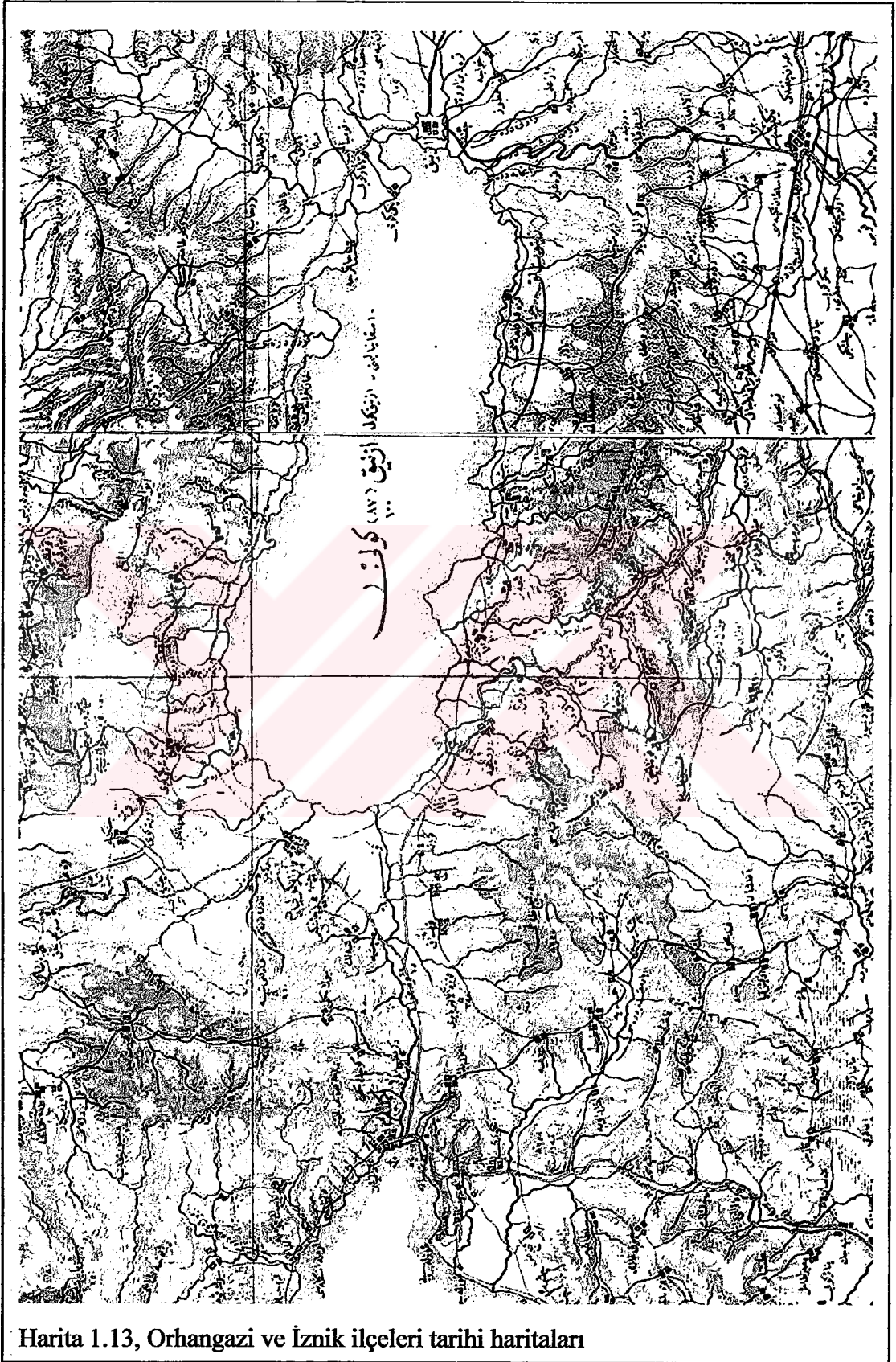
Köylerde yaşayan nüfus geçimin öncelikle tarımdan sağlamaktadır. Bir grup, ikinci gelir kaynağı olarak, merkez ilçelerde çeşitli sektörlerde çalışmaktadır. Çevre illere yerleşmiş ama köyde bulunan varlıklarını elden çıkartmayan, tatil ve hasat zamanı gelen yoğun bir nüfus da bulunmaktadır.

Yörede eğitim düzeyi yüksektir. 1967 yılı il yıllığından, bu tarihten itibaren tüm köylerde ilkokul olduğunu öğrenmekteyiz. Bu okulların 8 yıllık ilköğretim okullarına geçişi için çalışmalar yapılmaktadır. Orhangazi İlçesi'nde lise, endüstri meslek lisesi, kız meslek lisesi, imam hatip lisesi, halk eğitim merkezi ve yüksek okul bulunmaktadır. Yüksek öğretim için gençler, çevre illere gitmektedirler.

Yöredeki tüm köylerin köy standartlarına uygun yolu, telefonu, elektriği, içme suyu bulunmaktadır.⁵⁸

---

⁵⁸ 'Yörenin Ekonomik-Sosyal Hayatı' bölümünde aşağıdaki kaynaklardan yararlanılmıştır.
R.Kaplanoğlu, 'Orhangazi(dün, bugün, yarın)', Ankara, 1988
R.Kaplanoğlu, 'Doğal ve Kültürel Varlıklarıyla Orhangazi', Orhangazi-Bursa, 2001
'Orhangazi', Orhangazi Belediyesi yayını, 2001
'Bursa', Yurt Ansiklopedisi, İstanbul, 1982, C. 3, s.1635-1650'
'Bursa Ansiklopedisi', Bursa Hakimiyet Gazetesi, Bursa, 1938
Ş.Erler, '50.Yıl: Bursa'da Eski Eserler/Eski Şahretler ve İlçe Çevre İncelemesi', Bursa, 1973-74

II.BÖLÜM

2. İZNIK GÖLÜ ÇEVRESİNDE KORUNMASI GEREKEN DEĞERLER ve YERLEŞİM DOKULARI

İzник Gölü yöresindeki kırsal yerleşimlerden; Orhangazi ilçesine bağlı Gürle/Yukarı Gürle, Yeni Gürle, Akhareml, Gemiç, Paşapınar, Dutluca, Sölöz ve Yukarı/Yeni Sölöz köyleri ve İzник ilçesine bağlı Elmalı, Dutluca ve Gürmüzlü köylerinde çalışma kapsamında, incelemeler yapılmıştır. Orhangazi ilçesine bağlı Gürle, Gemiç, Sölöz ve Yukarı Sölöz köylerinden yapı örnekleri seçilmiştir.

İzник gölü çevresinde bulunan yerleşimlerden tez çalışması için seçilenler, yöresel konut mimarisi örneklerinin yoğun olarak bulunduğu köylerdir. Yerleşimlerin, göl kenarı, yamaç veya dağlık bölgeler gibi farklı konumlarda kurulmuş olmaları tercih kriterlerinden diğerini oluşturmaktadır.

Tarih boyunca Anadolu'nun önemli yerleşmelerinden biri olmuş, Bizans İmparatorluğu, Anadolu Selçuklu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yapmış İzник kenti; Kurtuluş Savaşı sırasında büyük zarar görmüş ve sivil mimarlık örneklerinin tamamını yitirmiştir. Yöresel konut mimarisi örneklerini kaybeden İzник ilçesi ve Cumhuriyet döneminde kentleşmeye başlayan ve özellikle 1970'lerden sonra hızla büyüyerek bir sanayi kenti görünümüne bürünen Orhangazi ilçesi tez çalışmasının dışında tutulmuştur.

2.1. İZNIK GÖLÜ ÇEVRESİNDE KORUNMASI GEREKEN DEĞERLER

İznik Gölü çevresinde korunması gerekli değerlerden biri, bölgenin bütünsel anlamda ele alınması gereken tarihsel değeridir. Yörede bulunan korunması gerekli kültür varlıklarını; höyükler, Antik ve Osmanlı Dönemleri'ne ait yapı veya yapı kalıntıları oluşturmaktadır.

• Höyükler

Yörede kurulan yerleşimlerin tarihi MÖ.5000 yıllarına, Kalkolitik döneme kadar uzanmaktadır. Orhangazi ilçesi sınırları içinde kalan Ilıpınar, Tepecik ve Hacılar Höyükleri ile İznik ilçesi sınırları içinde Hüyücektepe/Öyücek Höyüğü bulunmaktadır.

Ilıpınar Höyüğü; Orhangazi'nin Topselvi mahallesindedir. Höyükteki ilk yerleşimlerin MÖ.5500-4000 yıllarına kadar indiği tespit edilmiştir.⁵⁹ 12 yerleşim alanı bulunan höyüğün en üst katında Roma devri mezarı bulunmuştur. Höyük; 1.derece arkeolojik sit olarak tescil edilmiştir.

İlk kez Kılıç Kökten tarafından, 1948 yılında ortaya çıkarılan Ilıpınar Höyüğü'nde yapılan kazı çalışmaları günümüzde Hollandalı arkeolog Jacop Roodenberg başkanlığında sürdürülmektedir.

Tepecik Höyüğü; Orhangazi-İznik yolunda, Yeniköy mevkiinde, İzzet Kahya Çiftliği'nin yanında bulunmaktadır. 200metre çapında ve 7-8 metre yüksekliğindeki höyükte MÖ. 2500-1900 tarihlerine dek inen buluntulara rastlanmıştır. Höyükte ilk yüzey çalışmaları 1948 yılında, Kılıç Kökten tarafından yapılmıştır.⁶⁰ Höyüğün, Bizans devrinde bir savunma kalesi olarak kullanıldığı sanılmaktadır.

⁵⁹ R.Kaplanoğlu, 'Doğal ve Kültürel Varlıklarıyla Orhangazi', Orhangazi-Bursa, 2001, s.18

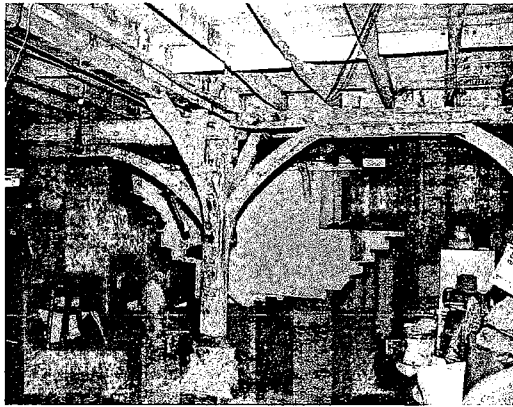
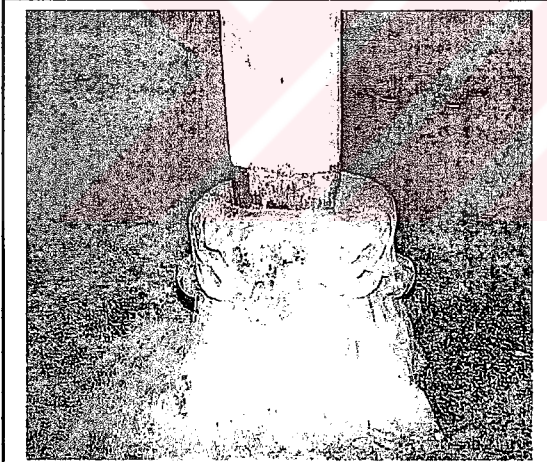
⁶⁰ R.Kaplanoğlu, (2001),y.a.g.e, s.20

Hacılar Tepe Höyüğü, Orhangazi Ovası'nda, Örnekköy ile Çeltikçi arasındadır. Taş devrinden kalma bir yerleşim alanı olduğu belirlenen höyük, 150 metre çapında ve 4 metre yüksekliğindedir. Höyük tarla olarak kullanılmakta olup harap durumdadır.

İznik-Mekece yolu üzerinde bulunan Hüyüektepe/Öyücek; İznik-Yenişehir yolu üzerinde İznik'e 1km. uzaklıktaki Yüğücek ve İznik-Orhangazi yolu üzerinde İznik'e 5km. mesafedeki Çakırca Höyükleri, yöredeki eski yerleşim merkezleridir. Keramet köyü sınırları içindeki Ilıca ve Conga, Üreğil'de Beceköy, Çakırlı'da Taşlık, Çeltikçi'de Boyköy ve Paşalar-Heceler arasında Göl kıyı mevki, yörede bulunan diğer arkeolojik alanlardır.

- **Helenistik, Roma ve Bizans Dönemleri'nde Kurulan Kentler ve Günümüze Ulaşan Eserler**

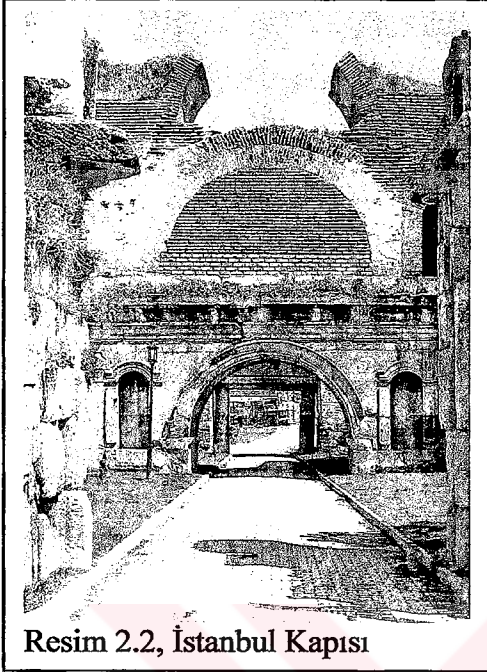

Resim2.1, Gürle köyünde bir konut dikmesinin oturtulduğu antik döneme ait sütun başlığı

İznik Gölü çevresi, Helenistik, Roma ve Bizans Dönemleri'nde de önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. (harita 2.1) Bu yerleşimlerden günümüze yoğun bir kalıntı kalmamıştır. Bütün Bithynia Bölgesi'nde kurulan şehirler gibi yöredeki şehirler de doğal felaketler veya savaşlar sonucu yok olmuştur. Bu kentlerden Bassilinopolis ve Otrai tekrar kurulmamış buna rağmen Ptyhapolis/Sölöz, Paşapınar, Miskoura/Müşkire, Krolluia/Gürle, Nicea/İznik vb. birçok köy, eski kentlerin üzerine tekrar kurulmuş ve kuruluşlarında eski uygarlığın

Resim 2.2, İstanbul Kapısı

sur duvarının bazı bölümleri, Tiyatro ve Roma Gebalki Roma dönemine mal edilen eserlerdir.⁶²

Doğu Roma-Bizans İmparatorluğu döneminde ilk ve son konsillerin burada toplanması, kenti dini bir merkez durumuna getirmiştir. Bizans Döneminden günümüze Ayasofya Kilisesi(5-6.yüzyıl), Böcek Ayazması, Koimesis Kilisesi(8.yüzyıl) ile Yenişehir kapısı arasında iki(kilise B,C) ve İstanbul Kapısı yakınında bir kilisenin(kilise A) kalıntıları kalmıştır. Yine bu dönemden kalan su yolu bulunmaktadır.⁶³

İznik kenti birçok kez deprem geçirmiş ve ana yolların üzerinde olması nedeniyle savaşlara sahne olmuştur. Kent her defasında devşirme yapı malzemeleri ile yeniden kurulmuştur. Bu tahribatlar İznik'te eserlerin yok olmasının sebepleridir.

Bassilinipolis/Orhangazi kenti, İznik Gölü'nün batı kıyısında,Orhangazi Ovası'nda, 2. yüzyılda kurulmuştur.⁶⁴ Orhangazi-Çeltikçi-Gölyaka köyleri arasında antik kalıntılar bulunmaktadır ve gölün batı kıyısında sular çekilince ortaya çıkan eski bir iskele vardır. IX. yüzyıla kadar önemini kaybetmeyen kentle ilgili bilgilere, XI. yüzyıldan sonra rastlanmamaktadır ve deprem sonrası yok olduğu düşünülmektedir.⁶⁵

⁶¹ R. Kaplanoğlu, *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, İstanbul, 2000-a, s.122

⁶² F.Alioğlu, "*Erken Osmanlı Döneminde İznik Kentinin Fiziksel Gelişimi*", Aptullah Kuran İçin Yazılar, YKY, İstanbul, 1999-a, s.83-101

⁶³ İznik kenti için daha fazla bilgi edinmek için bakınız:

Strabon, "*Coğrafya, Anadolu*", İstanbul 1987,

C.Textier, "*Asie Mineure, Description Géographique, Historique et Archéologique, des Provinces et des Chersonnese d'Asie*", Paris, 1862

Ali Saim Ülgen, "İznik'te Türk Eserleri", Vakıflar Dergisi, sayı.1, 1938

Semavi Eyice, "*İznik Tarihçesi ve eski Eserleri*", İstanbul, 1991

⁶⁴ R. Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e s.110

⁶⁵ R. Kaplanoğlu, (2001), y.a.g.e, s.21

Otroa: Katırlı Dağları'nın Yenişehir tarafına bakan yamaçlarında bulunan ve Yunan kolonilerince kurulmuş olduğu düşünülen Paşapınar yakınlarındaki **Otroa** kentinin akropolün ve daha güneyde kurulan şehrin kalıntıları günümüze ulaşmıştır.⁶⁶

Sölöz: İznik Gölü'nün güneyinde bulunan Sölöz köyü, Yunan kaynaklarında adı geçen **Ptyhapolis** kentinin üzerine kurulmuştur.⁶⁷ Köyün yakınından geçen Kocadere'nin antik dönemdeki adı 'Solois' değişerek 'Sölöz' şeklini almıştır. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, 1945 yılında bölgede yaptığı araştırmalarda, köyün bulunduğu alanda höyüğe rastlamıştır.⁶⁸

Chormadoni: Gemlik-Bursa karayolunun 1km. batısındaki Çeltikçi köyünde bulunan kalıntılardan, MÖ.IV yüzyılda kurulan 'Chormadoni' adlı yerleşimin bu köyde olduğu anlaşılmaktadır.

Gürle: İznik Gölü'nün güneyinde bulunan Gürle köyündeki tarihi evlerde kullanılan antik dönem yapı elemanları, burada Bizans dönemi yerleşmesi olan 'Coralla' kentinin varlığını göstermektedir.⁶⁹

Sencer Şahin, bölgedeki en önemli antik yerleşimin bugünkü Cihanköy-Yeniköy ve Sugören köyleri arasında kurulmuş olabileceğini ve bu yörenin Helenistik Dönemden, Bizans çağına kadar yerleşim alanı olduğunu belirtir.⁷⁰

İznik Gölü çevresinde bu yerleşmelerin dışında da antik dönem yerleşmelerine ait birçok kalıntıya rastlanmaktadır. Keramet yakınlarındaki Kilise Pınar olarak adlandırılan mevki; Elbeyli köyü sınırları içindeki tören ve ayinlerin yapıldığı "Merdiven Kaya" ve mezar odaları, MS.IV. yüzyılda yapılmış "Hipoje" ve İznik-Yenişehir karayolunda Avdan Dağları'nın üzerindeki Değirmenkaya zirvesinde taşlara oyularak yapılmış heykeller antik dönem kalıntılarıdır. İznik ilçesi, Elbeyli

⁶⁶ R. Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e s.109

⁶⁷ C. Texier, "Küçük Asya, BITHYNIA", hazırlayan: R. Kaplanoğlu, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, s.154

⁶⁸ R. Kaplanoğlu, (2001), y.a.g.e, s.22

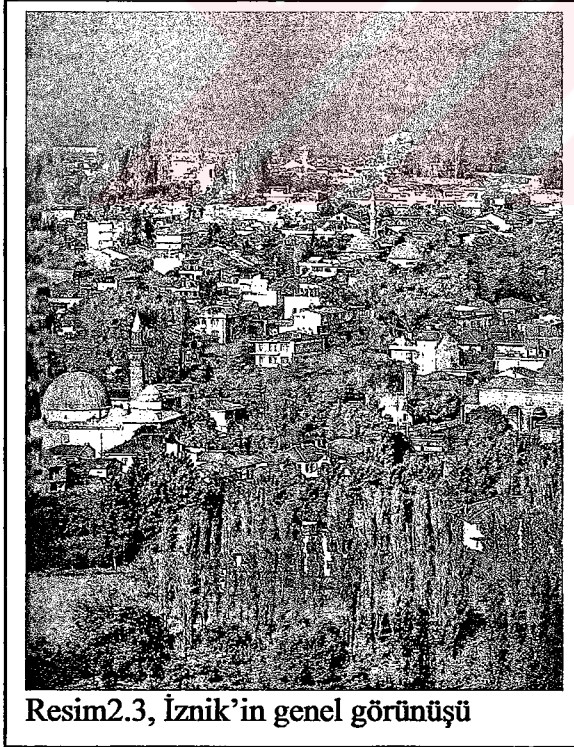
⁶⁹ C. Texier, (1997), y.a.g.e, s.160

Ali ile Köprühisar arasında bulunan Roma Yolu kalıntılarını belgelemiştir. ⁷¹ (resim 2.5, 2.6)

- **Savunma Yapıları**

Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı Dönemleri'nden kalan savunma yapılarının; şehirleri çevreleyen surlar ve yolların güvenliğini sağlamak için yapılmış kale ve kulelerin en önemlisi 'İznik Surları'dır. Erken Bizans döneminden kaldığı kabul edilen surlarda⁷², kuzeyde İstanbul kapısı, güneyde Yenişehir Kapısı, doğuda Lefke (Osmaneli) ve batıda İznik Gölü'ne açılan kapılar bulunmaktadır. Ana sur, ön sur, hendek ve kulelerden oluşan bu sistem İznik kentini çevrelemektedir. Yörede ayrıca Gürle; Karsak, Otroia/Örencik Kaleleri'nin ve Paşapınar ile Kaynarca'da güvenlik kulelerinin kalıntıları bulunmuştur.⁷³ Yok olmak üzere olan bu alanlarda arkeolojik çalışmalara başlanması gerekmektedir. (harita 2.2)

Resim2.3, İznik'in genel görünüşü

- **Osmanlı Döneminden Kalan Eserler**

Yörede, Osmanlı Devleti döneminde yapılmış anıtsal eserlerin bir çoğu İznik'te bulunmaktadır. İlk dönem Osmanlı Mimarisi örnekleri olan bu eserler; Hacı Özbek Cami (XIV. yüzyıl), Yeşil Cami (XIV. yüzyıl), Şeyh Kutbettin Cami ve Türbesi (XV. yüzyıl), Mahmut Çelebi Cami (XV. yüzyıl), Eşref-i Rumi Cami (XVI. yüzyıl), Nilüfer Hatun İmareti (XIV. yüzyıl), Yakup Çelebi İmareti

⁷¹ R. Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e

⁷² F.Alioğlu, (1999-a), y.a.g.e, 1999, s.83-101

⁷³ R. Kaplanoğlu, (2000-a), y.a.g.e

ve Türbesi (XIV. yüzyıl), Süleyman Paşa Medresesi(XIV. yüzyıl)'dir. Bunların dışında İsmail Bey Hamamı, Hacı Hamza Hamamı ve Büyük Hamam İznik'te bulunan su yapılarıdır. Gürle Köyü Orhan Bey Camisi, Gürle Köyü Hamamı, Çeltikçi Köyü Hamamı, Ortaköy'de bulunan Ermeni Hamamı, Çeltikçi Köyü Çeşmeleri Osmanlı döneminden kalan anıtsal kültür varlıklarıdır. (resim 2.3)

- **Doğal Varlıklar**

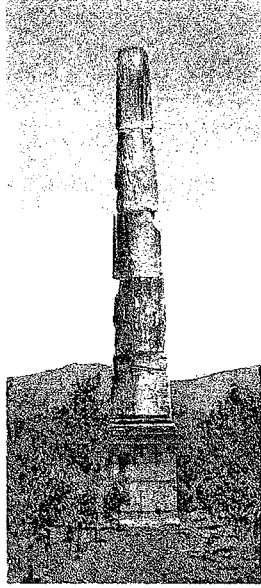
Marmara Bölgesi'nin en büyük gölü olan İznik Gölü ve çevresi yörenin yaşam kaynağıdır. Göl ve çevresindeki plajlar turizm bakımından da önem taşımaktadır. İznik Gölü ve etrafını saran Samanlı ve Katırlı Dağları'nda son yıllarda günlük yürüyüş turları düzenlenmektedir. Gölün Orhangazi yakasında, Çorumlu Çiftliği yakınlarındaki alnı kuş ve doğa cennetidir. İznik Gölü etrafında yapılan fabrikalar, gölün hızla kirlenmesine sebep olmaktadır. (resim 2.8)

Karsak Köyü sınırları içinde, Katırlı Dağları üzerinde yer alan Çulu/Çolu buzul gölü, hem flora, hem de kuş ve hayvanların barındığı yer olmaları bakımından önemlidir. (resim 2.9)

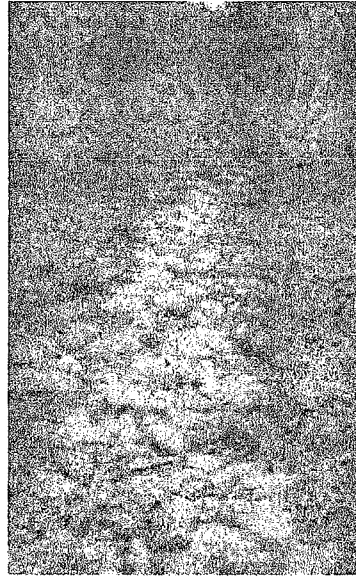
Keramet köyü yakınlarında bulunan Orhangazi ilçesinin tek termal kaynağı olan Ilıca ise turistik bir merkezdir.

Yörede korunması gerekli diğer bir değer de kırsal yerleşimler ve kırsal mimariyi oluşturan öğelerdir. Tarımsal nitelikli bu yerleşim dokularının merkezinde bulunan ve cami, çeşme, kahve gibi öğeleri içeren meydanlar, yöresel yapım tekniği ile inşa edilmiş evler, ek yapılar, duvarlar, sokak kaplamaları vb., kırsal mimariyi oluşturmaktadır.

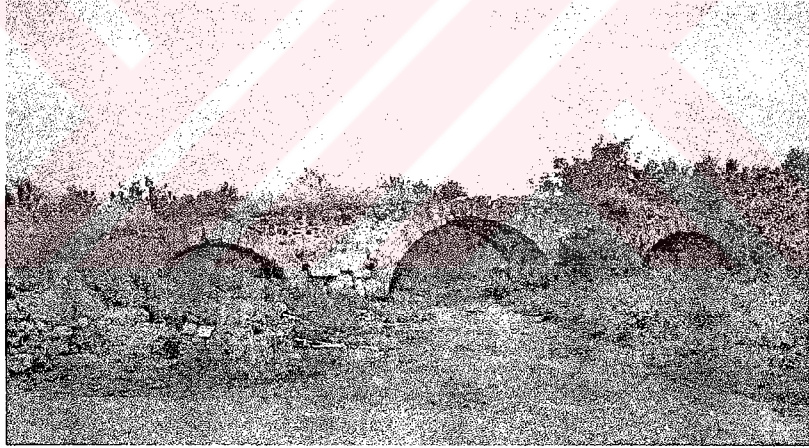
R 2.4 Beştaş " Roma Yolu

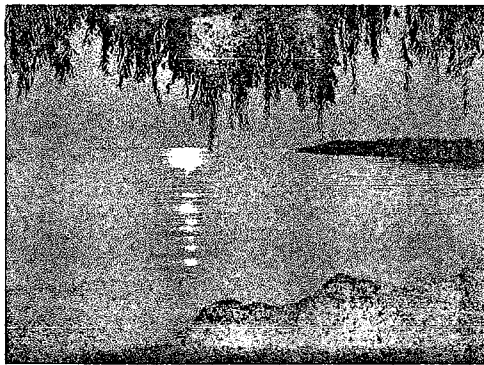
R 2.5;Orhangazi-Yalova Roma Yolu

R 2.6; Bayırköy Roma Yolu

Resim 2.7, Çakırca yakınlarında bulunan Roma Köprüsü kalıntısı

Resim 2.8; İznik Gölü

Resim 2. 9; Çulu Buzul Gölü

2.2. YÖRESEL (VERNAKÜLER) MİMARİ KAVRAMI ve İZNIK GÖLÜ ÇEVRESİNDEKİ YERLEŞİM DOKULARI

2.2.1. Yöresel Mimari Kavramı ve Özellikleri

“Yöresel (Vernaküler) mimari” kavramı, uluslararası koruma literatürüne; 1975 yılında, Avrupa Mimari Miras Yılı etkinlikleri çerçevesinde, Bulgaristan’da yapılan ICOMOS toplantısında katılmıştır. *

Yöresel mimari, endüstriyel dönem öncesi toplumun geleneksel gereksinmelerini karşılayan, yöresel malzeme ve yöntem ile oluşturulmuş; yörenin tarihsel, coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlerine bağlı olarak gelişmiş, ortak özelliklere sahip yapıların tümü olarak ifade edilebilir. Yöresel mimari, toplumun günlük yaşam biçimi, geçmişi ve kökleri hakkında bilgi verir.

“Yöresel Mimari”nin özelliklerini Halûk Sezgin şu şekilde sıralamıştır.⁷⁵

- Yöresel mimaride kendine özgü bir tasarım(design) yöntemi yoktur; kullanım şekli, strüktür, yapı malzemesi ve yöre özellikleri bina formunu belirler. Estetik ve teorik mülâhazalardan söz edilmez.
- Strüktür ve teknik değişebilir, ancak yapı malzemesi doğal ve doğaldan üretilmelidir. (tuğla, kiremit gibi)
- Mutlaka bir teknik sözlük bulunur.

*1975 yılında Bulgaristan’da yapılan Genel Kurul ile birlikte gerçekleştirilen sempozyumun adı, Fransızca olarak “Architecture Vernaculaire” olarak belirlenmiş bulunmaktaydı. Sempozyum boyunca, Vernaküler kelimesinin, henüz kesinlik kazanmamış bir mimari için uygun olup olmadığı tartışıldı. Bunun sebebi kelimenin Fransızca sözcüklerde yarım yüzyıldan beri yer almasıdır. “Vernaküler” kelimesinin karşılığı “Larousse” dan tercümesi ile ‘yöreye, ülkeye özgü’ anlamına gelmektedir. Aynı tür mimari daha önceleri, halk mimarisi , mimarsız mimari, kırsal mimari, spontane mimari, ilkel mimari adı ile zaman zaman literatüre geçmiş olsa da “vernaculaire” kelimesi kısa süre sonra ‘vernacular’ olarak İngilizce meslek dilinde de kullanıldı. Kavramın Türkçe’de kelime olarak karşılığı uzmanlarca ve doğru olarak ‘yöresel mimari’ olarak belirlendi.Yöresel mimari dışındaki tanımlamalar tek tek, kendi başlarına, farklı birer mimari imajı yaratabilir.

H.Sezgin, ‘Vernaküler Mimari ve Günümüz Koşullarındaki Durumu’, Mimarlık, 84/3-4, yıl:22, sayı:201, İstanbul, s:44

H. Sezgin, ‘Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye’deki Örnekleri Hakkında’, MSU.MİM.FAK. Dergisi Tasarım+Kuram, sayı.3, (basıma hazırlanmaktadır.)

⁷⁵ H. Sezgin, ‘Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye’deki Örnekleri Hakkında’, MSU.MİM.FAK. Dergisi Tasarım+Kuram, sayı:3, (basıma hazırlanmaktadır.)

- İçinde bulunulan site ve iklime uyum sağlanır.
- Geleneklerin gereği komşulara ve ağaç, akarsu ve benzeri doğa unsurlarının varlığına saygı gösterilir.
- Yapı sistemi basit ve kolayca anlaşılır niteliktedir.
- Her bina için bir estetik kalite belirlenmez; estetik kalite nesilden nesile aktarılan gelenek sayesinde zamanla ve kendi kendine oluşmaktadır.

Türkiye'deki yöresel konut mimarisini etkileyen faktörler coğrafya; (iklim, yerel malzeme olanakları, yerleşme alanının topografik özellikleri); ve sosyo-ekonomik yapı; üretim şeklidir. Ancak mimari biçimlenişi etkileyen temel faktör o toplumun sosyo-kültürel yapısıdır.

Yöresel mimarinin oluşumunu etkileyen fiziksel faktörlerden iklim, yerel malzeme ve buna bağlı gelişen yapıım sistemleri incelendiğinde; Türkiye'deki geleneksel yapıım sistemlerinin üç tür malzemeye dayandığı görülür: Taş (kârgir), güneşte kurutulmuş tuğla (kerpiç) ve ahşap.

Ekonomik yapı, mimariyi doğrudan etkileyen bir faktördür. Toplum içi sınıf geçişlerinin kolay olduğu Osmanlı toplumunda konut açısından, Avrupa'da olduğu gibi, büyük farklılıklar görülmemiştir. Varlıklı bir ailenin konutu biraz daha büyük veya süslü inşa edilmiştir. Tarım ve hayvancılığa dayalı ekonomik sistem ise kırsal alanlarda konut biçimlenişini etkilemiştir. Konutların zemin katları yüksek ve sağır tutularak bu mekanlar üretime veya depolamaya ayrılmış yada serender, değirmen gibi ayrı binalar yapılmıştır. İpekböceği yetiştirilen bölgelerde, konutlar ipekböceği yetiştirilmek üzere planlanmış ve kozaklık olarak adlandırılan özel binalar inşa edilmiştir.

Toplumun gelenekleri ve dini görüşün etkilediği yaşam tarzı, yani kültürel yapı geleneksel konutun biçimlenmesinde ana faktördür. Yöresel mimari, toplumun yüzyıllar boyunca karşılaştığı kültürlerin bütünleşmesi ile meydana gelen ortak kültürün yansımasıdır.

2.2.2. Türkiye’de Geleneksel Konutun Tanımı ve Bölgelere Göre Dağılımı

S.H.Eldem, “Türk Evini”, Eski Osmanlı Devletinin işgal ettiği sınırlar içinde, eski anlatımla Rumeli ve Anadolu bölgelerinde yerleşmiş, gelişmiş ve 500 sene kadar tutunmuş, kendi özellikleriyle oluşmuş bir ev tipi olarak tanımlar.⁷⁶

Hâluk Sezgin ise Türkiye evini, Osmanlı döneminin Balkanlar ve Batı Anadolu bölgelerinin konutları ile aynı kategoriye giren, ahşap strüktüre sahip, geniş saçakları, modüle edilmiş dizi dizi pencereleri ve üst kat çıkmaları, kiremit örtülü basit bir çatısı olan iki veya üç katlı bina; olarak tanımlar.⁷⁷

Bölgesel farklılıklara rağmen geleneksel konut kullanım bakımından ortak özellikler göstermektedir.⁷⁸ Türk evinin ana birimi olan oda; oturma, yatma, yemek yeme gibi değişik eylemlerin yapıldığı çok işlevli bir mekândır Avlu yada bahçeye açılan sofa, odalar arası ortak alandır. Geleneksel evlerin zemin katları, genelde geniş, bölüntüsüz alanlardır ve servis mekanları, depo veya zaman zaman ahır, samanlık olarak kullanılır. Genelde iki katlı olan evlerde, üst katlarda odalar yer almaktadır.

S.H.Eldem; geleneksel konutu plan özelliklerine göre 4 grupta toplamıştır:

1. Sofasız Plan Tipi
2. Dış Sofalı Plan Tipi
3. İç Sofalı Plan Tipi
4. Orta Sofalı Plan Tipi⁷⁹

⁷⁶ S.H.Eldem, ‘Türk Evi Plan Tipleri’, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1968, s.10

⁷⁷ H. Sezgin, ‘Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye’deki Örnekleri Hakkında’, MSU.MİM.FAK. Dergisi Tasarım+Kuram, sayı:3, (basıma hazırlanmaktadır.)

⁷⁸ T.Çobancaoğlu, ‘Türkiye’de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri’, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, MSÜ., 1998, s.9

⁷⁹ Geleneksel Türk evinin mekansal ve yapısal özellikleri birçok eserde belirtilmiştir.

S.H.Eldem, ‘Türk Evi Plan Tipleri’, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1968

Önder Küçükerman, ‘Türk Evi’, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınevi, 1988

Halûk Sezgin, ‘Architecture Traditionnelle des Balkans Turquie’, Editions Melissa, Athènes, 1992

‘Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye’deki Örnekleri Hakkında’, MSU.MİM.FAK. Dergisi Tasarım+Kuram, sayı:3, (basıma hazırlanmaktadır.)

Geleneksel Türk Evi Plan Tipleri					d'apres Sedad H.Eldem	
Oda					Oda	
Oda İyvan					Oda İyvan	
Oda Kışık Oda					Oda Kışık Oda	
Oda Kışık Oda İyvan					Oda Kışık Oda İyvan	
	Sofasız	Dış Sofalı	İç Sofalı	Orta Sofalı		

Şekil 2.1, Geleneksel Türk Evi Plan Şemaları

Geleneksel Türk Evi plan tiplerinin çıkış noktası dış sofalı plan tipidir. Osmanlı Devleti'nin 18. yüzyılın sonundan itibaren Avrupa ile kültürel ilişkilerinin gelişmesi sonucu, İstanbul'dan başlayarak konut plan özelliklerinde gelişmeler olmuştur. Orta ve iç sofalı plan tipleri bu dönemde ortaya çıkmış ve merkeze yakın bölgelerde de uygulanmaya başlamıştır. İstanbul'dan uzak ve küçük yerleşmeler ve kırsal alanlarda dış sofalı plan tipi uygulanmaya devam etmiştir.⁸⁰

Anadolu konut mimarisi bölgesel özellikler doğrultusunda ayrılarak incelenmiştir. Sedad Hakkı Erdem, geleneksel konutları bölgelere göre 7 büyük gruba ayırmıştır.

1.Karadeniz sahil ve çevresi, 2.İstanbul ve Marmara Bölgesi, 3.Ege Bölgesi, 4.Akdeniz Bölgesi, 5.İç Anadolu Bölgesi, 6. Doğu Anadolu Bölgesi, 7. Güneydoğu Anadolu Bölgesi.⁸¹

⁸⁰ H. Sezgin, M.S.Ü. Restorasyon Anabilim Dalı Ders Notları

⁸¹ S.H.Eldem, "Türk Evi-Osmanlı Dönemi I", III.Cilt, Türkiye Anıt Çevre ve Turizm Değerlerini Koruma Vakfı yayını, İstanbul, 1984,s.29

Mine Kazmaoğlu ve Uğur Tanyeli, “Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar” adlı araştırmalarında, sosyo-kültürel farklılık açısından geleneksel konutun dağılımında Anadolu’yu iki ana bölgeye ayırarak incelemişlerdir.⁸² Bu bölgeler, Özgün Anadolu Sentezine Varılan Bölge ve Geçiş Bölgesi olarak belirtilmiştir.

Bu bölgelerden Anadolu Sentezi Bölgesi; Anadolu-Türk konutunu tüm özellikleri ile yansıtan, sınırları kabaca Doğu Karadeniz Bölgesi’nin güneyinden, Erzincan’ın ve Elazığ’ın güneyinden, Kayseri ilinin batısından bir çizgi çekersek, bu çizginin batısında kalan kesim olarak belirtilmiştir. Geçiş bölgesi; bu hattın doğusunda kalan, Batıdakilerden daha çeşitli elemanlara sahip ve dış etkileri ya da Anadolu’nun eski kültürlerinden devralınan gelenekleri oldukça saf olarak gösteren bölgedir.

Malzeme,biçimlendirme, çatı örtüsü, mekân düzeni, renklendirme gibi fiziksel etkenler doğrultusunda bu iki ana grup alt bölgelere ayrılmıştır. Özgün Anadolu sentezinin alt bölgeleri:

1. Batı-Kuzeybatı Bölgesi’ne; İstanbul dışında Marmara,, Ege, Batı Karadeniz Bölgeleri ile İç Anadolu’nun kuzey kesimleri ve benzer özellikler gösteren Kahramanmaraş, Gaziantep ve Adana illeri dahil edilmiştir. Bölgenin temel özelliği kerpiç yada tuğla dolgulu hımış yapı sisteminin egemen olmasıdır.

2. Doğu Karadeniz Bölgesi; hımış sisteminin kullanıldığı bu bölge ayrıntıda farklılık göstermektedir.

3. Konya Bölgesi; konutların biçimlenişini sert kara iklimi koşullarının olanaklarının belirlediği, ayırt edici özelliği kerpiç kullanımı olan bölgedir.

4. İstanbul Bölgesi; tümüyle ahşap konstrüksiyon kullanılmıştır. Bu bölge dışında Sinop’ta aynı yapım sistemi uygulanmıştır. Bölgenin diğer önemli özelliği ise ayrıntılarda batı etkisinin diğer bölgelerden daha erken ve daha yoğun görölmesidir.

⁸² M.Kazmaoğlu, U.Tanyeli, ‘Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar’, Yapı, Sayı 33, İstanbul, 1979, s:29-41

Sentez bölgesini çevresinde yer alan geçiş alanlarının alt bölgelerinde; yapı malzemesi olarak çoğunlukla kerpiç ve taş kullanılmıştır. Bu bölgeler;

1. Ege adalar mimarisiyle benzer özellikler taşıyan Bodrum ve çevresi;
2. İran ve Mezopotamya geleneklerinin geniş ölçüde hissedildiği Kayseri;
3. Hitit konut mimarisinin devamı gibi bir konut mimarisi gösteren Doğu Anadolu-Orta Bölge;
4. Kafkasya'nın devamı bir mimari sergileyen Kuzey Anadolu-Kuzey Bölge;
5. Kuzey Mezopotamya konut mimarisi ile benzerlik gösteren Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.

Türkiye'deki yöresel konut mimarisi içinde İznik Gölü çevresindeki konut mimarisi, yöresel mimarinin taşıdığı özellikler ve etkilendiği faktörler çerçevesinde ele alınarak plan özellikleri, cephe özellikleri ve yapım sistemleri açısından incelenmiştir.

2.2.3 İznik Gölü Çevresindeki Yöresel Konut Mimarisini Oluşturan Fiziksel ve Sosyal Etkenler

Tezin inceleme alanı olarak İznik Gölü çevresinde yer alan yerleşmeler seçilmiştir. Yörenin coğrafi sınırları, yöresel konut mimarisinin sınırlarını da vermektedir. Buna göre İznik Gölü çevresindeki yöresel konut alanının sınırları; kuzeyde Samanlı Dağları, güneyde Katırlı Dağları ile batıda Karsak Boğazı ve Orhangazi Ovası ve doğuda İznik Ovası arasında kalan çöküntü alanını oluşturan İznik Gölü ve çevresidir.

2.2.3.1. Fiziksel Etkenler

- **Topografik ve Jeolojik Yapı**

İznik Gölü çevresindeki yöresel mimariyi oluşturan yerleşimlerin konumlarında topografik verilere bağlı farklılıklar görülür. Yerleşimler, İznik Gölü çevresinde, kuzeydeki Samanlı ve güneydeki Katırlı Dağları yamaçlarında ve dağlardaki düzlüklerde yer almaktadır.

Oluşumunu III. ile IV. jeolojik zamanda tamamlayan İznik Gölü çevresi, çöküntü alanları ve dağ kitlelerinden oluşan alan üzerindedir. Yöredeki oluşumlardan elde edilen moloz taş, mıcır, kireç ve balast taşı, yöresel yapı malzemesi olarak kullanılmıştır.

- **İklim**

Yörede, Akdeniz ikliminin genel özellikleri görülmekle birlikte, Karadeniz ikliminin etkileri de hissedilir. Kışlar, Akdeniz iklimine göre daha soğuk ve kar yağışlı; yazlar ise yağışlı ve nemlidir.

Bu özellikler geleneksel yerleşim dokularının oluşumunu ve yapıların biçimlenmesini etkilemiştir. Gürle gibi dağların yamaçlarında ve Sölöz gibi göl kenarında kurulan yerleşimlerin sokakları dar ve gölgelidir. Kışın yağın karların erimesi ile birlikte oluşan sulardan yapıların korunması için zemin katlar sağır taş

duvarlarla inşa edilmiştir. Daha yükseklerde kurulmuş yerleşimlerde, zemin kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Kışın sert geçtiği bölgelerde, yapıların birçoğunda ara kat ve kış odaları yapılmıştır.

- **Bitki Örtüsü**

Yörede iklimsel veriler her türlü ağacın yetişmesine olanak vermektedir. Katırlı ve Samanlı Dağları ormanlık alanlardır. Bu alanlar; kayın, meşe, kavak, çam türleri ve yer yer kestane ağaçlarından oluşur. XIX.yüzyılın sonunda inşa edilmiş geleneksel konutların ve böcekliklerin taşıyıcı sistemleri meşe ağacından yapılmıştır. Yöre halkı XIX.yüzyılda inşa edilmiş böceklik yapılarının karkas sisteminde kullanılan ağaçların İtalya'dan getirildiğini söylemektedir.

2.2.3.2.Sosyal Etkenler

İznik Gölü çevresindeki yerleşim dokularının oluşmasında; coğrafi veriler; sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik faktörler etkili olmuştur.

- **Sosyo-kültürel Etkenler**

Gölün kuzey ve güney kıyıları tarih boyunca birçok uygarlığın yerleşim alanı olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu döneminde yaşanan göçler ve sosyal hareketler yöreyi de etkilemiştir. İznik Gölü'nün çevresindeki yerleşimlerde Hıristiyan topluluğu ile birlikte, XI. yüzyıldan itibaren Müslüman ve XIV. yüzyıldan itibaren Ermeni toplulukları yaşamıştır.

XIX. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda iç karışıklıklar ve savaşlar sonucu göç hareketlerinin artması ile yörede Ermeni nüfusu toplam nüfusun 2/3'ünü oluştururken, Kafkasya ve Karadeniz bölgelerinden de göçmenler gelerek yeni köyler kurmuşlardır. XIX. yüzyıl başına kadar Türklerin elinde olan ticaret, XVII.yüzyılda uluslararası ticaret yapmaya başlamış olan Ermeni ve Rumların eline geçmiştir.

XIX. yüzyılda kurulan Yeni Sölöz, Yeni Gürle yerleşimleri ve Ermeni ve Müslüman halklarının birlikte yaşadığı Keramet, Karsak ve Ortaköy yerleşimlerinde inşa edilen konutların ve Gürle, Gemiç, Sölöz vb. Müslüman yerleşimlerindeki konutlar benzer yapım tekniği, planlama ve cephe özelliklerine sahiptir. Ekonomik olarak zenginleşen bölgelerde daha büyük ve özenli binalar yapılmıştır.

Resim 2.10; Samanlı Dağları üzerinde bulunan Elmalı köyü

Kafkas ve Karadeniz göçmenlerinin Samanlı ve Katırlı Dağları'nda kurdukları köylerde ise yığma ahşap sistemin kullanıldığı yapılarda Karadeniz yöresi mimarisinin izleri görülmektedir. (resim 2.10)

Kurtuluş Savaşı sırasında birçok yerleşme zarar görmüştür. Kurtuluş Savaşı sonrasında ise yerli halkın göç etmesi ile Yunanistan'dan gelen göçmenlerin yerleştirilmesi ve Cumhuriyet Dönemi'nde sanayi öncesi kırsal yaşamdan sanayi sonrası kırsal yapıya geçiş sürecinde; sosyal yaşam ve mimari doku büyük değişime uğramıştır. Değişen ekonomik ve sosyal düzen yörenin yurt içi ve yurt dışına göç vermesinde etkili olmuştur Yörede, yerleşimlerin bir kısmı sanayileşme sonrası yapıya uyum sağlamıştır. Nüfuslarını koruyan bu köyler, geleneksel mimari dokularını hızla yitirmektedirler. İkinci grupta yer alan yerleşimler nüfuslarını önemli ölçüde kaybetmişlerdir. Mimari dokuları koruyan Ayvalıca, Göllüce ve Mahmudiye terk edilme riski taşımaktadır.⁸³ Selimiye köyü ise tamamen terk edilmiş ve kalan birkaç hane Keramet köyüne taşınmıştır

⁸³ F.Alioğlu, "İznik Gölü Çevresindeki Korunması Gerekli Değerler, Sorunlar ve Öneriler", TMMOB, Bursa Şubesi, Uluslararası mimarlar Birliği Türkiye Kesimi, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunun 700. yıldönümünde Bursa ve Yöresi, Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Bölümü, Uluslararası XI.Yapı ve Yaşam'99, Bursa. 1999-b, s:31-46

- **Sosyo-Ekonomik Etkenler**

Mimari biçimlenmeyi etkileyen temel faktör üretim şeklidir. Mimariyi etkileyen üretim alanlarından biri tahıl ekimidir. Gölün güney ve kuzeyinde kıyıda ve yamaçlarda kurulan Akharem, Gemiç, Gürle, Sölöz gibi yerleşimlerde, uzun yıllardır sulu tarım (tahıl üretimi) yapılmaktadır. Tahıl üretiminin mekana etkisi, depolamak amacıyla gerek duyulan ambar, kuru ot ve saman depoları şeklinde kendini gösterir. (K3, s.77)

Antik dönemden beri yörede zeytincilik yapılmaktadır. İpek böcekçiliğinin terk edilmesinden sonra yöre ekonomisinde ağırlığı artan zeytin üretimi, konutların zemin katlarının zeytin işleme amacına yönelik tasarlanmasında ve zeytinyağı üretimi için yağhaneler yapılmasında etkili olmuştur. (K2, s.68; K3, s.77; K4 s.80)

XVII.yüzyıldan XX.yüzyılın başlarına kadar ipek böcekçiliği ve kozacılık işlemlerinin, Bursa bölgesinde ve dolayısıyla İznik Gölü çevresindeki yerleşimlerin tarım dışında başlıca geçim kaynağı olması, buna bağlı olarak konutta ipek böcekçiliğinin yapılması kent mimarisini ve konutların iç mekan kullanımlarını etkilemiştir. İpekböceği yetiştirmek amacıyla konutların dışında müstemilatlar, böceklikler ve kozaklıklar yapılmıştır.

- **İpekböcekçiliği İşlemleri ***

İpekçilik, ipek böceğinin koza örmesi(böcekçilik), ipek ipliği ve dokuması ile ipek ticaretinin yapılması işlemlerinin tümüdür. Konut içinde bu işlemlerin böcekçilik ve zaman zaman da iplik elde edilmesi süreçleri gerçekleşmektedir. İpekböcekçiliğinin konut mekânına etkisini belirleyebilmek için böcekçilik işlemi açıklamak gerekmektedir.

İpekböceği yetiştiriciliği, böceğin tek beslenme kaynağı olan dut ağacının varlığına bağlıdır. Türkiye, çok soğuk veya çok yüksek bölgeler dışında dut ağacının yetişmesine uygun iklime sahiptir. İpek ipliğinin elde ediliş süreci uzun işlemler gerektirmektedir. Bu süreç, dişi böceklerin bıraktığı yumurtaların serin ve kuru yerlerde korunarak ertesi yıl ilkbaharda ipek böceklerinin yumurtadan çıkması ve tabla yada kerevetlere yerleştirilmesi ile başlar. Yumurtadan çıkan tırtıl 25-30 gün boyunca süren larva devresinde, dut yaprağı ile beslenir ve dört defa deri değiştirir. Tırtıllar koza örmeye hazır hale geldiklerinde tablalara yerleştirilen dal parçalarında kozalarını örerler. Tırtılın pupa olarak adlandırılan bu dönemi 15 ile 18 gün sürer ve bu süre sonunda kelebek haline gelen tırtıl kozayı delerek dışarı çıkar.

Kelebeğin kozayı delerek dışarı çıkması durumunda koza kullanılamaz bunun için yetiştiriciler, tırtılların askıya çıkmasından genellikle 8-10 gün sonra yumurta vermesi için ayrılan kozalar dışındaki kozaları askıdan sökerek pazarlarlar. Tırtılların kozaları delmemeleri için bunlar doğrudan kurutma yöntemiyle, başlangıçta 100-110°C olan ve 5-6 saatte azalarak 40-45°C' ye inen kurutma makinelerine atılarak kurutulurlar. Dolaylı kurutma yöntemi denilen ve üreticilerin kendi bölgelerinde uyguladıkları yöntemde, buhar veya sıcak hava ile kozanın içindeki tırtıl öldürülür. Üreticilerin uygulayabildikleri bir diğer yöntem ise kozaların 1,5-2 ay güneşte

---

* İpekçilik konusunda daha fazla bilgi için bakınız.

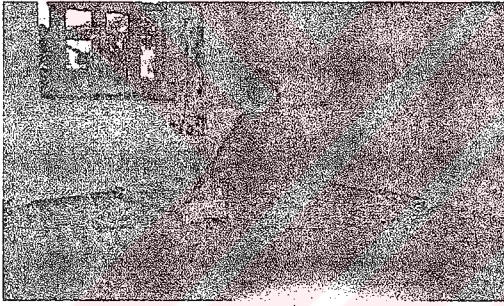
Fahri Dalsar, "Türk Sanayi ve Ticaret Tarihinde Bursa'da İpekçilik", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1960

Ümmühan Alptekin, "İpekböcekçiliği ve Sivil Mimari Yapılanmaya Etkileri", Basılmamış Y.Lisans Tezi, MSÜ.Fen Bilimleri Ens., İstanbul, 2002

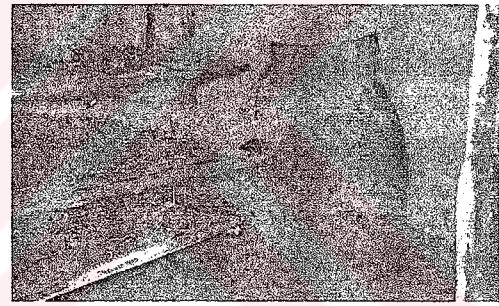
"Bir Masaldı Bursa", haz. Engin Yenal, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996

kurutulmasıdır. Geleneksel yöntemde, kurutulan kozalardan evlerde kullanılan el veya tepme mancınıklar ile iplik çekilmesine rağmen teknolojinin gelişmesi ve XIX.yüzyılın ortalarından itibaren buhar motorlu sistemlerin yaygınlaşması ile iplik çekme işlemi fabrikalarda yapılmıştır.

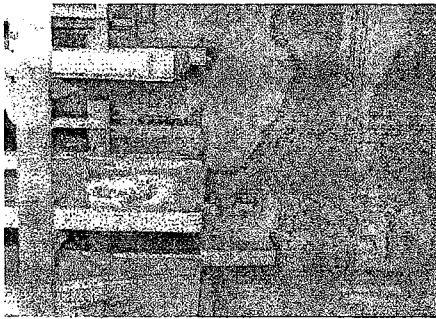
İpekböceği tablada, kerevette veya yerde beslenir. Tabla beslemede, 60/90cm. boyutlarındaki tablalar raf sistemi ile yerleştirilir ve böcek bakımı tablalar raflardan çekilerek yapılır. Kerevette besleme, tablada beslemeye göre daha az mekana ihtiyaç duyulan bir yöntemdir. 1-1,5m. eninde ve 2-3m. uzunluğunda tablalar en az 40cm. aralık bırakılarak 3-4 katlı düzenlenir ve etrafında besleme için gerekli alan bırakılır. Yerde beslemede ise zemine serilen tablalar içinde ipekböcekleri yetiştirilir.⁸⁴ (resim 2.11,2.12,2.13.2.14)

Resim 2.11, Yerde besleme

Resim 2.12, Evde besleme

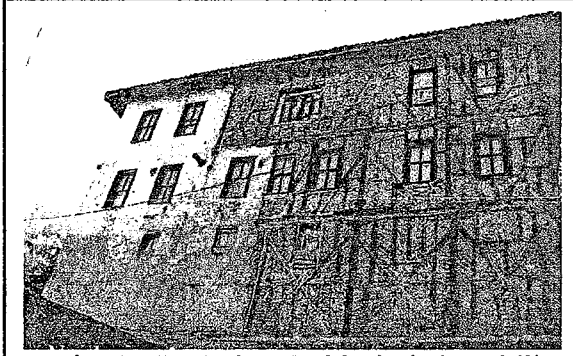
Resim 2.13, Tablada besleme

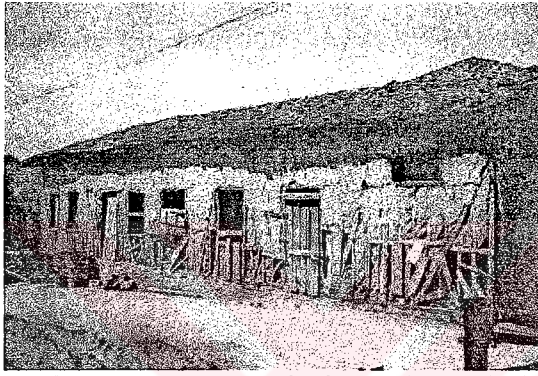
Resim 2.14, Kerevette besleme

⁸⁴ Ümmühan Alptekin, "İpekböcekçiliği ve Sivil Mimari Yapılanmaya Etkileri", Basılmamış Y.Lisans Tezi, MSÜ.Fen Bilimleri Ens., İstanbul, 2002

Resim 2.15, Narlıca Beldesinde böceklik

Resim 2.16, Yenisöğöz beldesinde müştemilat

İpekböceği konutlarda, konut dışında yapının bahçesinde veya avlusunda bulunan müştemilat ve böcekliklerde (böcekthane) beslenmektedir. Konut içinde ipekböceği yetiştirilmesi; tırtılın koza örmesi uygun ortamın hazırlanması ile tırtılların kozalarını delmeden öldürülmelerine kadar geçen yaklaşık iki aylık süreyi kapsamaktadır. Yumurtaların bir sonraki sene için sekilerde bekletilmesi de konut içi yaşantısını etkilemektedir. İpekböceği beslenen bu konutlarda mekânlar ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenmiştir. Evlerin giriş katları dut yaprakları ve dallarının depolanması işlemi için

kullanılmıştır. İpekböceği tüm katta, odalarda ve sofalarda yetiştirilmektedir. Bazı konutların üst katları tek mekandan oluşmaktadır.

Böceklikler(böcekthane), ipekböceği bakımının yanı sıra, konut olarak da kullanılmaktadır. Böceklikler genelde üç-dört katlı, ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir ve konutlarla benzer kat kullanımına sahiptir. İpekböceğini bakmak için gereken tablaların yerleştirildiği sofaları çok geniş ve ışık alması için bol pencerelidir. Konutlarda olduğu gibi böcekliklerde de odalar gerektiğinde böcek bakımına ayrılmaktadır. Bazı örneklerde, en üst katları tek mekan oluşmaktadır. Taban alanları yaklaşık 100-120m²'dir. Söğöz'de bulunan dört katlı yöredeki en büyük böcekliğin taban alanı yaklaşık 200m²'dir. Böceklikler, yüksek zemin kat ve ara kata sahiptir. Üst katlarda, iki başta iki tane olmak dört oda bulunmaktadır. (resim 2.15)

Semavi Eyice, Sölöz'de yapılan ve yöredeki en büyük böcekhanenin (K.1, s.57), Bizans Dönemi sivil yapıları olan İzmir'deki Nymphi Sarayı ve İstanbul'daki Tekfur Sarayı gibi çok katlı ve pencereli yapılarla benzerlik gösterdiğini ve böcekhanelerin, Bizans mimari geleneğine dayanan geç örnekler olduğunu belirtir.⁸⁵

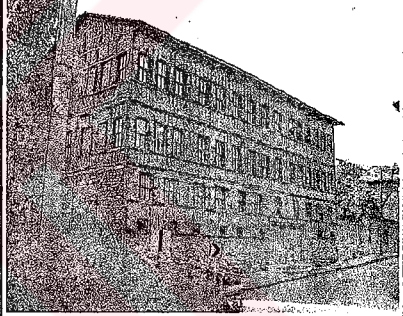
Avlunun bir parçası olarak yapılan müstemilatlar genelde iki katlıdır. Ahşap karkas tekniğinde inşa edilen yapıların zemin katları çeşitli amaçlar için bölünmüş ve üst katları sadece ipekböceği bakımına ayrılmıştır. (resim 2.16)

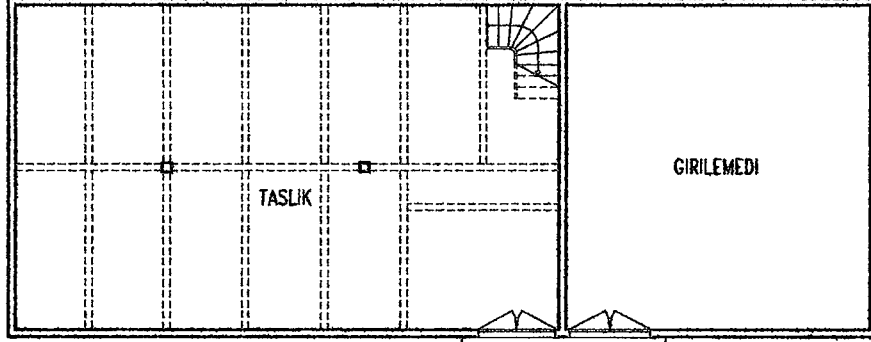
XIX.yüzyılda iplik çekme fabrikaların yapılması, kozaklık olarak adlandırılan ve genelde yaş kozaların alınıp, kurutma ve depolama işlemlerinin yapıldığı yeni bir yapı türünü ortaya çıkarmıştır. Fabrika kompleksi içinde ulaşımın sağlandığı taş yoluna yakın, ahşap karkas sistemle inşa edilen bu yapıların zemin katında iplik ve dokuma tezgahları, üst katlarda koza kerevetleri bulunmaktadır.(resim 2.17,2.18)

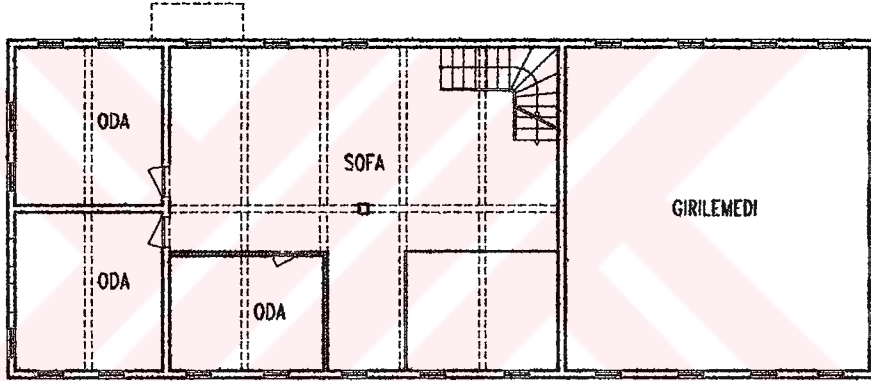
⁸⁵ S.Eyice, "Türkiye'de Bizans Yerleşimi Hakkında Notlar", Tarihten Günümüze Anadolu'da Yerleşme, Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul, S.209

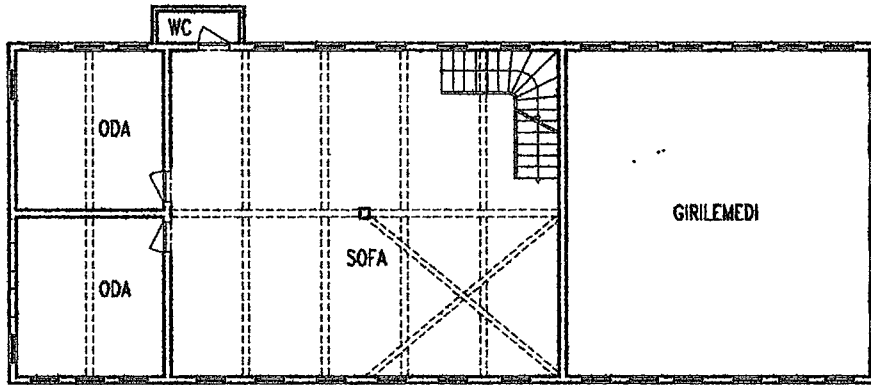
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:K1
Yerleşme adı:	SÖLÖZ	Cadde/Sokak:		
İli:	Bursa	Pafta:		
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/taş-tuğla dolgulu	Yapı türü:	Böcekli+Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	1893	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofası ortada plan tipi	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel.	
Genel tanım:	<p>Avlu içinde yer alan dört katlı yapı ikiye bölünmüştür. Kullanılmayan sağ bölümüne girilememiştir. Depolama amacıyla kullanılan zemin kattan tek kollu merdivenle çıkılan ara katta, biri sonradan yapılmış üç oda bulunmaktadır. 17 basamakla 1.kat sofasına çıkılmaktadır. Sofanın bitiminde iki oda bulunmaktadır. Islak hacimler, yapının arka cephesine eklenen ve sofalardan ulaşılan üç katlı ek yapıda bulunmaktadır. Ev sahibi merdivenin sonradan yapıldığını belirtmiştir.</p>			
Yapım tekniği ve malzeme:	<p>Zeminden 40cm. kadar yükseltilmiş temel duvarları üzerine inşa edilen yapının, ön cephe duvarları 280cm yüksekliğe kadar ahşap karkas arası moloz taş dolguludur. Yan duvarlarda taş dolgulu duvarlar 1.kat hizasına kadar yükselmektedir. Üst katlarda dolgu malzemesi olarak tuğla kullanılmıştır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.</p>			
Bezeme:	<p>Cephesi sıvanmamış yapıda köşe pervazı, kat ve pencere silmeleri kullanılmıştır.</p>			
Devşirme malzeme:	<p>Devşirme malzeme kullanılmamıştır.</p>			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	<p>Yapının taşıyıcı sistemi sağlamdır. Cephe özgünlüğünü yitirmemiş olan yapı; mübadele ile gelen göçmenlerin yerleşmesinden sonra ikiye bölünmüş ve yeni bir giriş kapısı açılmıştır. İç mekana ise merdiven ve ara kata bir oda eklenmiştir. Yapının kullanılmayan bölümünün pencere camları kırılmıştır. Yan cephelerde bazı pencereler tuğla ile örtülmüştür. Yapının arka cephesine ıslak hacimler bulunana betonarme yapı eklenmiştir.</p>			
Gözlem ve değerlendirme:	<p>Yörede bulunan en büyük ve en iyi korunmuş böcekliklerden biridir. Yapım sistemi ve ipekböceği üretim yapısı örneği olma özellikleri göz önüne alınarak tescil edilmeli, sürekli bakımının yapılması sağlanmalıdır.</p>			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

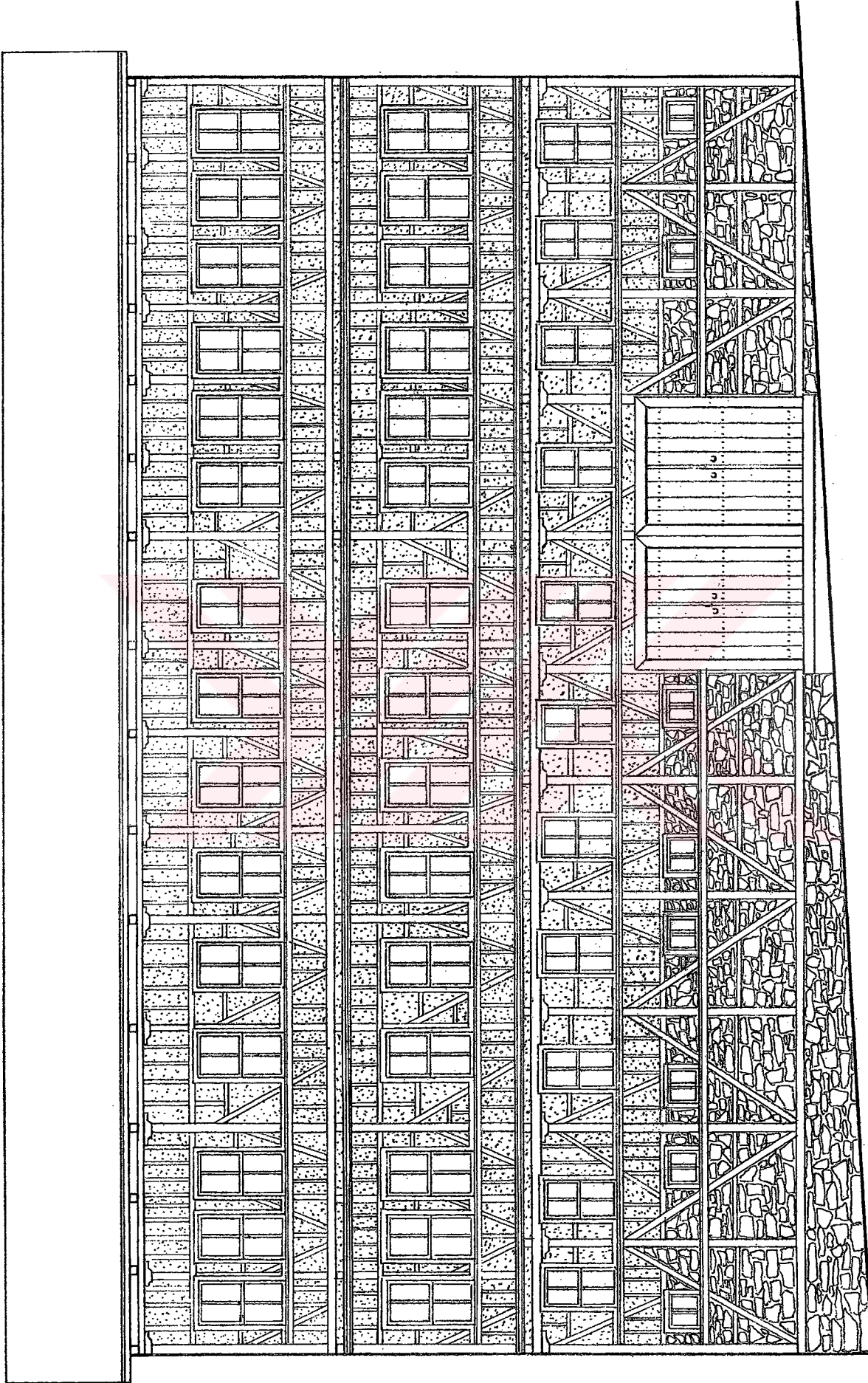
ENVANTER NO: K1

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ÖLÇEK: 1/100

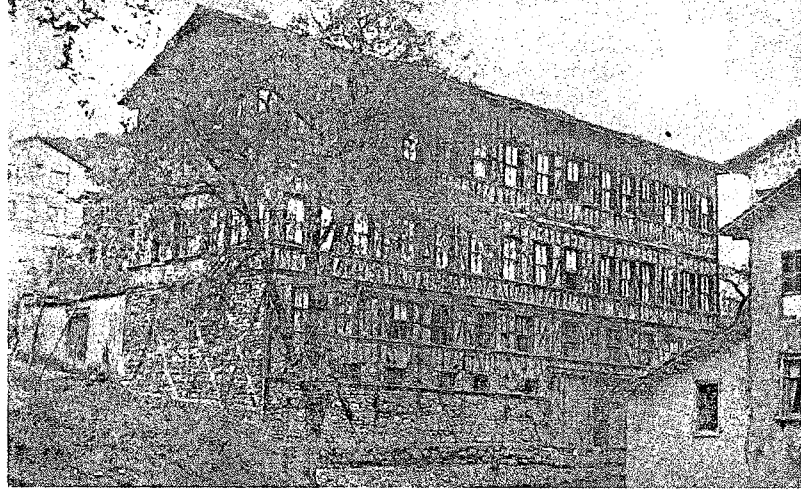
ÇİZEN: BURGU BÜKEN

ÖN GÖRÜNÜŞ

ENVANTER NO: K1

RÖLÖVE

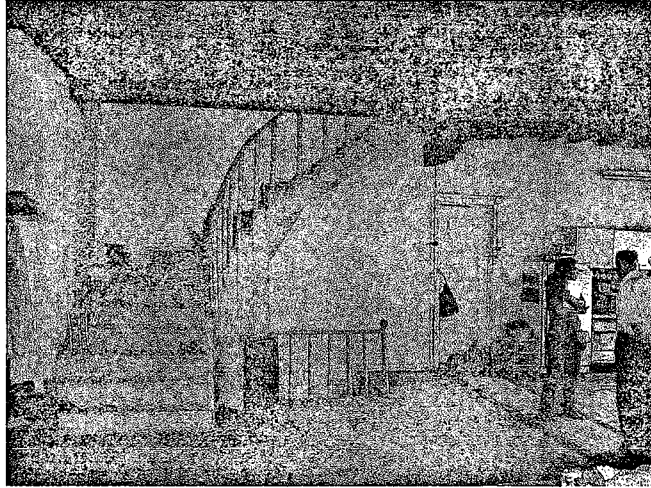

Resim 2.19; Yapının 1962 yılındaki durumu

Resim 2.20;1.kat sofası

Resim 2.21;1.kat sofası

2.2.4. İznik Gölü Çevresindeki Yöresel Konut Mimarisinin Özellikleri

2.2.4.1. Yerleşim Dokularının Genel Özellikleri ve Tesbitler

İznik gölünün kuzey ve güney yakasında bulunan yerleşim dokuları topografik verilere göre konumlanmıştır. Yerleşmelerin konumları, mimari üzerinde etkili olmuştur. F.Alioğlu'nun da "İznik Gölü Çevresindeki Korunması gerekli Değerler, Sorunlar ve Öneriler"⁸⁶ konulu bildirisinde tanımladığı gibi, yörede varolan yerleşimlerin konumlarına göre sınıflaması yapılırsa:

Göl kıyısında kurulu yerleşimler; göl kıyısında ya da gölden biraz uzakta, dağların eteklerinde yer alırlar. Gölün kuzeyinde yer alan Çakırca, Boyalıca ve güney kıyısında bulunan Gölyaka, Dutluca, Aşağı Sölöz, Narlıca ve Aşağı Göllüce yerleşimleri bu grupta yer alır.

Dağ yamaçlarında kurulan yerleşimler; gölden uzakta ve daha yüksekte bulunurlar. Kuzey yakadaki Yeniköy, Üreğil, Çakırlı, Keramet ve güney yakadaki Gürle, Yeni Gürle ve Akharem köyleri Katırlı ve Samanlı Dağları'nın yamaçlarında kurulmuş köylerdir.

Dağlık bölgelerde kurulan yerleşimler, gölden yüksekte, dere kenarlarındaki düzlüklerde veya vadi yamaçlarında, orman sınırında yer alan dağ köyleridir. Kuzeyde Katırlı Dağları üzerindeki Mahmudiye, Bayındır ve güneyde Samanlı Dağları üzerindeki Karsak, Gemiç, Yeni Sölöz, Bayır, Yukarı(Yeni) Sölöz, Paşapınar, Demirişik, Mustafalı, Göllüce yerleşimleri bu grupta yer alır.

⁸⁶ F.Alioğlu, (1999-b), y.a.g.e., s:31-46

Yörede çoğunluğu dere kenarına veya yakınına kurulmuş köyler (Gürle, Yukarı Gürle, Akharem, Yukarı Sölöz v.b.) toplu yerleşme özelliği gösterirler. Konutlar bir arada iken, tarım alanları yerleşim birimlerinin dışında yer almaktadır.

Konumları ne olursa olsun, yerleşimlerden geçen ana cadde ve bu caddeye bağlanan daralıp genişleyen, doğrusal olarak ilerlemeyen sokaklar organik formdadır. Cadde, cami önünde genişleyerek çeşme, çınar ve kahve gibi öğelerle birlikte bir meydan oluşturur. Cami meydanı dışında sokakların kesişme noktalarında, hamam önlerinde vb. meydancıklar oluşmuştur. Ana caddeler dışında sokak ayırımının bulunmadığı yerleşimlerde, sokakların hepsi sonunda doğaya açılmaktadır. Orhangazi-İznik karayolunun içinden geçtiği ve genellikle göl kıyısında kurulan yerleşimlerde, bu cadde ana yol durumuna gelmiş ve geleneksel yol dokusunun bozulmasına sebep olmuştur.

Caddeler ve sokakların geleneksel taş kaplaması Gürle, Paşapınar, Gemiç köylerinde korunmasına rağmen bir çok yerleşimde yerini asfalt veya beton parke kaplamaya bırakmıştır.

2.2.4.2. İznik Gölü Çevresinde Bulunan Yerleşimlerden Örnekler

Bu bölümde, İznik Gölü yöresindeki kırsal yerleşimlerden; Orhangazi ilçesine bağlı Gemiç, Yukarı Gürle/Gürle, Yeni Gürle, Akharem, Paşapınar köyleri incelenmiştir. Yukarı Sölöz beldesi 3.bölümde detaylı ele alındığı için bu bölüme alınmamıştır.

İznik Gölü'nün çevresinde bulunan yerleşimler Kurtuluş Savaşı sırasında zarar görmüştür. Yerleşimlerin mimari dokularını ve kimliğini değiştiren diğer olay, sanayileşme sonrası sosyal ve ekonomik hayata meydana gelen dönüşümlerdir. Yerleşimlerin seçiminde, konumlar ve mimari özellikleri dikkate alınmıştır.

- **Gemiç**

Orhangazi ilçesine 16 km. uzaklıktaki Gemiç köyü, Katırlı Dağları üzerine, Karsak ve Gürle köylerinin arasında kurulmuştur. 1895 ve 1908. yıllıklarına göre, XIX.yüzyılın başında 98 hane yaşayan köyde nüfus 1927 yılında 500, 1990 yılında 532 olmuştur. 2000 yılı sayımına göre köyde 377 kişi yaşamaktadır.⁸⁷ Yerleşimin ana geçim kaynakları, zeytincilik ve çeltik ekimidir. Gemiç köyü, yerleşim dokusunu koruyarak günümüze kadar gelebilmiştir. Geleneksel yapıların büyük bir kısmı kullanılmaktadır.

- **Gürle**

İznik ovasında, Katırlı Dağları'nın eteklerine kurulan Gürle köyü, mimari özgünlüğü ve fiziksel doku bütünlüğü günümüze kadar ulaşmış yerleşimlerden biridir. Kurtuluş Savaşı sırasında hasar görmeyen yerleşim, sanayileşme sonrası değişimlerden etkilenmiştir. 1940'lardan itibaren köyden yurt dışına ve yurt içine göçler yaşanmıştır. Yaşanan göçler, yeni konut talebi ve kalabalık aile yaşamının yerini çekirdek ailenin alması sonucu geleneksel büyük konutların bir kısmı terk edilmiş veya yıkılmıştır. Göç eden aileler kırsal varlıklarını elden çıkarmamışlardır. 1990 sonrası ters göç başlamıştır. Dönen aileler betonarme konut yaptırmayı tercih etmektedirler. Orhangazi'de hızla gelişen sanayi ve buna bağlı yeni iş alanlarının ortaya çıkması, yerleşmenin tekrar canlanmasında etkili olabilecek bir faktördür. Bununla birlikte, gençlerin %75'e yakını eğitimlerini köy dışında sürdürmektedir ve ileride kırsal alanlardan kopmaları beklenmektedir.

- **Yeni Gürle**

Gürle köyünün 500m. doğusunda yer alan Yeni Gürle köyü, XIX.yüzyılda kurulmuştur. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yerli Ermeni halkın göç etmesi ve Balkanlar'dan Türk göçmenlerin gelmesi ile köyde büyük bir sosyal değişim

yaşanmıştır. Bu dönemden sonra, yerleşimin mimari dokusu bozulmuştur. Yerleşimde, sadece 1940-1950'li yıllarda geleneksel ahşap karkas teknik ile inşa edilmiş az sayıda konut bulunmaktadır. XIX.yüzyıldan kalan Ermeni kilisesi harap durumdadır. Cumhuriyet döneminde, Gürle köyünde yaşanan sosyal ve ekonomik sorunlar burada da yaşanmış ve halkın önemli bir bölümü yurt dışına ve Bursa'ya taşınmıştır.

- **Akharem**

Orhangazi ilçesine 10 km uzaklıkta olan Akharem köyü, İznik ovasında kurulmuştur. Köyün nüfusu yüzyıl başında 118'dir. 1927 yılında 169, 1955 yılında 375, 1970 yılında 497 olan nüfus, 2000 yılında 460'dır. Akharem nüfusunu korumasına karşın genç nüfus, yaşamak için büyük şehirleri tercih etmektedir. Köy halkı zeytincilik ve çeltik ekimi yapmaktadır. Yerli köyü olan Akharem'e, XIX.yüzyılın sonu, XX.yüzyılın başında, Laz ve Gürcü göçmenler yerleşmiştir. Fiziksel yapısı, 1950'li yıllarda geleneksel ahşap karkas yöntem ile yapılmış konutlar ve 1980 sonrası inşa edilmiş betonarme yapılardan oluşan Akharem köyünün mimari dokusu bozulmuştur.

- **Paşapınar**

Orhangazi ilçesine 19 km. uzaklıkta, Katırlı Dağları üzerinde yer alan, içinden dere geçen bir dağ köyüdür. Antik Otroa kentinin yakınlarında kurulmuştur. Köyün ana geçim kaynağı zeytinciliktir. XVI.yüzyıl kayıtlarında adı geçen Paşapınar, yerli köyüdür.⁸⁸ Mimari bütünlüğünü koruyan köyde, XIX.yüzyılda yapılmış geleneksel konutlar halen kullanılmaktadır fakat nüfusun hızla azalması bu konutlar için bir tehdit oluşturmaktadır.

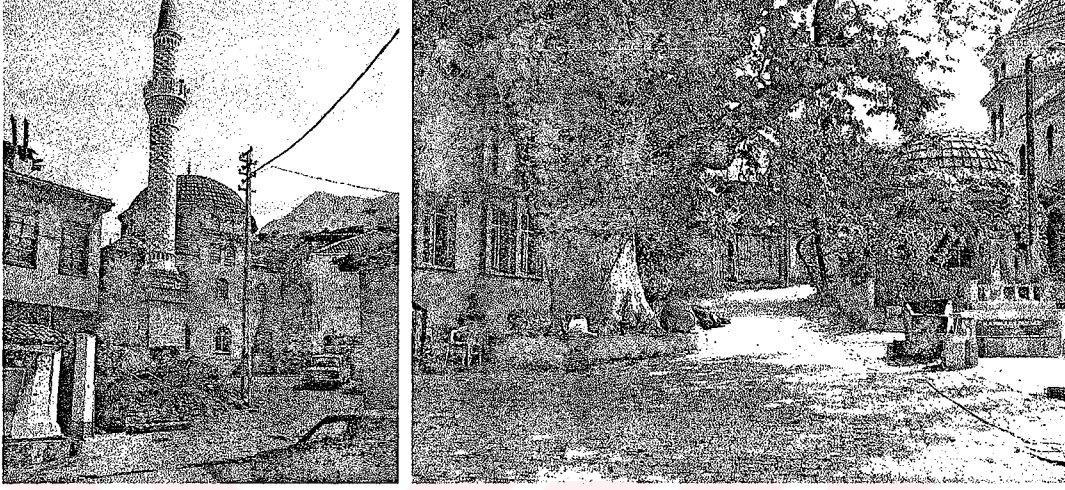
⁸⁷ R.Kaplanoğlu, Bursa Adları Ansiklopedisi I. (Yer Adları), Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000-b, s.124-125

⁸⁸ R.Kaplanoğlu, (2000-b), y.a.g.e., s.238

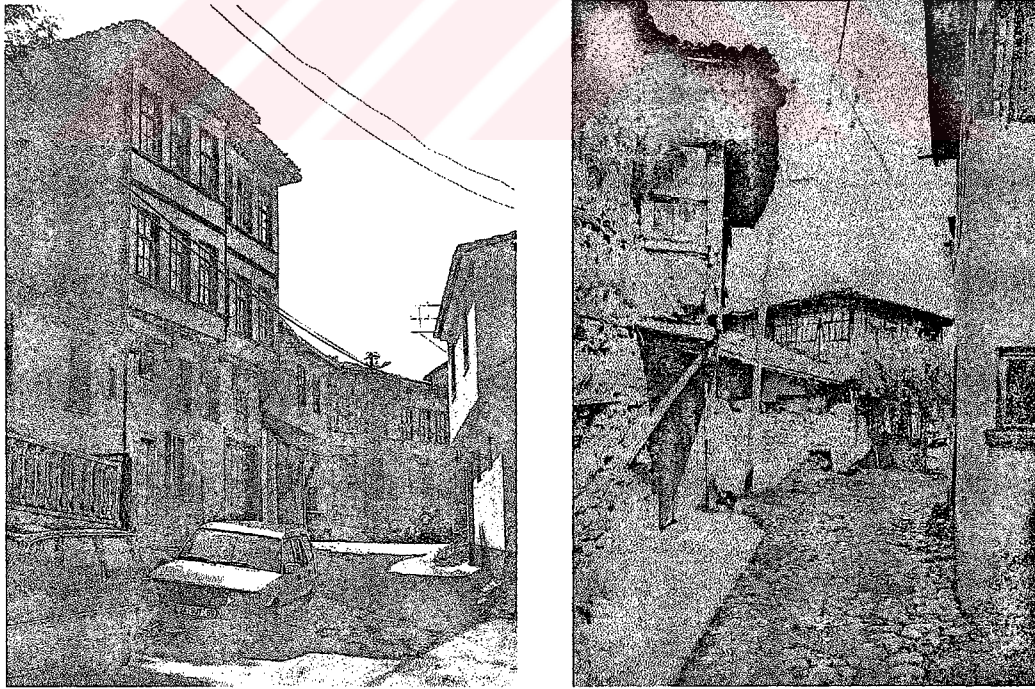
GEMİÇ

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	Envanter No:Y1 Coğ. Konum:
Adı:	GEMİÇ	Yerleşme türü:	Köy
Eski Adı:	Beki-Göçek (1530 tarihli tahrirat defteri), 1924 yılında Şahin	Alt yerleşme türü:	
İli:	Bursa	Nüfus:	2000 yılında 377
İlçesi:	Orhangazi	Hane sayısı:	
Köyü:		Yükseklik:	
Özgünlük durumu:	Doku bütünlüğü korunmuş	Coğ. konumu:	Dağ
Doku türü:	Toplu	Topografik durum:	Yamaç
Yaygın yapı sistemi:	Ahşap karkas/kerpiç dolgu, balçık sıvalı	Ormanla ilişki:	Orman kenarı köyü
Yaygın kat sayısı:	3 Katlı-2 Katlı	Yerleşme sürekliliği:	Yerli
Yaygın çatı biçimi:	Kırma çatı	Demografik süreklilik:	Sürekli
Plan tipolojisi:	Sofası arkada plan tipleri	Göç veren bölge:	
Seçkin yapılar:		Göç veren yer:	
Kamusal yapılar:	cami, okul	Mülkiyet durumu:	Köylüye ait
Altyapı:	☒ Su ☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel	Özellikli doğa:	
Tarihsel iz:	Kara Baba Yatırı		
Yeri, konumu ve genel özellikleri:	Orhangazi'ye 13km. uzaklıkta ve Gemlik-İznik karayolunun 2km.güneyinde, Karsak ve Gürle köyleri arasında bulunan köy, adını verdiği Gemik Dağı'nın yamacında yer almaktadır. Avluları güneye doğru yönelmiş olan evler eğimli arazide yer almaktadır.		
Mimari özgünlük durumu:	Yerleşmenin geleneksel dokusu korunmaktadır. Ahşap yapılar, tuğla dolgu malzemesi kullanılarak tamir edilmiştir, bazılarının ise pencere düzeni 1/1 olacak şekilde bozulmuştur. Az sayıdaki yeni yapı, yığma tuğla sistem ile inşa edilmiş ve dokuya uyumludur. Sadece meydana ve köy girişinde birkaç tane betonarme bina bulunmaktadır.		
Doku ve plan özellikleri:	Köyün girişinde bulunan caminin etrafında yapı adasıyla ayrılan iki meydan oluşmuştur. Cami, çeşme ve evlerin sınırladığı ilk meydan köyün girişindedir. Caminin arkasında bulunan diğer meydan ise çınaraltı ve kahve ögelerini içermektedir. Köy, taş kaplamalı organik dokulu sokak yapısına sahiptir. Yerleşim dokusu iki-üç katlı ve dış sofalı plan tipine sahip ahşap evlerden oluşmuştur.		
Yapı sistemi özellikleri, malz.temini:	Ahşap karkas sistemle inşa edilen konutların zemin kat duvarlarının tamamı bazen de iki yan duvarı ahşap iskelet arası taş dolgu olarak inşa edilmiştir. Üst kat duvarlarında dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır. Duvarlar içte sıvanmış, dışta ise sıvalı ve sıvasız uygulamalar yapılmıştır. Yerleşmede, ahşap karkasın arasının doldurulmadığı ve duvarların içte ve dışta bağdadi üstü sıva yapıldığı örnekler de bulunmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır. 1. ve 2. katlarda bulunan oda veya sofa çıkmaları payandalarla desteklenmiştir.		
Su sağlama olanakları:	Su, şebeke sistemiyle konutlara ulaştırılmıştır.		
Tarihsel iz- özellikli doğa:			
Geçim kaynakları:	Ana geçim kaynağı zeytincilik olan köyde, sulu tarım da yapılmaktadır. Yetiştirilen sebze ve meyveler ise ev içinde tüketilmektedir.		
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	18.yüzyılda Sultan Murad'ın vakfi olarak adı geçen köyde, halen köyü kuran üç sülaleden kişiler yaşamaktadır. Genç nüfus eğitim için dışarıya gitmektedir.		
Gözlem ve değerlendirme:	Doku bütünlüğü korunmuş olan köy, özellikli yapıları, taş kaplamalı sokakları, avlu duvarları ve servis mahalleri ile İznik gölü çevresinde geleneksel özelliklerini yitirmemiş bir yerleşimdir. Köyün devamlılığı için halkı bilinçlendirecek çalışmalar başlatılmalıdır.		

Resim 2.22, 2.23; Gemiç Camisi'nin önünde ve arkasında bulunan meydanlar

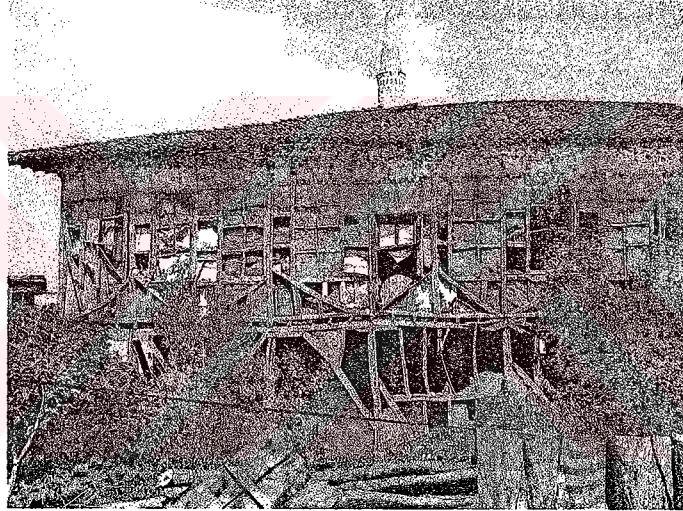

Resim 2.24, 2.25; Sokaklar

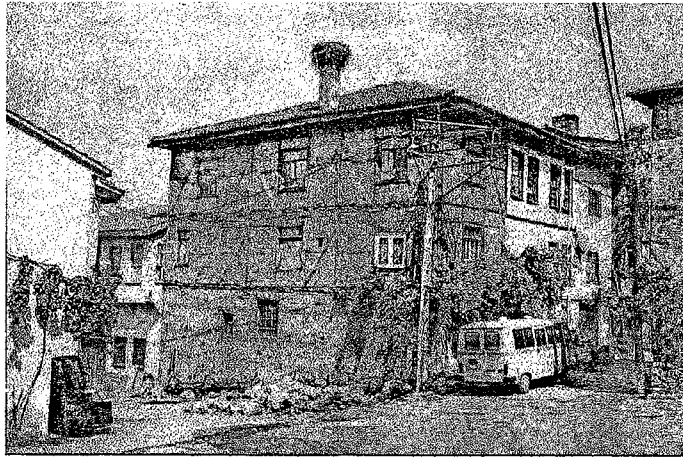

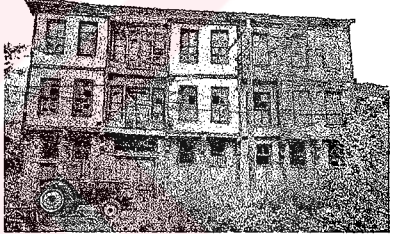
Resim 2.26, 2.27; Servis mekanlarının yer aldığı avlu ve ocak evi

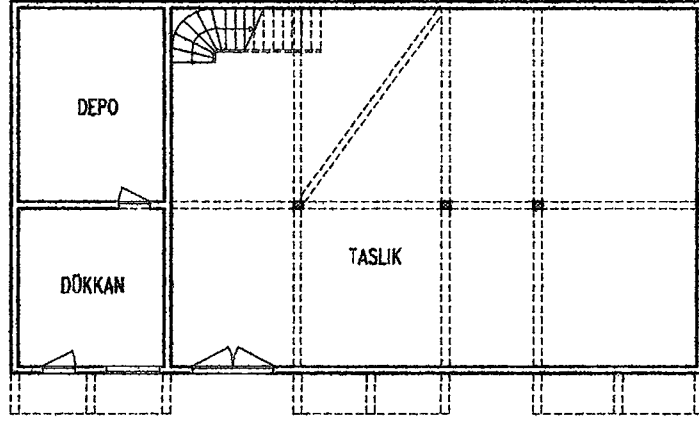
Resim 2.28; Bakımsız bir konut

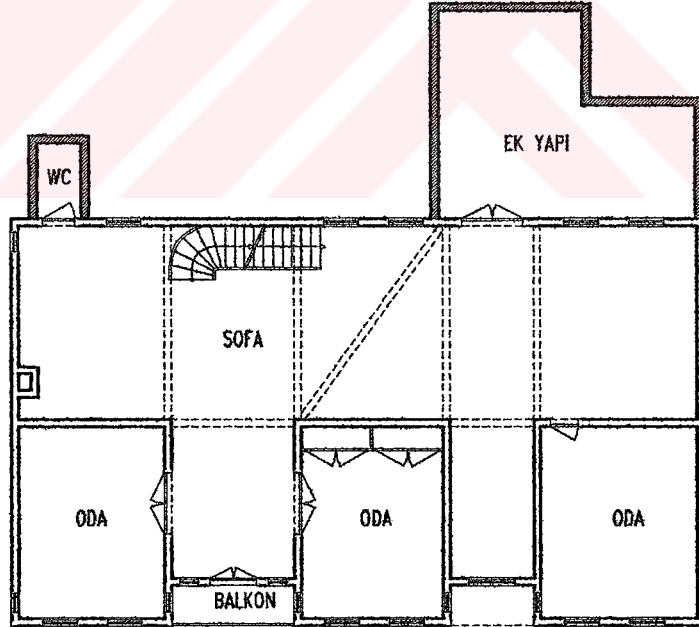
Resim 2.29, Tuğla dolgu malzemesi kullanılarak tamir edilmiş ve cephe düzeni bozulmuş geleneksel konut

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:K2
Yerleşme adı:	GEMİÇ	Cadde/Sokak:		
İli:	Bursa	Pafta:		
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofası arkada plan tipi	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	<p>Köyün ana caddesi üzerinde inşa edilen, 3 katlı ve arka bahçesi olan konut, yerleşimin en büyük yapısıdır. Çift kanatlı ahşap kapı ile girilen zemin katta, zeytin deposu ve dükkan yer almaktadır. Tek kollu bir merdivenle çıkılan 1.kat sofasına üç oda ve tek mekandan oluşan ek yapı ve yenilenmiş tuvalet açılmaktadır. İpekböceği bakımına ayrılan 2. katta tek bir oda bulunmaktadır.</p>			
Yapım tekniği ve malzeme:	<p>Yapı, zeminden 40cm. kadar yükseltilmiş temel duvarları üzerine ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Zemin kat duvarlarının arası kerpiç dolguludur. Üst kat duvarları içte ve dışta bağdadi üstü sıva kaplıdır. Üst kat çıkmaları, profilli payandalarla desteklenmektedir. 1. ve 2. katlarda balkon bulunmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.</p>			
Bezeme:	<p>Yapının ahşap köşe pervazları ve pencere silemeleri bulunmaktadır. 1. ve 2.katlarda ahşap tavan kaplaması yapılmasına rağmen, zemin kat döşeme girişlemeleri açıkta bırakılmıştır.</p>			
Devşirme malzeme:	<p>Devşirme malzeme kullanılmamıştır.</p>			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	<p>Yapının taşıyıcı sistemi sağlamdır. Plan ve cephe düzenini koruyan yapının, bahçe yönüne 3 katlı ek yapı yapılmıştır. Ek yapıya, zemin ve 1 kat sofalarından geçilmektedir.2. katta sofa ile arasında bölücü duvar kaldırılmıştır. 1.kat odalarının ikisinde özgün dolap sistemi mevcuttur. Yapının dış sıvası yer yer dökülmüştür.</p>			
Gözlem ve değerlendirme:	<p>Gemiç köyünün özgünlüğünü koruyan yapılarından biridir. Sağlam durumda olan yapıya fonksiyon verilerek sıhhileştirilmeli, sürekli bakım ve onarımı yapılmalıdır.</p>			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

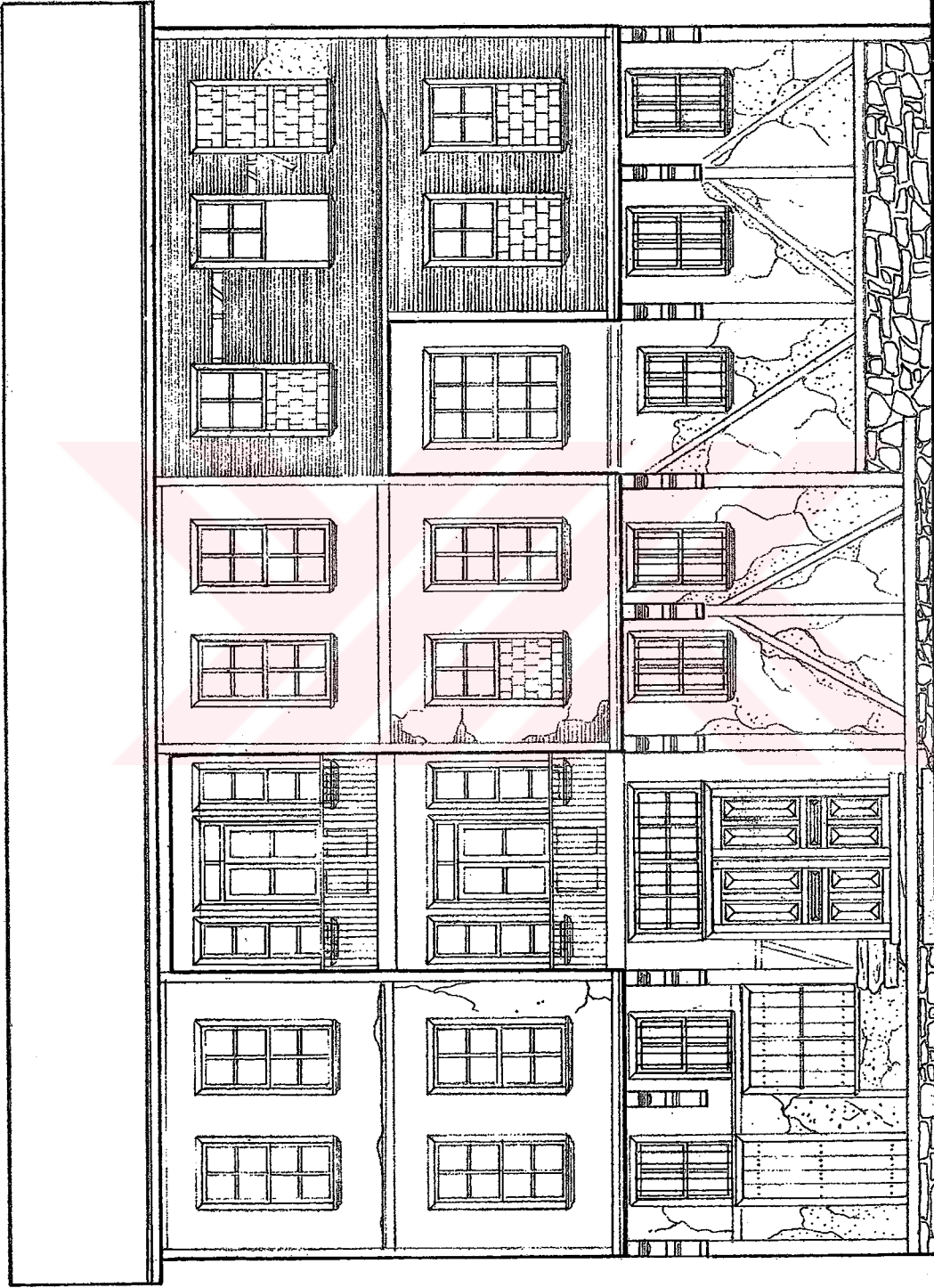
ENVANTER NO: K2

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURGU BÜKEN

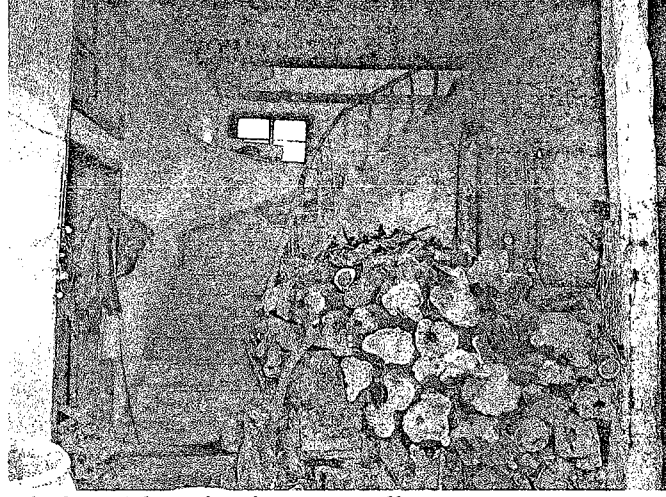
ÖLÇEK: 1/100

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ÜN GÖRÜNÜŞÜ

ENVANTER NO: K2

RÖLÖVE

Resim 2.30; Zemin katı 1.kata bağlayan merdiven

Resim 2.31; Zemin katta bulunan zeytin fiğları

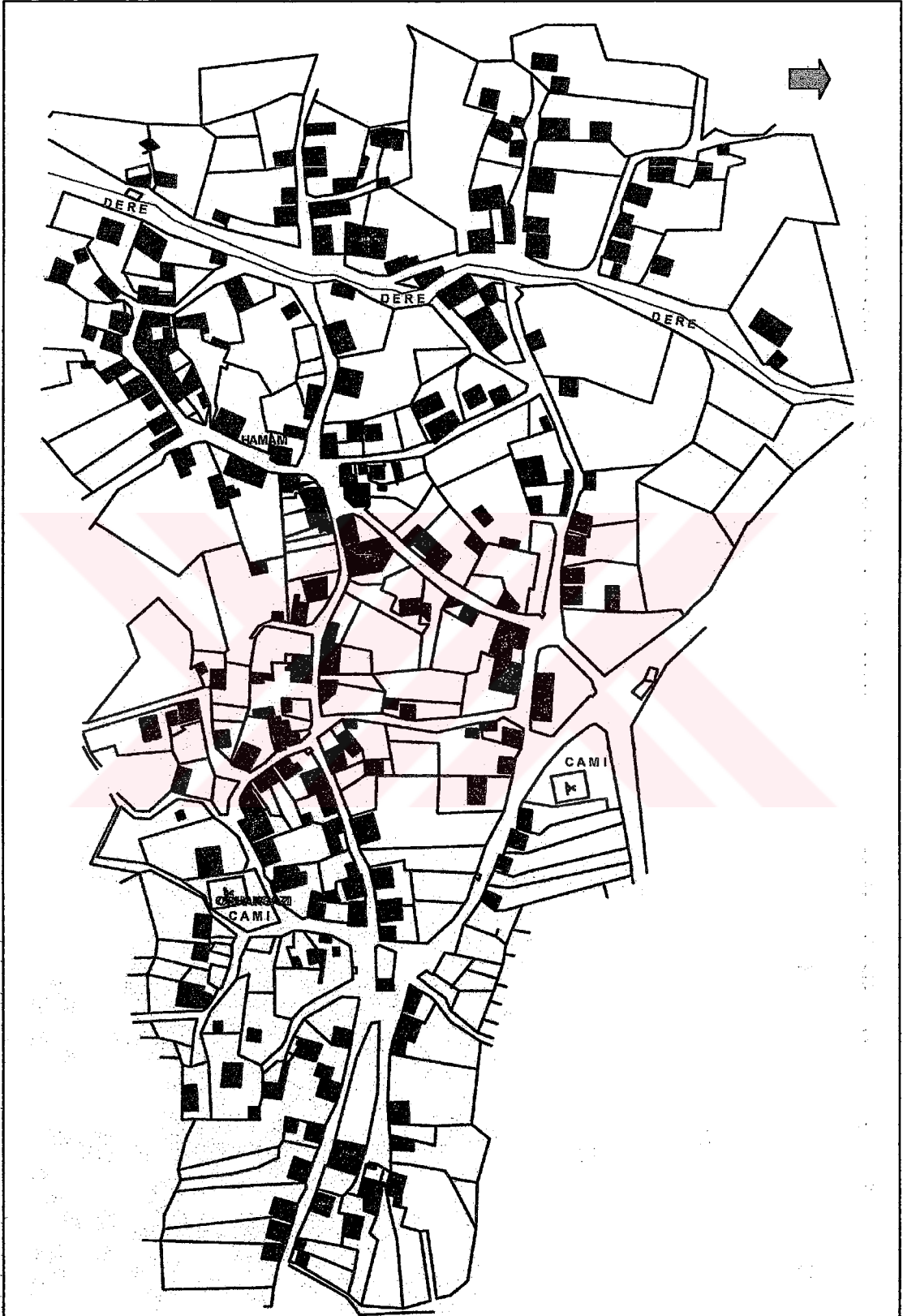

Resim 2.32; 1.kat odalarında bulunan dolap sistemi

GÜRLE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	Envanter No: Y2 Coğ. Konum:
Adı:	GÜRLE	Yerleşme türü:	Köy
Eski Adı:	Görelle-Müslim Gürle	Alt yerleşme türü:	
İli:	Bursa	Nüfus:	2000 yılında 406
İlçesi:	Orhangazi	Hane sayısı:	
Köyü:	-	Yükseklik:	
Özgünlük durumu:	Doku bütünlüğü korunmuş, yapı bazında bozulma	Coğ. konumu:	Ova
Doku türü:	Toplu	Topografik durum:	Yamaç
Yaygın yapı sistemi:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu, balçık sıvalı	Ormanla ilişki:	Orman kenarı köyü
Yaygın kat sayısı:	2 Katlı-3 Katlı	Yerleşme sürekliliği:	Sürekli
Yaygın çatı biçimi:	Kırma çatı	Demografik süreklilik:	Yerli
Plan tipolojisi:	Sofası arkada ve sofası ortada bulunan plan tipleri	Göç veren bölge:	Yurt içi-Yurt dışı
Seçkin yapılar:	Hasan Bayraktar evi, Abdullah-İbrahim Camcı evi	Göç veren yer:	Bursa-İst.-Almanya
Kamusal yapılar:	camii, okul, yağhane, hamam	Mülkiyet durumu:	Köylüye ait
Altyapı:	☒ Su ☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel	Özellikli doğa:	Sivri Kaya
Tarihsel iz:	Köy yakınında bulunan Hisar Höyük, Erenler Mevki ve Gürle Kalesi, devşirme malzeme		
Yeri, konumu ve genel özellikleri:	İznik Gölü'nün güneyinde yer alan köy, Katırlı Dağları'nın yamaçlarında almaktadır. Gemlik-İznik karayoluna 2 km'lik tali yol ile bağlı olan yerleşimin 500m.doğusunda yeni Gürle köyü bulunmaktadır. Hisarhöyük'e sırtını dayayan Gürle, antik dönemden itibaren yerleşim alanı olmuştur. Yerleşimin içinden Aşağı Gürle deresi akmaktadır.		
Mimari özgünlük durumu:	Yerleşmenin geleneksel dokusu korunmuştur. Yapı bazında bozulmalar vardır. 1940'larda başlayarak 1960'lara kadar süren göç döneminde terk edilen birçok yapı kötü durumdadır. 1980'lerin ortasından itibaren yöre çevre illerin ikinci konut talebi ve göç etmiş ailelerin yaptırmaya başladıkları betonarme konut problemi ile karşı karşıyadır.		
Doku ve plan özellikleri:	Ova kenarına, Aşağı Gürle deresinin kıyısına, Katırlı Dağlarının yamacına kurulmuş toplu bir yerleşmedir. Geleneksel taş dokusunu koruyan sokaklar genişleyerek, hamam ve camilerin önünde meydanlar oluşturur. Konutlar ahır, samanlık, ocak evi, sundurma ve bazen hamamında bulunduğu avlu içinde yer almaktadır.		
Yapı sistemi özellikleri, malz.temini ve usta sorunları:	Konutlar, zeminden 50-60cm. kadar yükselen moloz taş kargir duvarın üzerinde zemin katlar ahşap karkas arası taş, üst katlar kerpiç dolgulu hımuş sistemi ile inşa edilmiştir. Ek yapılar ve bahçe duvarlarında da hımuş sistemi kullanılmıştır. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Eğimli ahşap üst örtü oluklu kiremit kaplıdır. Çıkmalar payandalarla desteklenmiştir. Az sayıda da olsa kerpiç yığma konuta rastlanmaktadır.		
Su sağlama Olanakları:	Yerleşmede iki tane çeşme bulunmaktadır. Ayrıca dağlarda bulunan kaynaklardan gelen su, şebeke sistemiyle konutlara ulaştırılmıştır.		
Tarihsel iz ve özellikli doğa:	Orhan Gazi vakfı olan köyde, Orhan Gazi döneminden kalan yıkık durumda bir cami ve tarihi belli olmayan bir hamam bulunmaktadır. Bizans döneminden kale ve höyük kalmıştır.		
Geçim kaynakları:	1970'lere kadar ipekböcekçiliği yapılan köyün, günümüzde ağırlıklı geçim kaynağı zeytincilik ve tahıl üretimidir.		
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	1877 Osmanlı-Rus savaşı sırasında, Kafkas göçmenleri köye yerleşmiştir. 1955 yılında 757'e yükselen köy nüfusu, 2000 yılında 406'ya düşmüştür. Köy Bursa'ya ve Almanya'ya göç vermiştir. İlçede sanayileşme sonucu istihdamın artması geri göçü başlatmıştır. Yurt dışına gidenler ise geleneksel evlerinin yerine betonarme konut yaptırarak tatillerini burada geçirmektedirler.		
Gözlem ve değerlendirme:	Günümüze kadar geleneksel konut ve yol dokusunu korumuş olan köyde yapılar bakımsızlık, göç ve betonarme yapı özlemi gibi sebeplerden dolayı hızla yok olmaktadır. Gürle'de koruma çalışmaları ivedilikle başlatılmalıdır.		

Harita 2.3, Gürle Köyü

Resim 2.33; Katırlı Dağları Yamaçları'nda kurulmuş Gürle köyü

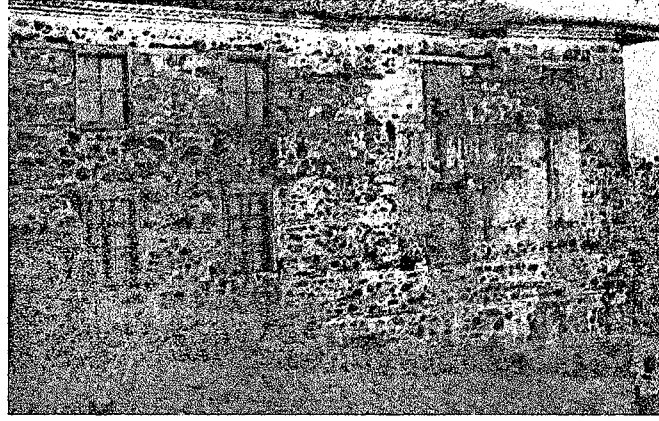

Resim 2.34, 2.35; Sivri Kaya ve Onarım geçirmiş geleneksel bir konut

Resim 2.36;2.37 Onarım geçirmiş geleneksel bir konut ve kerpiç dolgulu geleneksel bir konut

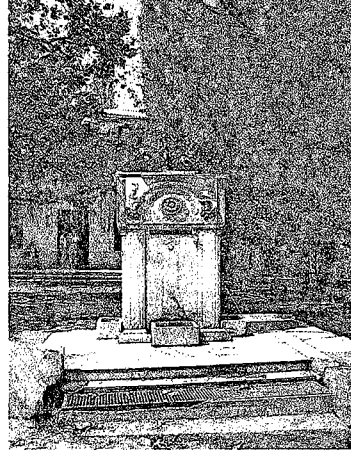
Resim 2.38; Orhan Gazi Cami-1966

Resim 2.39; Orhan Gazi Cami-2002

Resim 2.40; Orhan Gazi Cami-2002

Resim 2.41-2.42; 1922 yılında yapılmış çeşmeler

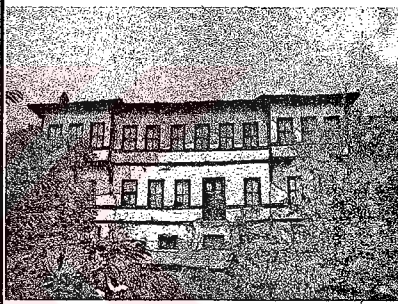

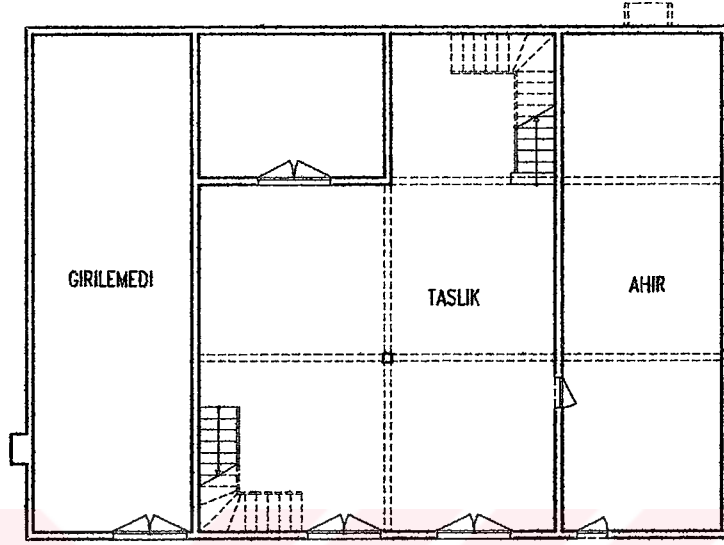
Resim 2.43; Gürle Hamamı

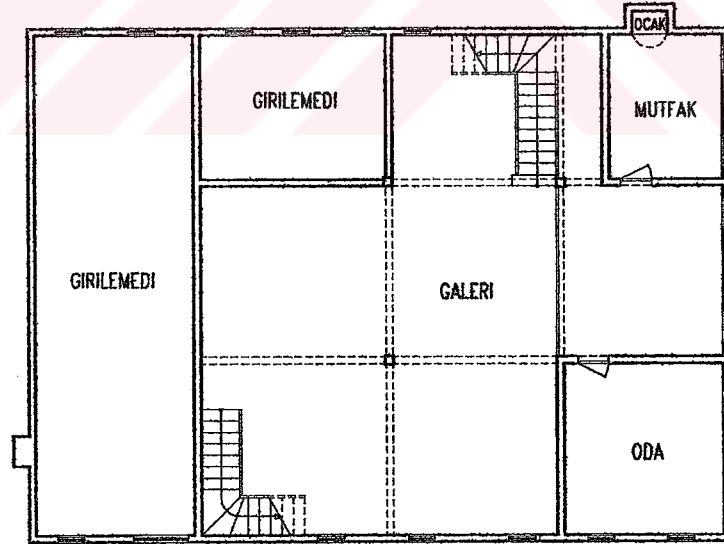
Resim 2.44; Hamam meydanına açılan sokaklardan biri

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI	Envanter No:K3
Yerleşme adı:	GÜRLE	Cadde/Sokak:	
İli:	Bursa	Pafta:	1
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	1435 parsel
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas	Yapı türü:	Böceklik
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi
Plan tipi:	Sofası ortada plan tipi	Kullanım durumu:	Konut
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.
Genel tanım:	Gürle deresinin kenarında, sundurma, ocak, ahır ve samanlığın bulunduğu bir avlu içinde yer alan yapı dört katlıdır. Zemin katında zeytin fiçileri depolanmaktadır. Galeri oluşturan ara katta mutfak ve bir oda bulunmaktadır. 1.katta biri muhdes beş odalı vardır. Bu katta sofaya açılan eyvanlardan biri kapatılarak muhdes oda elde edilmiştir. İkinci katta ise üç oda bulunmaktadır.		
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı, zeminden yükseltilmiş temel duvarları üzerine ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Kerpiç dolgu duvarlar, içte ve dışta sıvalıdır. Üst kat çıkmaları, profilli payandalarla desteklenmektedir. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.		
Bezeme:	Yapının ahşap köşe pervazları ile pencere ve kat silmeleri bulunmaktadır.		
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.		
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Cumhuriyet döneminde bölünerek iki aile tarafından kullanılan yapıda, günümüzde tek aile oturmaktadır. Bölünme sonrasında açılan ikinci giriş kapısı ve muhdes merdiven kaldırılmamıştır. 1.katta bulunan kapı ve girişleme izleri sofaya açılan bir balkon olduğunu göstermektedir.		
Gözlem ve değerlendirme:	İznik gölü çevresinde bulunan özellikli yapılardan biridir. Plan, çephe ve yapım sistemi özellikleri ile döneminin mimari özelliklerini yansıtan bir örnektir. Korumaya alınarak sürekli bakımı yapılmalı ve gelecek kuşaklara ulaşması sağlanmalıdır.		

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

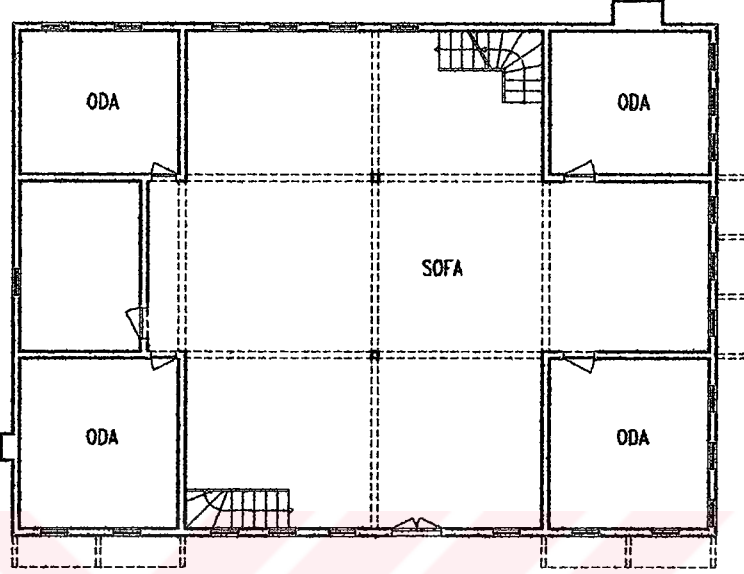
ENVANTER NO: K3

PLANLAR

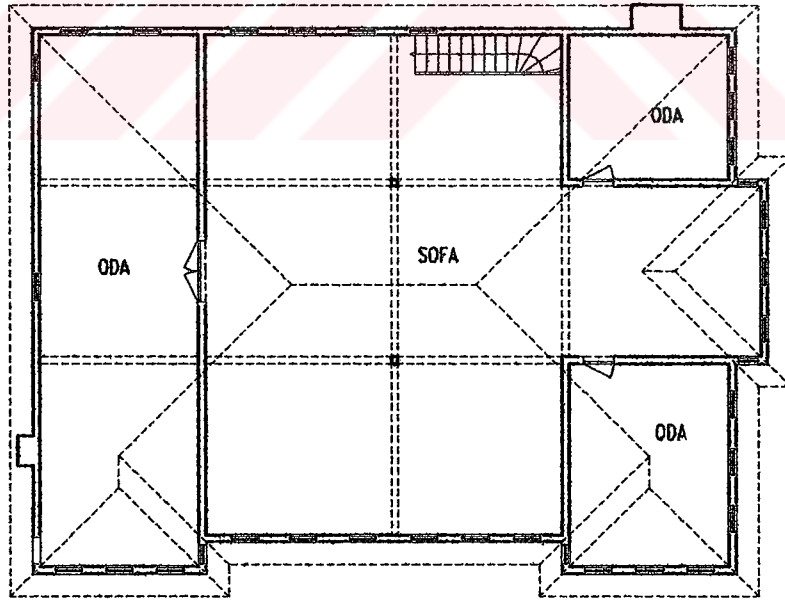
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: K3

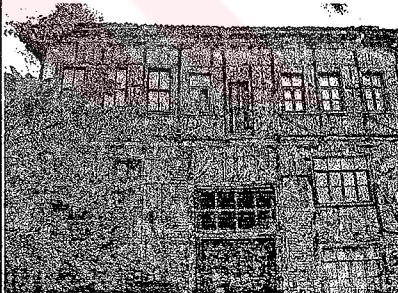
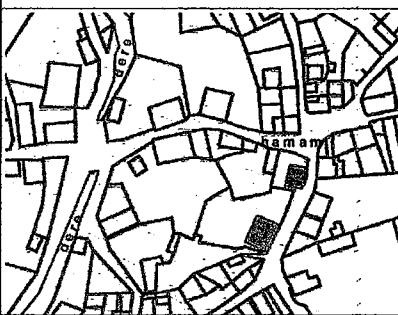
PLANLAR

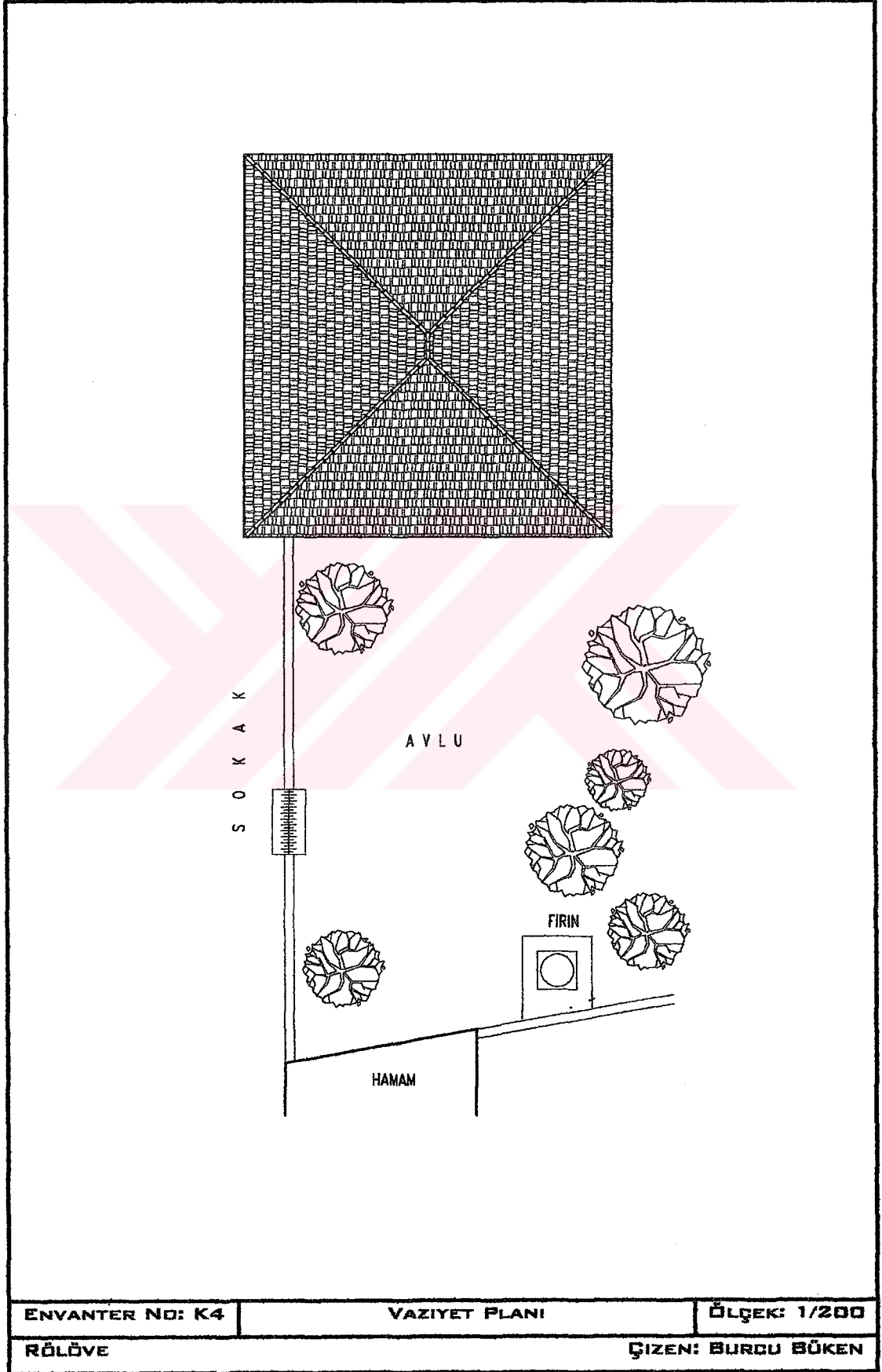
ÖLÇEK: 1/200

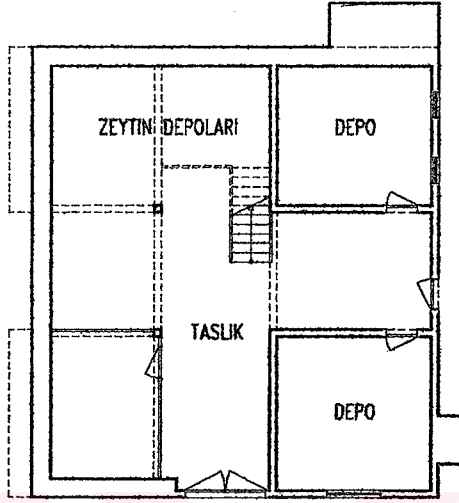
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

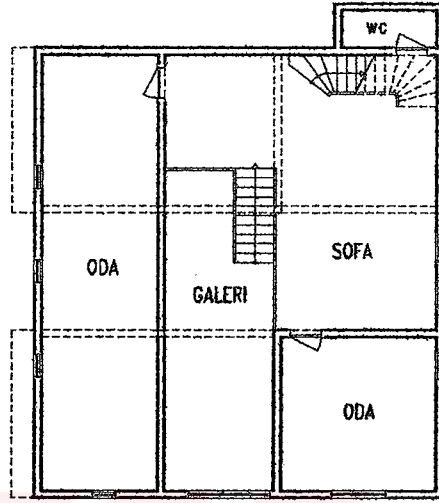

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:K4
Yerleşme adı:	GÜRLE	Cadde/Sokak:		
İli:	Bursa	Pafta:	1	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	1382 parsel	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/taş-tuğla-kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofası arkada plan tipi	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Yapıya, avludan iki kanatlı ahşap kapı ile girilmektedir. Yapı zemin, ara ve üst kattan oluşmaktadır. Zemin kat zeytin fiçilerinin depolandığı kattır. Kışın kullanılan alçak ara katta, sofaya açılan mutfak, ıslak hacim ve sonradan yapılan bir oda yer almaktadır. Üst kat, iki oda ve geniş bir sofadan oluşmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı zemin kat duvarları taş dolgulu; üst kat duvarları kerpiç dolgulu hümüş sistemi ile inşa edilmiştir. İç yüzeyi sıvanmış duvarlar dış cephede sıvasız bırakılmıştır. Sokak cephesine bakan üst kat oda çıkmaları payandalarla taşınmıştır. Giriş cephesinde, yıkılmış olan balkonun taşıyıcı kirişleri ve kapısı görülmektedir. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:				
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapılan tadilatlarda cephelerin hemen hemen tamamında kerpiç dolgu malzemesi, harman tuğlası ile değiştirilmiştir. Zemin kata iki mekan eklenmiştir ve giriş cephesinde zemin ve ara kat pencereleri büyütülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	XIX. yüzyılda inşa edilen konutun taşıyıcı sistemi iyi durumdadır. Sahipleri binanın sürekli bakımını yapmaktadırlar.			

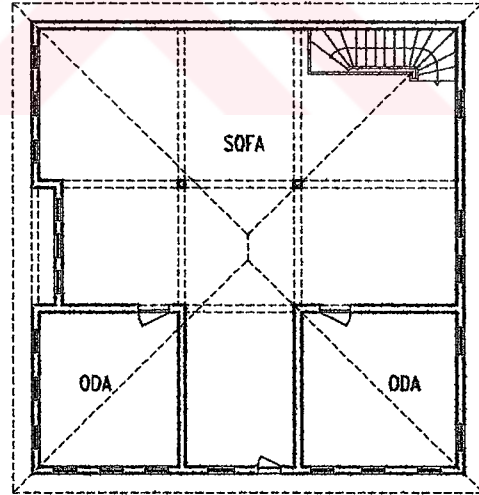

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

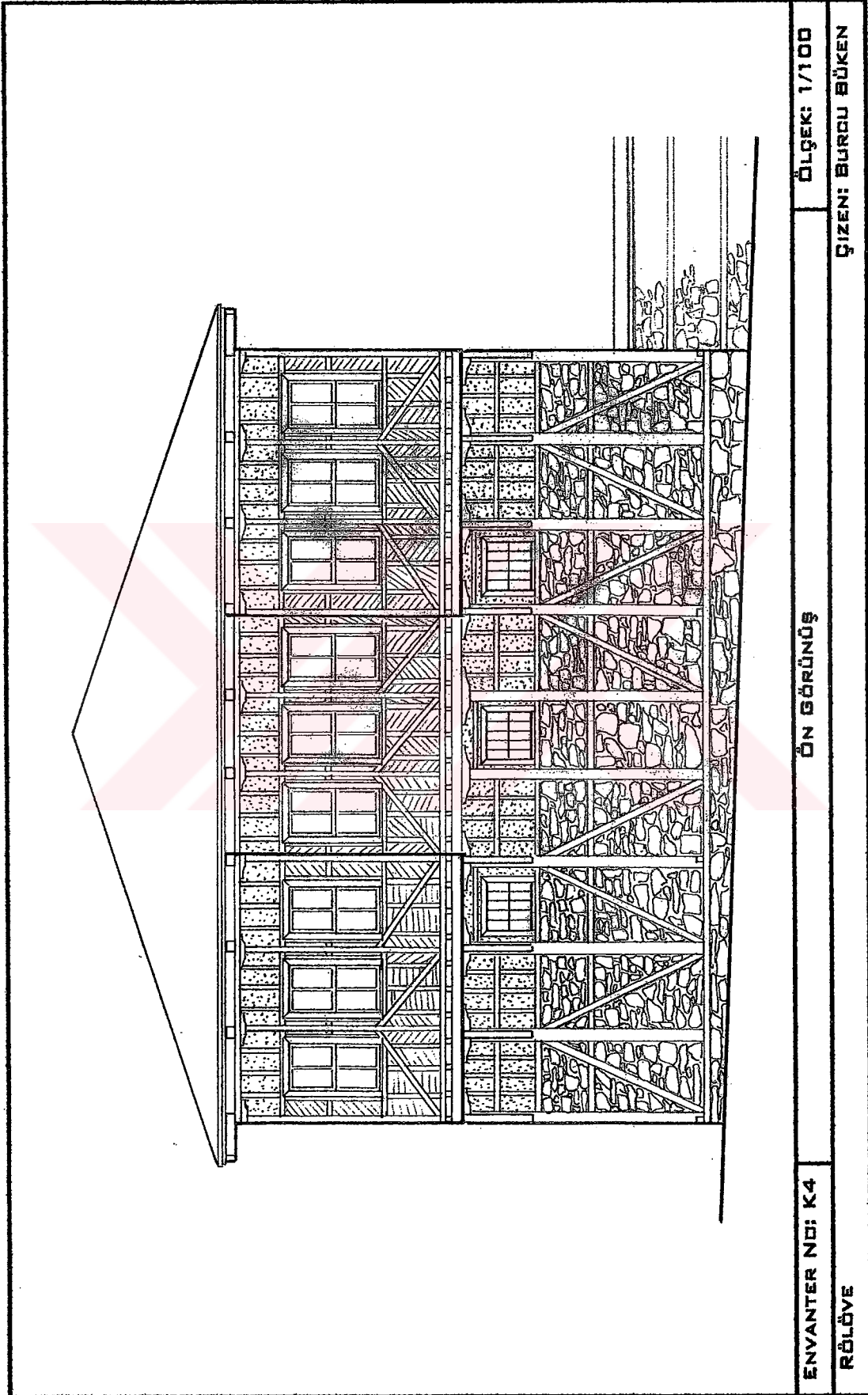
ENVANTER NO: K4

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ÖLÇEK: 1/100

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ÖN GÖRÜNÜŞ

ENVANTER NO: K4

RÖLÖVE

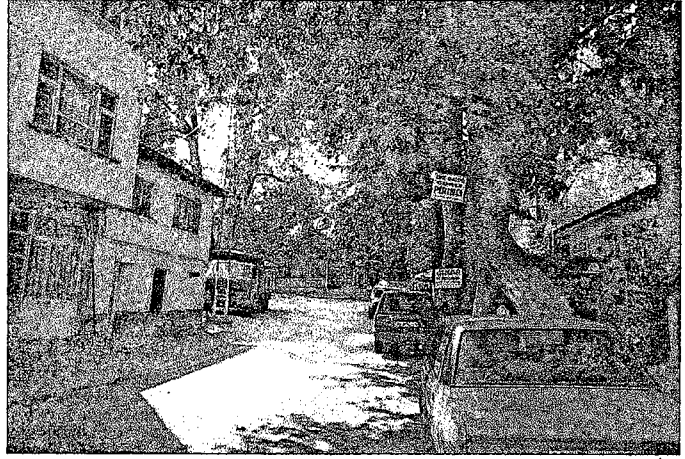
YENİ GÜRLE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	Envanter No: Y3 Coğ. Konum:
Adı:	YENİ GÜRLE	Yerleşme türü:	Köy
Eski Adı:	Gayrimüslim Gürle-1924 yılında Fazılbey	Alt yerleşme türü:	
İli:	Bursa	Nüfus:	2000 yılında 835
İlçesi:	Orhangazi	Hane sayısı:	
Köyü:	-	Yükseklik:	
Özgünlük durumu:	Doku bütünlüğü bozulmuş, korunmuş az sayıda yapı	Coğ. konumu:	Ova
Doku türü:	Toplu	Topografik durum:	Yamaç
Yaygın yapı sistemi:	Ahşap karkas, Yığma tuğla, Betonarme	Ormanla ilişki:	Orman kenarı köyü
Yaygın kat sayısı:	2 Katlı-3 Katlı	Yerleşme sürekliliği:	İskan
Yaygın çatı biçimi:	Kırma çatı	Demografik süreklilik:	Göçmen
Plan tipolojisi:	—	Göç veren bölge:	Yurt içi-Yurt dışı
Seçkin yapılar:		Göç veren yer:	Bursa-Almanya
Kamusal yapılar:	Cami, zeytin deposu	Mülkiyet durumu:	Köylüye ait
Altyapı:	☒ Su ☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel	Özellikli doğa:	
Tarihsel iz:	Ermeni Kilisesi kalıntısı		
Yeri, konumu ve genel özellikleri:	İznik Gölü'nün güneyinde yer alan köy, Katırlı Dağları'nın yamaçlarındadır. Gemlik-İznik ulaşım hattına 1 km'lik tali yol ile bağlı olan yerleşimin 500m batısında Yukarı Gürle köyü yer almaktadır. XIX. yüzyılda kurulan ve ipekböcekçiliği yapılan köy bu dönemde bölgenin zengin köylerinden biridir.		
Mimari özgünlük durumu:	Yerleşmenin genelinde geleneksel doku bozulmuştur. Cumhuriyet sonrası inşa edilen ahşap konutlar dokunun içinde az sayıda bulunmaktadır. Yığma tuğla ve betonarme yapıları ağırlıklıdır. Yığma konutlar, yükseklik ve plan tipi ile geleneksel yerleşmeye uyumlu iken betonarme yapılar geleneksel mimari ile uyumsuzdur. Mevcut ahşap karkas yapıların çoğu terk edilmiştir.		
Doku ve plan özellikleri:	Katırlı Dağları'nın yamacına kurulmuş toplu bir yerleşmedir. Derenin ikiye ayırdığı köyde mahalleler oluşmamıştır. 1960 yılında yapılan caminin önünde çınaraltı ve kahve ögeleri ile bir meydan bulunmaktadır. Organik dokulu sokakların bazılarında taş kaplama korunmuştur.		
Yapı sistemi özellikleri, malz. temini ve usta sorunları:	1950'li yıllardan kalan geleneksel konutlar, hıms sistemi ile yapılmıştır. Moloz taş temel duvarı veya zemin kat duvarı üzerine inşa edilmiş ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistemine sahip, iki katlı yapılardır. Çok az sayıda olan bu yapıların çoğunluğu tuğla dolgu malzemesi kullanılarak onarılmıştır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplanmıştır. Yeni konutlar, tuğla yığma ve betonarme sistem ile inşa edilmiştir.		
Su sağlama Olanakları:	Su, şebeke sistemiyle konutlara ulaştırılmıştır.		
Tarihsel iz ve özellikli doğa:	XVII.yüzyılda Celali isyanı sırasında göç eden Ermeniler tarafından kurulduğu sanılan köyde bölgenin en büyük kiliselerinde birinin kalıntısı vardır. Üst örtüsü yıkılmış yapının beden duvarları ayakta.		
Geçim kaynakları:	1970'lere kadar ipekböcekçiliği yapılan köyün, günümüzde başlıca geçim kaynağı zeytincilik ve çeltik ekimidir.		
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	Ermeni halkın göç etmesi ile Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelen göçmenler köye yerleştirilmiştir. 1955 yılında 1260'a yükselen köy nüfusu, 2000 yılında 835'e düşmüştür. Yeni Gürle, Bursa ve özellikle Almanya'ya göç vermiştir.		
Gözlem ve değerlendirme:	Köyün geleneksel mimarisi bozulmuştur.		

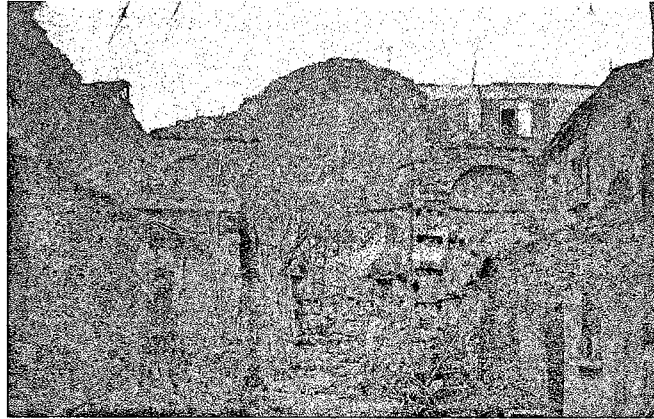
Harita 2.4, Yeni Gürle Köyü

Resim 2.45-2.46, Yeni Gürle deresi ve cami önü meydanı

Resim 2.47, 2.48, Yerleşim dokusu ve konut örnekleri

Resim 2.49; Yeni Gürle Ermeni Kilisesi

AKHAREM

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	Envanter No: Y4 Coğ. Konum:
Adı:	AKHAREM	Yerleşme türü:	Köy
Eski Adı:	Apeköy	Alt yerleşme türü:	
İli:	Bursa	Nüfus:	2000 yılında 460
İlçesi:	Orhangazi	Hane sayısı:	
Köyü:		Yükseklik:	
Özgünlük durumu:	Doku bütünlüğü bozulmuş, korunmuş az sayıda yapı	Coğ. konumu:	Ova
Doku türü:	Toplu	Topografik durum:	Düzlük
Yaygın yapı sistemi:	Ahşap karkas/kerpiç dolgu, balçık sıvalı	Ormanla ilişki:	Orman kenarı köyü
Yaygın kat sayısı:	2 Katlı	Yerleşme sürekliliği:	Yerli
Yaygın çatı biçimi:	Kırma ve beşik çatı	Demografik süreklilik:	Sürekli
Plan tipolojisi:	—	Göç veren bölge:	
Seçkin yapılar:		Göç veren yer:	
Kamusal yapılar:	camii	Mülkiyet durumu:	Köylüye ait
Altyapı:	☒ Su ☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel	Özellikli doğa:	
Tarihsel iz:	Evliyallah Dede, Telli Gelin yatırları, hamam ve cami kalıntısı		
Yeri, konumu ve genel özellikleri:	Orhangazi'ye 11km uzaklıkta, Gemlik-İznik karayolunun 1km. güneyinde, Katırlı Dağları'nın eteklerinde düz bir arazide kurulan köy, antik dönemde de yerleşme alanı olmuştur. Eski yerleşim köyün 1 km. kadar batısında iken ve 220 yıl önce veba salgını sebebiyle köy bugünkü yerine taşınmıştır.		
Mimari özgünlük durumu:	Yerleşmenin doku bütünlüğü bozulmuştur. Az sayıda ahşap karkas sistem ile inşa edilmiş konut bulunmaktadır. Köyün genelinde yer alan iki katlı betonarme yapılar, geleneksel konutlarla uyumludur.		
Doku ve plan özellikleri:	Düz bir arazide kurulan ve toplu bir yerleşme olan Akharem köyünün ana sokağı camii önünde genişleyerek çınaraltı ve kahvesi olan bir meydan oluşturur. Organik dokulu sokaklar asfaltlanmıştır.		
Yapı sistemi özellikleri, malz. temini:	İki katlı konutların zemin katları depolama, üst katları yaşama katı olarak kullanılmaktadır. Ahşap karkas sistemle inşa edilen yapılarda dolgu malzemesi olarak kerpiç ve taş kullanılmıştır. Konutlar, tuğla dolgu malzemesi kullanılarak yenilenmiştir.		
Su sağlama Olanakları:	Su, şebeke sistemiyle konutlara ulaştırılmıştır.		
Tarihsel iz ve özellikli doğa:	Köyün 1km. batısında bulunan eski yerleşimde hamam kalıntısı bulunmaktadır.		
Geçim kaynakları:	Köyün başlıca geçim kaynağı zeytinciliktir. Ayrıca çeltik, sebze ve meyve yetiştirilmektedir.		
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	1530 tarihli kayıtlarda adı geçen köy, Sultan II. Bayezid'in kızının vakıf köyüdür. Yerli olan köye, Laz ve Gürcü aileler de yerleşmiştir. Köy nüfusunu korumasına karşın gençler öğrenim için dışarıya gitmektedir.		
Gözlem ve değerlendirme:	Değişen sosyal ve ekonomik yapıya uyum sağlamış olan köyde, bu durumun sonuçlarından biri olarak mimari doku bozulmuştur.		

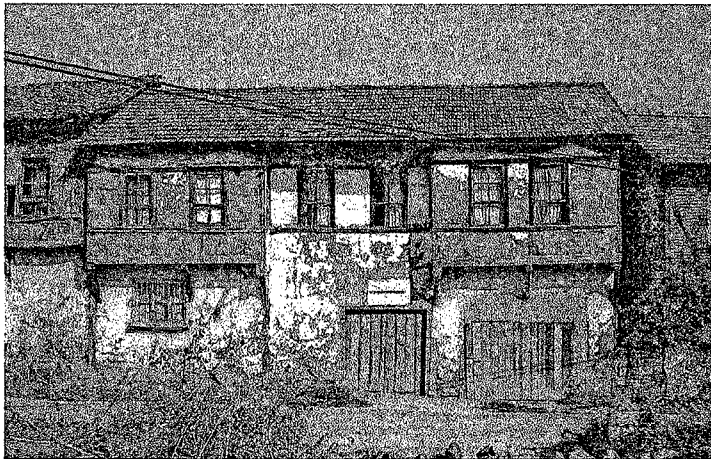
Harita 2.5, Akharem Köyü

Resim 2.50; ınaraltı kahvesi ile meydan

Resim 2.51; Geleneksel konutlar ve yeni yapılan betonarme ev

Resim 2.52; Geleneksel bir konut

PAŞAPINAR

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	Envanter No: Y5 Coğ. Konum:
Adı:	PAŞAPINAR	Yerleşme türü:	Köy
Eski Adı:	Mamca	Alt yerleşme türü:	
İli:	Bursa	Nüfus:	2000 yılında 400
İlçesi:	Orhangazi	Hane sayısı:	
Köyü:		Yükseklik:	
Özgünlük durumu:	Doku bütünlüğü korunmuş	Coğ. konumu:	Dağ
Doku türü:	Toplu	Topografik durum:	Yamaç
Yaygın yapı sistemi:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu, balçık sıvalı	Ormanla ilişki:	Orman kenarı köyü
Yaygın kat sayısı:	3 Katlı-2 Katlı	Yerleşme sürekliliği:	Yerli
Yaygın çatı biçimi:	Kırma çatı	Demografik süreklilik:	Sürekli
Plan tipolojisi:	Sofası ortada plan tipi	Göç veren bölge:	
Seçkin yapılar:		Göç veren yer:	
Kamusal yapılar:	kalkınma kooperatifi	Mülkiyet durumu:	Köylüye ait
Altyapı:	☒ Su ☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel	Özellikli doğa:	
Tarihsel iz:	Antik Otrao kenti kalıntıları		
Yeri, konumu ve genel özellikleri:	Orhangazi'ye 19 km. uzaklıkta olan köy; Katırlı Dağları'nın üzerine, eğimli arazide kurulmuştur. Köyün içinden dere geçmektedir. Antik Otrao kenti kalıntıları üzerine kurulan köyde birçok yapıda devşirme malzeme kullanılmıştır. Köyün adına 1530 tarihli kaynaklarda rastlanmıştır.		
Mimari özgünlük durumu:	Yerleşimin geleneksel dokusu korunmuştur. Büyük ve özenli yapılmış ahşap evlerin ve böcekliklerin bulunduğu köyde, bu yapılarla aynı gabari ve taban alanına sahip ama cephe düzeni uyumsuz, az sayıda tuğla yığma ve betonarme yapı bulunmaktadır. Geleneksel konutların bazılarında, ıslak hacimler, kargir malzeme kullanılarak yenilenmiştir.		
Doku ve plan özellikleri:	Köy, organik yapıya ana cadde çevresinde gelişmiş toplu bir yerleşmedir. Asfalt kaplamalı caddeye açılan kısa sokaklar taş kaplamalıdır. Avlu içinde yer almayan ve arka bahçeleri olan iki, üç katlı konutlara sokaktan doğrudan girilmektedir. Köyde bulunan böceklikler özgünlüklerini korumaktadır.		
Yapı sistemi özellikleri:	Konutlar ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir. Sistem zeminden 40-50cm kadar yükselen taş temel duvarı üzerine yapılmıştır. Taş duvar bazı konutlarda 2-2,5m. yükselmektedir. Üst katlarda dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmış, zemin katlarda ise kerpiç ve taş kullanılmıştır. Duvarlar içte ve dışta toprak sıvalıdır. Harman tuğlasından yapılmış bacalar, taş duvar üzerine oturtulmuş yada 1.kattan itibaren konsol taşınmıştır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır. 1. ve 2. katlarda bulunan oda veya sofa çıkmaları payandalarla desteklenmiştir.		
Su sağlama olanakları:	Su, şebeke sistemiyle konutlara ulaştırılmıştır.		
Tarihsel iz ve özellikli doğa:			
Geçim kaynakları:	Yerleşimin ana geçim kaynağı zeytinciliktir. Köyde bir kalkınma kooperatifi bulunmaktadır.		
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	1985'lerde 514 olan köyün nüfusu bugün 400'e düşmüştür. 1530 yılına ait defterlerden öğrenildiğine göre, nüfus İbrahim Ağa'nın ve dört oğlunun soyundan gelmektedir. Akraba evliliği devam ettiği için köyde birçok aile birbiri ile akrabadır.		
Gözlem ve değerlendirme:	Köyde bulunan özenli ahşap evlerin birçoğu günümüzde boştur. İyi durumda olan bu yapılar, az müdahale ile kurtarılabilir. Kırsal özelliklerini sürdüren ve mimari dokusu bozulmamış Paşapınar, korunma altına alınmalıdır.		

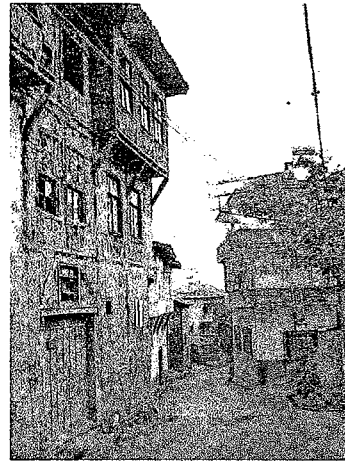
Harita 2.5 Pasaınar Kövü

Resim 2.53, 2.54, Dağlara açılan bir sokak ve geleneksel bir konut

Resim 2.55, 2.56, Dağlara açılan bir sokak ve ıslak hacimler eklenmiş bir böceklik

Resim 2.57, 2.58, Geleneksel konutlar ve yeni yapılan betonarme yapılar

2.2.4.3. İznik Gölü Çevresindeki Geleneksel Konutların Genel Özellikleri

2.2.4.3.1. Katların Kullanım Biçimleri

Marmara Bölgesi'nin en önemli yerleşmelerinden Bursa, çevre il ve ilçeleri de etkisi altına almıştır. Bursa'da kullanılan plan şemaları kırsal alanları da (önemli yerleşmeler; Mudanya, Cumalıkızık, Misi, Trilye)⁸⁹ kullanılmıştır. Kırsal ve kentsel mekan farklılıkları planlamada etkili olmuş ve yöresel farklılıklar doğmuştur. Sanayi öncesi dönemde kapalı ekonomiye sahip İznik Gölü çevresindeki kırsal yerleşmelerde üretime yönelik plan çözümleri bulunmuştur.

Yukarı Sölöz, Paşapınar gibi dağ yamaçlarında kurulan yerleşmelerde araziye kademeli oturan konutlarda zemin veya bahçe katı, bazen ara kat, yaşama katı ve en üstte ipekböceği yetiştirilen kat bulunmaktadır. Geleneksel konutların ve böcekliklerin sofaları giriş cephesine göre arkada ve ortada planlanmış, odalar ve servis mekanları sofaların etrafında yer almıştır.

İznik Gölü çevresinde ipekböceği, zeytin ve tahıl üretimine bağlı olarak planlanan konutlar ve böcekliklerde katlar benzer işlevler yüklenmişlerdir. Günümüzde ipekböceğini yetiştiriciliğinin sona ermesi ile zeytin üretimi ana geçim kaynağı olmuştur. Taban alanı 100m²'den-200m²'e kadar büyüeyebilen üç, dört katlı böceklikler, Paşapınar, Narlıca ve Yukarı Sölöz köylerinde yoğun olarak bulunmaktadır. Konutlar ve böcekliklerde zemin katlar tamamen depolama için ayrılmıştır. Bu katlar, ipekböceği için gerekli dut yaprağının ve zeytin fiçılarının konulduğu penceresiz ve bölüntüsüz, bazen 1,5 kat yüksekliğinde olan mekanlardır. Günümüzde zemin katlarda, değişen işleme tekniklerine bağlı olarak yapılan 1-2-tonluk havuzlar bulunmaktadır. Tahıl üretiminin yapıldığı Gürle, Gemiç gibi yerleşimlerde konutlar, ahır, samanlık, odunluk, ambar, kiler, fırın evi ve bazen hamam gibi mahallerin bulunduğu avlu içinde yer almaktadır. Avlu içinde yer almayan evlerde genellikle bu katlardan arka bahçeye çıkış kapısı bulunmaktadır.

⁸⁹ T.Çobancaoğlu, 'Türkiye'de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri', Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, MSÜ., 1998, s.202

Konutların bir kısmında ve böcekliklerin çoğunda zemin katın üzerinde basık, kışın kullanılan ara kat bulunur. Evin büyüklüğüne göre iki veya dört odanın bulunduğu bu katta bazen mutfak da yer almaktadır. Orta kat veya üst kat, odalar, sofa ve servis mahalleri bulunduğu esas yaşam katıdır. Böcekliklerde geniş sofalar ipekböceğinin bakıldığı mekanlardır. Bazı böceklik ve konut örneklerinde, bölüntüsüz üst katlar böcek bakımına ayrılmaktadır. Böceklik ve konutlarda odalar da böcek bakımı için kullanılmaktadır.

Yaklaşık olarak 1930-1960 yılları arasında inşa edilmiş konutların plan düzeni değişmiş, taban alanları küçülmüş ve yükseklikleri azalmıştır. Genellikle iki katlı olan bu konutların kat kullanım özellikleri değişmemiştir; zemin katlar üretim ve depolama için kullanılırken, üst katlar yaşama mahallerine ayrılmıştır. Bazı konutlarda ara kat bulunmaktadır.

2.2.4.3.2. Yapım Sistemi Özellikleri

İznik Gölü çevresinde yer alan yerleşim birimlerindeki mevcut konutlar, yapım sistemlerine bağlı olarak üç gruba ayrılır. Bunlar, ahşap karkas , yığma ve betonarme yapım sistemi ile inşa edilmiş konutlardır.

Ahşap karkas sistem ile inşa edilen konutlar; 19.yüzyılın sonu-20.yüzyılın başından günümüze ulaşan konutlar ve böceklikler ahşap karkas sistem ile inşa edilmiştir. (resim 59-66,71,72) 1950-60'lı yılların sonuna kadar geleneksel ahşap karkas sistemi kullanılmaya devam etmiştir. Konutların yanı sıra, tahıl ambarı, samanlık, ahır vb. servis yapılarında da ahşap yapım sistemi kullanılmıştır. (resim76;77)

İznik Gölü çevresinin temel yapı malzemesi ahşap, kerpiç ve taş olmuştur. Kerpiç veya tuğla dolgulu ahşap sistem ile kurulan üst kat duvarları, zeminden yükseltilen moloz taş temel duvarları veya taş dolgulu ahşap karkas zemin kat duvarları üzerine yapılmıştır. Yaklaşık 50-70 cm. genişliğinde olan temel duvarları, bazı yapılarda 1.kata kadar yükseltilmiştir.

Zemin kat duvarları ve üst kat duvarları genellikle samanlı çamur ile sıvanmış ya da sıvasız bırakılmıştır. İçi boş olarak inşa edilen ve bağdadi tekniği kullanılan duvar sistemleri de bulunmaktadır. Bölücü duvarlar boşluklu veya dolgulu yapılmış ve her iki tarafı sıvanmıştır.

Yörenin üst örtü sistemi eğimli çatıdır. Beşik veya kırma olarak oturtma sistemle inşa edilmiş ve alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Yapıdan 50-60cm. kadar çıkan saçakların altı kaplanmış veya kaplamasız bırakılmıştır.

Üst katlarda cephe boyunca, odalarda veya sofada yapılan düz veya açılı çıkmalar payandalarla desteklenmiştir. Ahşap karkas sistemin olanaklarının sağladığı genişlikte ve ½ oranında sürme pencereler yapılmıştır. Cephelerde kat ve pencere silmeleri, köşe pervazı kullanılmıştır. Bacalar, moloz taş temel üzerine veya konsol olarak ahşap hatıllı kerpiç, tuğla ve taş duvarlardan yapılmıştır. (resim61, 68)

1930-1960 yılları arasında ahşap evlerde, dolgu malzemesi olarak kerpiç, harman tuğlası ve tuğla kullanılmıştır. Dış duvarlar sıvalı veya sıvasız yapılırken iç duvarlar sıvanmıştır. Geleneksel konutların cephelerindeki silme, pervaz gibi bazı elemanlar kullanılmış fakat dikdörtgen pencerelerin yerini kare pencereler almıştır. (resim 67-70,73,74)

Yığma sistem ile inşa edilen konutlar; İznik Gölü çevresinde, taşıyıcı sistem kurgusu ahşap, kerpiç ve tuğla yığma sistem olan yapılar inşa edilmiştir. Ahşap yığma tekniği daha çok İznik ilçesinin kuzeyinde, Samanlı Dağları üzerinde kurulan yerleşimlerde kullanılmıştır. (resim 71,72) Ormanlık bölgelerde uygulanan bu sistem; düşey taşıyıcılar kullanılmadan ahşap yapı malzemelerinin birbiri üzerine geçme tekniği ile bindirilmesi şeklindedir.⁹⁰ Yörede, konutlar ve samanlık, tahıl ambarı gibi servis yapıları, zeminden 1-1.5m yükseltilmiş kargir duvarlar üzerine yığma ahşap sistem ile inşa edilmiştir. Dağlık bölgeler dışında yer alan

⁹⁰ T.Çobancaoğlu, (1998), y.a.g.e.,s.46

yerleşimlerde, ahşap yığma yapım tekniği servis yapılarında kullanılmıştır. (resim 79,80)

Yerleşmelerde, kargir zemin kat duvarları üzerine, üst kat duvarları ahşap hatıllı yığma kerpiç sistem ile yapılmış, iki-üç katlı konutlar da bulunmaktadır. (resim 81-84) Kerpiç yığma yapım sistemi ile daha çok samanlık, ahır vb. servis mekanları inşa edilmiştir. (resim 85)

XX. yüzyılın başlarında dolu tuğla/harman tuğlanın yaygınlaşması ile yöredeki kırsal yerleşmelerde yapı üretim biçiminde farklı uygulamalar yer almaya başlamıştır. Harman tuğlasının temel yapı malzemesi olduğu yığma yapım ev, depo, işlik gibi binalarda ürünlerini vermiştir.⁹¹ Bu yapım sistemi ile inşa edilmiş yapılarda kat döşemeleri ahşap ve betonarmedir. Cepheler sıvanmış yada çıplak tuğla bırakılmış, pencereler 1/1 oranında yapılmıştır. Beşik veya kırma çatılar marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır. (resim 86)

Betonarme sistem ile inşa edilen konutlar; Geleneksel kentsel ölçüğe ve mimariye aykırı betonarme konutlar, 20.yüzyılın son çeyreğinde, toplumsal değişimin arttığı dönemde inşa edilmeye başlamıştır. Betonarme yapım sisteminde önceliklere benzemeyen yabancı unsurlar yer almaktadır

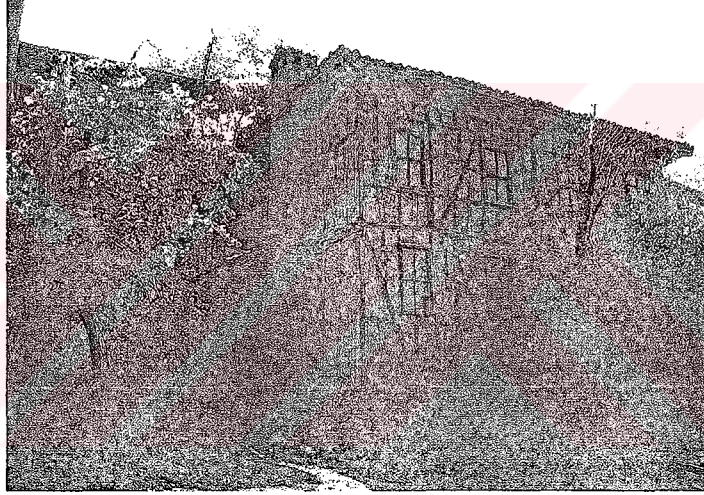
. Cephe sistemi ve oranları tamamen değişerek, geniş açık ya da kapalı çıkmalar, büyük balkonlar, çeşitli boyutlarda pencereler yapılmıştır. Yörede, birçok betonarme binanın cephesi sıvanmadan ve çatıları kapatılmadan bırakılmıştır.

---

⁹¹ F.Alioğlu, (1999-b), y.a.g.e., s:31-46

Resim 2.59; Paşapınar

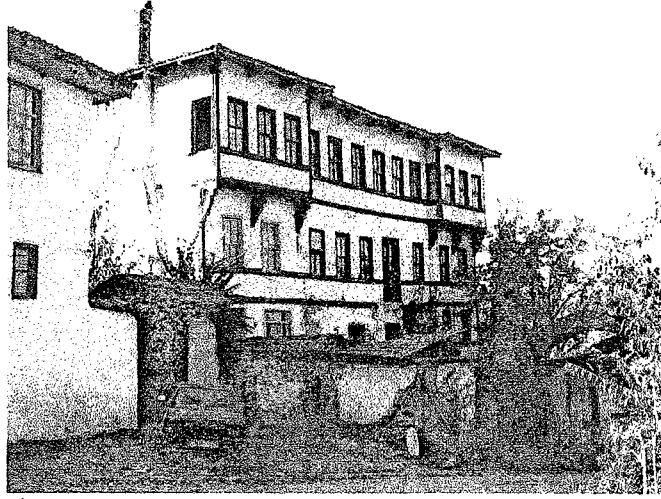
Resim 2.60, Paşapınar

Resim 2.61; Paşapınar

Ahşap karkas sistem ile inşa edilmiş konut örnekleri

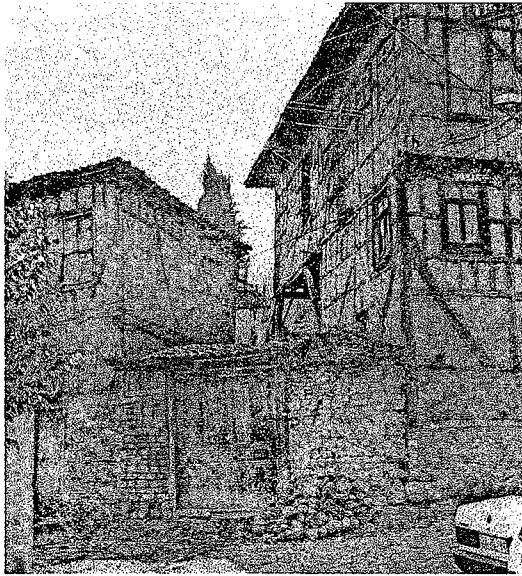

Resim 2.62; Gürle

Resim 2.63; Gürle

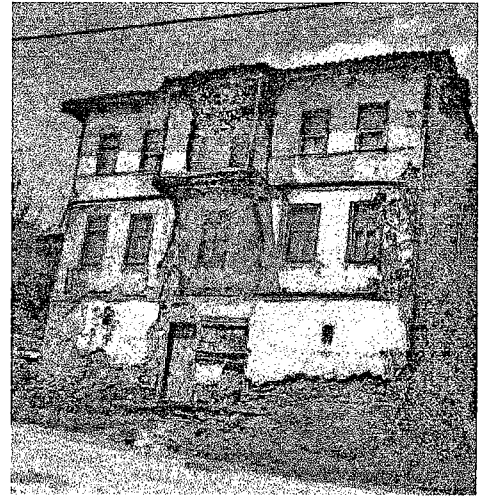
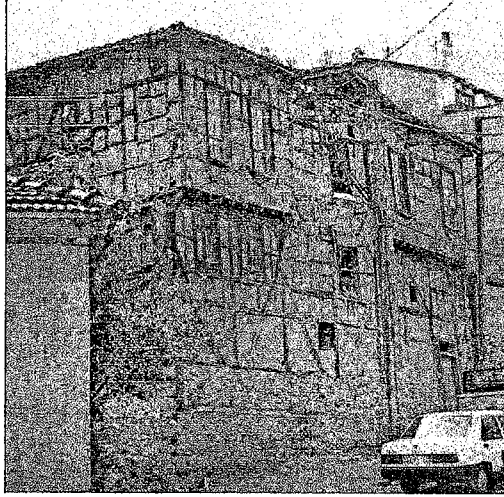

Resim 2.64, 65 Gemi

Ahsan karkas sistem ile inisa edilmi konut örnekleri

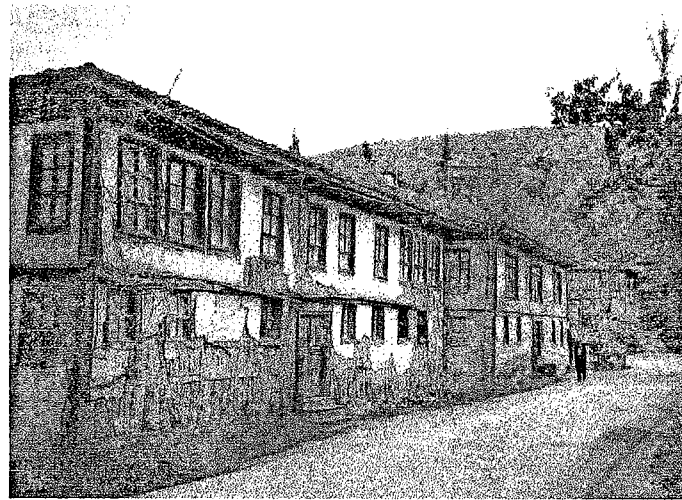

Resim 2.66, 2.67, Gemiç-Hisardere

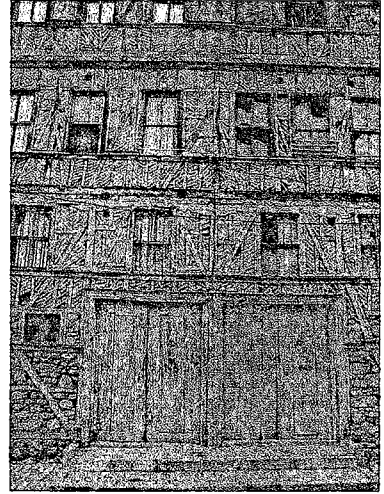
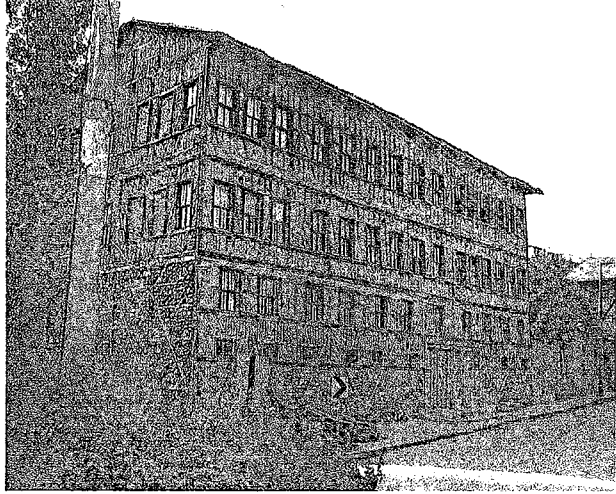
Resim 2.68, 2.69 Akharem

Resim 2.70; Dutluca

Ahşap karkas sistem ile inşa edilmiş konut örnekleri

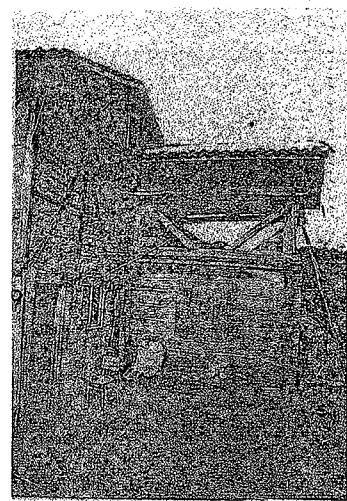
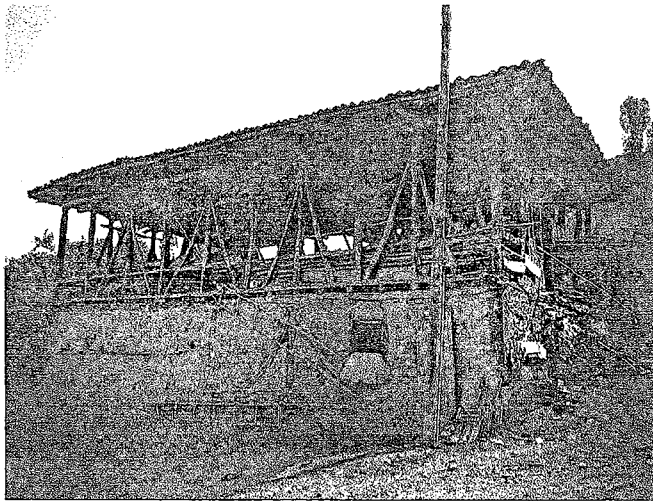

Resim 2.71, 2.72, Sööz, tuğla dolgu malzemesi kullanılan böceklik

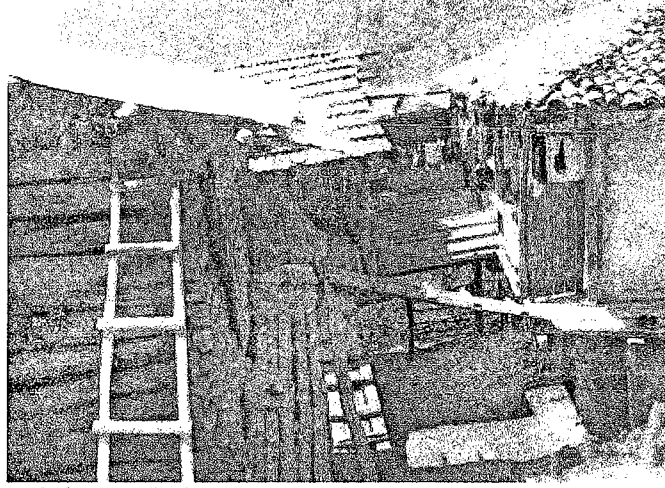
Resim 2.73, 2.74, Akharem, tuğla dolgu malzemesi kullanılan konutlar

Resim 2.75, 2.76, Gürle köyünde samanlık ve ambar

Ahşap karkas sistem ile inşa edilmiş yapı örnekleri

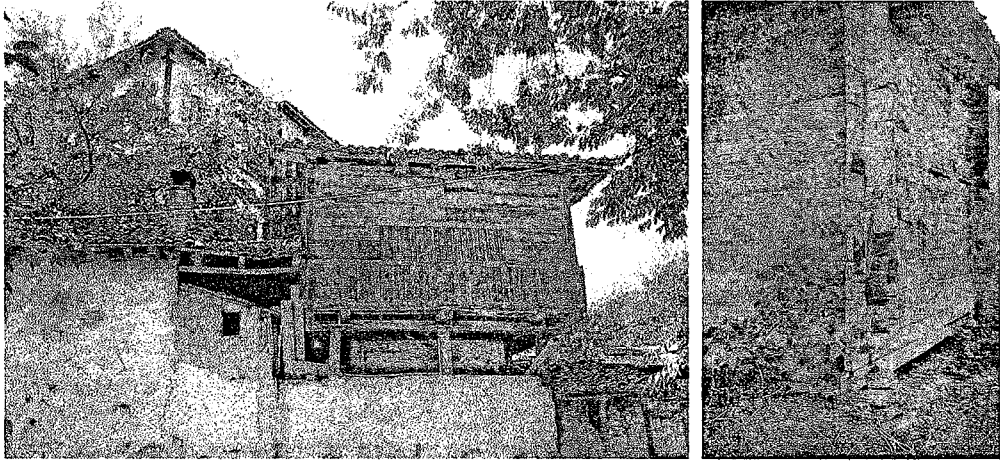

Resim 2.77; Elmalı köyünde konut

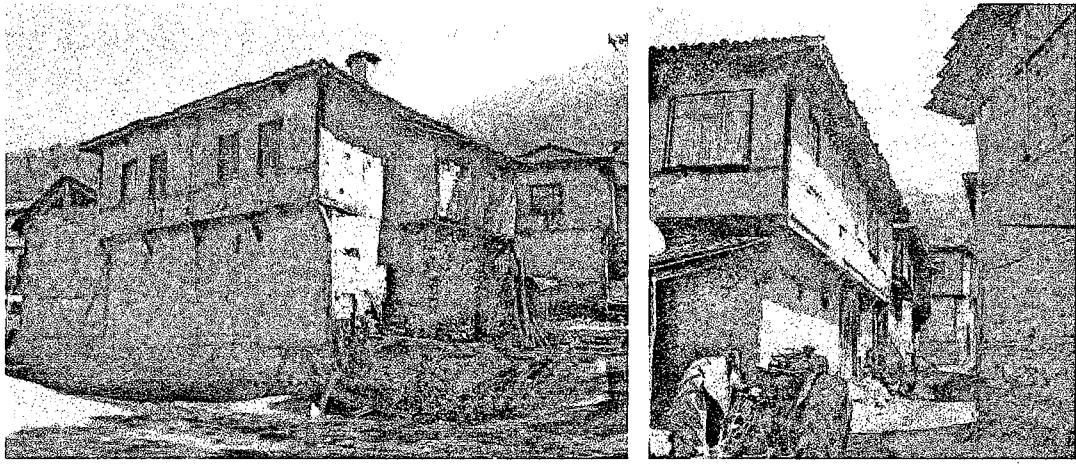

Resim 2.78; Elmalı köyünde samanlık

Resim 2.79, 2.80, Gürle köyünde tahıl ambarı, Akharem köyünde samanlık
Yığma ahşap sistem ile inşa edilmiş yapı örnekleri

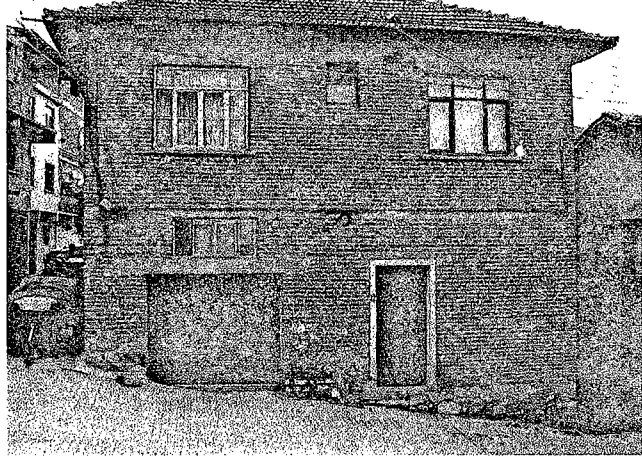
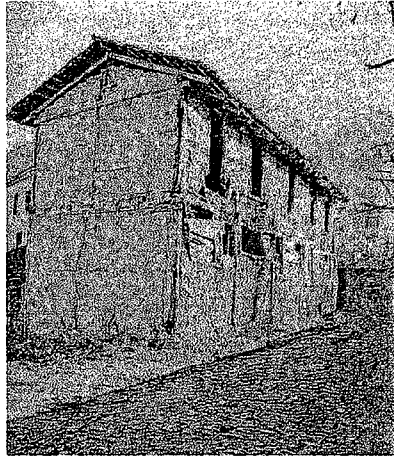

Resim 2.81, 2.82, Sansarak

Resim 2.83, 2.84, Gürle köyünde terk edilen konutlar

Resim 2.85, 2.86, Gürle köyünde ahır ve Yeni Sölöz beldesinde yığa tuğla konut
Yığma kerpiç ve tuğla sistem ile inşa edilmiş yapı örnekleri

III.BÖLÜM

3.YUKARI SÖLÖZ YERLEŞİM DOKUSUNUN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ, TARİHSEL GELİŞİMİ, ÖGELERİ VE YÖRESEL KONUT MİMARİSİNİN ANALİZİ

3.1.YENİ SÖLÖZ YERLEŞİM DOKUSUNUN VE TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1.1. Coğrafi Konumu ve Özellikleri

Yeni Sölöz; İznik Gölü'nün güneyinde, Katırlı Dağları üzerinde dar bir platoda ve dağların yamaçlarında kurulmuştur. Çınarlar Deresi ve bu dereye paralel akan daha batıdaki ikinci bir dere köyün içinden geçmektedir. Aşağı derenin oluşturduğu vadi yerleşimi ikiye bölmektedir. Yeni Sölöz'ün güney yakası orman alanıdır, kuzeyinde ise göle kadar zeytinlikler uzanmaktadır.

Yeni Sölöz, Orhangazi ilçesine 16km. uzaklıktadır. Gölün güneyinden geçen Orhangazi-İznik karayolundan 6km. içerdedir. Dutluca, Sölöz ve Bayır köyleri ile komşudur.

Yeni Sölöz kuzeyde bulunan İznik Gölü'ne yönelmiştir. Yerleşimdeki her konut, dağların arasından İznik Gölü ve gölün kuzey yakasının manzarasını görecektir şekilde planlanmıştır.

3.1.2. Tarihsel Gelişimi

Yeni Sölöz (Yukarı Sölöz, Gayri Müslim Sölöz), Orhangazi ilçesine bağlı diğer Ermeni yerleşimleri gibi XIX.yüzyılın başında kurulmuştur. E.H.Ayverdi, köyün 1822 yılında Mara isyanı sırasında getirilen Rumlar tarafından kurulduğunu söylemektedir.⁹² 1905 yılında yapılan nüfus sayımında ise Orhangazi (Pazarköy) ilçesinde Rum nüfusun bulunmadığı görülmektedir.⁹³ R.Kaplanoğlu, Yeni Sölöz'ün

⁹² R.Kaplanoğlu, 'Bursa Ansiklopedisi I (Yer Adları)', Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, s.292

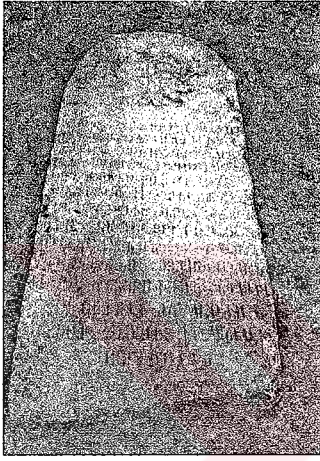
⁹³ Bursa Ansiklopedisi, Bursa Hakimiyet Gazetesi, Bursa, 1938, s.5

XVII.yüzyılda Celali isyanları sırasında yöreye yerleşen Ermeni topluluklarından biri tarafından kurulduğu ve bu dönemde köyde hiç Türk bulunmadığı belirtmektedir.⁹⁴

Yeni Sölöz'de bu dönemden kalan mezar taşları (resim 3.1-3.5) köyün tarihi hakkında bilgi vermektedir. Konutların birinde giriş kapısının yanında bulunan taş köyün kurucularının Ermeni olduğunun diğer bir kanıtıdır. (resim 3.6)

Kurtuluş Savaşı sonrasında Ermeniler köyü terk edince, 30 Ocak 1923 tarihinde

Resim 3.1; Merhum bayan Anna Tapigyan Hatrasına,
d. 11/14.Mart. 1844-ö.6.Mart.1897

Resim 3.2

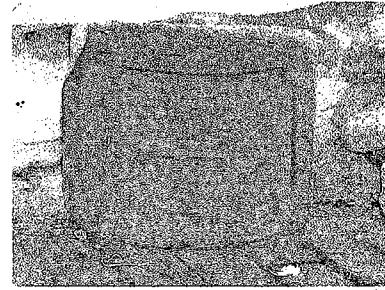
Resim 3.3
d.1879-ö.1906

Resim 3.4; Serovpe Agayan
d. 15.Eylül.1846
ö.2/9.Ekim.1908
Elman Asi adına hatıra

Resim 3.5

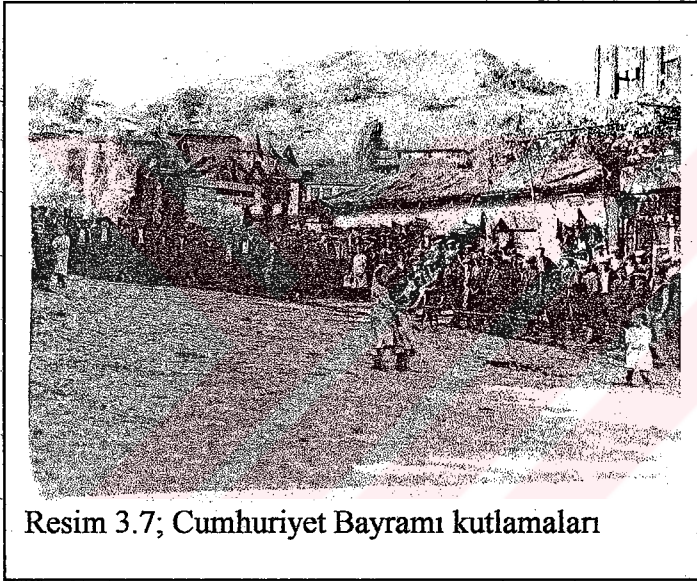
Resim 3.6

⁹⁴ R.Kaplanoğlu, (2000-b), y.a.g.e. s.293

imzalanan “Türk-Yunan Nüfus Mübadelesine ilişkin Sözleşme ve Protokolü’ne” bağlı olarak 1924 yılında Yunanistan’dan gelen göçmenler yerleştirilmiştir.

1924 yılında vilayet tarafından yerleşimin adı “Taceddin” olarak değiştirilmişse de, bu ad benimsenmemiştir. Kuruluşundan itibaren Orhangazi ilçesine bağlı olan Yeni Sölöz 1954 yılında belediye olmuştur.

3.1.2.1. Sosyo-Ekonomik Yapı

Resim 3.7; Cumhuriyet Bayramı kutlamaları

Kurulduğu dönemden 1920’li yıllara kadar Yeni Sölöz’ün başlıca geçim kaynağını kozacılık-ipekböceği yetiştiriciliği oluşturmaktadır. Kozalar veya ipek ipliği gibi ham madde satışı yapılmasına karşın yörede dokumacılık yapılmamaktadır. Bunun dışında zeytincilik ve bağcılık da yaygındır.

Yunanistan gelen göçmenler, eski yurtlarındaki geçim kaynakları olan tütüncülüğü getirmişler ve kendilerine dağıtılan topraklarda dutlukları ve bağları yok ederek tütün ekmeye başlamışlardır. Bu durum ipekböcekçiliğini geriletmiştir. Devletin tütün ekimini kıraç arazilere kaydırmaya başlaması ve desteğini çekmesi ile İznik ve çevresinde tütün ekimi sona ermiştir. Bu dönemde bazı aileler kozacılık yapmaya başlamıştır. Zeytinciliğin getirisinin artması ile Yeni Sölöz’ün tek geçim kaynağı zeytincilik olmuştur. Tarım ilaçlarının ipekböceklerine zarar vermesi böcekçilik sona ermiştir. Veraset yolu ile ailelere düşen zeytin ağacı azalması sonucu özellikle genç nüfus, Orhangazi ve Bursa’da çeşitli iş kollarında çalışmaktadır.

1967 yılı Bursa il yıllığına göre, Yeni Sölöz çarşısında 42 dükkan-işyeri bulunmaktadır. Yeni Sölöz Belediyesi de belediye binasından başka 15 dükkan , 1 kahvehane , 1 sinema gayri menkullerine sahiptir. 1989 yılında köyde 4 kahvehane, 10 bakkal, yağhane ve zeytin depoları vardır.⁹⁵ 2003 yılında ise köyde 3 kiraathane, 2 bakkal, 10 dükkan bulunmaktadır. Yeni Sölöz’de kanalizasyon, elektrik, içme suyu ve telefon tesisatları yapılmıştır.

Yeni Sölöz yerleşiminde bulunan ilkokul, 8 yıllık ilköğretim okuluna dönüştürülmüştür. Orta ve yüksek öğretim için öğrenciler Orhangazi ve çevre illere gitmektedir.

3.1.2.2. Demografik Yapı

Orhangazi ilçesinde 1870 yılında 7608 erkek nüfusun 5563’ünü oluşturan Gayri-Müslimler⁹⁶ ki çoğu Ermenilerdir, Yeni Sölöz ve diğer dört köyde oturmaktaydılar. Bu durum, Yeni Sölöz’ün kuruluşundan itibaren yoğun nüfusa sahip olmasının sebeplerindedir. 1909(1325) Hüdavendigâr Vilayeti Salname-i Resmîyesi’ne göre Yeni Sölöz’de 731 hane, 2956 kişi yaşamaktadır ve Yeniköy (Cedit)’den sonra Orhangazi’nin en kalabalık yerleşimidir.

1927 yılında Yeni Sölöz nüfusu 1219 kişidir. 2000 yılına kadar nüfus artmaya devam etmiştir.

	<u>1940</u>	<u>1955</u>	<u>1970</u>	<u>1985</u>	<u>2000</u>
<u>Yeni Sölöz</u> ⁹⁷ Erkek	671	807	1011	—	—
Kadın	743	858	1012	—	—
Toplam	1414	1665	2023	1887	2337

⁹⁵ R.Kaplanoğlu, *Orhangazi(dün, bugün, yarın)*, Ankara, 1988, s.123

⁹⁶ ‘Bursa’, *Yurt Ansiklopedisi*, İstanbul, 1982, C. 3, 1643

⁹⁷ Bu rakamlar Bursa İl yıllıklarından derlenmiştir.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	Envanter No.Y6 Coğ. Konum:
Adı:	YENİ SÖLÖZ	Yerleşme türü:	Belde
Eski Adı:	Gayrimüslim Sölöz -Yukarı Sölöz	Alt yerleşme türü:	
İli:	Bursa	Nüfus:	2337
İlçesi:	Orhangazi	Hane sayısı:	
Köyü:		Yükseklik:	
Özgünlük durumu:	Doku bütünlüğü korunmuş, yapı bazında bozulma	Coğ. konumu:	Plato
Doku türü:	Toplu	Topografik durum:	Sırt-Vadi içi
Yaygın yapı sistemi:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu, balçık sıvalı	Ormanla ilişki:	Orman kenarı köyü
Yaygın kat sayısı:	3 Katlı-2 Katlı	Yerleşme sürekliliği:	İskan
Yaygın çatı biçimi:	Kırma çatı	Demografik süreklilik:	Göçmen
Plan tipolojisi:		Göç veren bölge:	Yurt içi
Seçkin yapılar:		Göç veren yer:	Bursa
Kamusal yapılar:	camii, okul, belediye binası, PTT., dispanser	Mülkiyet durumu:	Köylüye ait
Altyapı:	☐ Su ☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel	Özellikli doğa:	Mesire yeri
Tarihsel iz:			
Yeri, konumu ve genel özellikleri:	İznik Gölü'nün güneyinde yer alan köy, Katırlı Dağları üzerinde yer almaktadır. Platoda bulunan köyün içinden iki dere geçmektedir. Manzaraya doğru yönelmiş evler eğimli araziye oturmaktadır. XIX. yüzyılda kurulan ve yörenin önemli ve büyük yerleşimlerinden olan Yeni Sölöz, varlıklı bir köydür.		
Mimari özgünlük durumu:	Yerleşmenin geleneksel mimari dokusu korunmaktadır. 1950'li yıllarda inşa edilen ve geleneksel mimariye uyumlu ahşap karkas ve yığma tuğla yapılar bulunmaktadır. Günümüzde, gerek malzeme ve yapı sistemi gerekse gabari açısından geleneksel mimariyle uyumsuz, betonarme karkas ve çok katlı yapılar inşa edilmektedir.		
Doku ve plan özellikleri:	Köyün içinden geçen iki derenin oluşturduğu vadilerin yakalarına, eğimli araziye kurulmuş olan köy; bitişik nizamlı, sokaklara cephe veren ve arka bahçeleri olan yapıları ile toplu bir yerleşmedir. Derenin ayırdığı iki mahalleden oluşan, organik dokulu sokak yapısı cami önünde meydanlaşan. 1800'lü yıllarda inşa edilen yapılar üç katlı iken Cumhuriyet sonrası yapıları iki katlıdır.		
Yapı sistemi özellikleri, malz. temini ve usta sorunları:	Yerleşmede hıms sistemi kullanılmıştır. Zeminden 50-60 cm. yükselen taş duvar üzerine inşa edilen yapıların, zemin ve üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. 1950'li yıllarda inşa edilmiş yığma tuğla sıvalı ve sıvasız yapılar bulunmaktadır. Yapıların eğimli üst örtüsü, oluklu kiremit kaplıdır. Çıkmalar payandalarla desteklenmiştir. Köyde kullanılan ahşap, çevredeki ormanlardan elde edilmiştir.		
Su sağlama olanakları:	Yerleşmede çok sayıda çeşme bulunmaktadır. Dağlarda bulunan kaynaklardan gelen su, şebeke sistemiyle konutlara ulaştırılmıştır.		
Tarihsel iz ve özellikli doğa:	Köyde "Ayazma" olarak adlandırılan mesire yeri bulunmaktadır.		
Geçim kaynakları:	1970'lere kadar tütün üretilen ve ipekböcekçiliği yapılan köyün, günümüzde ağırlıklı geçim kaynağını zeytinlik oluşturmaktadır.		
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	Nüfusu çevre köylere göre daha yoğun olan köyün, mübadele sonrası göç eden Ermeni halkı yerine Yunanistan göçmenleri yerleştirilmiştir. Yüksek öğretim veya çalışmak için genç nüfus çevre illere göç etmekte ama köyde yaşayan büyükleri veya zeytinlikler dolayısıyla köyle ilişkilerini kesmemektedirler. Ailenin büyümesi sonucu yeni inşa edilen evler, eski evlerin bahçesine yapılmakta inşaat sonrası eski evler yıkılmaktadır.		
Gözlem ve değerlendirme:	Günümüze kadar geleneksel dokusu ve kırsal yaşam özelliklerini korumuş olan köyde, yapılar, toplumsal ve doğal sebeplerden hızla yok olmaktadır. Özellikle böceklik yapılarına sahip olan yerleşim korunma altına alınmalıdır.		

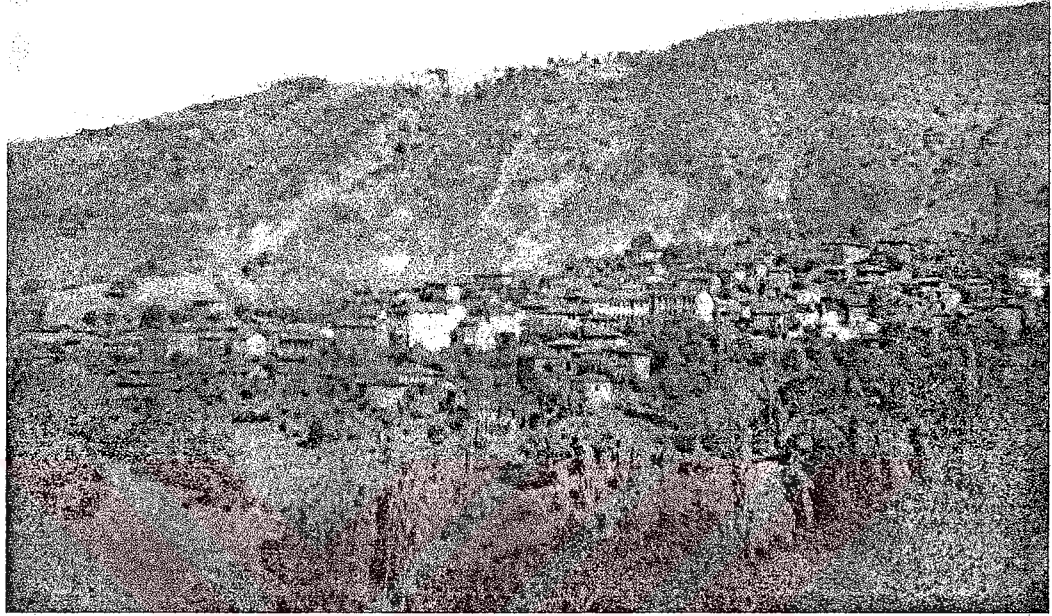
Resim 3. 8, Yeni Sölöz beldesi, Yukarı mahallenin genel görünüşü

HARİTA 3.1 YENİ SÖLÖZ ve YAKIN ÇEVRESİ

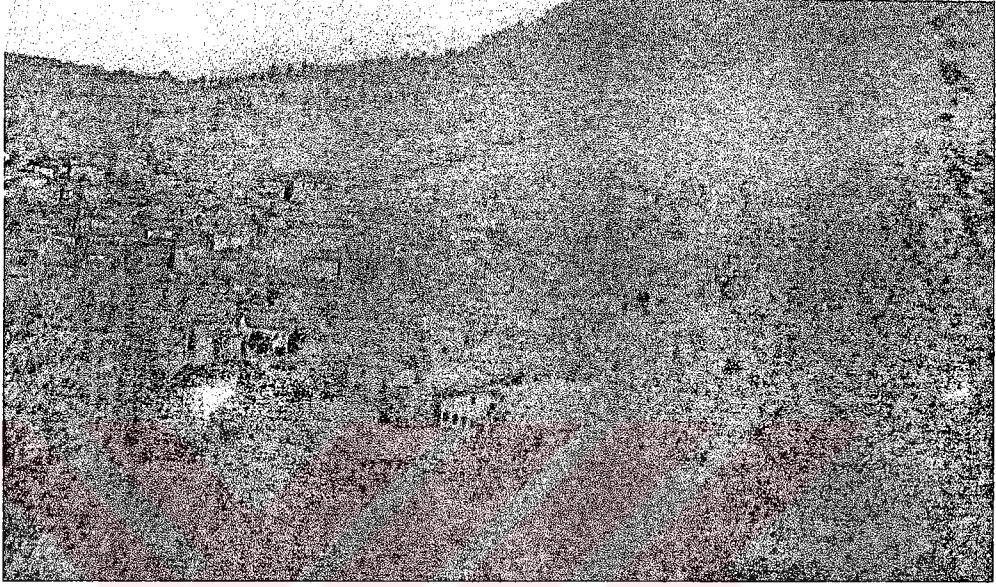

Resim 3.9, 1950 yılı öncesinde Yeni Sölöz köyü

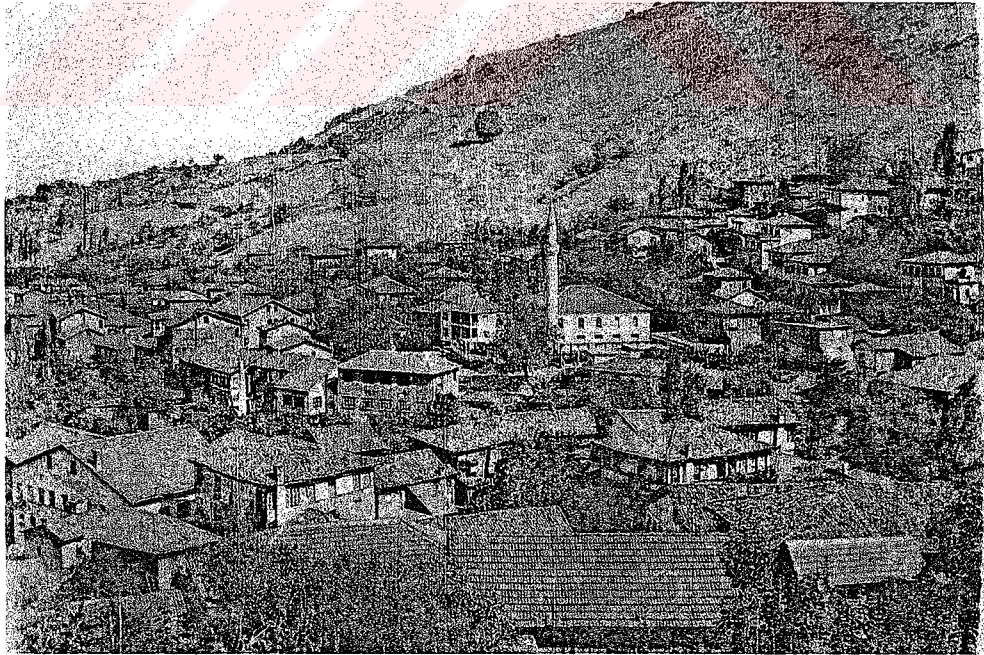

Resim 3.10, 1950 yılı öncesinde Yeni Sölöz köyü

Resim 3.11, 1950 yılı öncesinde Yeni Sölöz köyü

Resim 3.12, 1960 yıllarında Yeni Sölöz köyü

3.2.YENİ SÖLÖZ YERLEŞİM DOKUSUNUN FİZİKSEL YAPISI

3.2.1. Kentsel Ölçekte

3.2.1.1. Arazi Kullanımı

Yeni Sölöz yerleşimi, genel olarak Batı Anadolu bölgesinde kurulmuş kendi ölçeğinde ve benzer topografik özelliklere sahip diğer yerleşmelerin taşıdığı karakteri yansıtmaktadır. Yeni Sölöz de arazi özellikleri ile uyum sağlayan organik bir dokuya sahiptir. Yerleşimde anıtsal yapılardan çok sivil yapılar bulunmaktadır.

Yeni Sölöz'deki konutlar dağlarda, iki derenin oluşturduğu vadinin yamaçlarına sırtını vererek yükselmektedir. Köyün bitiminde, dağlara doğru eğimli arazide orman alanı başlar. Ekonomisi tarıma dayalı olan Yeni Sölöz'de, arazi kullanımında bu özelliğin izleri gözlenmektedir. Yerleşimin kuzey tarafında ise İznik Gölü'ne kadar zeytinlikler uzanmaktadır. Yerleşme dokusu içinde konutların bahçeleri, dutluk ve meyve bahçesi yeşil alanları oluşturmaktadır.

Ticaretin gelişmediği Yeni Sölöz'de kiraathane, fırın bakkal gibi küçük esnaf cami meydanının etrafında toplanmıştır. Aynı alanda yer alan belediye binası, sağlık ocağı ve misafirhane kamu yapılarını oluşturmaktadır. Misafirhaneye bağlı olan çok amaçlı salon daha çok nikah ve düğün törenlerinde kullanılmaktadır. 8 yıllık ilk öğretim okulunun bulunduğu alan dışında eğitim faaliyetlerine yönelik, Halk Eğitim Merkezi gibi ihtiyaçlara cevap verebilecek alanlar mevcut doku içinde yer almamaktadır. Kütüphane, sergileme alanları ve kültürel faaliyetlere için ayrılmış alanlara da yerleşim dokusu içerisinde rastlanılmamaktadır.

Yeni Sölöz'deki mevcut arazi kullanımı, gerek yöre halkının ihtiyaçları ve gerekse potansiyel turizm faaliyetlerinin Yeni Sölöz için getireceği olanaklar açısından, geleneksel yapılaşmanın özü-bozulmadan revize edilmelidir.

3.2.1.2. Doku Analizi

Yeni Sölöz'deki kentsel doku incelendiğinde mevcut yapılaşma ile ilgili yoğunlukları elde etmek mümkündür. Geleneksel dokuda bulunan konutlar, bahçe içerisinde yer almaktadır. Yeni yapılan yapılarda da bu özelliğe uyulmaktadır. Yeni Sölöz geleneksel dokusu içerisindeki ortalama taban alanı katsayısının (TAKS) %40 olduğu gözlenmektedir⁹⁸. Yapılar ise dönemlere göre değişmekle birlikte, 2, 3 ve 4 katlıdır. 1990 yılında hazırlanan revizyon imar planında TAKS 0.30, KAKS 0.60 olarak belirlenmiş ve 2 kat yapım izni verilmiştir. Günümüzde, Belediye Meclisi'nde alınan karar ile cadde üzerinde yer alan parsellere 4 kata kadar yapı yapılabilmektedir. Yeni Sölöz kentsel doku oluşumunu gösteren harita aşağıda sunulmuştur. (harita 3.2)

3.2.1.3. Sokak Oluşumu ve Özellikleri

Yeni Sölöz'ün sokaklarının oluşumunu öncelikle topografik özellikler belirlemektedir. Bunun yanı sıra iklim, manzara ve yerleşmenin sosyo-kültürel yapısı sokak oluşumunu etkileyen diğer faktörlerdir. Yerleşimin kurulduğu dönemde mevcut yoğun nüfus ve buna rağmen yerleşim alanının sınırlı olması sebebiyle bitişik nizam inşa edilen konutların çoğunluğu arka bahçeye sahiptir. Avlu karakteri göstermeyen bu bahçelerin dış duvarları yoktur. Sokaklar yapı cepheleri ile sınırlanmaktadır ve bahçeler genellikle yapı adalarının ortasındadır.

Yeni Sölöz halkı tarımsal faaliyetlerinde günümüzün modern taşıtları olan traktör ve ufak kamyonetleri kullanmaktadır ve sokak genişlikleri taşıtların geçmesine olanak sağlamaktadır. Ana caddelerin döşemesi asfalt kaplamadır. Sokaklarda ise beton parke kaplama çalışmaları devam etmektedir. Yerleşimde taş kaplamalı birkaç sokak bulunmaktadır. Sokak aydınlatması ise bütün Yeni Sölöz'de mevcuttur.

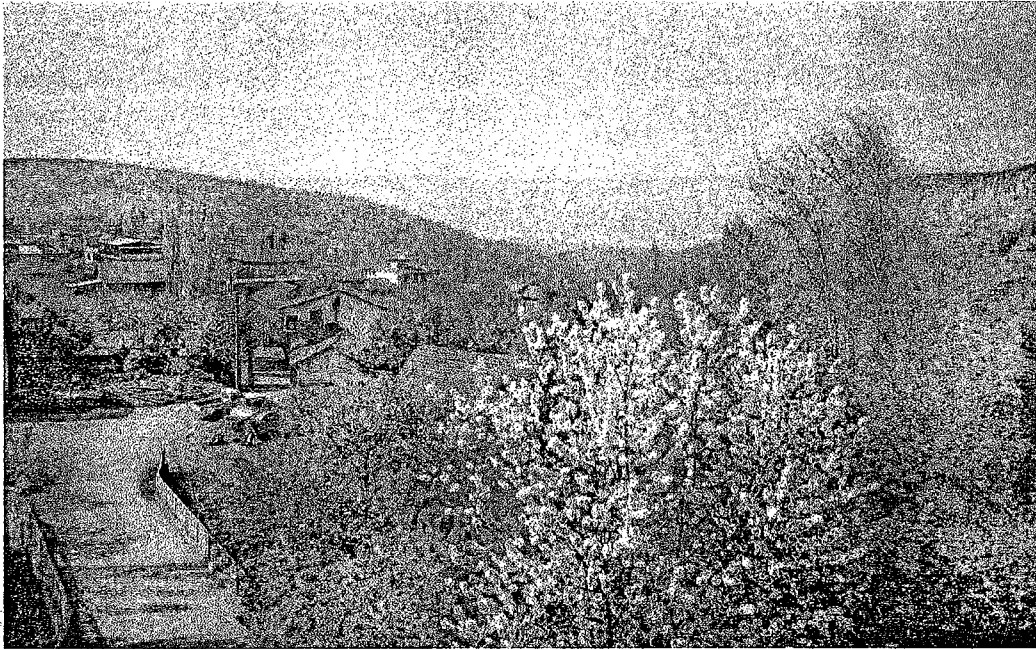
⁹⁸ Orhangazi Tapu ve Kadastro Müdürlüğü'nden Alınan Kadastral Planlardan Hesaplanmıştır.

İki mahalleden oluşan Yeni Sölöz'de bulunan cadde ve sokaklar: Aşağı mahallede, Belediye Caddesi, Harmanlar Caddesi, Çınarlar Caddesi, Uğur Sokak, Çeşme Sokak, Dönme Sokak, Fırın Sokak; yukarı mahallede, Kurtuluş Caddesi, İnkılap Sokak, Dere Sokak, Fabrika Sokak ve Ayazma Sokak. (Belediye Caddesi, Çınarlar Caddesi, Dönme ve Fırın sokaklarına ait silüetler, ek-1'de sunulmuştur.)

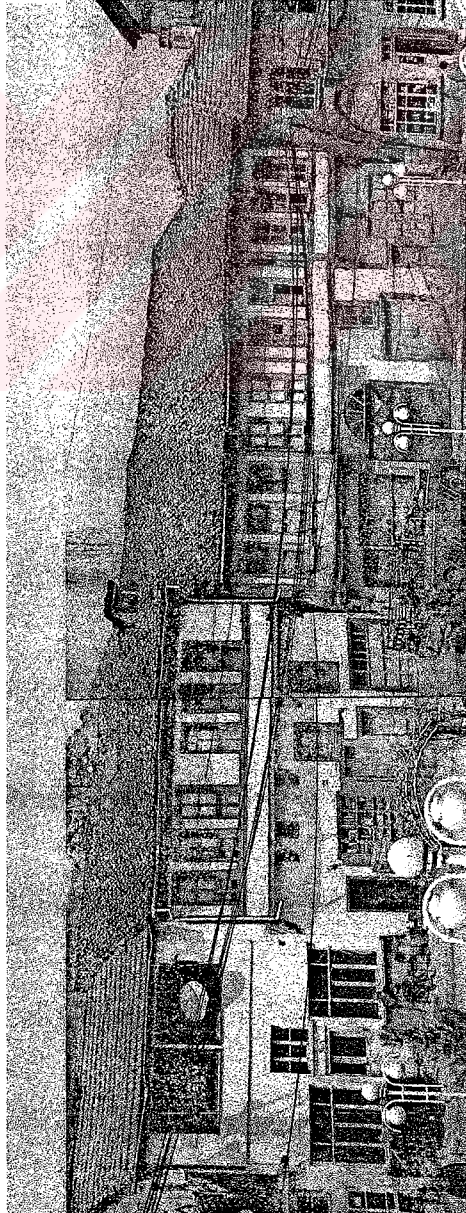
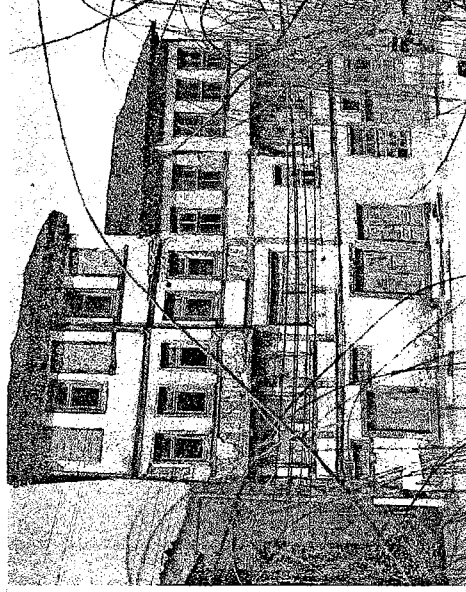

Resim 3.13, Yeni Sölöz genel görünüş

Resim 3.14, Yeni Sölöz konutlarının yöneldiği İznik Gölü manzarası

Resim 3.15, Belediye Caddesi üzerinde yer alan yapılar

3.2.2. Yapı Ölçeğinde

3.2.2.1. Kullanım Analizi

Yeni Sölöz'deki yapıların fonksiyonları konut, böceklik, ticaret, ibadet ve kamu yapıları olmak üzere beş ana gruba ayrılmıştır. Bu fonksiyonların dışında eğitim ve konaklama gibi kullanımlar kamu yapıları başlığı altında toplanmıştır. Zemin katlarında dükkan bulunan konut ve böceklikler de sınıflandırılmıştır. Kullanılmayan yapılar ayrıca belirtilmiştir. Yeni Sölöz yerleşim dokusunda yer alan yapıların fonksiyonel analizini gösteren harita aşağıda sunulmuştur. (harita 3.3)

3.2.2.2. Yapım Sistemi Analizi

Yeni Sölöz'de geleneksel konutlar karkas yapım tekniği ile inşa edilmiştir. 1950-60'lı yıllarda tuğla yığma sistem kullanılmıştır. 1980 sonrası yapılar betonarme karkas yapı tekniği ile yapılmıştır. Yeni Sölöz yerleşim dokusunda yer alan yapıların yapı sistemini gösteren harita aşağıda sunulmuştur. (harita 3.4)

3.2.2.3. Yapı Dönem Analizi

Yeni Sölöz 19.yüzyılda kurulmuştur. Geleneksel ahşap karkas sistem 1960'lı yıllara kadar kullanılmaya devam etmiştir. Bu bölümde geleneksel ahşap yapılar yapılış dönemlerine göre sınıflandırılmıştır. Ayrıca, yerleşmede bulunan yığma tuğla ve betonarme binaların geleneksel çevreye uyumlu veya uyumsuz oldukları belirtilmiştir. (harita 3.5)

3.2.2.4. Yapı Durumu Analizi

Yeni Sölöz yerleşim dokusu içerisinde yer alan geleneksel yapılar incelendiğinde çoğunluğunun bakımsız durumda olduğu ve yapıldıkları tarihten günümüze kadar bilinçli onarım görmedikleri gözlenmektedir.

Yapı durumu analizi yapılırken, bozulmanın boyutuna göre hafif, orta ve ağır onarım gerektiren yapılar ile yıkıntı durumunda olan yapılar sınıflandırılmıştır. Taşıyıcı sisteme ulaşmayan malzeme bozulmaları, üst örtü bozulmaları gibi bozulmalara uğramış yapılar “hafif onarım gereken yapılar”; yapı elemanları bozulmuş veya değiştirilmiş yapılar “orta onarım gereken yapılar”; içte ve dışta taşıyıcı sistemi taşıyıcılık özellikleri azalmış veya yok olmuş yapılar “ağır onarım gereken yapılar” ve tanımlanması zor yada tanımlanamaz nitelikte kalıntılar ise “yıkıntı durumunda olan yapılar” olarak tanımlanmıştır. Yeni Sölöz yerleşim dokusunda yer alan yapıların yıpranma durumlarını gösteren harita aşağıda sunulmuştur. (harita 3.6)

3.2.2.4. Kat Sayısı Analizi

Yeni Sölöz yerleşim dokusu içinde yer alan yapılar çoğunlukla iki ve üç katlıdır. 19.yüzyılda inşa edilen konutlar ve böceklik yapıları 3-4-5 katlı inşa edilmiştir. Yapıların birçoğunda ara kat bulunmaktadır.

Müştemilat, depo, hayvan barınağı gibi yapılar ise tek katlıdır. Betonarme sistem ile inşa edilen yapılar genellikle üç katlıdır. 1990 tarihli imar planında yeni yapılacak yapıların iki katlı olması ön görülmüştür. Buna karşın yerleşimde hızlı bir fiziksel değişim yaşanmaktadır ve 3-4 katlı betonarme yapılarının sayıları hızla artmaktadır. Yeni Sölöz yerleşim dokusunda yer alan yapıların kat sayılarını gösteren harita aşağıda sunulmuştur. (harita 3.7)

3.3.YENİ SÖLÖZ YERLEŞİM DOKUSUNU OLUŞTURAN ÖGELER

3.3.1.Anıtsal Yapılar

Dini Yapılar: Köy meydanında, Yeni Sölöz Camisi'nin yerinde bulunan Ermeni Kilisesi'nin günümüzde kalan tek duvarı, cami bahçesinin güney sınırını oluşturmaktadır. Duvar parçasından büyük bir kilisenin var olduğu anlaşılmaktadır. Kaynaklarda⁹⁹ var olduğu söylenen ikinci kilisenin ise yeri belli değildir. (harita 3.8)

Yeni Sölöz Camisi

Yeni Sölöz Camisi 1951 yılında tamamlanmıştır. 16.00mx20.00m boyutlarındaki dikdörtgen planlı kagir yapı, ahşap kırma çatıdır. Kare olan ana mekânın önünde son cemaat yeri bulunmaktadır. Caminin minaresi kuzeybatı köşesindedir.

R 3.16, 1950-51 yıllarında cami inşaatı

R. 3.17, Yukarı Sölöz Camisi

⁹⁹ R. Kaplanoğlu, (2000-b), y.a.g.e., s.292

Hamamlar: Harmanlar Caddesi ile Belediye Caddesi'nin kesiştiği alanda bulunan hamamın duvar kalıntıları görülmektedir. Hamam yakın zamanda yıkılarak yerine park yapılmıştır. Belediye Caddesi'ne açılan Hamam Sokak, köyde ikinci bir hamamın olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır. (harita 3.8)

3.3.2.Sivil yapılar

- **Konutlar ve Böceklikler**

Yeni Sölöz'de konutların biçimlenmesinde temel faktör üretim şeklidir. Yöre halkı, ipekböceği bakmak için böceklikler (böcekhaneler) inşa etmiştir. Böceklikler, konut olarak kullanılmalarının yanı sıra üretim için tasarlanmış mekanlara sahip yapılardır.

Yeni Sölöz içindeki mevcut yapıları mimarilerine ve yapılış dönemlerine göre kabaca 3 gruba ayırabiliriz:

1. **19.yüzyılda ve 20.yüzyıl başlarında geleneksel ahşap karkas sistemle yapılmış konutlar ve böceklikler:**

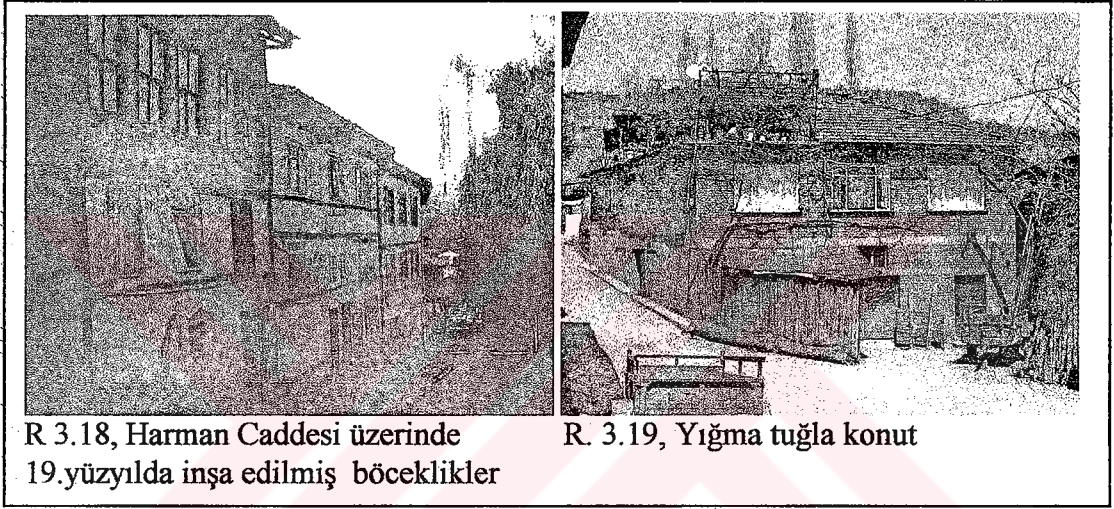
Günümüze kadar gelebilmiş yapılarının çoğunluğunu böceklikler oluşturmaktadır.. Genellikle 3-4 katlı olan yapılar, ahşap karkas sistem ile inşa edilmiştir. Yapıların plan karakterini veren 1. ve 2. katlarda sofa etrafında odalar ve servis mekanları yer almaktadır.

2. **1950-1980 yılları arasında geleneksel ahşap karkas yapım tekniği ve yığma sistem ile yapılmış konutlar**

1950'li yıllarda sosyal yapıdaki değişim ve Balkanlar'dan gelen ikinci kuşak göçmenler için yeni konut ihtiyacının doğması ile yerleşimin fiziki yapısı değişmeye başlamıştır. 19 yüzyıl yapılarının bir bölümü mübadele sonrası, diğer bölümü ise bu dönemde bölünerek kullanılmıştır. Konut ihtiyacını karşılamamanın ikinci yöntemi ise yeni konutlar yapmak olmuştur. Mevcut konutların bahçesine veya mevcut konutlar

yıkılarak elde edilen arsaya yapılan yeni konutlarda da ahşap karkas tekniği kullanılmaya devam etmiştir. Değişen ekonomik ve sosyal koşullar sonucu daha küçük ve genellikle 2 katlı olan konutlarda, plan düzeni değişmiştir. Sofalar küçülmüş, hatta zaman zaman koridor halini almıştır. Cephe düzeninde, kırma ve beşik çatı, çıkmalar, köşe pervazları, kat silmeleri vb. elemanlar kullanılmaya devam etmiştir, fakat bir çok konutta dikdörtgen pencerelerin yerini kare veya kareye yakın pencereler almıştır. Kullanılan ahşap türleri de değişmiş ve kesitler küçülmüştür.

Bu dönemde konutlar ahşap karkas ve tuğla yığma sistem ile inşa edilmiştir. Yığma sistemde dolu tuğla/harman tuğlası kullanılmıştır. Pencere, kapı hatılları ve kat döşemeleri betonarme olan bu yapıların dış cepheleri sıvanmış veya çıplak tuğla bırakılmış örnekleri bulunmaktadır. Beşik ve kırma çatılı konutlar, kare ve dikdörtgen pencerelidir.

1980 sonrası betonarme sistem ile yapılmış konutlar

1980'li yıllardan itibaren yaşanan sosyal ve özellikle ekonomik değişim sonucu betonarme konutlar yapılmaya başlanmıştır. 2000 yılında sonra hızlanan bu süreçte geleneksel mimari doku kaybedilmektedir. Geleneksel konutlar ile uyumsuz olan 4-5 katlı betonarme yapılar, büyük balkonlar, geniş çıkmalar ve farklı boyutlarda

pencerelere sahiptir. Yerleşmede sadece bir, iki betonarme örnek geleneksel konutlarla uyumludur.

Yerleşmenin İstanbul ve Bursa illerine yakın olması, şehirde yaşanların burayı ikinci konut yaptırmak için seçmelerinde etkili olmuştur. 1990'lı yılların ortasından itibaren, köyün dışına iki katlı, bahçeli evler yapılmaya başlanmıştır.

R. 3.20, Yağhanenin 2000 yılındaki durumu

3.3.3. Ekonomik ve Teknik Yapılar

Yeni Sölöz'ün başlıca geçim kaynağı zeytinciliktir. Yerleşimde sadece zeytin yetiştirilmekte, zeytinyağı ve sabun üretimi yapılmamaktadır. Bununla birlikte, dönem dönem zeytinyağı

üretimi yapıldığı bilinmektedir. Günümüze ulaşan tek teknik yapı 1950'li yıllardan kalan bir yağhanedir.

Tek katlı yağhane, ahşap karkas sistem ile inşa edilmiştir. Birbiri içinden geçilen iki bölümden oluşan yapının giriş kapısı yağ sıkılan mekana açılmaktadır.

Köyün yaşlıları geldikleri dönemde, Yeni Sölöz'de iplik fabrikaları ve yağhaneler olduğunu belirtmektedirler. Bu yapıların yerleri harita 3.8 gösterilmiştir.

HARİTA 3.8 19.yy-20.yy BAŞINDA YENİ SÖLÖZ'DE BULUNAN ANITSAL YAPILAR VE FABRİKALAR

- 1- Kilise
- 2- Hamam
- 3- İpekhane (İpek ipliği üretilen yapı)
- 4- İpekhane
- 5- Yağhane
- 6- Yağhane+İpekhane
- 7- İpekhane
- 8- İpekhane

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI
BÜYÜK MÜHÜR

3.4.YENİ SÖLÖZ GELENEKSEL KONUTLARININ TANIMI, PLAN VE CEPHE ÖZELLİKLERİ

İznik Gölü çevresi yeterince incelenmemiş yörelerden biridir ve karakteristik özelliklerini hızla yitirmektedir. Bu bölümde, geleneksel yapılarının sayısı her geçen gün hızla azalan yerleşimlerden biri olan Yeni Sölöz'de, 19 yüzyılın sonu-20. yüzyılın başında inşa edilen konutların mekânsal ve yapısal özellikleri incelenmiştir.

3.4.1.Yeni Sölöz Geleneksel Konutların Genel Yerleşim Özellikleri

Vadilerin bitiminde, dar bir plato üzerinde, dağ yamaçlarda kurulmuş olan kentte, konutların parsel içindeki konumunu topografya, manzara ve iklim belirlemektedir. Derenin ayırdığı iki yamaçta da yapılar İznik Gölü manzarasına yönelmiştir. Yamaçlardan derelere doğru olan arazi eğimi ve manzaranın aynı doğrultuda olması, yapıların çoğunun hem eğime paralel hem de manzaraya doğru yönelmelerini mümkün kılmıştır. Yerleşmenin biçimlenmesinde topografyanın dikkate alınmış olması yamaçların her noktasından farklı görünüm elde edilmesini sağlamıştır.

Aşağı mahallede Belediye Caddesi'ni kesen ve eğime dik uzanan Çınarlar ve Harmanlar Caddeleri üzerinde yer alan yapıların yan cephelerinden manzara görülmektedir. (resim 3.14) Yukarı mahallenin yer aldığı tepede manzara kuzeydoğu yönünde, arazi eğimi kuzeydoğu-güneybatı doğrultusundadır. Aşağı mahallede ise manzara kuzeybatı yönünde, arazi eğimi kuzeybatı -güneydoğu doğrultusundadır. İki yamaç karşılıklı olduğu için konutlar, karşılardaki yamaçta bulunan konutları da görmektedirler. Yerleşimin etrafı ormanlık alandır ve manzaraya yönelmeyen odalardan ise orman görünmektedir.

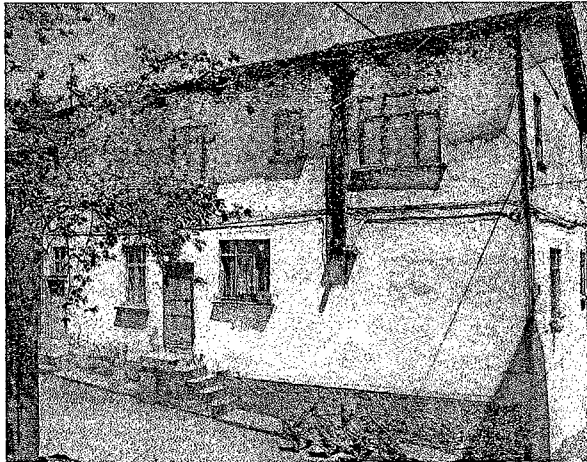
Manzaraya ve eğime göre konumlanan geleneksel yapıların plan şemaları da yöre ikliminin özelliklerine göre düzenlenmiş ve bölgedeki konutlarda kapalı sofalı plan tipi uygulanmıştır.

3.4.1.1.Topografyanın Kullanımı

Osmanlı yerleşmelerinin hemen hepsi için karakteristik olan yamaca yerleşme olgusu, konut-topografya uyumunda bazı zorluklara yol açmıştır. Diğer yerleşmelerde olduğu gibi Yeni Sölöz'de de ustaca çözümler bulunmuştur. Yol ve konutlar arazi eğimine paralel inşa edilerek araziye fazla müdahale edilmemiştir. Arazinin setlendirilmesi sonucu, konut tabanı yatay bir düzleme oturtulmuştur. Konutların üst katları, zemin kat konturunun üzerine aynen oturmuş veya çıkmalarla taşmıştır.

Resim 3.21, E. 27, ön cephe

Resim 3.22, E. 27, arka cephe

Dere kenarlarındaki düzlük alanlarda %5-15 arasında değişen eğim, yamaçlarda %35-40 olup yer yer %45'e kadar çıkmaktadır. Yamaçlarda inşa edilen yapılarda, konutun ön ve arka cepheleri arasındaki seviye farkı bazen 1-1,5 kat olmaktadır. (resim 3.21-3.22) Yukarı mahallede, konutların alt ve üst kotlarından sokaklar geçmektedir. Konutların girişi ise alt kottan geçen yoldan verilmiştir. Konutlar, arazi eğimine paralel sokaklarda ayrı veya bitişik nizamlı, eğime dik sokaklar bitişik nizamlı yapılmışlardır. (Tablo3.1; Yeni Sölöz yapılarının topografyaya göre biçimlenme özellikleri)

Tablo 3.1.

YUKARI SÖLÖZ KONUTLARININ TOPOGRAFYA'YA GÖRE BİÇİMLENME ÖZELLİKLERİ (SOKAK-MANZARA-GİRİŞ İLİŞKİLERİ)		
EĞİMLİ ARAZİDE İNŞA EDİLEN KONUTLAR	DÜZ ARAZİDE İNŞA EDİLEN KONUTLAR	
SOKAK ÖN CEPHEDE	SOKAK HEM ÖNDE HEM ARKADA	SOKAK ÖN CEPHEDE
<p>E-3/E-4</p>	<p>E-26/E-27/E-28</p>	<p>E-22</p>
<p>E-21/E-20/E-25</p>	<p>E-8</p>	<p>E-1/E-2</p>
<p>E-10/E-29/E-30</p>		

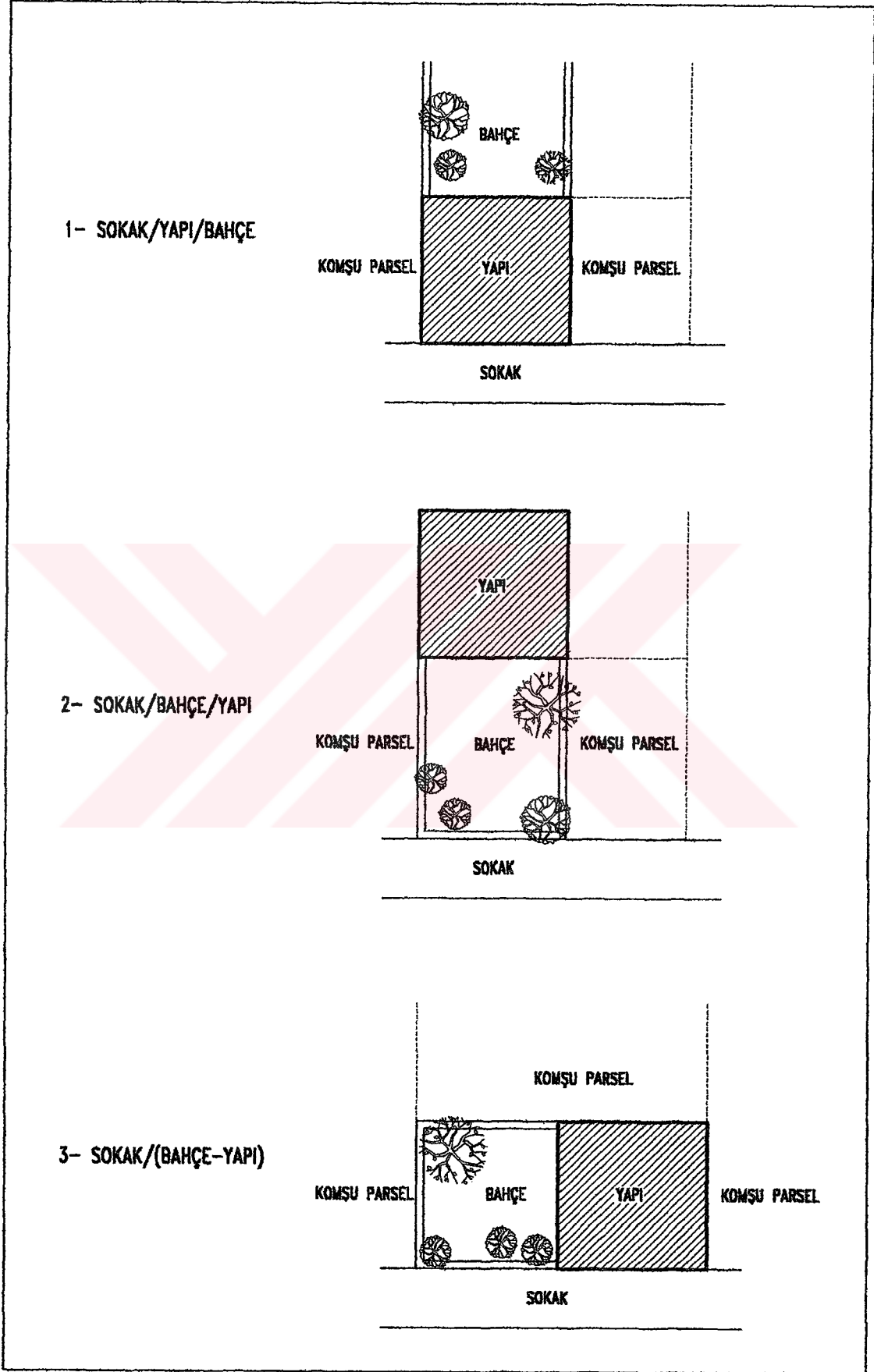
3.4.1.2.Yapı-Parsel İlişkisi

Yerleşmede konutlar avlu içinde inşa edilmemiştir ve buna bağlı olarak parsel-kamu alanı sınırı yoktur. Bununla birlikte, konutları parsel içindeki konumlarına göre üç gruba ayırabiliriz: (tablo 3.2, yapı-parcel ilişkisi)

1. Yapı arsanın sokak kısmını oluşturmuş ve yapıya sokaktan doğrudan giriş sağlanmıştır. Bahçe ise arkaya alınmıştır. Yeni Sölöz'de yer alan konutların büyük bir kısmı parsel içinde bu şekilde konumlanmıştır.
2. Yapı arka plana alınmış, yapıya giriş bahçeden sağlanmıştır.
3. Yapı ile bahçe sokak cephesinde yan yana yer almaktadır.

Konutlar, bir-iki yanı sağır olacak şekilde bitişik nizamlı ya da ayrık düzende inşa edilmiştir.

Tablo 3.2. YUKARI SÖLÖZ KONUTLARININ YAPI PARSEL İLİŞKİLERİ

3.4.2.Yeni Sölöz Geleneksel Konutlarının Plan Özellikleri

Geleneksel Yeni Sölöz konutları Anadolu konut mimarisi içinde, özgün Anadolu sentezinin alt bölgelerinde biri olan batı-kuzeybatı bölgesinde yer almaktadır. Bununla birlikte yerleşmenin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri, konut mimarisinin farklılaşmasına neden olmuştur.

3.4.2.1.Katların Kullanım Biçimleri

XIX.yüzyılda yapılmış olan böcekliker ve konutlar üretim gereksinimlerini karşılayacak şekilde planlanmıştır. Her iki yapı türünde de katlar aynı işlevler için kullanılmaktadır.

Topografik verilerden dolayı, yapıların genellikle toprağa yarı gömülü olan zemin katları üretim ve depolama eylemleri için ayrılmıştır. Ana caddelerin üzerinde yer alan konutların zemin katlarında dükkan da bulunmaktadır. 4-4,5m yüksekliğinde olan zemin katlar, ipekböcekçiliği zamanında dut yaprakları depolamak için kullanılmıştır. Yüzyıllardır üretim kollarından birini zeytinciliğin oluşturduğu İznik yöresinde bulunan diğer yerleşimlerde olduğu gibi, Yeni Sölöz’de de bu katlarda 0,5-1 ve 2 tonluk ahşap fiçiler bulunmaktadır. Değişen teknoloji ile birlikte fiçilerin yerini 1-2 tonluk havuzlar almaya başlamıştır. Ara katın altında bulunan alçak mekanlar hayvan barınağı-dam veya depo olarak kullanılmaktadır. Konutların bir kısmında, ana giriş kapısı dışında ayrı bir ahır-ağıl giriş kapısı da bulunmaktadır. Taşıktan arka bahçeye çıkış vardır.

Böcekliklerin tamamında ve bazı konutlarda zemin katın üstünde 2-2.20 m yüksekliğinde bir ara kat yer alır. Tek veya böceklik yapılarında zaman zaman iki ayrı merdivenle ulaşılan bu katta, iki-dört oda bulunur. Bu odalardan bir tanesi mutfak olarak kullanılmaktadır.

Orta kat veya esas yaşam katı, gündelik hayatın geçtiği kattır. Bu katta odalar, sofa, abdesthane/lavabo ve tuvalet-banyo ekleri bulunmaktadır. Üst katlar, yaklaşık 3.20-3.30m yüksekliğinde yapılmıştır ve çıkımlarla plan düzleminde genişletilmiştir.

Konutların genellikle tek mekandan oluşan en üst katı böcek bakımına ayrılmıştır. (Envanter7, 18) Bölüntüsüz üst kata sahip böceklik örnekleri de bulunmaktadır. (Envanter 30) İpek böceği böcekliklerde, bu iş için özellikle geniş planlanmış sofalarda ve gerektiği zamanlarda odalarda yetiştirilmiştir. Böcekliklerde olduğu gibi konutlarda da sofalar ve odaların bir yada birkaçı 3-4 ay süren bu işlem için ayrılmıştır.

Yeni Sölöz'de, konutlarda harem-selamlık bölümleri bulunmamaktadır.

Günümüzde sosyal ve ekonomik yapının değişmesi, konutların kullanım biçimlerinin de farklılaşmasına neden olmuştur. İkinci kuşakla birlikte konutlar bölünmüş ve yeni yaşam düzeninin getirdiği ihtiyaçları karşılamak için yapılan eklentilerle fiziksel bozulmalara uğramıştır. (bkz.bölüm 4.2)

3.4.2.2.Plan Düzeni

Sokak sınırı oluşturacak şekilde inşa edilmiş konutların zemin katları belirli bir plan şemasına uymamaktadır. Bu katlar yapı parseline veya üst katların dış konturlarına göre biçimlenmişlerdir. Zemin katlar, üst katların plan düzenini oluşturan taşıyıcı dikmeler ve depo mekanlarından oluşmaktadır.

Yaşama ve zaman zaman üretim katı olarak kullanılan üst katlarda, plan düzeninin ana elamanını sofadır. Sofalar giriş cephesine göre arkada, yanda ve ortada bulunmaktadır. Odalar, eyvanlar ve servis mekanları sofanın etrafına yerleştirilmiştir. Odalar arasında kalan ve genellikle pencere ile dışarı açılan eyvanlar, ortak kullanım alanlarıdır. Yeni Sölöz geleneksel konutları plan düzeni, sofa ve eyvan esas alınarak oluşturulmuştur.

Orta sofalı planlarda, sofanın bir yanında iki olmak üzere toplam dört oda sofaya açılmaktadır. Sofalar ön ve arka cepheye bakmaktadır. Orta sofalı ve eyvanlı yapılarda merdivenler eyvanlara yerleştirilmiştir. Bu tip plan düzeninde, mutfak ve tuvalet nişlerine de eyvanlardan geçilmektedir.

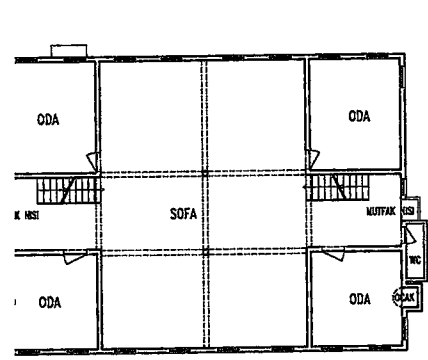
Sofanın arkada olduğu örneklerde, katlarda iki oda bulunmaktadır. Odalar giriş cephesindedir. Büyük yapılarda iki odanın arasında, sokağa veya manzaraya yönelen eyvan yer almaktadır. Sofaya açılan servis mekanları yan veya arka cephelerde tasarlanmıştır.

Sofanın yanda olduğu plan düzeninde, sofa giriş cephesine dik konumdadır. Bu plan düzeninde de katlarda iki oda bulunmaktadır.

Konutlar ve böceklikler aynı plan düzenine göre tasarlanmıştır. Geniş sofalara sahip böcekliklerin tamamına yakını orta sofalı plan tipinde inşa edilmiştir. Taban alanı, böcekliklere göre küçük olan konutlar ise arka ve yan sofalı yapılmıştır.

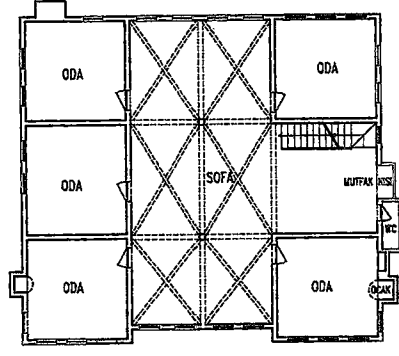
3.3. PLAN DÜZENİ

EYVANLI

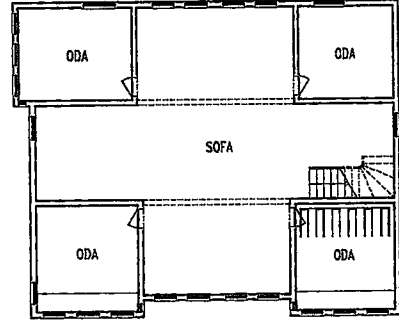
1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 22 (BÖCEKLİK)

1.KAT PLANI

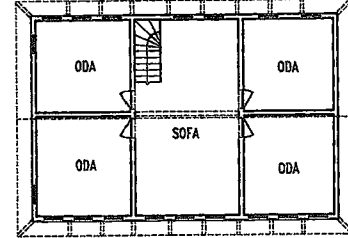
ENVANTER NO: 23 (BÖCEKLİK)

2. KAT PLANI

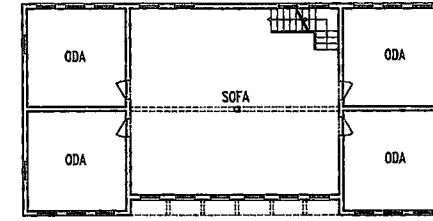
ENVANTER NO: 3-4 (KONUT)

EYVANSIZ

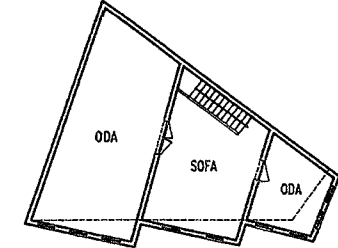
2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 26 (BÖCEKLİK)

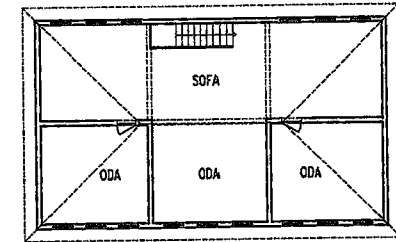
1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 31 (KONUT)

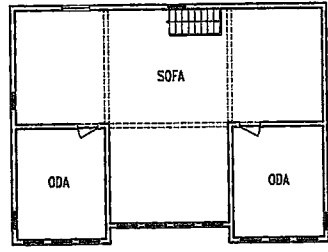
1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 21 (KONUT)

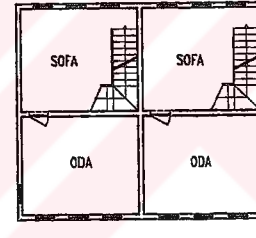
1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 32 (BÖCEKLİK)

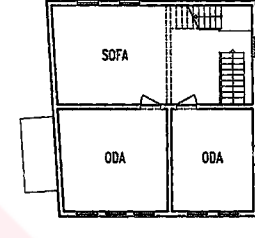
1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 12 (KONUT)

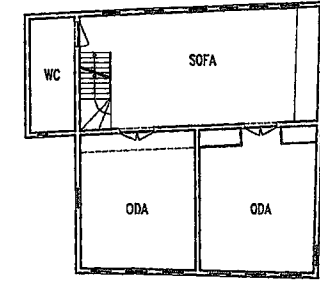
1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 28 (BÖCEKLİK)

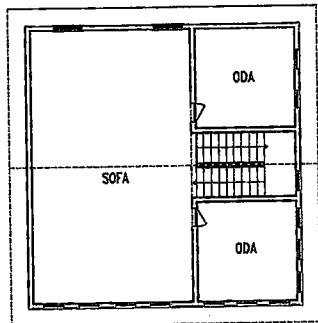
1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 11 (KONUT)

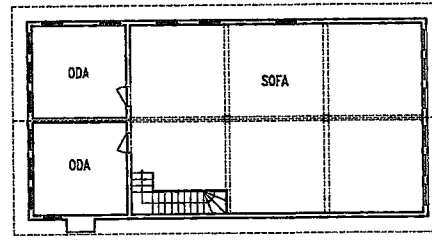
1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 8 (KONUT)

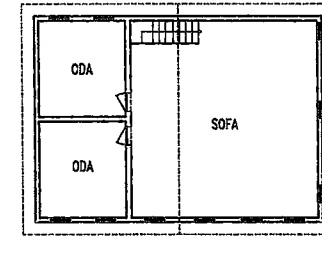
2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 27 (BÖCEKLİK)

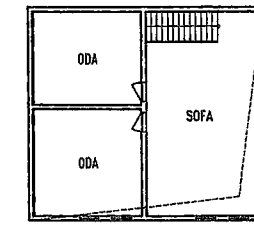
2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 24 (BÖCEKLİK)

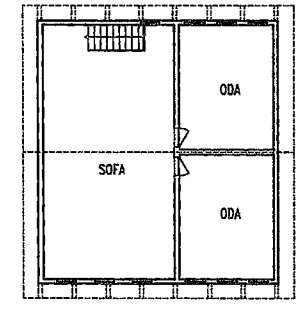
1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 9 (KONUT)

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 18 (KONUT)

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 5 (KONUT)

3.4.2.3. Plan Elemanları

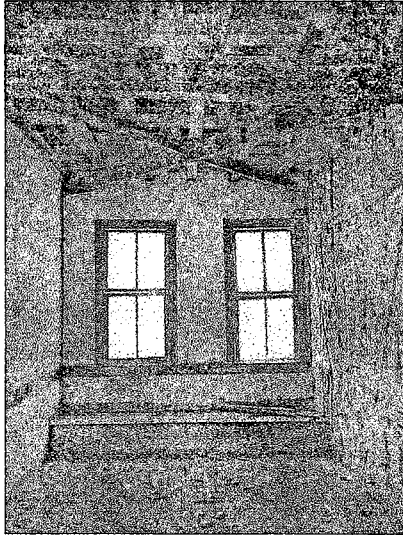
- Sofa

Konutların ve böcekliklerin plan tipini belirleyen, odalar arasındaki ilişkiyi sağlayan ortak yaşam ve üretim alanlarıdır. Bu nedenle sofa, çoğunlukla yapının en büyük mekânıdır.

Yeni Sölöz'de geleneksel yapıların tümünde sofa kapalı yapılarak dış etkilerden korunmuştur. Sofadan odalar dışında tuvalet ve lavabo ekine de ulaşılmaktadır. Sofa bünyesinde merdiveni de bulundurur.

Resim 3.23, Envanter 7, 1.kat sofası

Resim 3.24, Envanter 4, 1.kat sofası

Döşemesi ahşap olan sofaların tavanları bir-iki örnek dışında kaplanmamış ve döşeme kirişlemeleri açıkta bırakılmıştır. En üst kat sofalarında ise çatı konstrüksiyonu görülmektedir. Sofalar, genellikle böcek bakımına ayrılan mahaller olduğu için tavan kaplaması yapılmadığı düşünülmektedir. Böcekliklerde sofalar 50m²'den 95m²'e kadar genişlemektedir. İpekböceği için gerekli ışık ihtiyacını karşılamak için pencere sayısı altıdan on ikiye kadar çıkmaktadır. (resim 3.23, 3.24)

Cumhuriyet dönemi konutları sadece yaşama işlevine yönelik inşa edilmesi nedeni ile konutlar ve sofalar daha küçüktür. Sofaların döşemesi ve tavanı ahşap kaplıdır.

Çeşitli şekillerde biçimlenen sofa arka bahçeye, manzaraya ve sokağa yönelmektedir.

- **Oda**

Geleneksel aile yaşamında aileye ait en küçük bağımsız birim odadır. Türk geleneksel yaşam biçimi her yerde aynı olduğundan oda düzeni de eş görünüme sahiptir.¹⁰⁰ Odaların büyüklükleri farklı da olsa hepsinde oturma, yatma, konuk ağırlama işlevleri gerçekleşmekte ve hatta ipekböceği bakılmaktadır. Odalar ortak mekân olan sofaya açılmaktadır. Sofanın iki ,üç ya da dört köşesinde yer alan kare ya da dikdörtgen planlı 3,5-4/4-4,5m. ebatlarında olan odalar, manzaraya ve sokağa bakılmaktadır.

Yerleşimdeki yapılar, 19.yüzyıl-20.yüzyıl başında inşa edilmiştir. Bu dönemde doğramanın ve camın kullanılması sonucu odalarda tepe penceresi ve kapak bulunmamaktadır. Bu dönemde mobilya ve soba konutlarda kullanılmaya başlanmıştır, bu nedenle odalarda sekilik* kısmı ve musandra bulunmamaktadır. Yüklük, niş ve ocak çalışma yapılan konutların sadece dördünde tesbit edilmiştir.(envanter no.8, 13, 22, 23) Konuların zaman içinde çok fazla müdahale geçirmiş oldukları göz önüne alınırsa yüklük ve ocakların kaldırılmış olması olasılığı vardır. İncelenen konutların üçünde 1.katta yer alan, bir ocak ve iki küçük dolaptan oluşan düzenleme sağır yan cephe duvarında yer almaktadır. (envanter no.13, 22, 23-resim 3.25,3.29) 2002 yılında yıkılarak yerine betonarme yapı yapılan 8 envanter nolu konutta ise 1.kat odalarında yüklükten oluşan uygulama, 2.kat odalarında ise ocak bulunmaktaydı. Her iki sistem de odaların iç duvarında yer alıyordu. (resim 3.27, 3.28)

¹⁰⁰ H.Sezgin; "Anadolu Türk Vernaküler Mimarisinin Yayılma ve Etki Alanları", Akademi10 Mimarlık ve Sanat Dergisi, İstanbul 1981, s.28

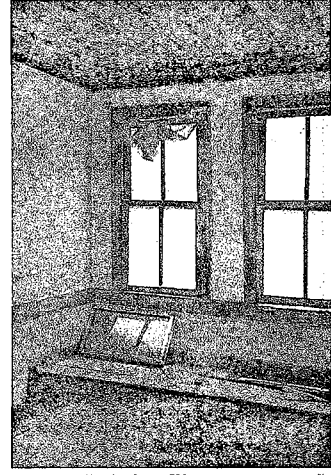
* Odayı teşkil eden unsurlardan biri sekiliktir. Oturmaya yarayan bu kısım, odanın diğer yerlerinden daha yüksektir. Seki altı veya pabuçluk ise ekseriya yüklük ve giriş kapısının önünde bir geçit şeklindedir.

S.H.Eldem, "Türk Evi Osmanlı Dönemi, Cilt III"; TAÇ Vakfı Yayınları, İstanbul, 1987, s.15

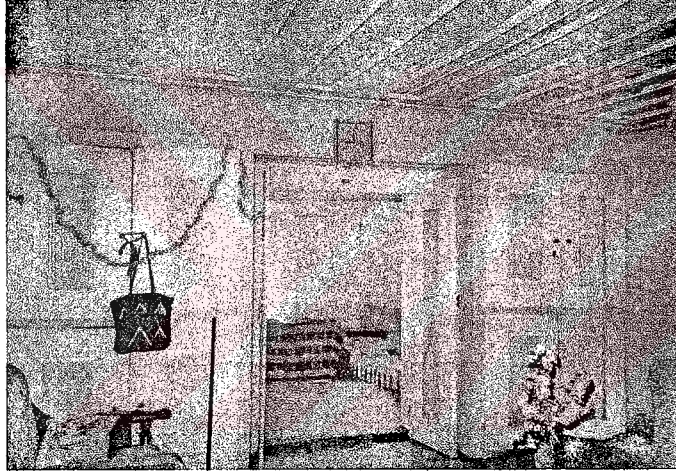

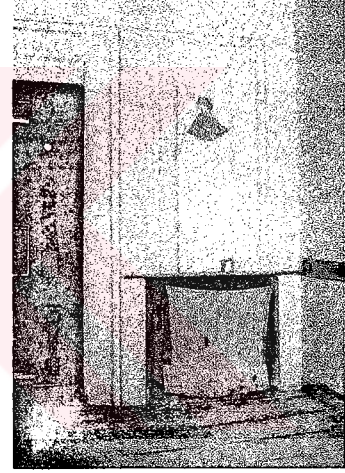
Resim 3.25, Envanter 22, 1.kat odası

R. 3.26, Envanter 4,
1.kat odası

Resim 3.27, Envanter 8, 1.kat odası

R. 3.28, Envanter 8, 2.kat
odası

Resim 3.29, Envanter 13, 1.kat sofası

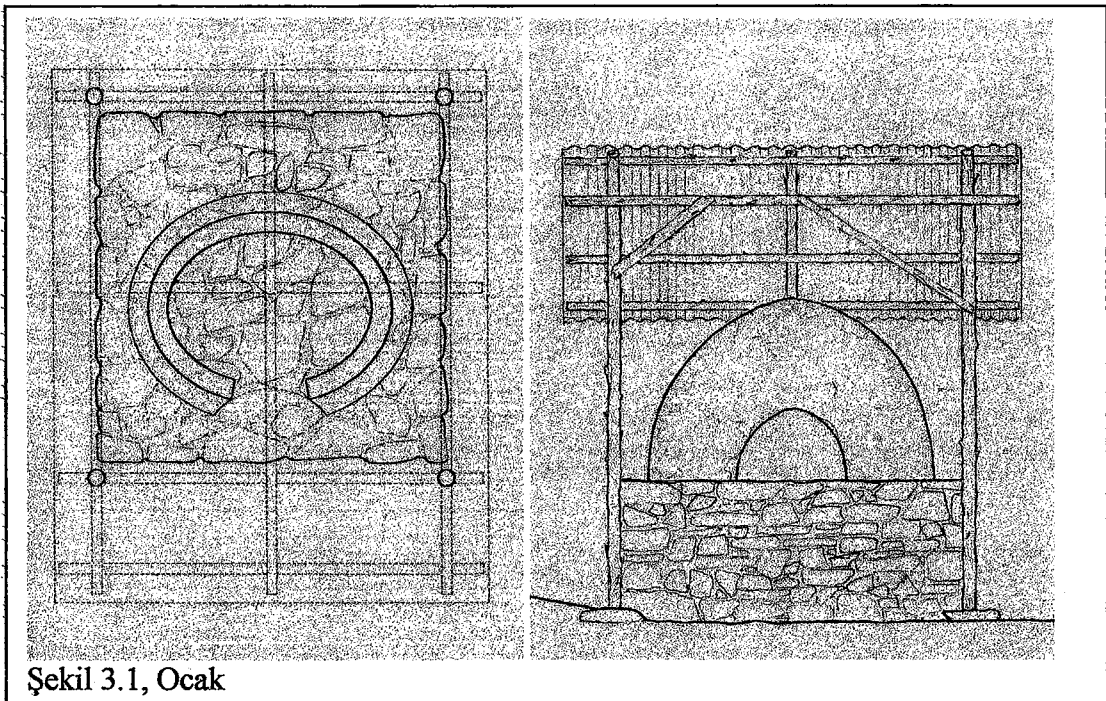
Yeni Sölöz konutlarında sabit mobilya olarak sedir kullanılmıştır. Yükseklikleri 30-40cm.ve genişlikleri 70-100cm. olan sedirler, genellikle pencereyi duvar boyunca ya da köşe odalarda L biçiminde uzanır. (resim 3.26)

Ara katta yer alan odalar “kışık oda” olarak kullanılmaktadır. Bunun dışında odalar arasında işlev ayırımı yoktur. Baş oda niteliği taşıyan odanın bulunmadığı konutlarda, dolap ve tavanlar da bezemeli değildir. Tavanlar çıtalı veya pasalı yapılmıştır.

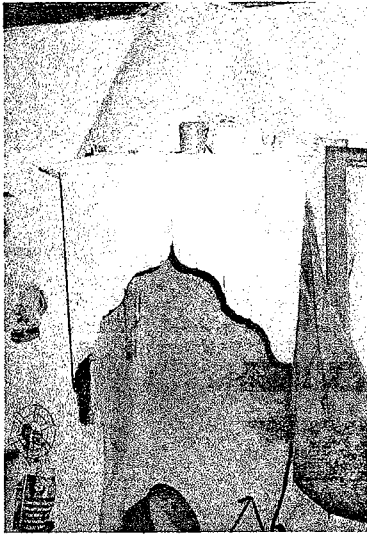
Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren yapılan konutların odaları, 19.yüzyılda yapılan konut odaları ile aynı özellikleri göstermelerine rağmen, boyutları küçülmüş (2,5x3m-3x3m), pencere düzeni değişmiş, dolap ve sedir kullanılmamıştır.

- **Mutfak ve Ocak**

Bugün kullanılmakta olan mutfaklar, mevcut mutfaklarda değişiklikler yapılarak veya odaların mutfığa dönüştürülmesi ile elde edilen mekanlardır. Bu nedenle mutfakların orijinal durumları hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır ve mutfaklarda bulunan ocaklardan günümüze sadece bir-iki örnek ulaşmıştır. (resim 3.30-32)

R. 3.30, E. 7 mutfak ocağı

Resim 3.31, E. 15 eviyeler

R. 3.32, E. 22 Yıkılmış mutfak bacası

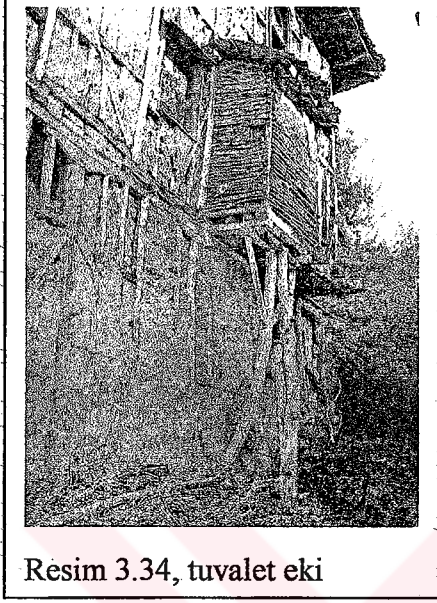

Resim 3.33, Ocak

Konutların içinde düzenlenen mutfaklar ara kat veya 1. katta yer almaktadır. Oda ocaklarına benzer ocağa ve lavabo ekine sahip bu mahallerde tezgahın bulunmaması mekânın kışlık oda olarak da kullanıldığı göstermektedir. (envanter 23) Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren yapılan konutlarda, mutfak ayrı bir mahal haline gelmiş, tezgah ve evyeler konmuştur.

Konutların bir çoğunun bahçesinde yapıdan ayrı fırın evi-ocak bulunmaktadır. Fırının üstü çamur harçla sıvanmış kubbe ile örtülmüş, kubbenin üzeri de ahşap dikmelerin taşıdığı çatı ile kapatılmıştır.(resim 3.33-şekil 3.1)

Tuvalet

Resim 3.34, tuvalet eki

Konutlara bitişik ek bir çıkıntı biçiminde tasarlanan tuvaletler genellikle 1. katta, bulunur. Ahşap karkas yapılan ve payandalarla taşıtılan, 75-80cm.-190-200cm. boyutlarında olan tuvalet eklerinin yanında 50cm. derinliğinde ve 130-140cm. genişliğinde lavabo (abdestlik) olarak adlandırılan kısım vardır. Giderlerin doğrudan toprağa ulaşması için bu mahaller çıkma şeklinde düzenlenmiştir. Yerleşimdeki yapıların bir çoğu yapıldıktan sonra bakım geçirmediği için tuvalet-lavabolar mevcuttur ve bir kısmı halen kullanılmaktadır. Yeni Sölöz'de konut

alanı dışında tasarlanan tuvalete rastlanmamıştır. (resim 3.34)

Yıkama eylemi için konutlarda gusülhane veya zemin katlarda hamam bulunmamaktadır. Tuvaletler bu eylem için de kullanılmaktadır. Yerleşim sakinleri, köyde bugün yok olmuş iki tane hamamın olduğunu belirtmektedirler.

• Ahır ve Odunluk

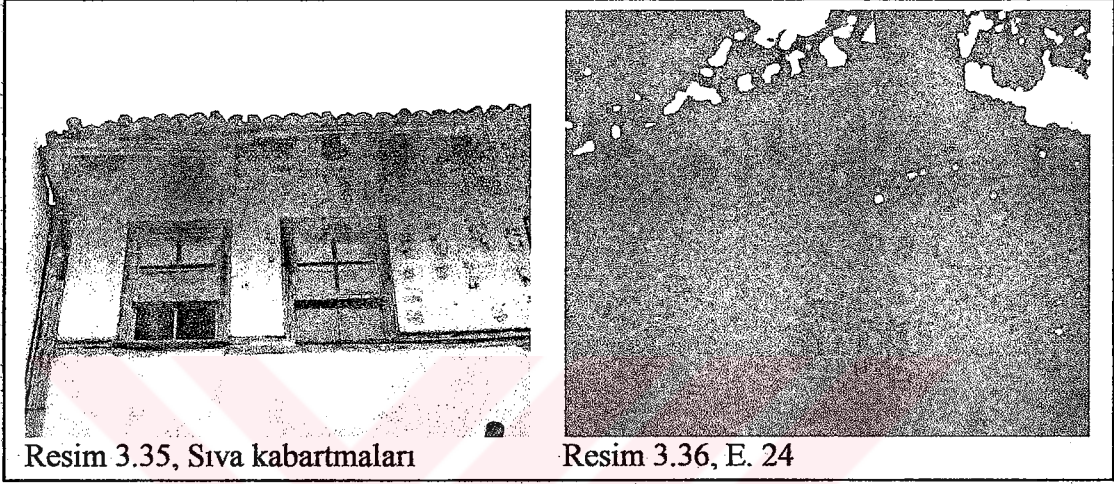
Yeni Sölöz'de 30-40 yıl önce hayvancılığın geçim kaynaklarından biri olmasına rağmen, günümüzde aileler kendileri için hayvan beslemektedirler. Yapılarda ahır ve odunluk için özel olarak tasarlanmış mekanlar bulunmamaktadır. Günlük gereksinimleri karşılayan hayvanlar için zemin katlarda bulunan alçak, delik biçiminde küçük pencereye bazen içinde yemlik olan ve bazı konutlarda ayrı bir girişi olan mahaller kullanılmıştır. Konutların zemin katlarında depolama mekanları da aynı özelliklere sahiptir.

Yerleşimde geleneksel konutlara bitişik veya ayrık nizamda yapılmış, tek katlı, ahşap karkas veya yığma kerpiç az sayıda ahır-ağıl yapılmıştır. Yeni Sölöz köyünün

yerleşim sınırları dışında köyün hayvanlarının topluca bakıldığı bir alan bulunmaktadır.

3.4.3.Yeni Sölöz Geleneksel Konutlarının Cephe Özellikleri

Resim 3.35, Sıva kabartmaları

Resim 3.36, E. 24

Genel anlamda Türk Evi'nin oluşumunu etkileyen, yapı teknolojisi ve malzeme gibi teknik öğeler ile Türk kent dokusunun ortogonal olmayan sokak ve parsel biçimlenmeleri ve bunların haricindeki diğer yapısal ve mekansal etkenler Türk Evi'nin cephe oluşumunu ve karakterini meydana getirmektedirler.¹⁰¹ Yeni Sölöz konutlarının cephe oluşumunda, ahşap karkas sistem ve kerpiç dolgu malzemesinin özellikleri etkili olmuştur. Geleneksel yapıların üst katlarında sıva kabartmaları yapılarak cephe süslenmektedir. (resim 3.35) İki yapının cephesine yapım tarihleri yazılmıştır.(resim 3.36, E.22, 24)

¹⁰¹ H.Sezgin; "Geleneksel Türk Ahşap Mimarisinde Cephe", Yapı Dergisi, İstanbul, 1983, sayı:47, s.34

- **Çıkma Düzeni**

Geleneksel konutlarda çıkmlar, mekanların kullanım alanını genişletmek ve manzaraya, sokağa veya bahçeye açılmalarını sağlamak amacı ile yapılmıştır. Çıkmlarla odalar cephede belirginleştirilmiştir. Türk yerleşim dokusunun sokakları geometrik olmaması ve zemin katların parsel formlarına uymaları; buna karşılık üst katlarda yer alan oda ve sofa gibi mekanların dik açılı olmaları çıkmların yapıma nedenlerinden biridir. İki farklı geometrik planın üst üste gelmesi, değişik formlarda çıkmların oluşmasını sağlamıştır.¹⁰² Çıkmlar formlarına göre-ikiye ayrılır:

- **Açılı Çıkma:** Zemin katta parsel formuna uyarak yapılan yapının, üst kat mekanlarının dik açılı olmasını sağlamak için yapılmaktadır.

- **Dik Çıkma:** Yapının cephe hattına paralel yapılan çıkmlardır.

Yeni Sölöz konutlarının genelinde çıkma bulunmaktadır. Böceklik dediğimiz yapılar ise çoğunlukla çıkmasız inşa edilmiştir. Yeni Sölöz'de iki örnek dışında çıkmların tamamı kapalıdır. Çıkmlar, yapıların giriş cephelerinde yapılmıştır. Yapı boyunca, oda genişliğinde veya köşelerde sofanın ve odanın iki cephesi boyunca yapılan çıkmlar, 1. kat seviyesinden başlar ve üst katlarda da devam eder. Sofanın çıkma yapılarak belirginleştirildiği tek örnek 1950'li yıllarda yapılmış olan bir konuttur.

Yerleşimde 19.yüzyıldan kalan yapılarda, açılı ve dik çıkmların tamamına yakını payandalarla taşınmıştır. Cumhuriyet döneminde yapılan konutlarda ise payandalı, konsol ve konsol kirişli çıkmlar yapılmıştır.

Çıkmlar cephede farklı konumlarda yer alır ve çıkma düzeni cephe karakterinin oluşmasında önemli bir rol oynar. Yeni Sölöz geleneksel konutlarını çıkma düzenlerine göre 6 grupta toplamak mümkündür:

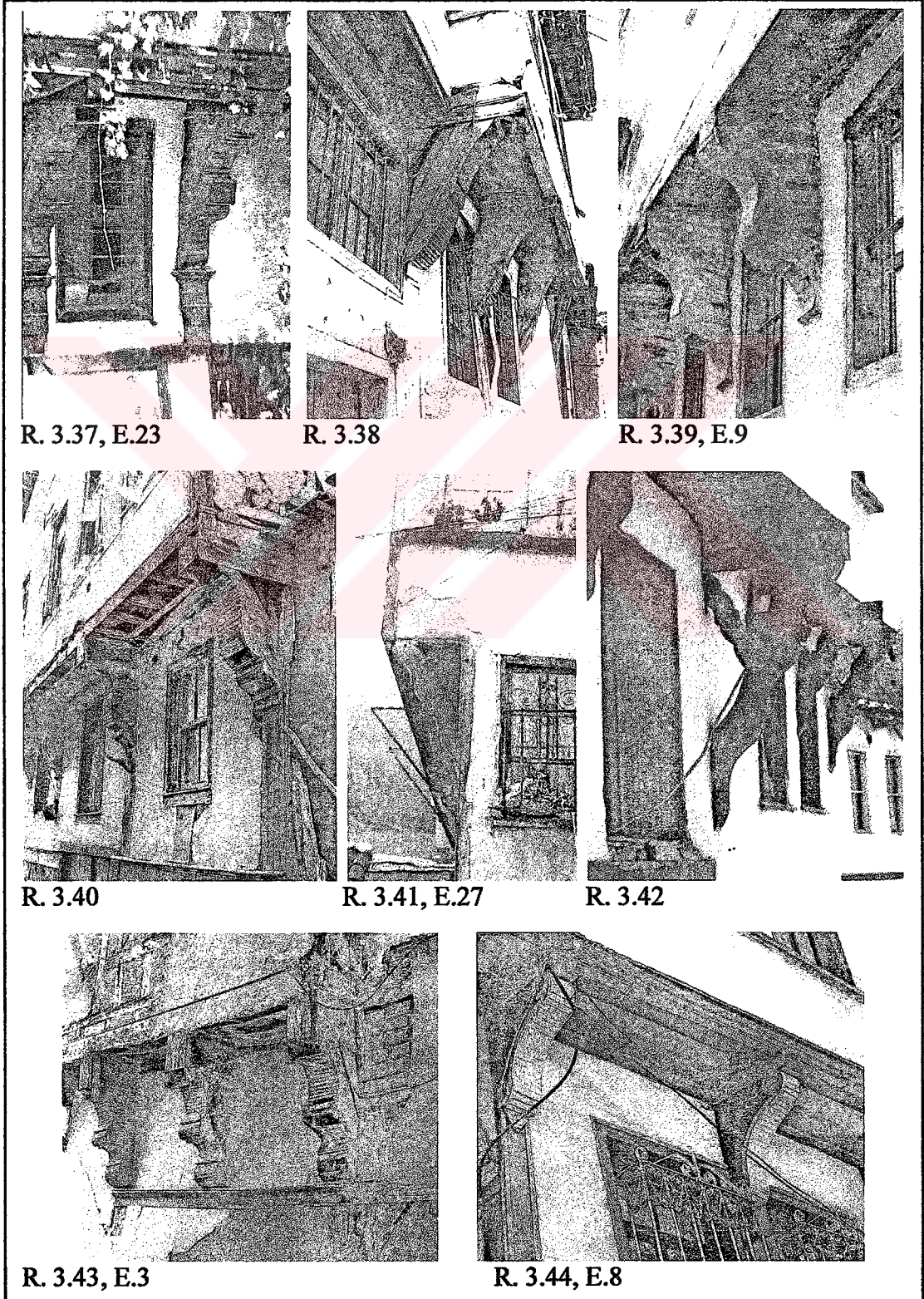
¹⁰² H.Sezgin, (1983),y.a.g.e., s 35

- Çıkmasız Yapılar
- Kapalı Çıkmalı Yapılar
  - Tüm cephe boyunca devam eden çıkmalı yapılar
    - Tüm cephe boyunca devam eden asimetrik çıkmalı yapılar
  - İki yanda simetrik çıkmalı yapılar
  - Ortadan çıkmalı yapılar
  - İki yönde çıkmalı yapılar
- Açık çıkmalı yapılar

Yukarıda sınıflandırılan çıkma formları ve çıkma biçimleri tek başına uygulandığı gibi birkaçının birlikte kullanıldığı yapılara da rastlanmaktadır. (Tablo 3.4)

Furuşlar(Payandalar): Geleneksel mimarinin karakteristik elemanlarından olan furuşlar, çıkmaları desteklemek için kullanılmışlardır. Yeni Sölöz'de eğrisel (eliböğünde veya paçarol) ve ahşap ile kaplanmış payanda örnekleri bulunmaktadır. (resim3.37-49)

R. 3.45

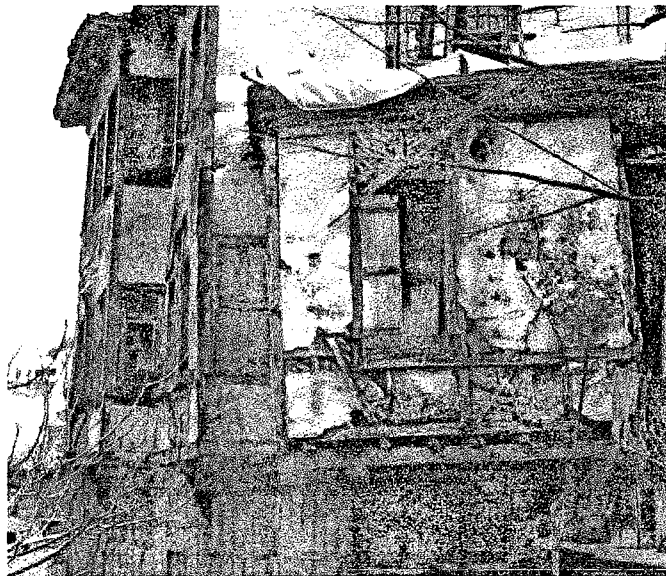
R. 3.46, E.5

R. 3.47, E.13

R. 3.48, E.25

R. 3.49, E.21

- **Kapılar**

Kırsal bir yerleşim olan Yeni Sölöz'de gösterişli kapılar bulunmamaktadır. Konutların giriş kapıları ahşap ve iki kanatlıdır. İnsanların, beslenen hayvanların ve tarımsal alanda kullanılan araçların kolayca girip çıkması için genişlikleri 150-160cm. arasında, yükseklikleri ise 210-220 cm. arasında yapılmıştır. Cumhuriyet dönemi yapılarının kapı boyutları küçülmüş ama biçimleri değişmemiştir.

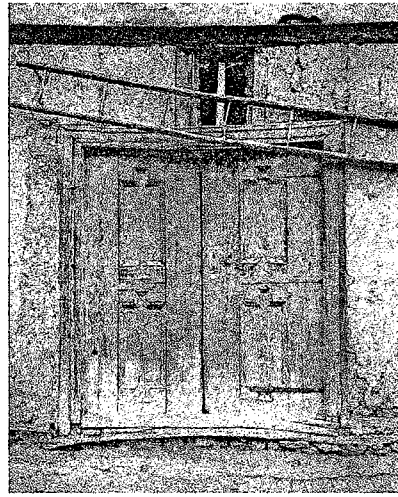
Giriş kapıları, çakma ve tablalı kapılar olarak yapılmaktadır. Kapı üzerinde yüksek tavanlı zemin katı aydınlatan kare, dikdörtgen ve kemerli formlarda demirli, pencereler bulunmaktadır. (resim 3.50-3.59). Dış kapıların önemli elemanlarından birisi de kapı kolları ve tokmaklarıdır. Tokmaklar kapının yüksek bir yerinde iki demir tablaya paralel halka veya uzunca çubuk şeklindedir. (Tablo 3.5'de Yeni Sölöz konutlarının giriş kapıları düzenine göre sınıflandırılması sunulmuştur.)

Kurtuluş ve Belediye Caddeleri üzerinde yer alan konutların zemin katlarında bulunan dükkanların kapıları, bina giriş kapısı tekniği ile yapılmıştır, genişlikleri ise 80-90cm'dir.(resim 3.60)

Resim 3.50, E. 22

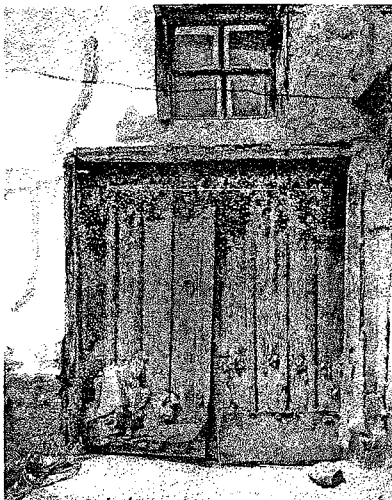
Resim 3.51, E. 31

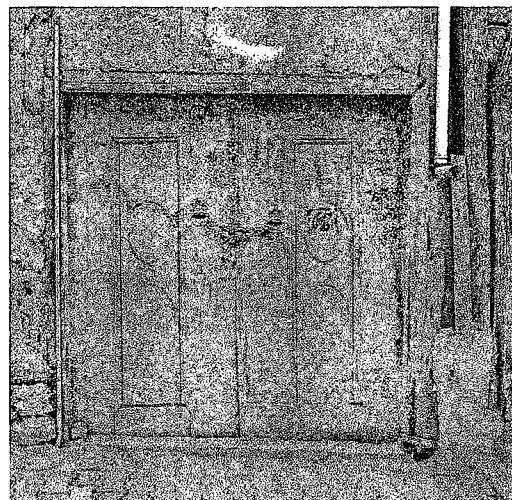
Resim 3.52

Resim 3.53

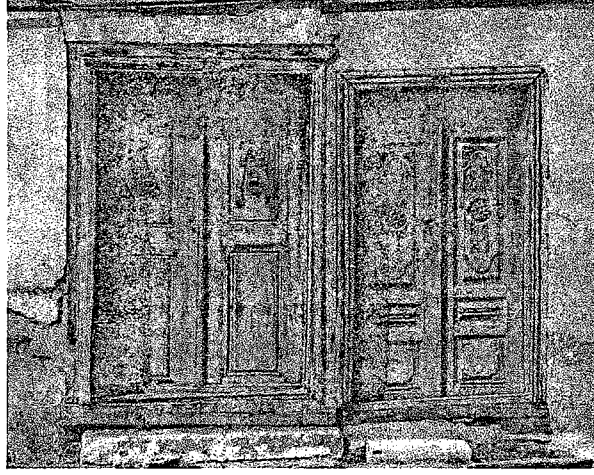
Resim 3.54

Resim 3.55, E. 24

Giriş Kapısı Örnekleri

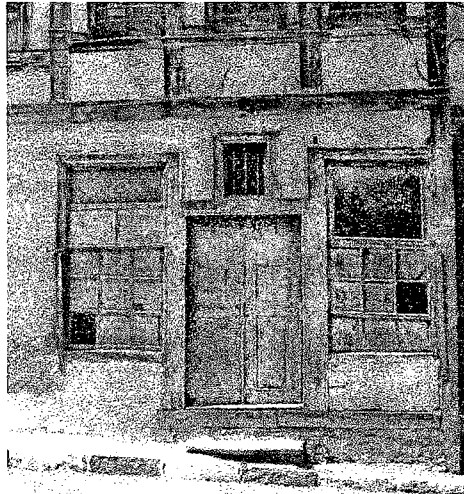
Resim 3.56, E. 3-4

Resim 3.57, E.8

Resim 3.58,

Resim 3.59, E.4

Giriş Kapısı Örnekleri

- **Pencereler**

Yuları Sölöz evlerinde en yaygın pencere biçimi dikdörtgen, düşey sürme(giyotin) pencerelerdir. Pencere açıklıkları ara katlarda 70-80cm, üst katlarda 80-90cm, yükseklikleri ise ara katlarda 120-130cm, üst katlarda 150-180 cm. arasındadır. Cumhuriyet dönemi konutlarında kare, yaklaşık 150/150 cm. boyutlarında pencereler yapılmıştır. Tablo 3.6'da Yeni Sölöz evlerinde kullanılan pencere tipleri sunulmuştur.

Resim 3.60. Papaz evi

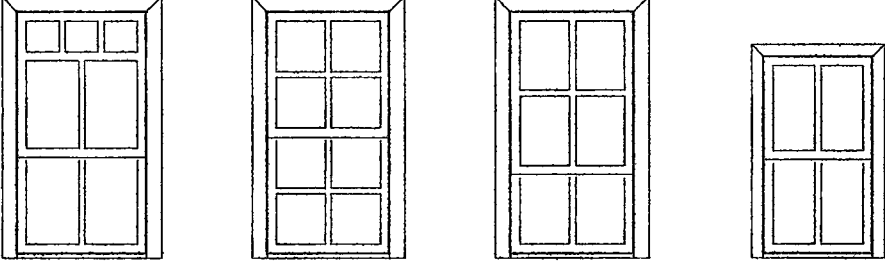
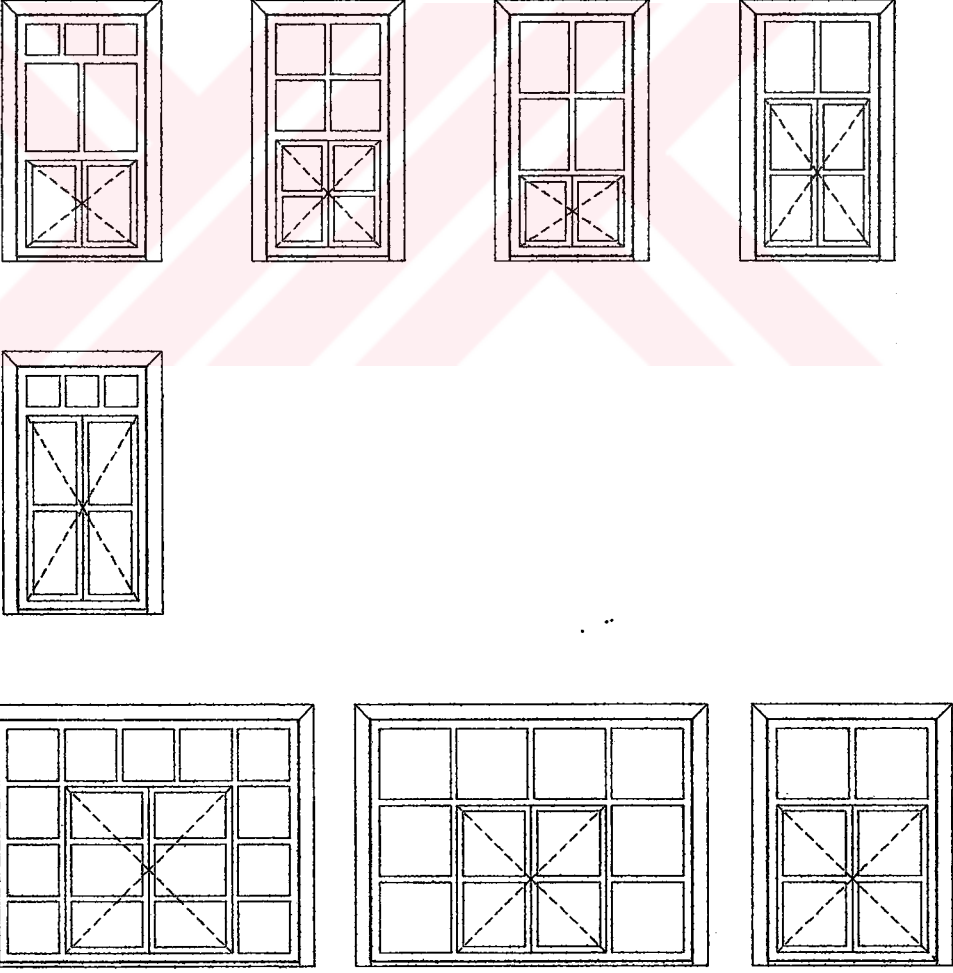
Yerleşimde, 2003 yılında yıkılarak yerine betonarme yapı inşa edilen, papaz evi olarak adlandırılan konutta, 1.katta köşe dikmesi açıkta bırakılarak yapılan 45° açılı duvar üzerinde pencere açılmıştır. (resim3.60)

Pencereler en fazla bozulmaya uğrayan elemanlardır. Pencere boşluğu sabit tutularak, doğrama ve kanatlar değiştirilmiş, giyotin pencere yerine kanatlı pencereler yapılmıştır. Diğer uygulama ise boşluğun büyütülmesidir.

Pencere Düzeni: Yapıların pencere düzeni mekanlara ve katlara göre değişmektedir. Zemin katlar sağır tutulurken, üst katlarda ışık ve hava sağlayan çok sayıda pencere yapılmıştır. Manzara ve sokak yönleri pencere düzenini etkileyen en önemli faktörlerdir.

Yeni Sölöz'de giriş cepheleri en özenli cephelerdir. Yan cepheler genellikle sağır tutulmuştur. Arka cephelerde, ön cephelerin aksine simetri aranmamıştır ayrıca çıkma da yapılmamıştır.

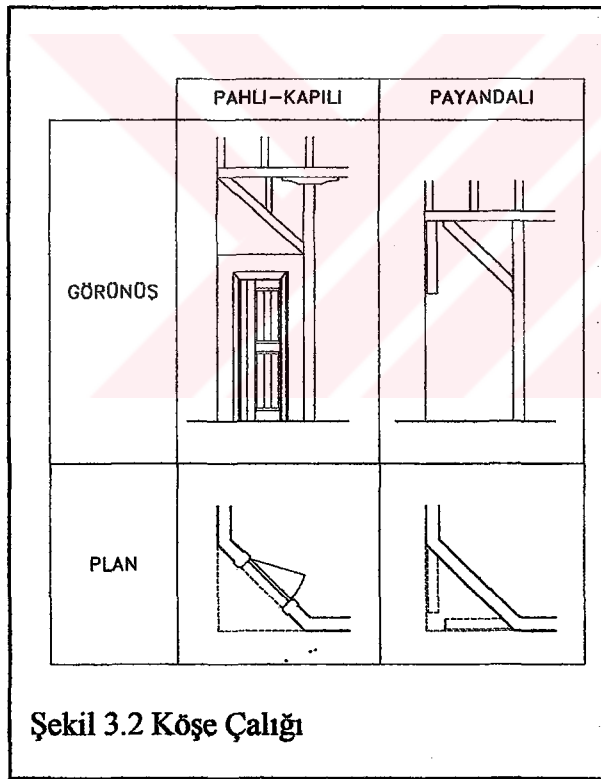
Tablo 3.6. YUKARI SÖLÖZ KONUTLARININ PENCERE TİPLERİ

19.yy-20.yy BAŞLARINDA KULLANILAN PENCERE TİPLERİ	
20.yy YAPILARINDA KULLANILAN PENCERE TİPLERİ	

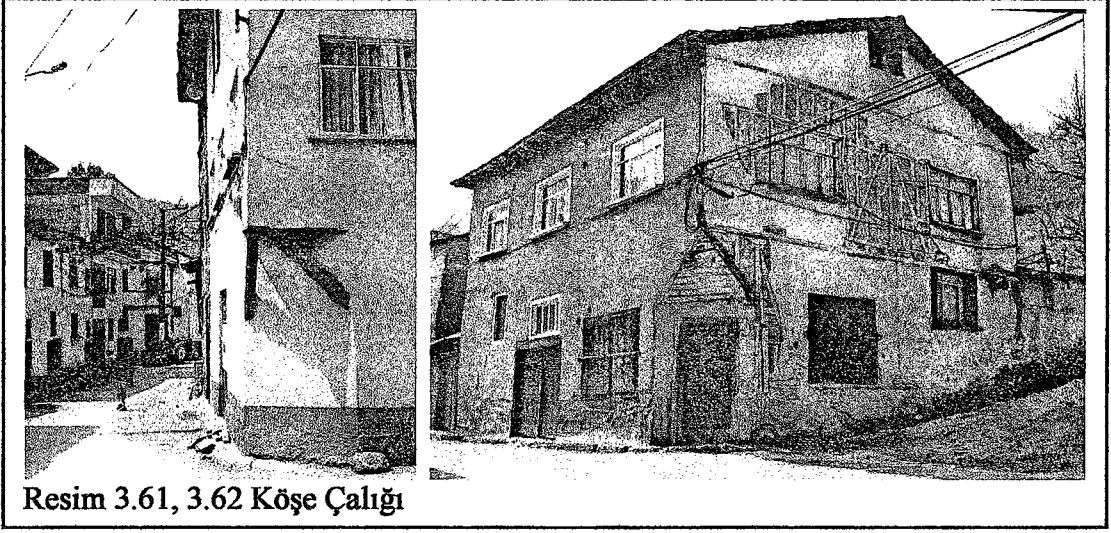
Plan düzenine göre sofaların, bazen de odaların bulunduğu arka cephede, pencere düzeni ön cephe düzenini ile aynıdır.

Bitişik nizamlı, tek bir cepheye bakan odaların pencereler, ikili veya üçlü düzendedir. Ayrık nizamlı yapılarda veya çıkma yapan odalarda yan cephelere açılan pencereler ile birlikte pencere sayısı dört-beş olmaktadır. İki cephesi açık köşe odaların bir kısmında, her iki cephede 3-3/3-2 şeklinde pencere düzenleri yapılarak mekana beş-altı pencere açılmıştır. Geniş sofalara sahip böcekliklerde sofaya açılan, tek cephede 3-6 tane pencere bulunmaktadır. İkiz ev sofaları ikili pencere düzenine sahiptir.

• Köşe Çalığı

Yapı duvarının dik açılı köşesinin pahlanmasıyla oluşur. Yeni Sölöz'de bulunan köşe çalığı örneklerinin yüksekliği birinci kat hizasındadır. Belediye ve Kurtuluş caddeleri üzerinde yer alan 1950-60'lı yıllarda inşa edilen iki konutun zemin katında bulunan dükkanlara köşe çalığından açılan tek kanatlı kapı ile girilmektedir. Bu iki örnekte köşe çalığı pahlıdır. Diğer örnekte ise birinci kat payandalarla taşınmıştır.(resim 3.61, 3.62)

Resim 3.61, 3.62 Köşe Çalığı

- **Kat Silmeleri ve Köşe Pervazları**

Yeni Sölöz konutlarının genelinde, ön cephelerde köşe ve kat silmesi bulunmaktadır. Kat döşemesi hizasında bulunan ahşap silmeler 20-25 cm genişliğindedir. Pencere altlarında bütün cephe boyunca devam eden silmeler daha dar 15-20 cm yapılmıştır.

Yapıların ve çıkmaların köşelerinde bulunan pervazlar 18-22 cm. genişliğindedir. Zemin kattan başlayan pervazlar saçak altına kadar devam etmektedir.

3.5.Yeni Sözlöz Geleneksel Konutlarının Yapım Sistemi ve Malzeme Özellikleri

3.5.1. Yapım Sistemi Özellikleri

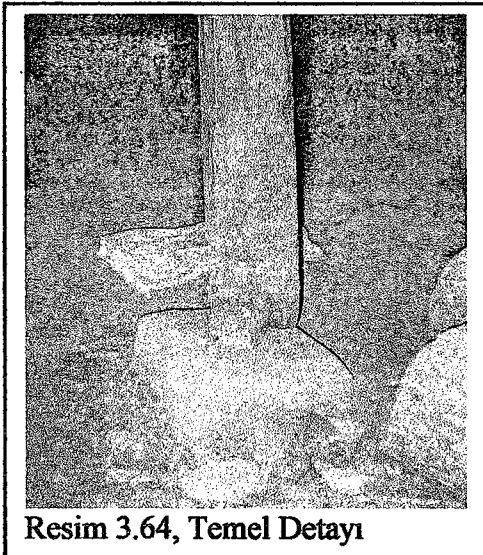
- Temel

Resim 3.63, Detay

Yerleşimde zemin kotunun altında kat yapılmaması nedeniyle, temellerin derinlikleri 40-50 cm.dir. Dış duvarların altına 60-70cm genişliğinde sürekli moloz taş duvardan temel yapılmaktadır. Ana dikmeler daha büyük taşlar üstüne oturtulmuştur. Temel duvarının üzerine dışta ve içte yerleştirilen 10x10cm veya 12x12 cm kesitlerinde ahşap tabanlar üzerine ahşap karkas sistem kurulur. (resim3.63)

Eğimli arazide inşa edilen yapılarda, bahçe katlarının üç kenarındaki beden duvarları ahşap hatıllarla kuşatılan moloz taş duvar olarak yapılmıştır.

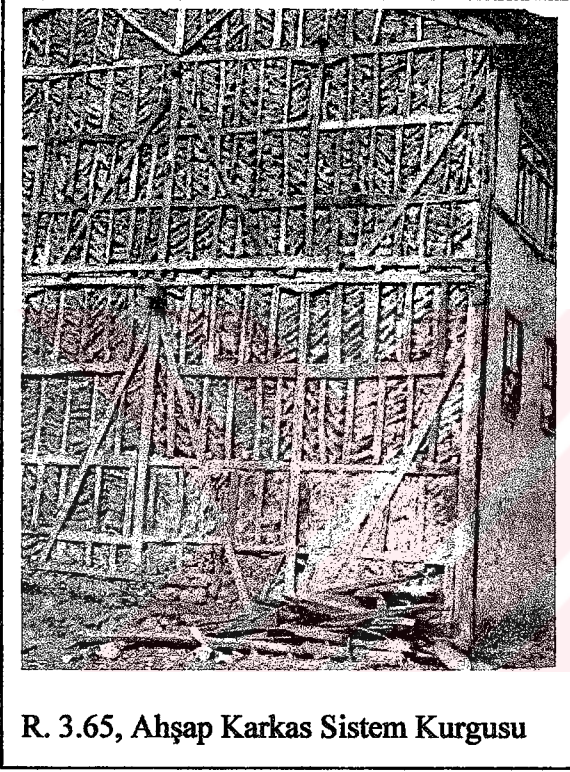
Resim 3.64, Temel Detayı

Yapı içinde bulunan kaplamasız ahşap dikmeler, geniş açıklıklar geçen sofa kirişlerini ve çatı makaslarını desteklemektedir. Üst kattan gelen bu yükler, zemin katta bulunan dikmelerle, toprağa bir miktar gömülen, büyük boyutlu düzgün blok taşlara iletilmektedir. Ahşap dikme ile taş arasında herhangi bir bağlayıcı kullanılmamıştır. (resim 3.64)

Geleneksel konutların bahçelerinde, yapı duvarlarına yakın açılan kuyular bulunmaktadır. Çok yağışlı bir bölgede ve eğimli arazide kurulan yerleşimde, bu kuyular zemin suyunu toplayarak yapıyı korumaktadır.

• Duvarlar

R. 3.65, Ahşap Karkas Sistem Kurgusu

Taşıyıcı duvarlar: Yeni Sölöz konutlarında ahşap karkas dış duvarlar, zeminden 30-40cm yükselen temel duvarları üstüne oturtulur. Ahşap karkas sistem; kağıt duvarın dış yüzüne gelecek şekilde, taban kirişleri üzerine inşa edilir. Köşelerde, dışta ve içte yerleştirilen taban kirişleri birbirinin üzerine bindirilir. Bazı örneklerde taban kirişlerinin üzerine 50-60 cm uzunluğunda ikinci taban atılır. Bu tabanların üzerine ana dikmeler (25x25-20x20-15x15cm) sağır duvarlarda 1.80-2.00m., pencere olan

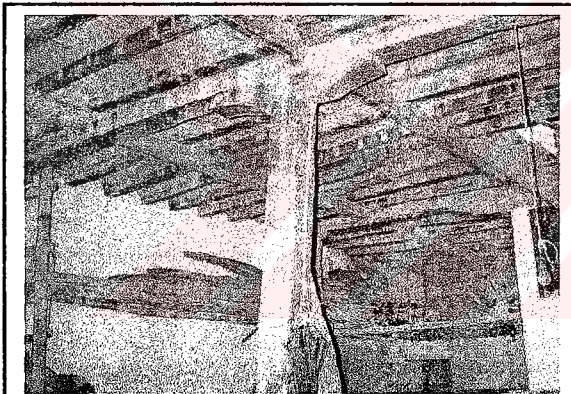
duvarlarda yaklaşık 1.20-1.30m. aralıklarla yerleştirilmiştir. Dikmeler genellikle başlıklı olup, üstlerine taban oturtulur. Bu tabanlar, ara katlarda döşeme kirişlerini, son katlarda çatı kirişlerini taşımaktadır. Üst katlarda tabanlar dikmeler üstünde, 'düz bindirme' tekniği ile birleştirilmiştir.(resim 3.65)

Köşe dikmeleri ve orta dikmeler payandalarla desteklenmiştir ve alt tabandan başlayıp, üst tabana kadar devam eden uzun payandalar kullanılmıştır. Ana dikmelerin arasına, ara dikmeler (12x12-10x10cm) 35-40cm aralıkla yerleştirilir. Dikmeler sağır duvarlarda yaklaşık 1m aralıkla ve açıklık yapılan cephelerde pencerelerin alt ve üst seviyelerinde kuşaklarla birbirine bağlanmaktadır.

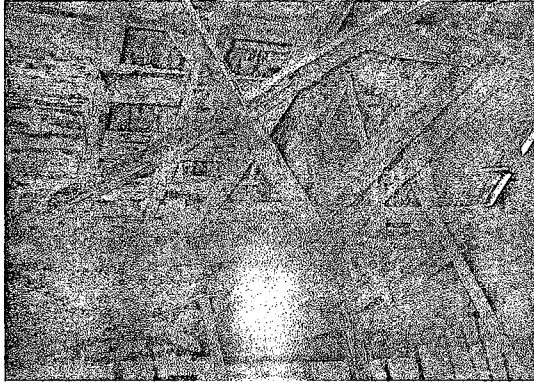
Bağlantılarda dökme demir çiviler kullanılmıştır. Karkas sistemi oluşturan dikme ve kirişler kabaca işlenmiştir. Karkas için kullanılan malzeme meşedir.

Dikmelerin arası taş ve kerpiç malzeme ile doldurulmuştur. Yapıların bir kısmında ahşap karkasın arası 1.kat yüksekliğine kadar taş malzeme ile doldurulmuştur. Zemin ve üst katlarda uygulanan kerpiç dolgu için ana kuşaklar arasına ara kuşaklar atılarak küçük bölümler oluşturulmuştur ve bu bölümlere kerpiç tuğla verev olarak yerleştirilmiştir. Kerpiç dolgu üzerine içinde bol miktarda saman bulunan balçık sıva ve ikinci kat olarak kireç sıva yapılmaktadır.

Bölücü duvarlar: Yörede bölücü duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolgu duvar olarak yapılmıştır ve yaklaşık 16-18 cm kalınlığındadır.

Resim 3.66, Döşeme kirişlemesi

Resim 3.67, Döşeme kirişlemesi

- **Döşemeler:**

Böceklik ve konutlarda zemin katların döşemesi sıkıştırılmış topraktır. Üst katlarda döşeme ahşap kirişler üzerine ahşap kaplamadır. Ahşap döşemeler 2-3cm. kalınlığında ve 25-30cm. genişliğindedir. Kaplamalar geçmesiz yapılmış ve doğrudan kirişlere çakılmıştır.

Konutlarda döşeme kirişlemeleri iki şekilde yapılmıştır. 1,5 kat yüksekliğinde olan zemin kat ve çatı makaslarını taşıyan son katlarda genellikle iki yönlü kirişleme yapılmıştır. Bu sistemde 3,5-4m

aralıklı taşıyıcı dikmelere ana kirişler (20x20-22x22 cm) ve onların üzerine ters yönde 1,5-2m'de bir tali kirişler (12x18-15x20) oturtulmuştur. 12x12-15x15 boyutlarına sahip döşeme kirişlemeleri de tali kirişler üzerine yerleştirilmiştir.(r.3.66)

Uygulanan ikinci sistemde dikmeler, ana kirişlerle bağlanmakta ve döşeme kirişleri bunların üzerine oturmaktadır. (resim 3.67) Yeni Sölöz de özellikle böcekliklerde, ana kirişler dikmeden dikmeye uzanan çapraz payandalarda sağlamlaştırılmıştır. Payandalar tek ve çift yönlü olabildiği gibi mekanlarda sürekli veya kısmi olabilmektedir.

Yeni Sölöz konutlarında kiriş başları tek yöne doğru çıkartılmıştır. Kiriş başlarının olduğu yönde çift taban, diğer yönde tek taban kullanılmıştır ve dikmeler doğrudan üst taban üzerine oturtulmuştur. Döşeme kirişlerinin dış cephe cepheden gözükten aralıkları kerpiç ile doldurulmuştur. Kiriş başları, bazı örneklerde ahşap kat silmeleri ile örtülmüş, bazı örneklerde ise sıva ile kapatılmıştır.

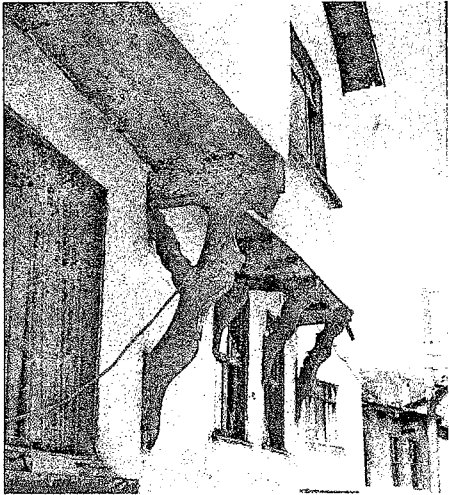
• Çıkmalar

Yeni Sölöz çıkma düzeni ve özellikleri “3.4.3. Yeni Sölöz Geleneksel Konutlarının Cephe Özellikleri” bölümünde ele alınmıştır. Bu bölümde ise çıkmaların yapım sistemi incelenmiştir.

Yeni Sölöz konutlarında yapılan çıkma derinliği 55-60-70-85 ve 90cm’dir. Altları kapatılan çıkma örnekleri olduğu gibi, döşeme kirişleri açıkta bırakılan çıkmalar da bulunmaktadır. Yeni Sölöz konutlarında çıkmalar iki şekilde taşınmıştır. Taşıyıcı dikmeler ve bunların ortasında yer alan ara dikmeye oturan döşeme kirişleri, dışarı uzatılarak doğrudan furuşlarla desteklenmektedir. Kirişlerin üzerine yerleştirilen taban, duvar dikmeleri için altlık oluşturmaktadır. (resim 3.68, 3.69) Destekli çıkmaların bir başka uygulanış biçimi de; uzatılan döşeme kirişlerinin altına, kirişlere dik yönde bir kiriş koymak ve bu kirişi furuşlarla taşımaktır. (resim 3.70,3.71) Köşe çıkmalarda, iki yapım yöntemi birlikte kullanılmaktadır. Bir cephede döşeme kirişleri furuşlarla taşınan kirişe oturtulmakta, diğer cephede ise ana kirişler desteklenmektedir.(resim3.72) Furuşlar, alt kat duvarının ahşap kısmına (dikme veya hatıl) taşınmıştır.¹⁰³

¹⁰³ T.Çobancaoğlu, ‘Türkiye’de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri’, MSÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 1998, s.214

Resim 3.68

Resim 3.69, E.25

Resim 3.70, E.12

Resim 3.71, E.31

Resim 3.72, E.18

- **Üst Örtü**

Yeni Sölöz yerleşim dokusunu oluşturan konutların çatıları beşik çatı veya kırma çatı biçimindedir. Çatı eğimleri %30 ile %35 arasında değişmektedir.

Konut planı içinde büyük açıklıklı sofa mekanları bulunmaktadır. Bu mekanların dikmelerle bölünmesi oturma çatı yapılmasına olanak sağlamıştır. 1.30-1.50cm aralıklarla yapılan çatı bağlamaları saçak ucuna kadar devam etmektedir. Bağlamalar kuşaklarla sağlamlaştırılmıştır. Uzun açıklık yönünde göğüslemeler yapılmıştır. 40-50 cm aralıklarla yerleştirilen merteklerin üzerine kaplama altı tahtası çakılmıştır Çatı örtüsü alaturka (oluklu) kiremittir. Yalıtımı sağlamak ve kiremitlere yastık olması için kiremit altına otlar yerleştirilmiştir. Çatı konstrüksiyonu çam ağacından yapılmıştır.

Geleneksel Yeni Sölöz konutlarında saçak genişliği 60-70 cm. arasında değişmektedir. Saçaklar yelkovan tahtası ile bitirilmiştir. Genel olarak saçakları altı kaplamasızdır, ancak bazı özellikli yapıların saçak altı kaplanmıştır. (Geleneksel yapım sistemi örneği, Şekil 3.4’de sunulmuştur.)

Cumhuriyet dönemi ahşap karkas konutları, 19. yüzyılda yapılan konutlarla aynı teknikte inşa edilmiştir. Yapının boyutlarının küçülmesi ve kat sayısının azalmasına bağlı olarak dikme kesitleri küçülerek 10x10-12x12 cm boyutlarına inmiştir. Döşeme kirişlerinde 5x12-8x15 cm kesitli ahşap kullanılmıştır. Karkas sistemde çam, çatı konstrüksiyonu için kayın kullanılmıştır.

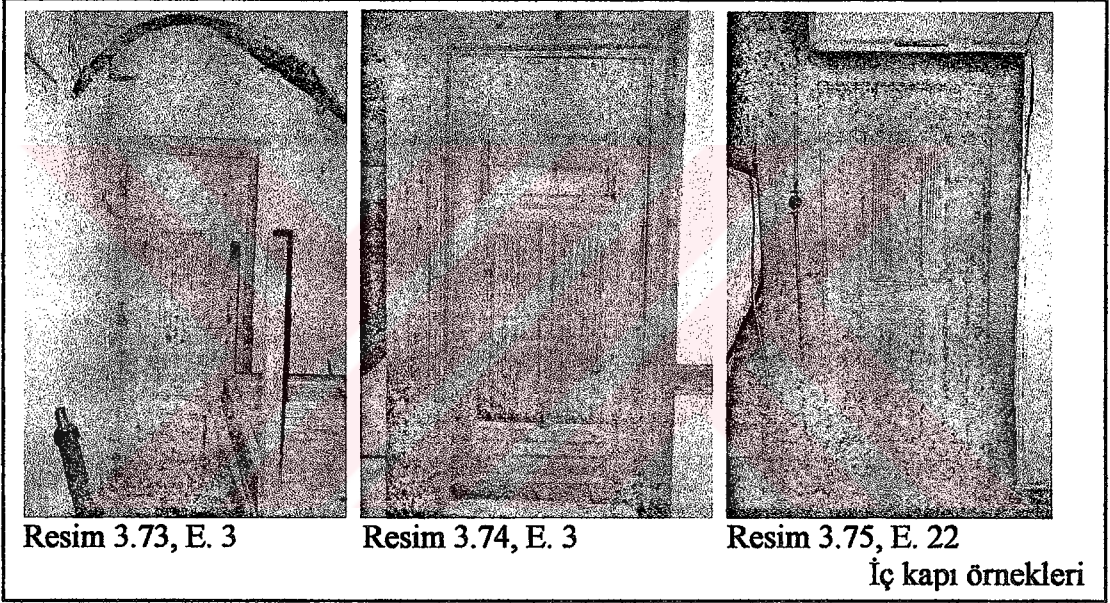
- **Pencere ve kapı boşluklarının oluşturulması**

Ahşap karkas sistemde, 130-150 cm aralıklarla yerleştirilmiş dikmeler pencere boyutlarını belirlemektedir. Mekanın genişliğine bağlı olarak iki veya üç pencere boşluğu oluşturulmuştur. Ana dikmelerin arasına yerleştirilen ara dikmelerle oluşturulan pencere boşluklarının (80-90x150-180cm) altından ve üstünden geçirilen

kuşaklarla dikmeler bağlanmıştır. Pencere doğramalarında kestane ve gürgen kullanılmıştır.

Kapı boşlukları da pencere boşlukları ile aynı prensiple kurulmuştur. Dış kapı boşluğunun boyutunu ana dikmeler arasındaki mesafe verir. Kapı boşlukları (150x210-160x220cm) ana dikmenin kenarından başlar. Oda kapıları (80-90x180-200cm) odanın köşesine yakın açılmıştır. Kapı doğramaları kestane ağacından yapılmıştır.

Köyün konutlarında dış kapılar çakma ve tablalı; iç kapılar tablalı yapılmıştır. Çakma kapılar, üç-dört tane düşey geniş tahtanın, üç tane yatay kuşağa çivilenmesi ile oluşturulur. Kuşaklar çaprazlarla desteklenir. Dövme demirden yuvarlak başlı çiviler.(kabana) ve kilitler kullanılmıştır. Bazı çakma kapıların üzerine çitalar ile süsleme yapılmıştır. Bu kapılarda menteşe kullanılmamış, kanatların alt ve üstlerinde bulunan millerden faydalanılmıştır.¹⁰⁴ Yeni Sölöz’de tablalı kapılar yalın dikdörtgen tablalıdır. Tablalı iç kapılar da dış kapılar gibi sadedir. (resim 3.73, 3.74, 3.75)

- **Merdivenler**

Konutların genelinde merdivenler sofanın arka veya yan duvarına bitişik yapılmıştır. Tek kollu ve L biçimde düzenlenen merdivenler 90-95-100 cm genişliğindedir. Çoğunlukla düz olmalarına rağmen balansmanlı yapılan merdivenler de bulunmaktadır. Orta sofalı yapıların bir kısmında ise merdiven sofada eyvanlara yerleştirilmiştir.(E.22, E23) İki kollu yapılan bu merdivenler 100-120 cm genişliğindedir.

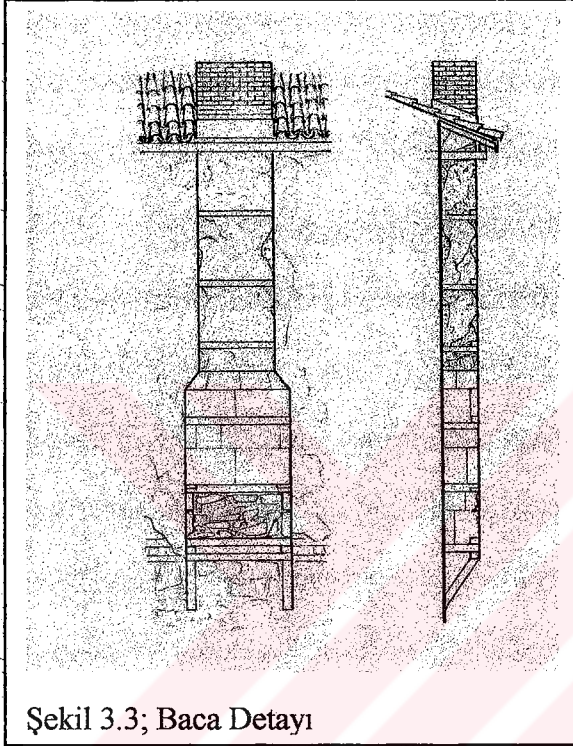
Meşe ve gürgen ağacından yapılan merdivenler, iki limon kiriş arasına oturtulmuştur. Rıhtları kapatılan merdivenlerin altı açık bırakılmıştır. Düz veya tornada işlenmiş korkuluk ve babalar kullanılmıştır. (resim 3.76, 3.77)

- **Bacalar**

Yerleşimde az sayıda konutun bir veya iki odasında ocak vardır ve günümüze ulaşan baca örneği çok azdır. Bacalar, yapının kerpiç dolgulu ahşap dış duvarı üzerinde yapılmaktadır. Ocağın bulunduğu kısımda dolgu malzemesi taş veya tuğladır.

¹⁰⁴ F.Uluengin, B. Uluengin, M.B. Uluengin, “Osmanlı Anıt Mimarisinde Klasik Yapı Detayları”, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2001. S.64

Bacaların cidarı ahşap hatıllı yığma kerpiç veya taş duvardır. 1.kat hizasından başlayan bacalar konsol kirişler veya payandalara taşınmaktadır. Çatı üzerinde yükseltilerek kiremit ile örtülen baca kürsüleri¹⁰⁵, geç dönemlerde tuğladan yapılmıştır. (şekil 3.3)

Şekil 3.3; Baca Detayı

3.5.2. Malzeme Özellikleri

Yeni Sölöz'ün bulunduğu bölgenin ağaç yönünden zengin olması nedeniyle yapı sisteminde ana malzeme olarak ahşap kullanılmıştır. Açıklık geçmesi, sistemi bağlayıcı bir eleman olarak konstrüksiyon kuruluşunda sağladığı olanaklar, ısı, ses tutuculuğu, sıcaklık hissi ile hijyenik yönü, işlenebilmedeki kolaylığı ve elde edilişteki çabukluğu ahşabın tercih edilmesinde etkili olmuştur.¹⁰⁶

Yöre ormanlarında bulunan meşe, çam, kestane, gürgen ve kayın karkas sistemde, yapı elemanlarında ve dekoratif öğelerde kullanılmıştır.

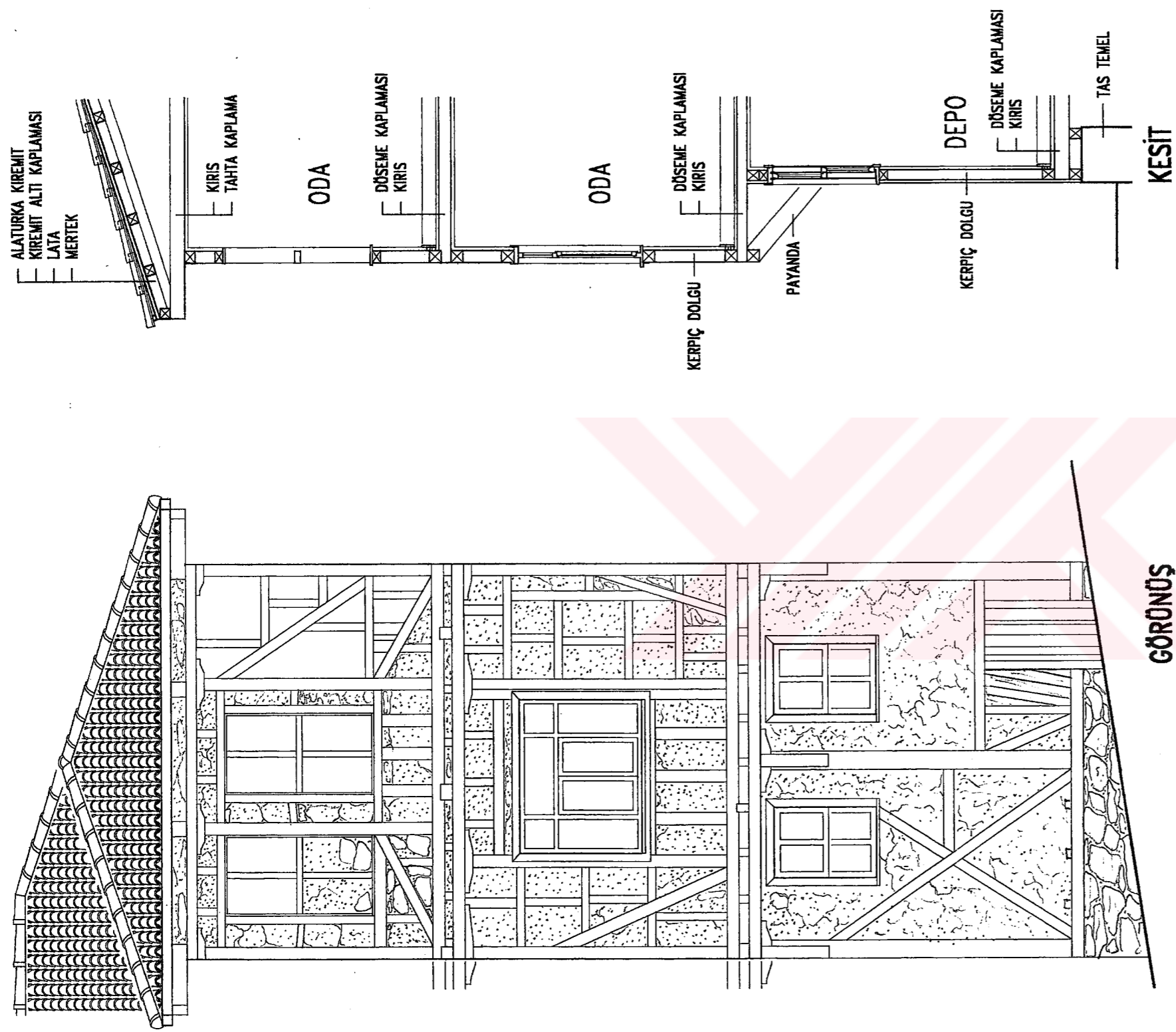
Yörede kullanılan diğer malzeme ise kerpiçtir. Dolgu malzemesi ve dış sıvada kerpiç kullanılmıştır.

¹⁰⁵ Baca kürsüsü, bacaların dam üzerinde kalan ve üzerine baca külâhı oturan kaide bölümü, baca tomruğu.

D.Hasol, "Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü", Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 1993. S.58

¹⁰⁶ T.Çobancaoğlu, (1998), y.a.g.e., s.21

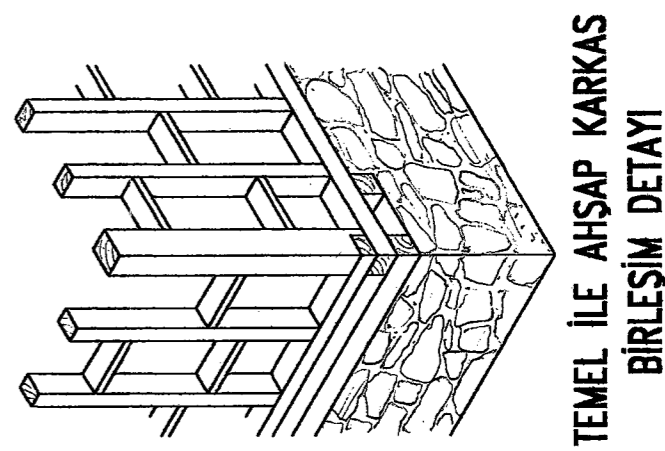
Şekil 3.4 SİSTEM DETAYI

SİSTEM DETAYI

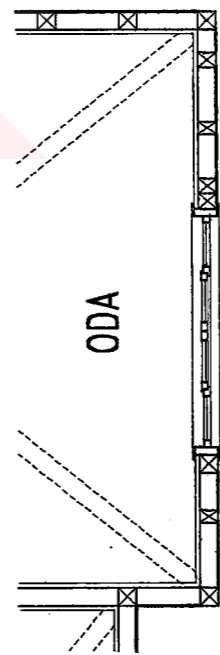
(ENVANTER NO:12)

ÖLÇEK:1/50

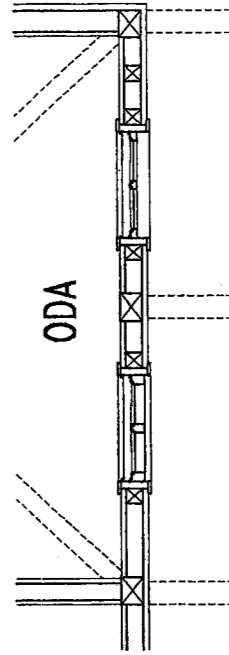

TEMEL İLE AHŞAP KARKAS BİRLEŞİM DETAYI

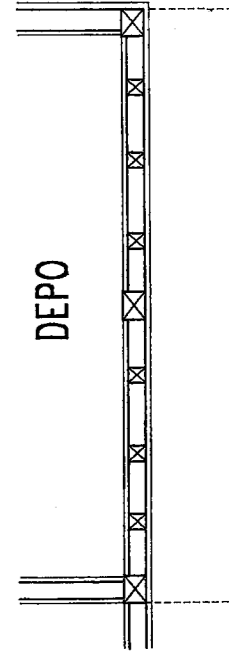
GÖRÜNÜŞ

1. KAT PLANI

ARA KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

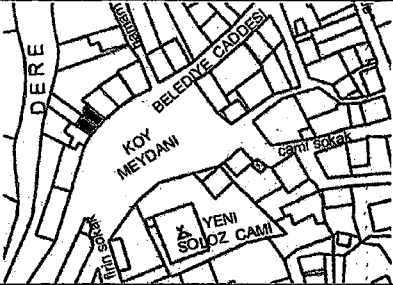

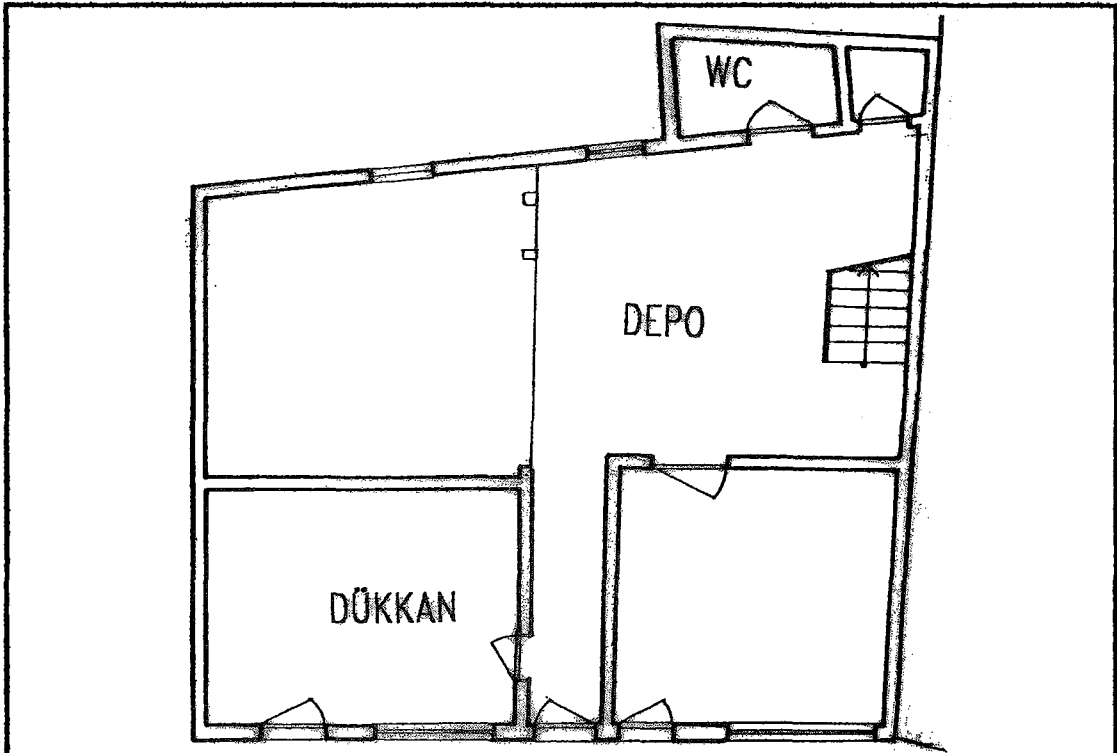
3.6. Yeni Sööz Geleneksel Sivil Mimari Yapı Örneklerinin Tesbiti ve Belgelelmesi*

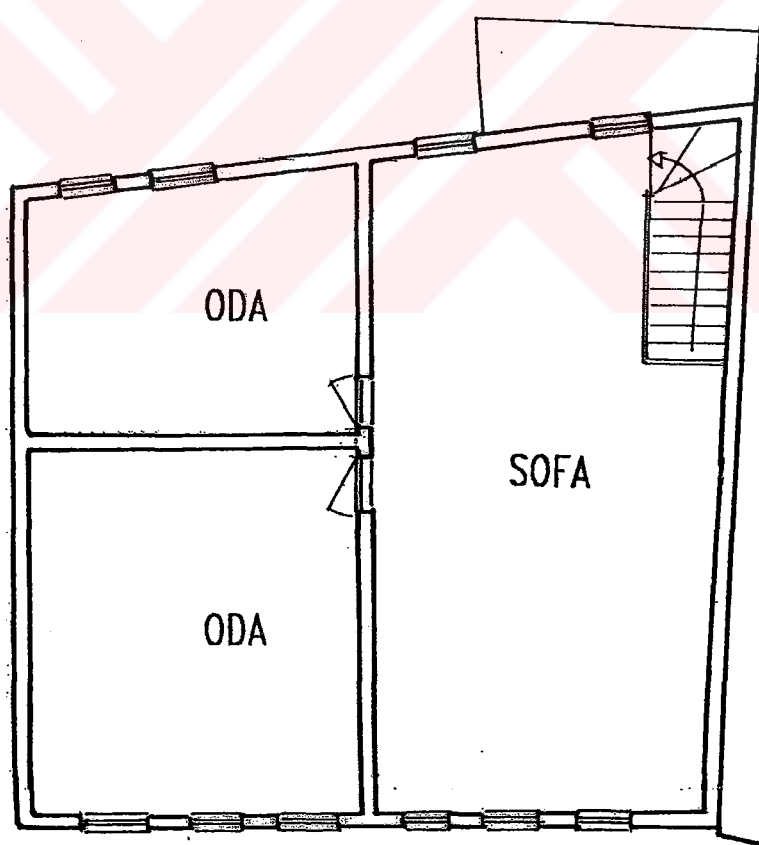
---

* Envanter fişleri “Türkiye Bilimler Akademisi-Türkiye Kültür Sektörü (TÜBA-TÜKSEK), Kırsal Mimarlık Envanteri” esas alınarak hazırlanmıştır.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 1
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3378-3379	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa yanda	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	İki katlı yapının zemin katında iki dükkan ve taşlık; tek kollu merdivenle çıkılan üst katında sofaya açılan iki oda bulunmaktadır. Alt kattaki ıslak hacimler, yapıya dışarıdan eklenmiştir. Boş olan binada, dükkanlardan biri bakkal olarak kullanılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı, zeminden 35cm. kadar yükseltilmiş temel duvarları üzerine humuş sistemiyle inşa edilmiştir. Ahşap karkas zemin ve üst kat duvarlarının arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Cephenin tamamı üst katta çıkma yapmaktadır. Çıkma, ahşap kaplamalı payandalarla desteklenmektedir. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Dış cephesi sıvalı olan yapının pencerelerinin altında ve üst kat döşeme hizasında ahşap silme kullanılmıştır. Dükkanlarda tavan kaplaması yapılmıştır. Zemin kat girişleri ve üst kat çatı makasları kaplanmamıştır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı, dere tarafına doğru sehim yapmıştır. Taşıyıcı sisteminde ve döşeme girişlerinde bozulmalar vardır. Cephe ve plan özgünlüğü bozulmuştur. Giriş kapısı küçültülerek yanına bir kapı daha eklenmiştir. Kullanılmayan dükkan sonradan yapılmıştır. Üst kat sofası kesildiği için sokak cephesindeki odaya ulaşımamaktadır. Bu odanın kapısı yerden 60cm. yüksekliğe kadar kapatılmıştır. İç kapıların kanatları yoktur.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının taşıyıcı sisteminde bozulmalar vardır ve müdahale edilmesi gerekmektedir. Plan ve cephe düzenindeki bozulmalar eski haline getirilmelidir. Çağdaş gereksinimleri karşılayacak servis mahalleri eklenmelidir.			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 1

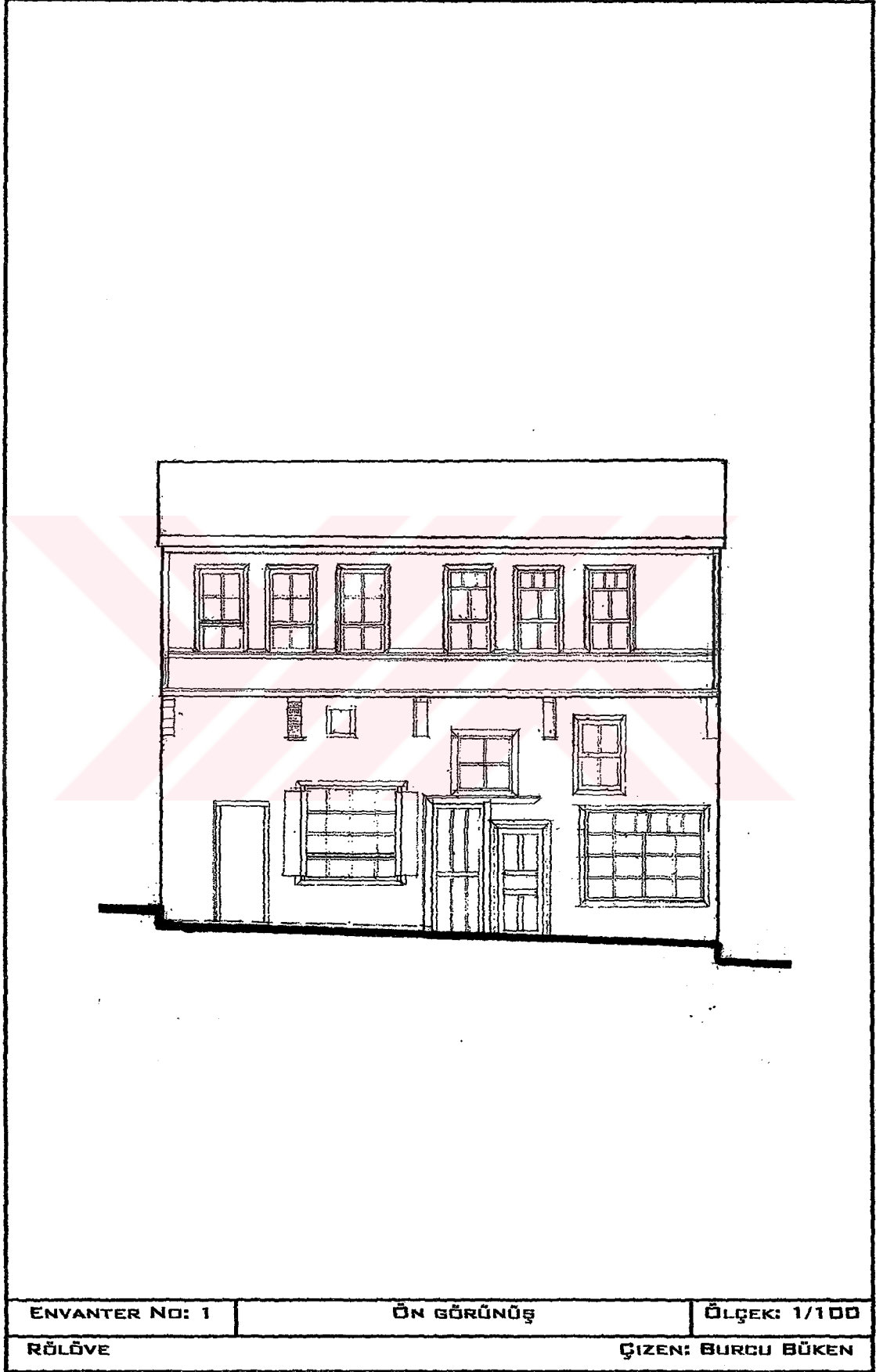
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

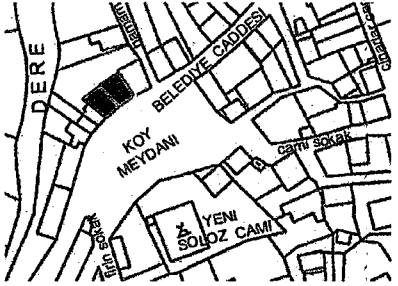
ENVANTER NO: 1

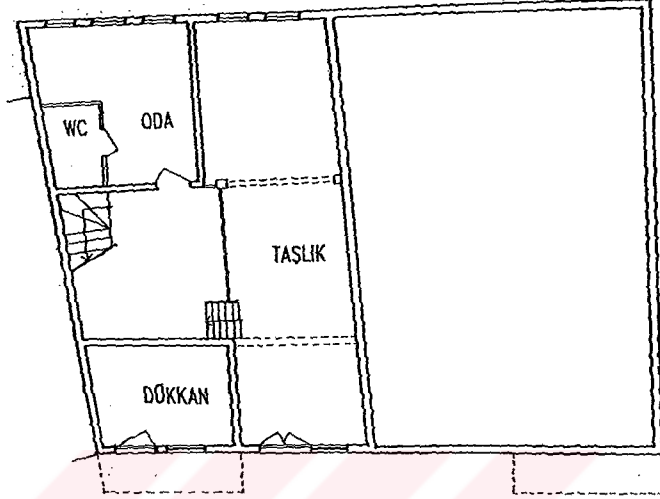
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

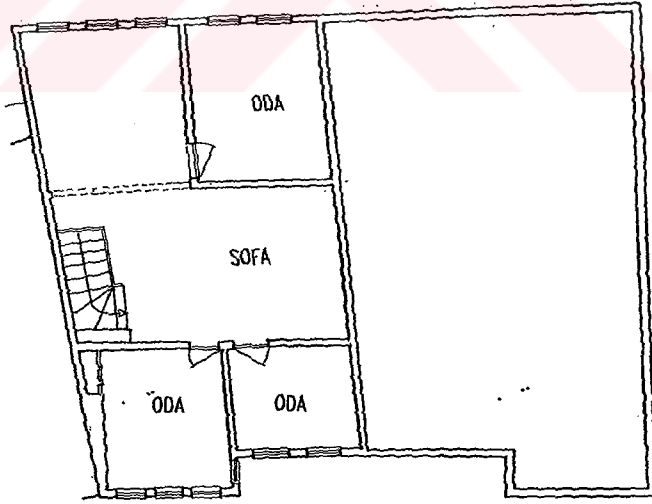
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 2
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3376-3377	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa ortada- eyvanlı	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:	-	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Tek kişinin mülkiyetinde olan yapı,ikiye bölünmüştür. Benzer plan düzenine sahip olan yapıların zemin katında dükkan ve arka bahçeye açılan taşlık yer almaktadır. Girilebilen sağdaki binanın zemin katından altı basamakla çıkılan ara katta; dereye bakan kişlik oda yer almaktadır. Odaya sonradan ıslak hacimler eklenmiştir. Üst katta sofaya açılan üç oda bulunmaktadır. Çıkma yapan odada dolap vardır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zemin ve üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içten ve dıştan sıvalıdır. Çıkma yapan köşe odalar, ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır. Zemin kat tabanı sıkıştırılmış toprak ile kaplıdır. Üst kat döşemeleri, kirişleme üzerine ahşap tahta kaplamadır			
Bezeme:	Çıkmalar ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır. Birinci kat hizasında ahşap silmeler vardır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının sol giriş kapısı değiştirilerek metal kapı takılmıştır. Geçmişte yapılan tadilatlarda pencere doğramaları değiştirilmiştir. Girilebilen yapıda cadde cephesine bakan çıkmasız oda, sofa kapatılarak elde edilmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı çeşitli onarımlar geçirmiştir. Plan ve cephe düzeninde bozulmalar meydana gelmiştir. Yerleşmede öncelikli olarak korunması gereken yapılardandır..			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 2

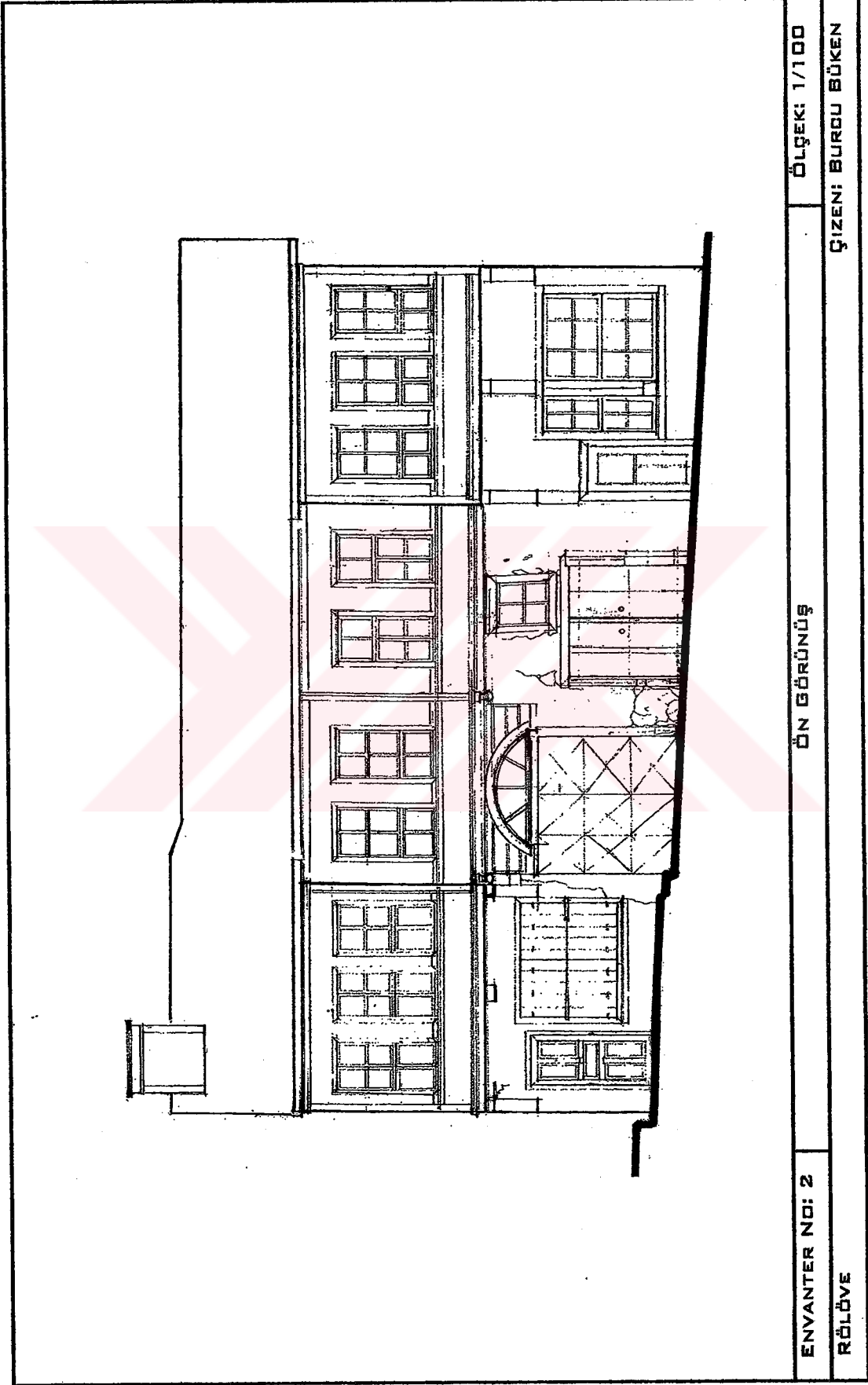
PLANLAR

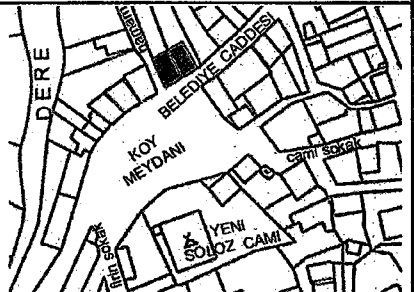
ÖLÇEK: 1/200

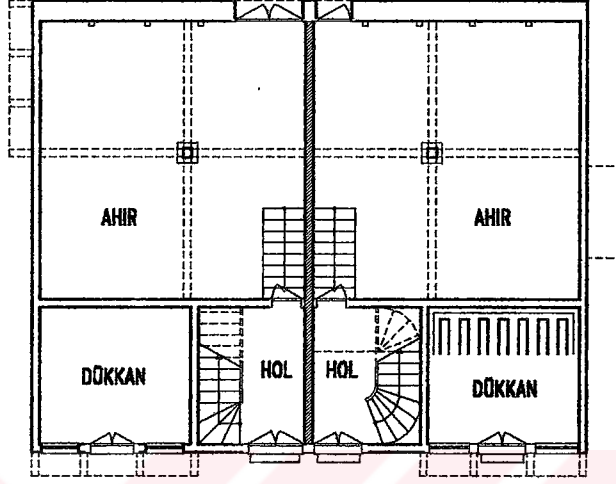
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

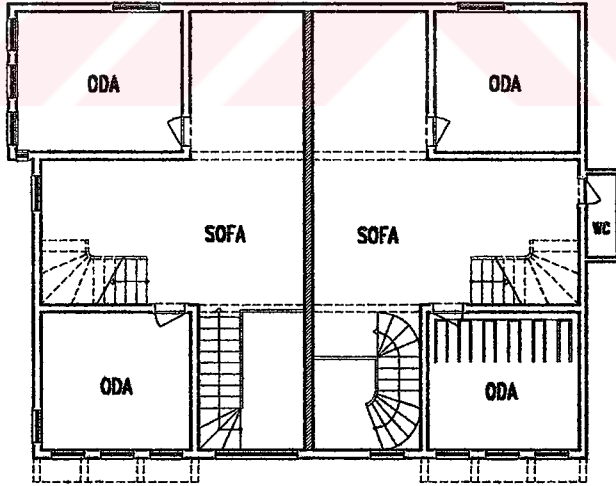

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:3-4
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3368-3369	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Seçkin konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa ortada-eyvanlı	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	-	
	☒ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Yapı 20.yüzyılın başında düşeyde ikiye bölünmüştür. İki bölümün plan şeması aynıdır. Eğimli araziye inşa edilen yapının, sokaktan doğrudan girilen zemin katından tek kollu merdivenle arka bahçeye açılan bodrum kata inilmektedir. Yüksekliği az olan ara katta, cadde ve bahçeye bakan iki oda vardır. Odaların arasındaki eyvanda bulunan ikinci merdivenle aynı plan düzenine sahip üst katlara çıkılmaktadır. Zemin katta küçük pencere, depo ve/veya dükkan olarak kullanılan iki mekan bulunmaktadır			
Yapım tekniği ve malzeme:	Ahşap hatıllı moloz taş bodrum kat duvarları üzerine inşa edilen üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarların içi ve dışı sıvalıdır. Dış duvarları sürekli taş temellere, nokta taşıyıcılar taş kaidelere oturmaktadır. Yapının ikinci ve üçüncü katında bulunan çıkmalar payandalarla taşınmaktadır.			
Bezeme:	Dükkan ve odaları pasalı ahşap tavana sahip olan binanın saçak altları da ahşap kaplamadır. Kat silmeleri ve köşe pervazları ahşaptır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı ikiye bölünmüştür. Taşıyıcı sistemi sağlam durumda olan yapının sol bölümü, çeşitli onarımlar geçirmiş ve birinci kat sofa penceresi büyütülmüştür. Üst kat pencereleri tuğla ile örülen yapı kullanılmamaktadır. Sağ bölümdeki yapı özgün cephe özelliklerini korumuştur. Bu binanın, üçüncü katı alınmıştır. Odalarda ve dükkanda ahşap kaplamalı tavan yapılmasına rağmen, sofaların tavanları kaplamasızdır ve taşıyıcı sistem görülmektedir. İkinci katta bahçeye bakan odayı oluşturan bölücü duvarlar ve sofaın döşeme tahtaları sökülüştür. Bodrum kattan bahçeye çıkış kapısı açılmıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Köyün en güzel ve özenli yapılarından biri olan ve özgünlüğünü korumuş olan bina kullanılmamaktadır. Öncelikle koruma altına alınması gereken binanın restorasyonu yapıldıktan sonra, belediye binası veya okulda depolanan objelerin sergilenebileceği etnografya müzesi fonksiyonu verilebilir.			

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 3-4

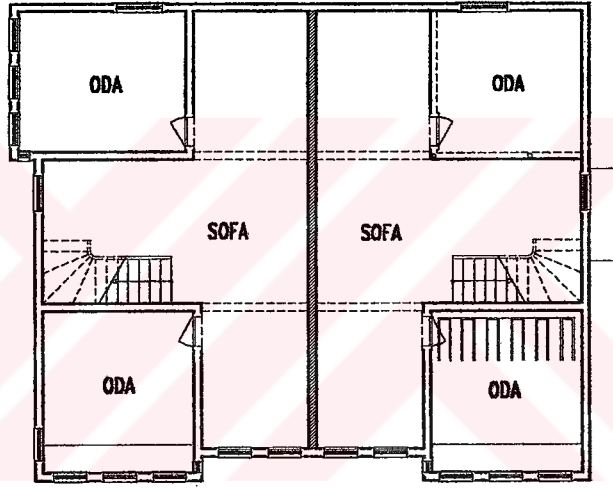
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

2. KAT PLANI

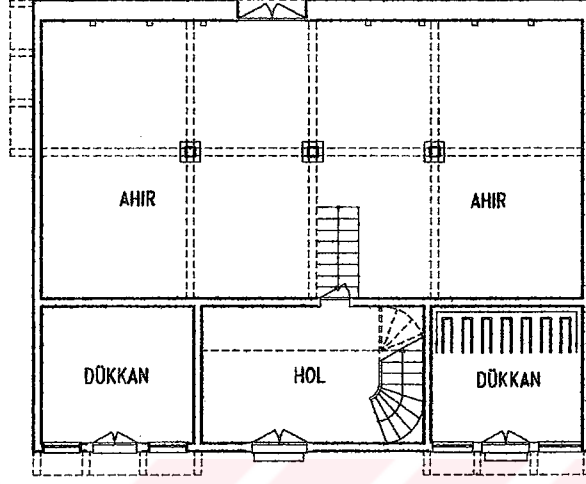
ENVANTER NO: 3-4

PLANLAR

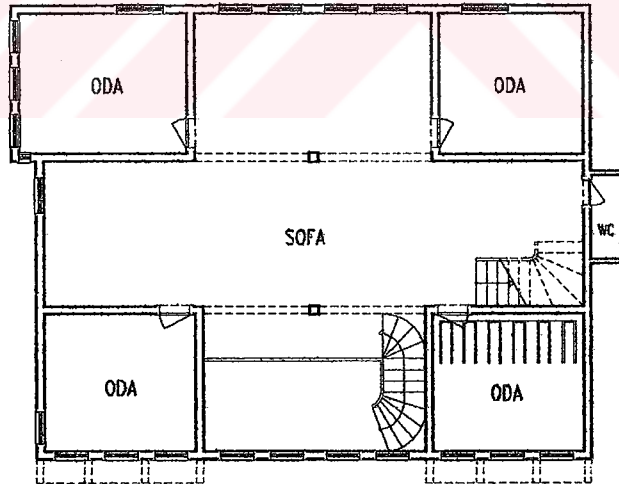
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

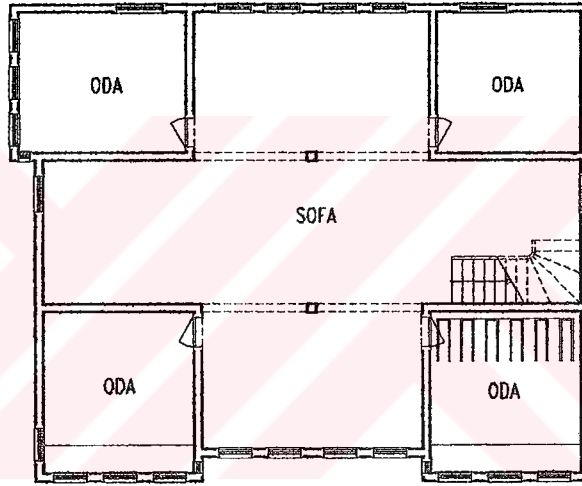
ENVANTER NO: 3-4

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 3-4

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

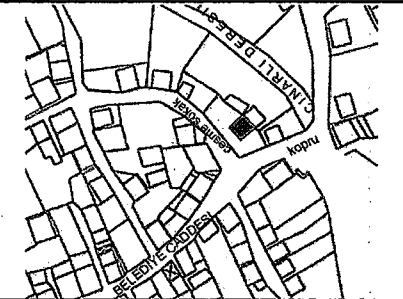
ENVANTER NO: 3-4

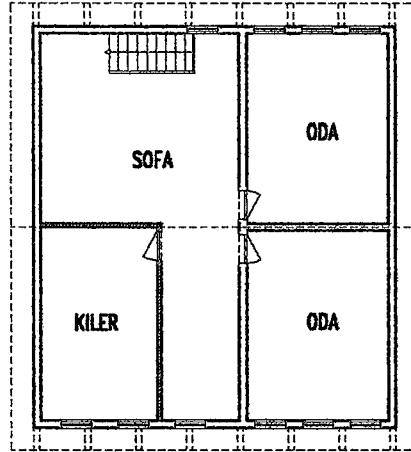
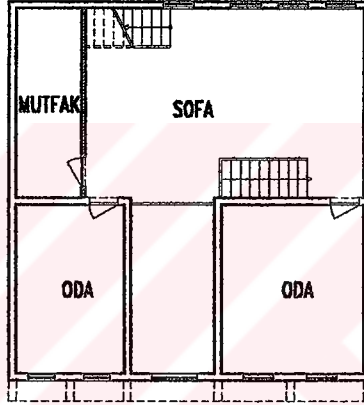
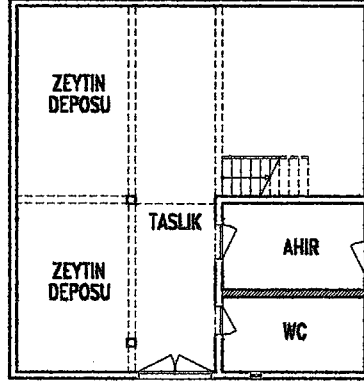
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 5
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3259	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa yanda	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Ara kat ile birlikte üç katlıdır. Bahçe içinde yer alan yapının zemin katında, servis ve zeytin depolama mekanları bulunmaktadır. Tek kollu merdivenle çıkılan kışlık ara kat galeri yapmaktadır. Bu katta bulunan iki oda ve muhdes mutfak sofaya açılmaktadır. Üst katta; birisi sofanın kısmen kapatılmasıyla elde edilen, toplam üç oda vardır. Eğimli üst örtü kiremit kaplıdır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Ahşap karkas sistemle inşa edilen yapıda, dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. 55cm. genişliğindeki üst kat çıkması, ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır.			
Bezeme:	Pencere silmeleri ve köşe pervazları bulunan yapının ahşap kaplamalı payandaları vardır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı özgünlüğünü korumaktadır. Taşıyıcı sistemi sağlam olan yapının, plan ve cephe düzeni bozulmamıştır. Sadece, yan cephede üç tane küçük pencere açılmış ve ara ve üst katlara birer oda eklenmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yerleşimin özelliği ve korunmuş binalarından biridir. Muhdes kısımlar kaldırılarak, ıslak hacimler çağdaş ihtiyaçları karşılayacak şekilde yenilenmelidir.			

ENVANTER NO: 5

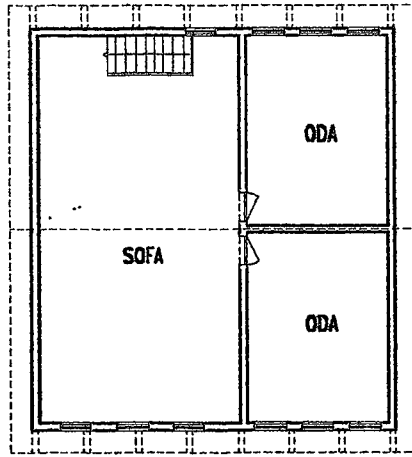
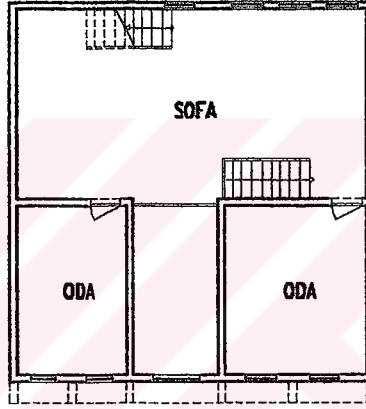
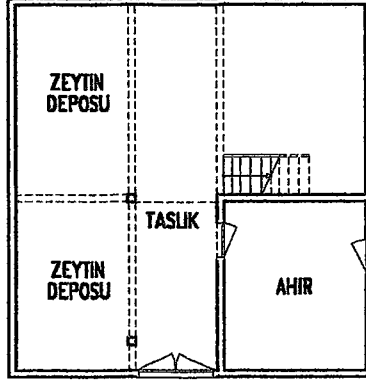
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ENVANTER NO: 5	PLANLAR	ÖLÇEK: 1/200
RESTITÜSYON		ÇİZEN: BURCU BÜKEN

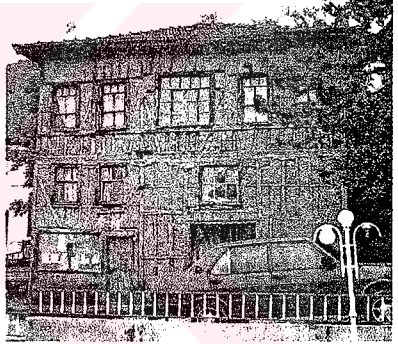
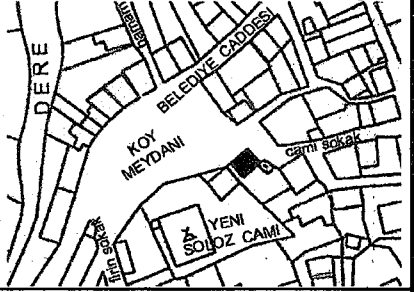
ENVANTER NO: 5

ÖN GÖRÜNÜŞ

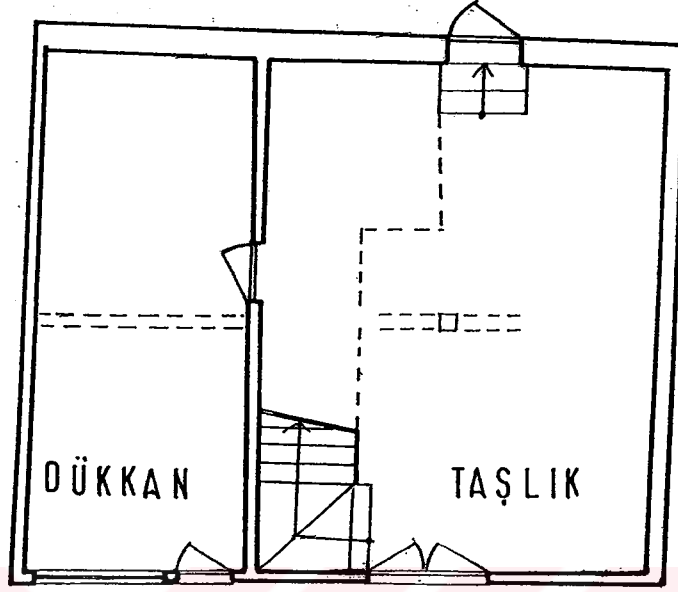
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

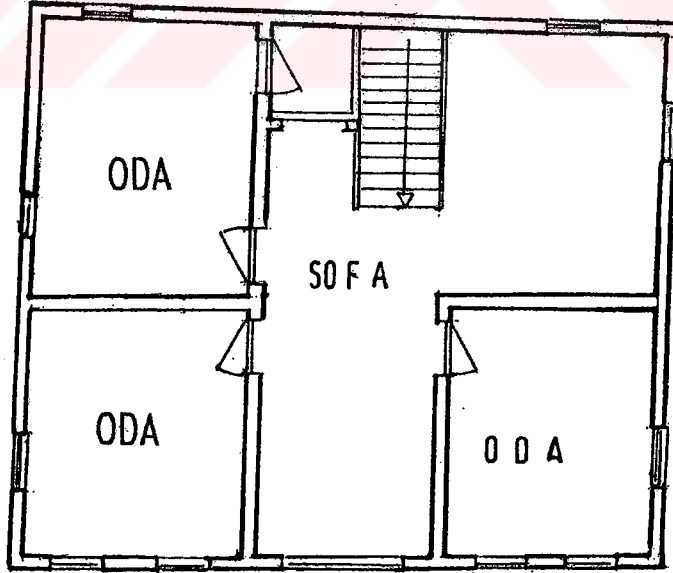
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:6
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3553	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	1950'ler	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa arkada-eyvanlı	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel.	
Genel tanım:	Ailenin genişlemesi sebebiyle 1950'li yıllarda XIX.yüzyıldan kalan böcekliğin bahçesine yapılan bina; zemin, ara kat ve üst kattaki oluşmaktadır. Binanın zemin katında dükkan, depo ve arka bahçeye açılan taşlık vardır. Kışlık ara katta oda, mutfak ve ıslak hacimler bulunmaktadır. Üst katta korunaklı sofaya açılan üç oda ve eyvan yer almaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden 30cm.kadar yükselen kagir duvar üzerine inşa edilen zemin ve üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Dış cephesi sıvasız olan yapıda taşıyıcı sistem görülmektedir. Duvarlar içte sıvalıdır. Zemin kat tabanı sıkıştırılmış toprak ile kaplıdır.			
Bezeme:	Ara kat ve üst kat tavanları pasalı ahşap kaplamadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Taşıyıcı sistemi sağlam durumda olan yapı, çeşitli onarımlar geçirmiştir. Onarımlarda, sol yan cephede, dolgu malzemesi olarak tuğla kullanılmıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yerleşimde 1950'li yıllarda inşa edilen yapıların, özgünlüğünü korumuş örneklerinden bir tanesidir. Binanın cephe dolgu malzemesi yenilenmeli, dış sıvası yapılmalı ve ıslak hacimler eklenmelidir.			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 6

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

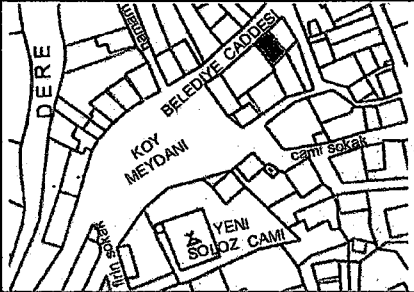
ENVANTER NO: 6

ÖN GÖRÜNÜŞ

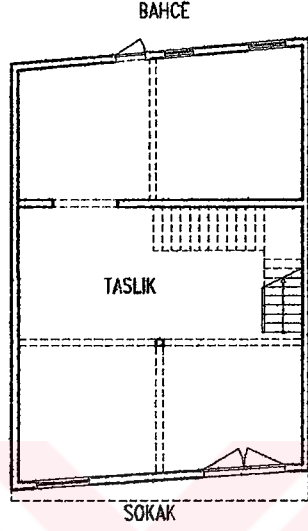
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

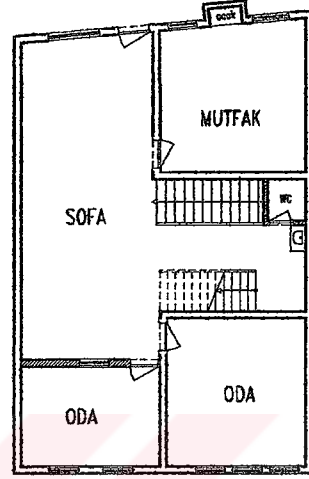
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:7
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3515	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	—	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	İki kişinin mülkiyetinde olan yapının yarısı yıkılarak, betonarme 3 katlı bina inşa edilmiştir. Çift kanatlı kapıdan büyük bir taşığa girilmektedir. Zeytin depolamak için kullanılan yüksek zemin kat, arka bahçeye açılmaktadır. 1.kat merdivenin iki yanında sofaya açılan mutfak ve oda yer almaktadır. Sofanın caddeye bakan kısmı kapatılarak oda oluşturulmuştur. Tek kollu farklı bir merdivenle çıkılan 2.katta; sofaya açılan tek bir oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden 50cm.kadar yükselen kagir duvar üzerine inşa edilen zemin ve üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Tüm cephe boyunca çıkma yapan üst katlar payandalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit ile kaplıdır.			
Bezeme:	Yalın olan yapıda, kat ve pencere silmeleri ile köşe pervazları bulunmaktadır. 2.kat hizasında sıva üzerine süslemeler yapılmıştır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Kullanıcıların, yıkılan kısmı ile aynı plan ve cephe düzenine sahip olduğunu belirttiği yapının, zemin katına yeni pencere açılmış ve 1. kat sofa pencerelerinin doğramaları değiştirilmiştir. Bu katta sofa kapatılarak oda yapılmış ve tuvalet eklenmiştir. Mutfakta ocak bulunmaktadır. Eskiden ipekböceği yetiştirilen üst kat sofası bahçe tarafına doğru 10cm. kadar sehim yapmıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	XIX. yüzyılda inşa edilen yapı, muhdes ekler kaldırılarak basit onarımla kurtarılabilir durumdadır. Binaya çağdaş kullanım için gerekli mekanlar eklenmelidir. 2003 yılı Nisan ayında yapının 2. katı alınmıştır.			

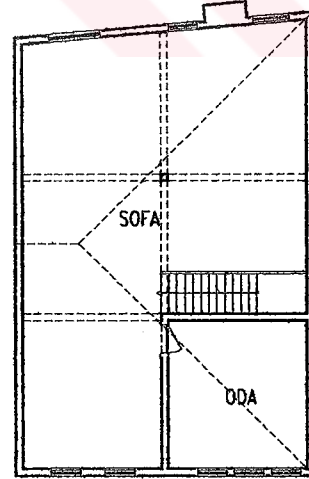

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 7

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

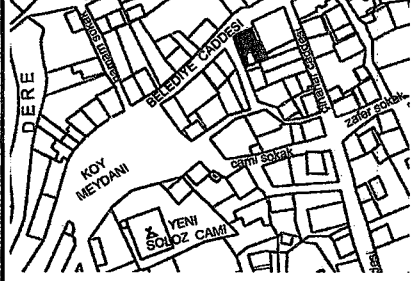
ENVANTER No: 7

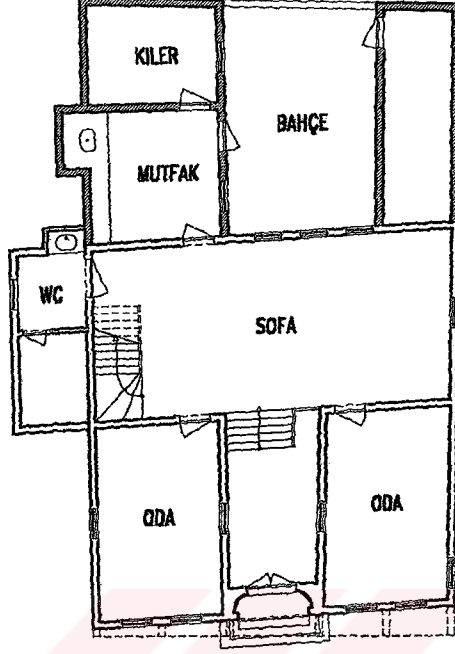
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

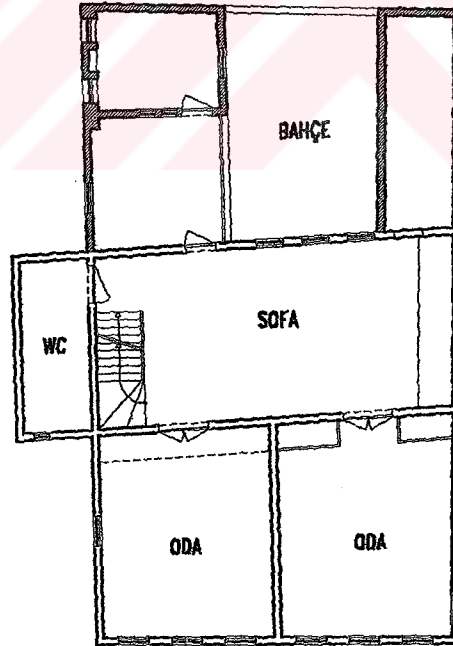
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:8
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.4007	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Seçkin konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa arkada	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli arazide, yarı bodrum kat üzerine üç katlı inşa edilmiştir. Sokaktan çift kanatlı kapı ile bodrum kat kapılarının da açıldığı hola girilmektedir. Buradan yarım kat çıkılarak zemin kat sofasına ulaşılmaktadır. Merdivenin iki yanında sofaya açılan iki oda bulunmaktadır. Bahçede bulunan mutfak ve depoya sofadan geçilmektedir. Aynı plana sahip üst katlarda giriş cephesine bakan iki oda sofaya açılmaktadır. Üst kat odalarında ocak ve yükülük vardır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Kagir bodrum kat duvarları üstüne inşa edilen ahşap karkas sistem kerpiç dolguludur. Duvarların içi ve dışı sıvalıdır. 1.ve 2. katta tümüyle çıkma yapan ön cephe, payandalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit ile kaplıdır.			
Bezeme:	Üçgen çıkma ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır. Yapıda, kat ve pencere silmeleri ile köşe pervazı bulunmaktadır. Zemin kat pencerelerinde ve giriş kapısının üstünde demir parmaklık bulunmaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Özgünlüğünü korumuş olan yapının bahçeye bakan sofa pencerelerinin bir kısmı kapatılmıştır ve sol yan cephede, 1.kat sofasına yeni bir pencere açılmıştır.Üst kat odalarının yükülüklerinin ikisi ve 2.kat sofa tavanının bir bölümü söktülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Köyün en güzel yapılarından biri olan bina; 2002 yılında yıkılarak yerine 3 katlı betonarme apartman yapılmıştır.			

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 8

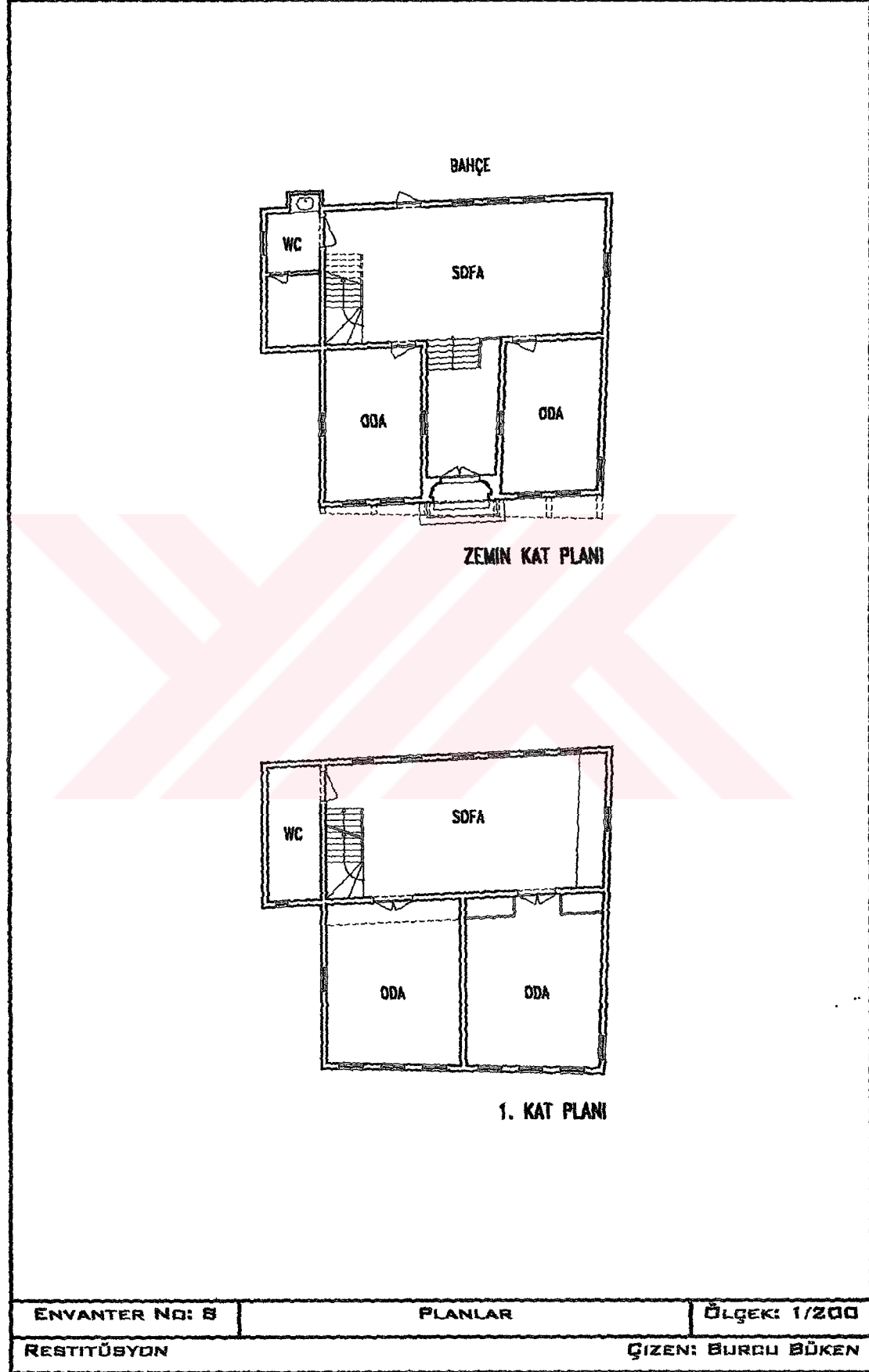
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

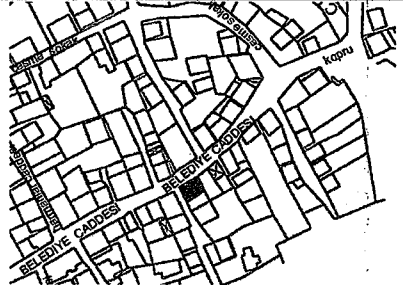
RÖLÖVE

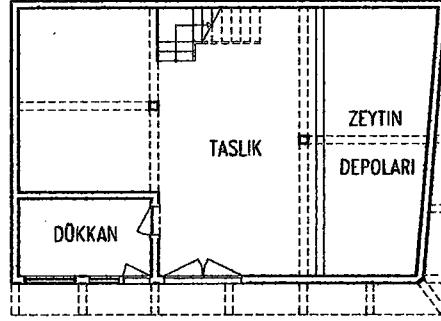
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

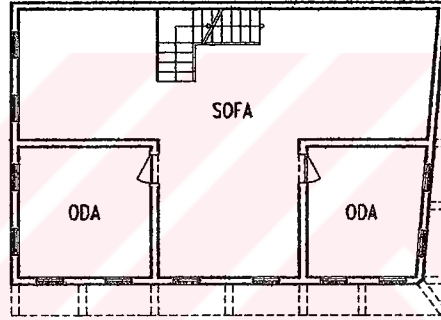

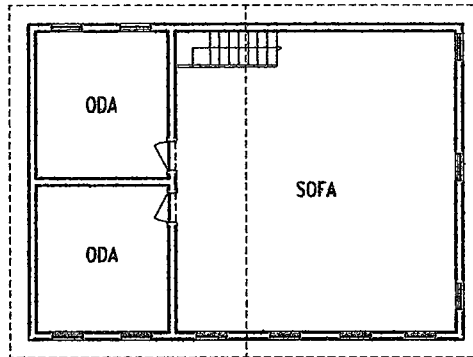
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:9
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3473	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa yanda	Kullanım durumu:	Zeytin deposu	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	-	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Ara kat ile birlikte 3 katlıdır. Zemin katında dükkan ve zeytin depolanan taşlık bulunmaktadır. Ara katta, sofaya açılan iki oda ve eyvan yer almaktadır. Üst katta ise bir caddeye diğeri bahçeye bakan, yan yana iki oda vardır. bu katta sofa yandadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Ahşap karkas duvarların arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Üst kat çıkması ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır.			
Bezeme:	Birinci katında köşe pervazları bulunan sade bir yapıdır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	XIX.yüzyılda inşa edilen yapı özgünlüğünü yitirmiştir. Geçirdiği onarımlarda bir kat alınmıştır. Beşik çatı yapılarak çatı odası elde edilmiştir. Ara kat pencere düzeni korunmasına rağmen doğramaları değiştirilmiştir. Kapının üstünde yer alan pencerenin küçültüldüğü pervaz izlerinden anlaşılmaktadır. 1. katta pencereleri ise büyütülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Günümüzde depo olarak kullanılan yapı sağlam durumdadır. Konut olarak kullanılması için ıslak hacimlerin eklenmesi gerekmektedir.			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 9

PLANLAR

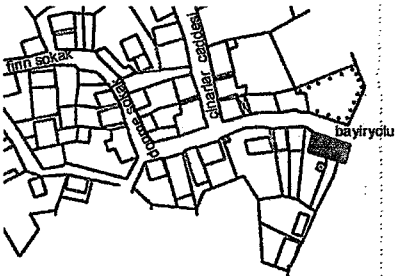
ÖLÇEK: 1/200

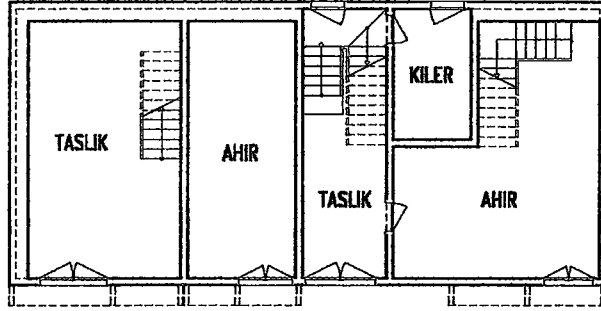
RÖLÖVE-RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

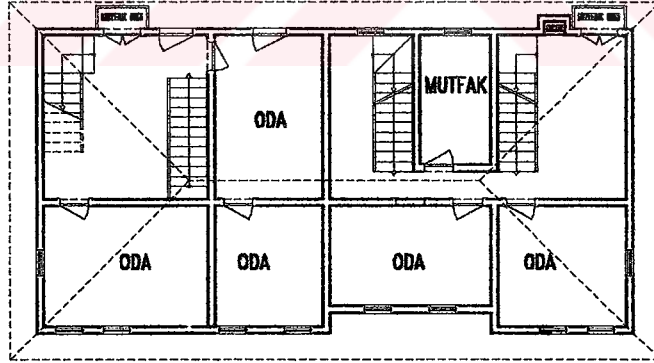

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:10
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Bayıryolu Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3583	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	İkiz ev	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli arazide inşa edilen üç katlı yapı, iki aile tarafından kullanılmaktadır. Yapının sağ tarafında, iki bölüme ayrılan zemin kata, çift kanatlı iki kapı ile girilmektedir. 6 basamakla ulaşılan tek odanın bulunduğu ara kattan, bahçeye çıkılmaktadır. İki ayrı merdivenle ulaşılan üst katlarda, merdivenlerin arasında; 1.katta mutfak, 2.katta oda olarak kullanılan birer mekân bulunmaktadır. Her iki katta da sofaya açılan iki oda vardır. Yapının sol tarafında zemin kat taşlık ve ahır olmak üzere ikiye ayrılmıştır. 1. katta üç oda ve 2. katta iki oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Ahşap hatıllı moloz taş temel duvarları üzerine inşa edilen üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolgudur. Kagir temel duvarları yan ve arka cephelerde 1.kata kadar devam etmektedir. Duvarların içi ve dışı sıvalıdır. Yapının birinci katında bulunan çıkımlar payandalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının taşıyıcı sistemi sağlamlaştırılmalıdır. Sonradan eklenen merdivenler ve odalar binanın plan düzeni bozmuştur.			
Gözlem ve değerlendirme:	XIX. yüzyıl yapısı ikiz ev olarak inşa edilmiştir. Giriş ve servis kapısı olmak üzere her iki bölümde iki kapı bulunmaktadır. Zaman içinde birçok müdahale geçirmiş olması yapının özgün plan düzenini kaybetmesine neden olmuştur. Günümüzde bakımsız ve harap durumda olan yapı, koruma altına alınmalı ve iki kullanıcının ihtiyaçlarına göre, çağdaş ekleri de içerecek şekilde restore edilmelidir.			

ZEMIN KAT PLANI

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 10

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

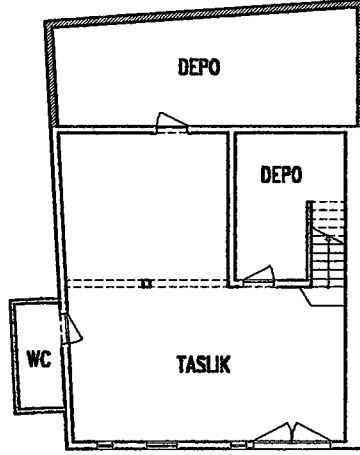
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

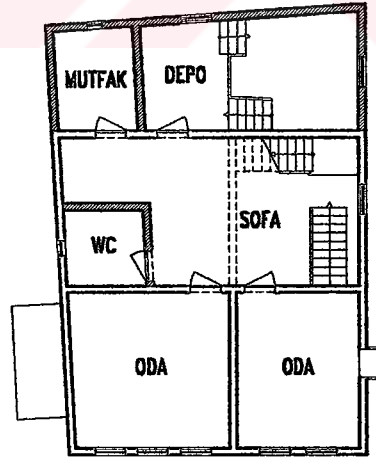

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:11
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3541	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa arkada	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Sofası giriş kapısına göre arkada olan yapı, köşe parselde inşa edilmiştir. Eğimli araziden dolayı zemin kat, kısmen toprağa gömülmektedir. Servis mekanları ve deponun bulunduğu taşıktan tek kollu merdivenle çıkılan 1.katta; iki oda ve sonradan yapılmış ıslak hacim yer almaktadır. Sofadan mutfak ve depo olarak kullanılan ek yapıya geçilmektedir. 1.kat ile aynı plana sahip olan 2.katta, sofaya açılan iki oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden 150 cm. yükselen kağır zemin kat duvarı, Bayırıolu Sokak cephesinde ve arka cephede 1.kat hizasına kadar devam etmektedir. Evin diğer duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. 2.kat çıkması paydalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Giriş cephesinde bulunan pencere silmesi ve köşe pervazları dışında yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Taşıyıcı sistemi sağlam durumda olan yapı, plan ve cephe düzeninde bazı bozulmalara uğramıştır. Giriş cephesinde 2.kat penceresi kapatılmış ve ek yapıdan dolayı arka cephe değişmiştir. 1.ve 2. kat sofalarına ek oda ve ıslak hacim ilave edilmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapıda, aile büyüğü tek başına yaşamaktadır. Özgün plan ve cephe özelliklerine kavuşturulması gereken yapıya çağdaş gereksinimleri karşılayacak mekanlar eklenmelidir.			

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

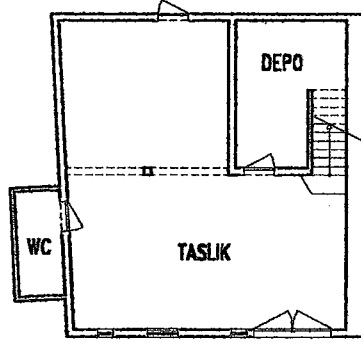
ENVANTER NO: 11

PLANLAR

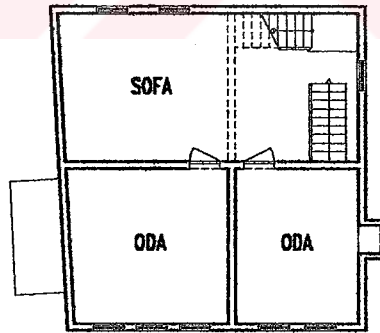
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMIN KAT PLANI

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 11

PLANLAR

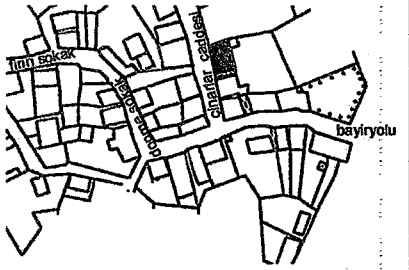
ÖLÇEK: 1/200

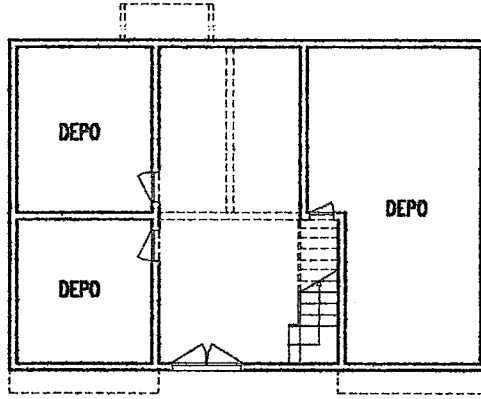
RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

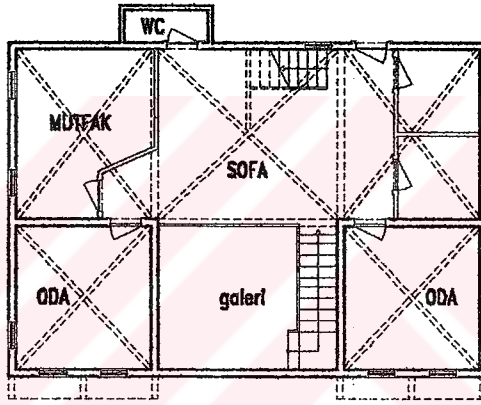

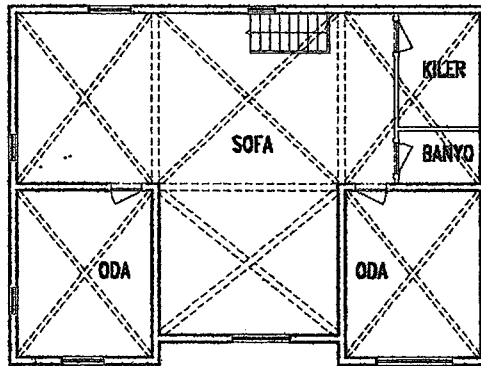
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:12
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3540	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa arkada-eyvanlı	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli arazide inşa edilen yapı, dört katlıdır. Evin, 2.ve 3. katları aynı plan düzenine sahiptir; sofaya açılan iki oda ve arasında eyvan bulunmaktadır. Kışık asma katta iki oda ve servis mekanları, zemin katta ise giriş taşılığı ve depolar yer almaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden 70-90cm. yükselen moloz taş temel duvarları üzerine, üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolgulu inşa edilmiştir. İki yanda bulunan simetrik çıkımlar, ahşap payandalarla taşınmaktadır. Duvarlar içte sıvalıdır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı, sağ tarafa doğru eğilmiştir. Plan ve cephe düzeninde bozulmalar vardır. Ara kat sofasına mutfak ve iki oda; 1.kat sofasına banyo ve depo eklenmiştir. Yapının 2.katı kullanılmamaktadır. Ara kat sofasında; toprak zemininden yüksekte bulunan iki kapının açıldığı, ıslak hacim olarak kullanılan kısımlar yıkılmıştır. 1.kat pencereleri cadde ve yan cephelerde büyütülmüş, arka cephede kısmen kapatılmıştır. 2.kat pencere düzeni özgünlüğünü korumasına rağmen tüm cephelerde pencerelerin bazıları kerpiç ile örülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Geçirdiği müdahalelere rağmen özgünlüğünü korumaktadır. Tek aile tarafından kullanılan ve bu sebeple bölünmemiş yapı; yerleşmede koruma altına alınması gereken öncelikli yapılardan biridir.			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

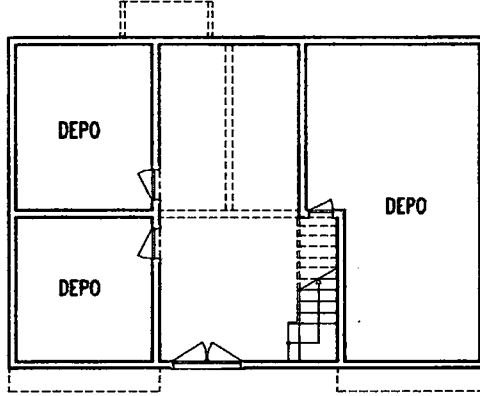
ENVANTER NO: 12

PLANLAR

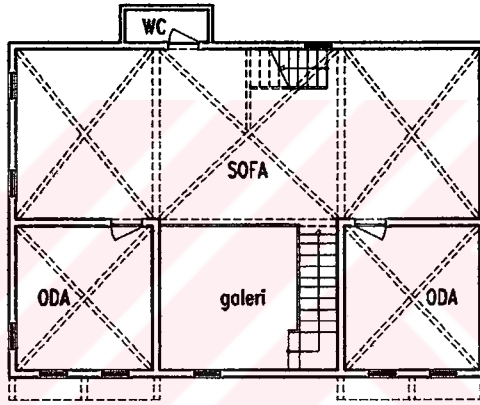
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

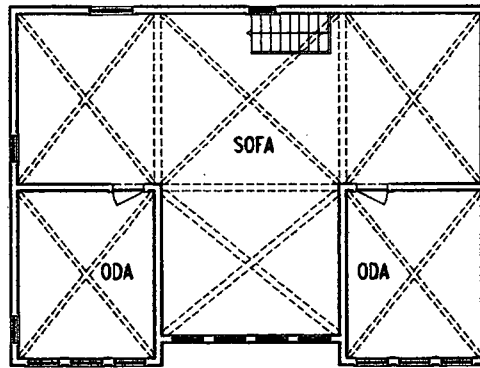
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 12

PLANLAR

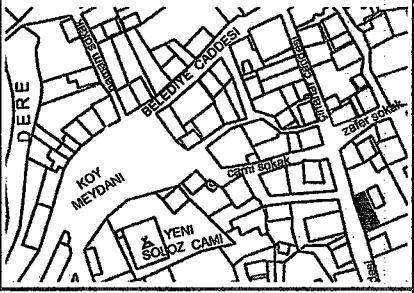
ÖLÇEK: 1/200

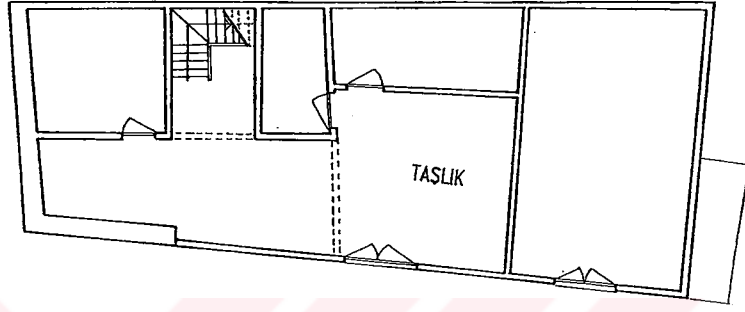
RESTITÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

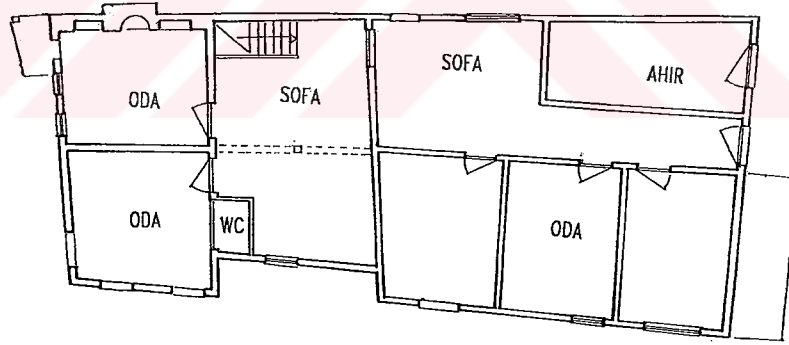

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:13
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3535-3536	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl+1950'ler	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	---	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ çatı odası	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	3535 ve 3536 parselde yer alan bitişik nizamlı iki yapıdan, 3535 parselde yer alan soldaki yapı XIX.yy'dan kalmıştır.Yapının üst katı alınmış ve 1950'lerde yarısı yıkılarak 3536 parselde bulunan yapı inşa edilmiştir. Zemin katları birleştirilen yapılara, çift kanatlı kapıdan girilmektedir. Bugün ahır olarak kullanılan bu kattan tek kollu bir merdivenle soldaki binanın üst katına çıkılır. İki odanın açıldığı sofadan sağdaki binaya geçilir. Eğimden dolayı sağ yan sokakta bir girişi daha olan binanın, korunaklı sofasına açılan üç oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	3535 parselde yer alan yapının sağır zemin kat duvarları, ahşap hatıllı moloz taşır. Üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolgulu inşa edilmiştir. Çıkma, eğrisel uzun payandalarla taşınmaktadır. Sağ taraftaki yapı ise, zeminden 60-70cm. yükseltile moloz taş duvar üzerine ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir.			
Bezeme:	Yapıda bezeme yoktur.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapılar büyük değişikliklere uğramıştır. Özellikle 3535 parselde yer alan yapı, plan ve cephe özgünlüğünü yitirmiştir. Bu binanın bahçeye bakan odasında dolap sistemi bulunmaktadır. Ahır ve zeytin depolamak amacıyla kullanılan binaların taşıyıcı sistemleri bozulmuş, çatısı çökmüş ve kerpiç dolguları yer yer dökülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Binaların bu durumda onararak kullanılması zordur. Yerleşim için alınacak kararlar doğrultusunda maddi destek sağlanarak yapıların restorasyonu yapılmalıdır.			

ZEMIN KAT PLANI

1.KAT PLANI

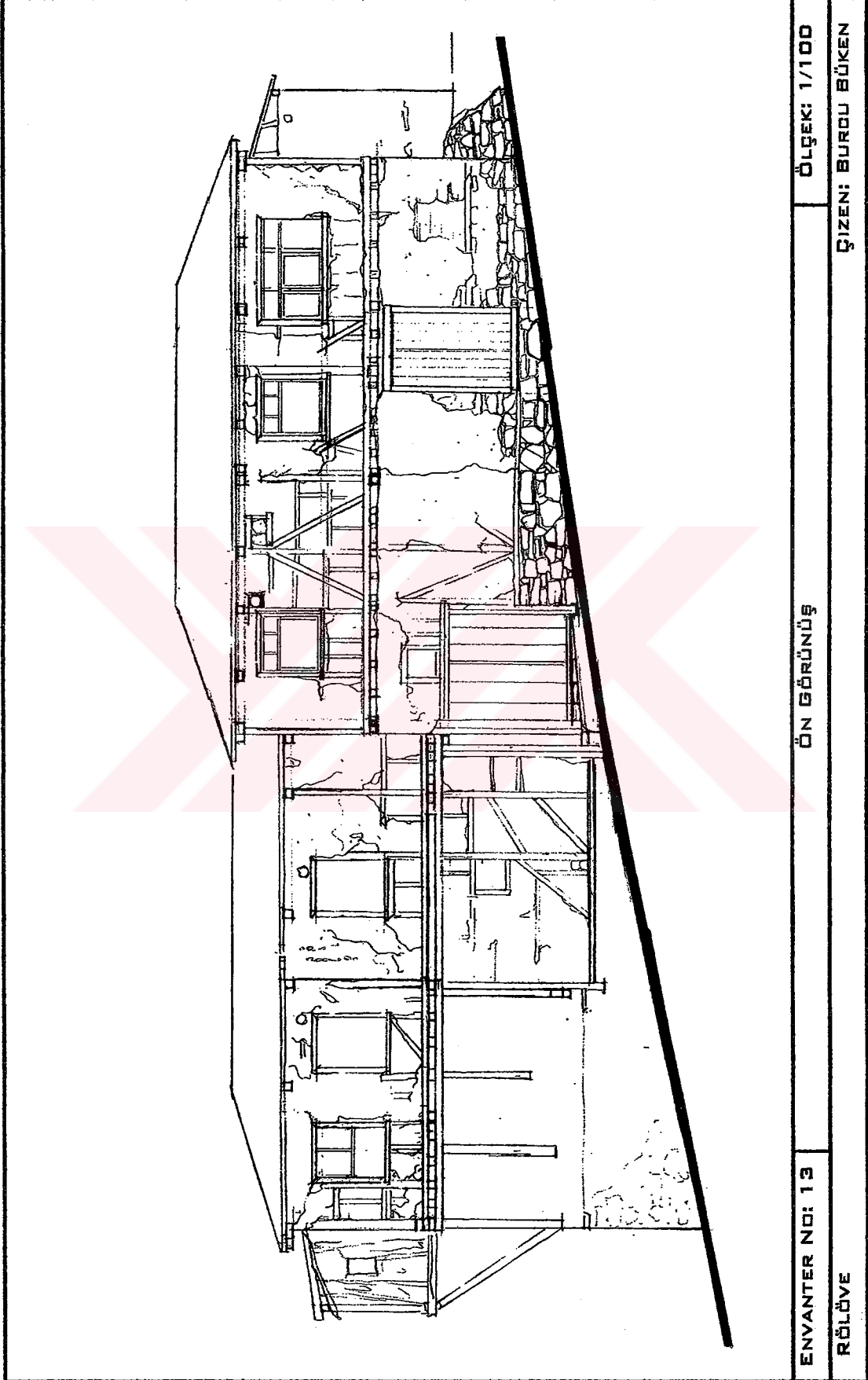
ENVANTER NO: 13

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

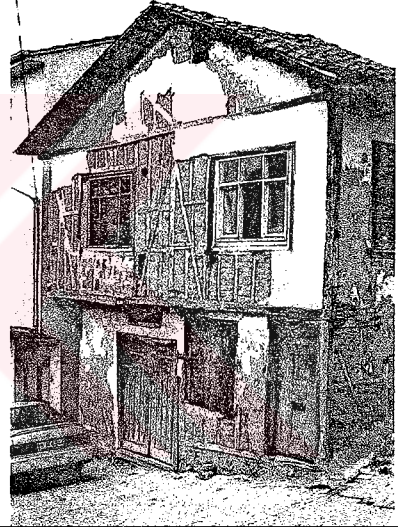
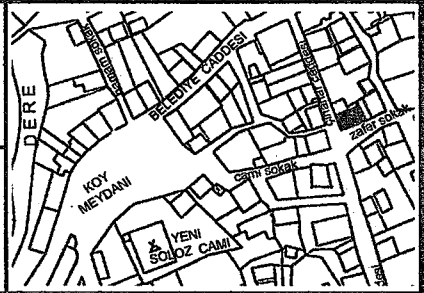
ÖLÇEK: 1/100

ÖN GÖRÜNÜŞ

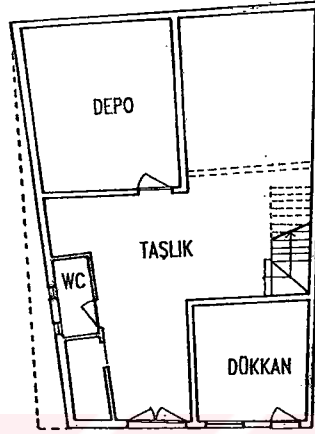
ENVANTER NO: 13

ÇİZEN: BURDU BÜKEN

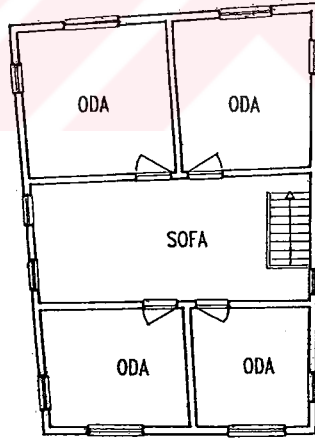
RÖLÖVE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:14
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3505	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulı	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	1950-1960	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa ortada	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	XX.yüzyılın ortasında ahşap karkas yapım tekniği ile inşa edilen bina, köşe parselde yer almaktadır. İki katlı yapının zemin katında dükkan, ıslak hacimler ve depo yer almaktadır. Giriş taşlığından çıkılan üst katta bulunan dört oda sofaya açılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden 40cm. yükselen kagir temel duvarları üstünde yer alan ahşap karkas sistem kerpiç dolguludur. Üçgen üst kat çıkması payandalarla taşınmaktadır. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	XIX. yüzyılın ortasında inşa edilmiş yapı, plan düzenini korumaktadır. Zemin katta bulunan ıslak hacimler kısmen yıkılmıştır. Geçirdiği onarımlarda, yer yer tuğla dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır. Dış siva kısmen dökülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapıya çağdaş ihtiyaçların gerektiği mekanların eklenmesi gerekmektedir.			

ZEMIN KAT PLANI

1.KAT PLANI

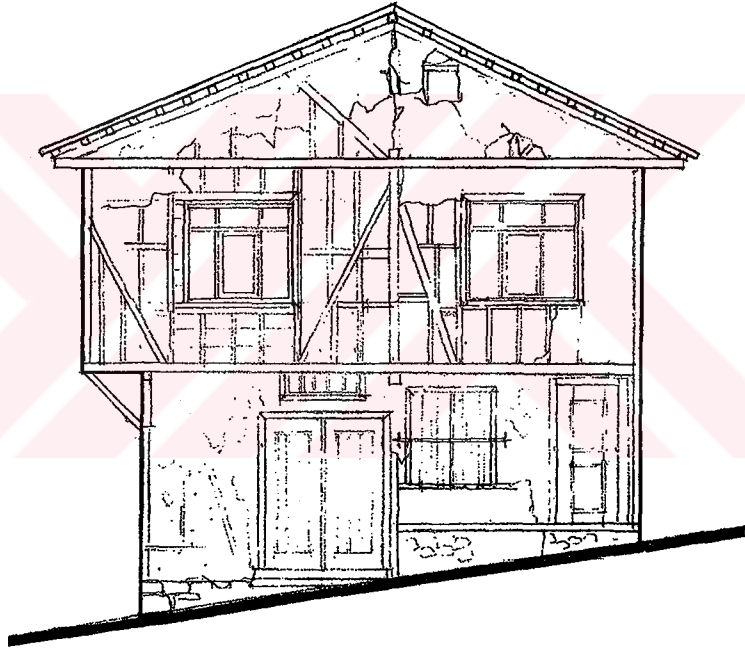
ENVANTER NO: 14

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

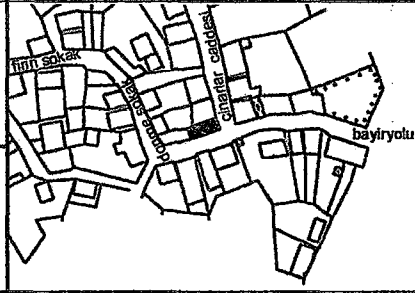
ENVANTER NO: 14

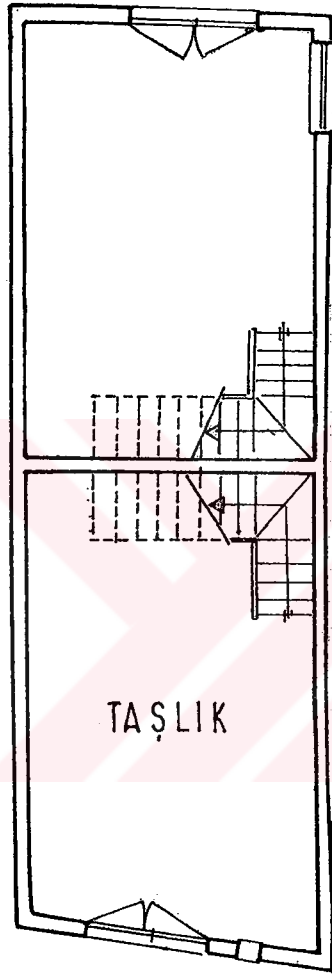
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

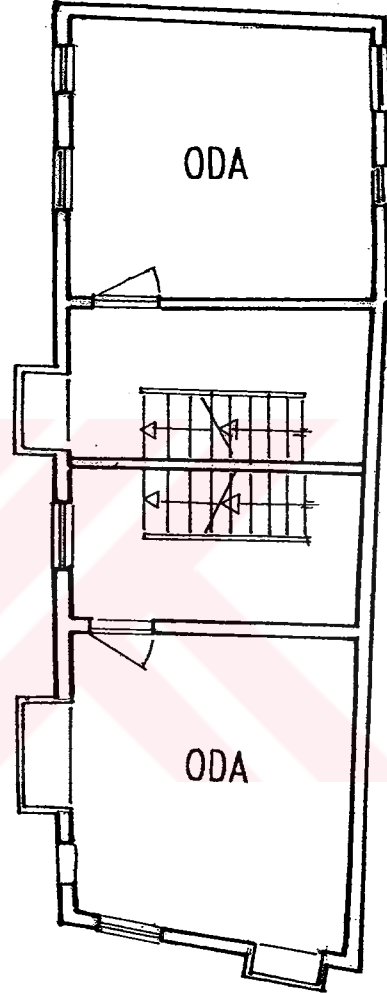
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:15
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3567	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	?	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	?	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	İkiz ev	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	İki katlı yapı köşe parselde yer almaktadır. Aynı plan ve cephe düzenine sahip iki ayrı binadan oluşmaktadır. Depo olarak kullanılan zemin katlar tek mekandır. Üst katlarda ise sofaya açılan bir oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden yükselen kagir temel duvarların üzerine inşa edilen üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Baca konsol taşınmaktadır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme yoktur.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının taşıyıcı sistemi kötü durumdadır. Yapı, arka cepheye yapılan desteklerle ayakta durmaktadır. Doğrama bulunmamaktadır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Harap ve bakımsız durumda olan yapı konut olarak kullanım için yetersizdir.			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 15

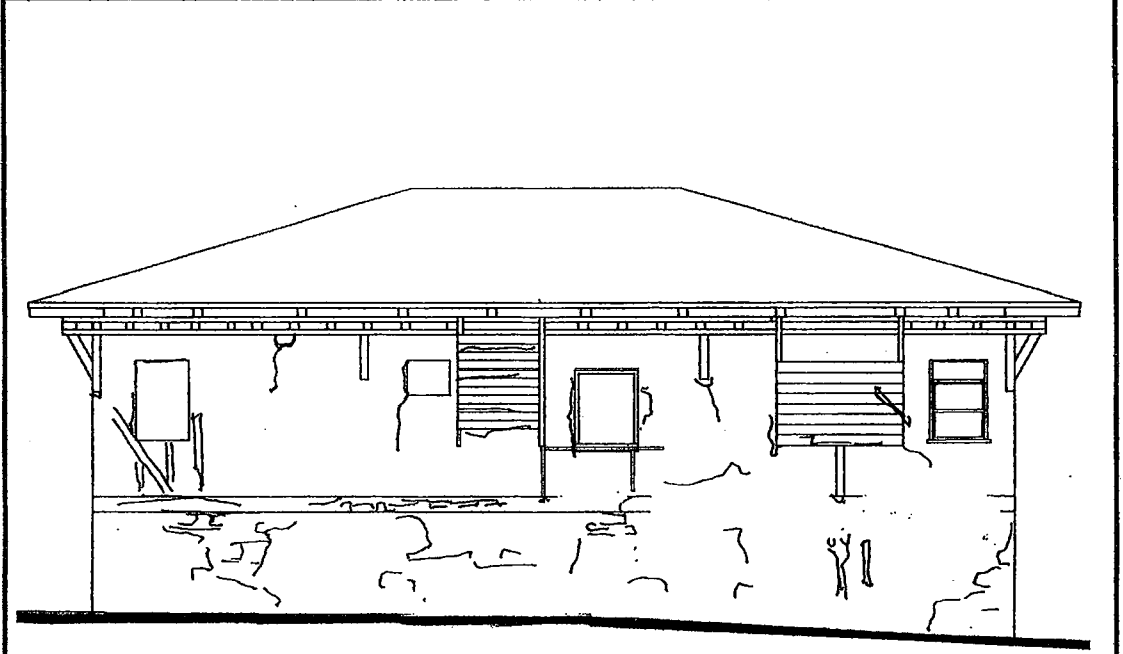
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

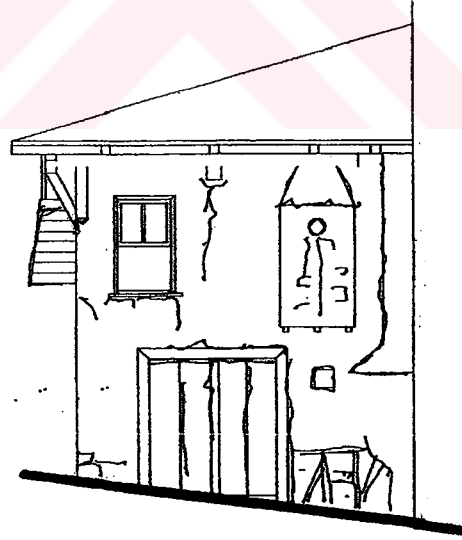
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

Dönme Sokak Görünüşü

Çınarlar Caddesi Görünüşü

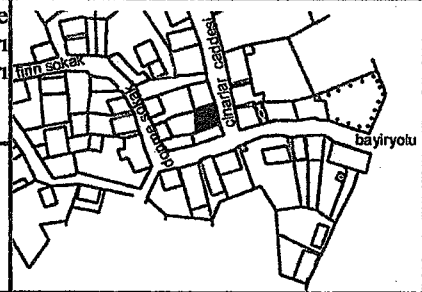
ENVANTER NO: 15

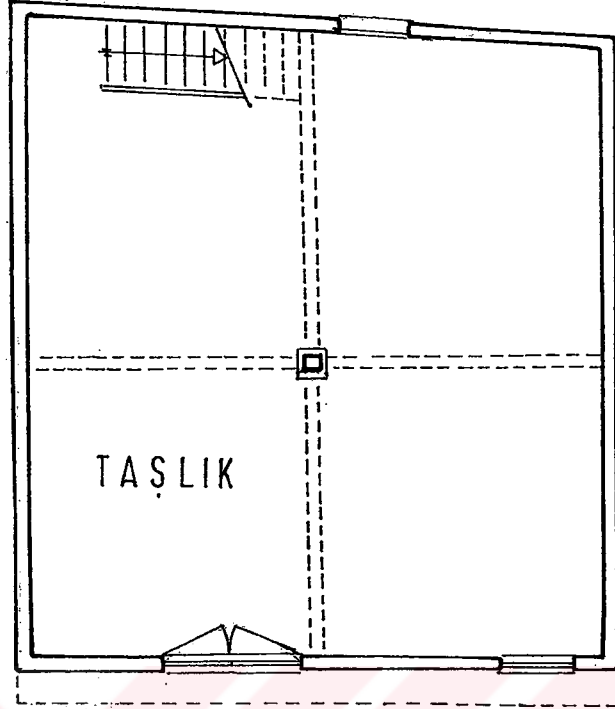
GÖRÜNÜŞLER

ÖLÇEK: 1/100

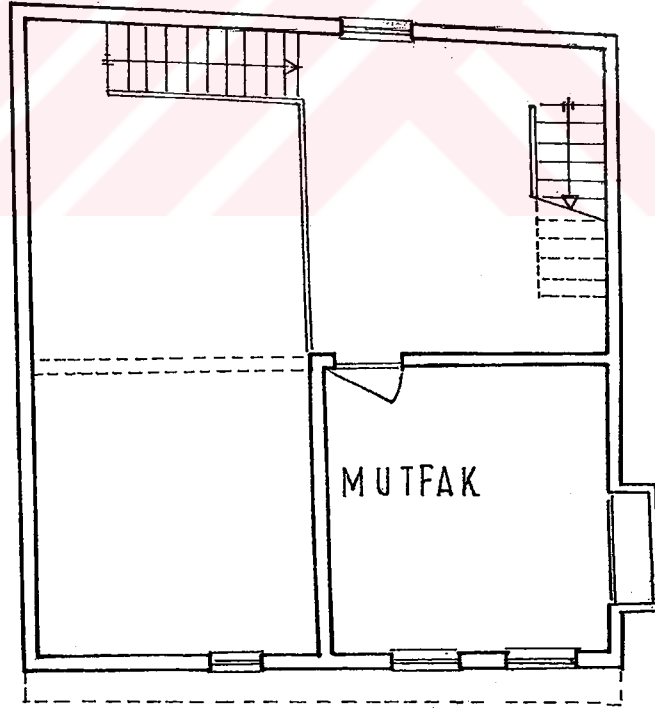
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:16
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	3566	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa arkada	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel.	
Genel tanım:	Üç katlı yapıya çift kanatlı kapıyla girilmektedir. Taşlıktan tek kollu bir merdivenle ara kata çıkılır. Fazla yüksek olmayan bu katta mutfak bulunmaktadır. Aynı bir merdivenle çıkılan üst katta sofaya açılan iki oda yer almaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Kagir temel duvarları topraktan 60cm. kadar yükselen yapının; zemin ve üst duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Cephe boyunca çıkma yapan üst kat payandalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Pencere altlarında ve üst kat döşeme hizasında silme yapılmıştır. Köşe pervazları bulunan yapının ahşap kaplamalı payandaları vardır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Plan ve cephe özgünlüğünü koruyan yerleşimdeki ender yapılardandır. Dış sıva yan ve arka cephelerde kısmen dökülmüştür. Kerpiç dolgular yer yer tuğla ile değiştirilmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	Özgünlüğünü kaybetmeyen bina, öncelikli olarak korunması gereken yapılardandır.			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

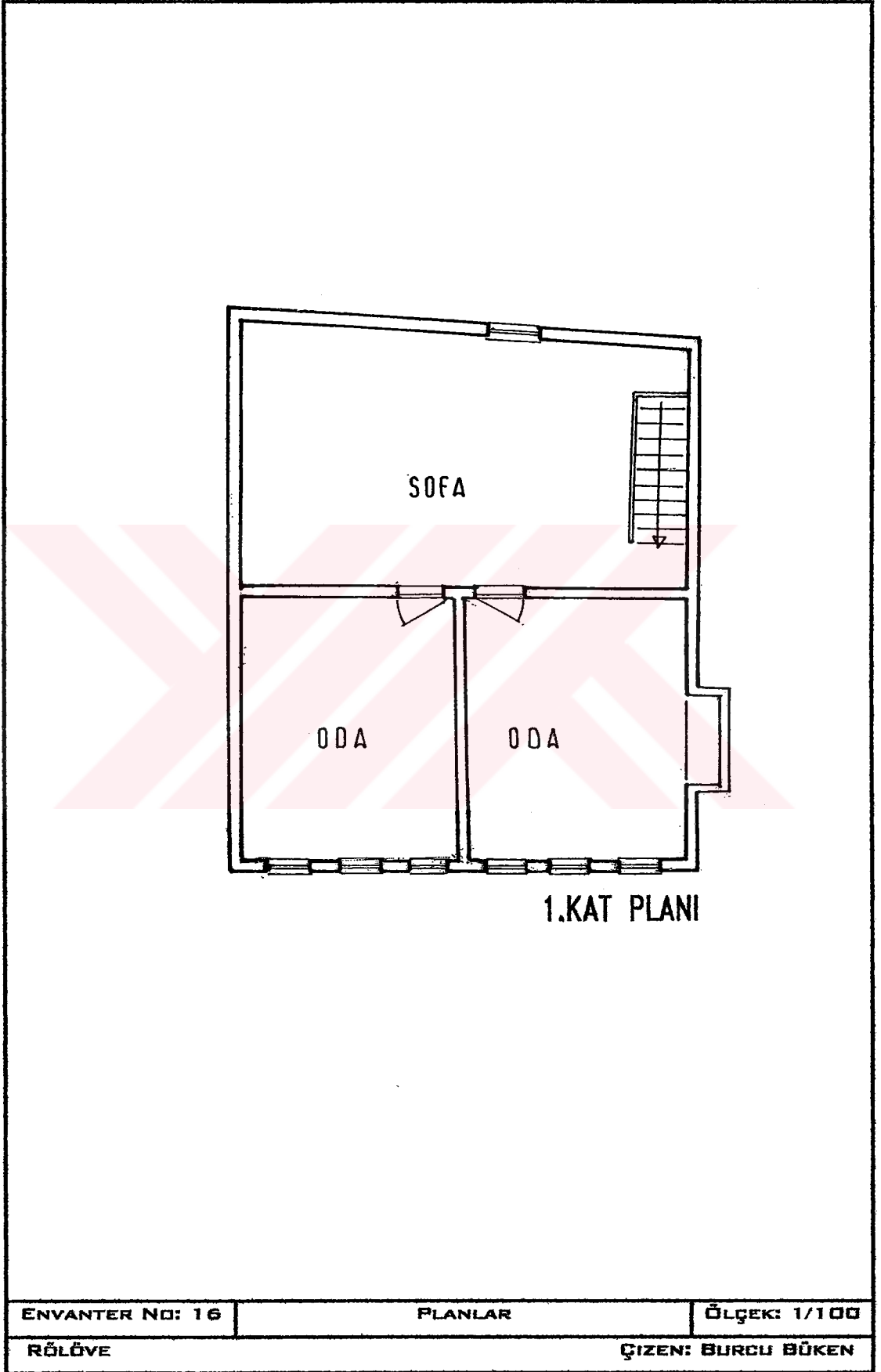
ENVANTER NO: 16

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

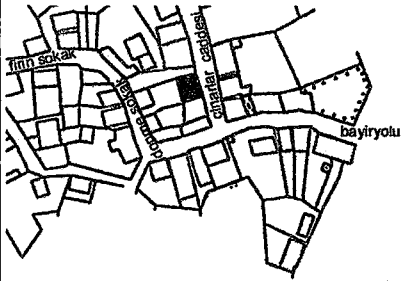
ENVANTER NO: 16

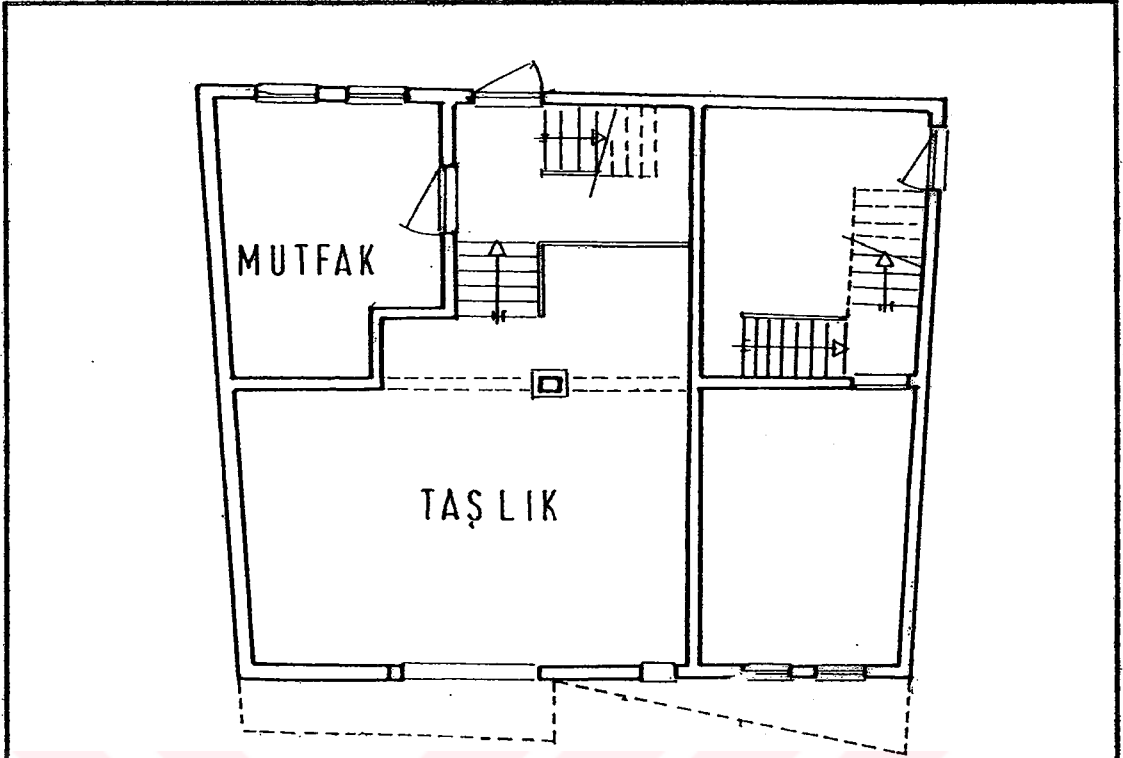
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

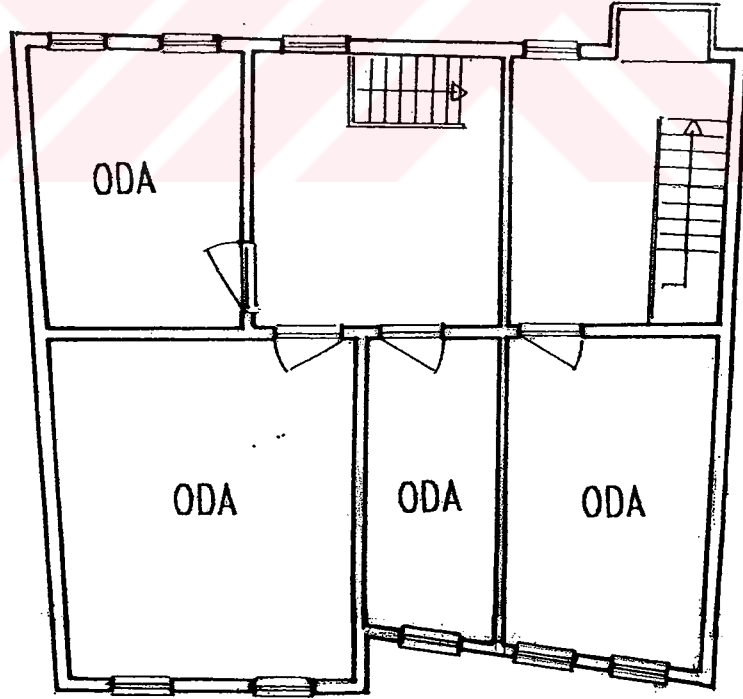
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:17
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3565	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	1950-1960	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	Sofa arkada	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Yapı İki ayrı kullanıcı tarafından ikiye bölünmüştür. Caddeden girilen sol bölümde; taşlıktan 6 basamakla çıkılan merdiven sahanlığına açılan bir oda vardır. Buradan bahçeye de kapı açılmaktadır. Üst katta, sofaya açılan üç oda bulunmaktadır. Giriş kapısı arka bahçeden olan diğer bölümde merdiven sahanlığında bir oda ve üst katta sofaya açılan bir oda daha bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zemin ve üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar dışta ve içte sıvalıdır. Biri üçgen olan üst kat çıkmaları payandalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit ile kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Kullanılmayan yapı yıkılmak üzeredir. Yapı sağ tarafa sehim yapmıştır. Çatısı ve merdivenleri çökmüştür. İki kullanıcı arasında bölünmüş ve plan düzeni özgünlüğünü yitirmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	Harap durumda olan binanın, yerleşim için alınacak kararlar doğrultusunda ele alınarak restorasyonu yapılmalıdır.			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 17

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ENVANTER NO: 17

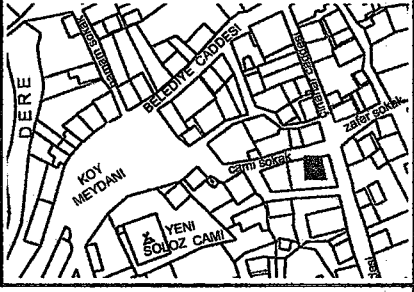
ÖN GÖRÜNÜŞ

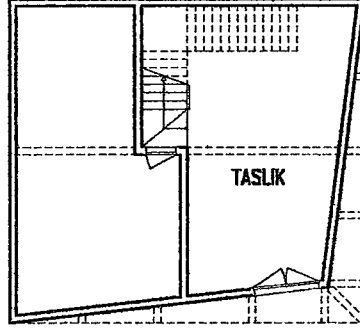
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

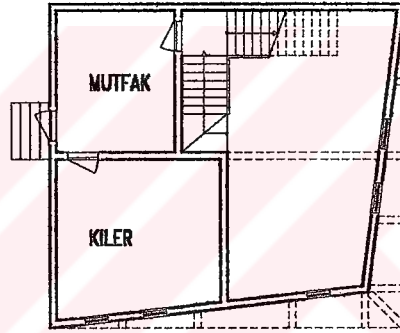
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

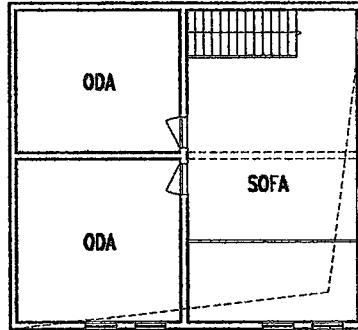
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:18
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Çınarlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3560	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX: yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa yanda	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel.	
Genel tanım:	Yapı, ara kat ile birlikte üç katlıdır. Köşe parselde ve eğimli arazide inşa edilmiştir. Çift kanatlı kapı ile girilen zemin katta, taşlık ve depo vardır. Fazla yüksek olmayan ara katta yer alan hizmet birimleri bahçe ile bağlantılıdır. Üst katta bulunana biri muhdes üç oda sofaya açılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden yükseltiletilen kağır temel duvarları üzerine inşa edilen üst kat duvarları, ahşap karkas arası kerpiç dolgudur. Üst kat iki cephede üçgen çıkma yapmaktadır. Çıkımlar payandalarla taşınmaktadır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının, ahşap karkas sistemi sağlamdır. Geçirdiği tadilatlarda sonrası cephe düzeni bozulmuştur. Pencerelerin bazıları kapatılmış, diğerleri de küçültülmüştür. Özgün cephe düzenini belirletememektedir. Ara kata servis mekanları eklenmiş ve üst kat sofası bölünerek oda elde edilmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	Bahçesine betonarme üç katlı apartman inşa edilmekte olan yapının, yakın gelecekte yıkılması düşünülmektedir. Plan ve cephe özellikleri ile yerleşimin karakteristik yapılarında olan konutun koruma altına alınması gerekmektedir.			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

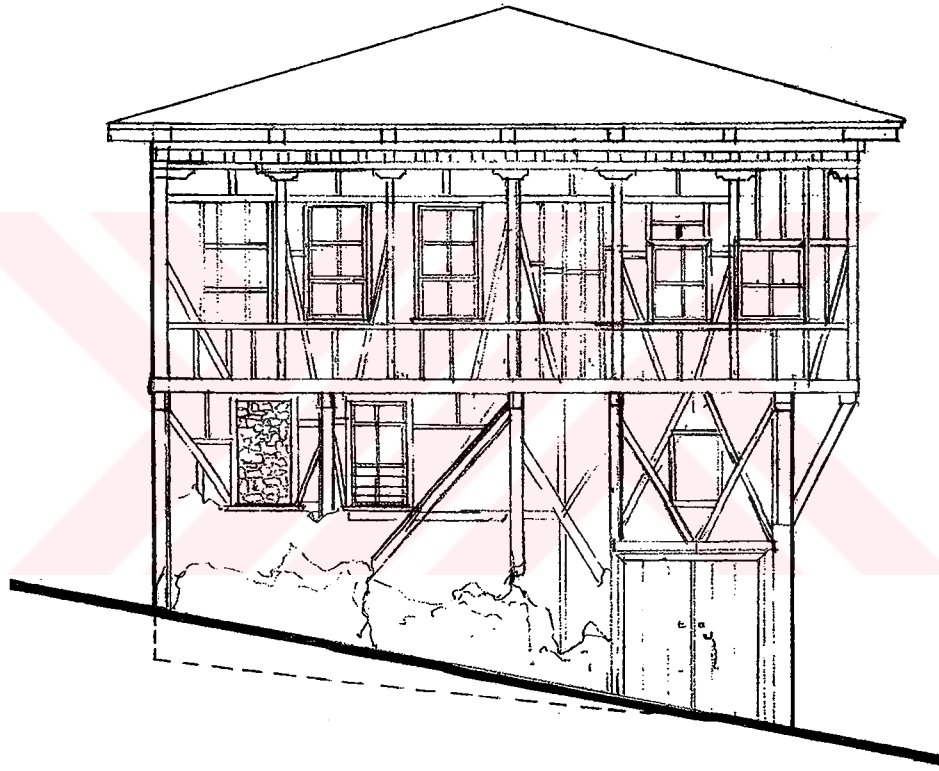
ENVANTER NO: 18

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

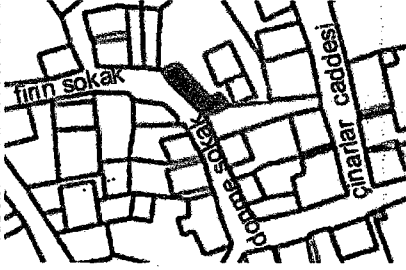
ENVANTER NO: 18

ÖN GÖRÜNÜŞ

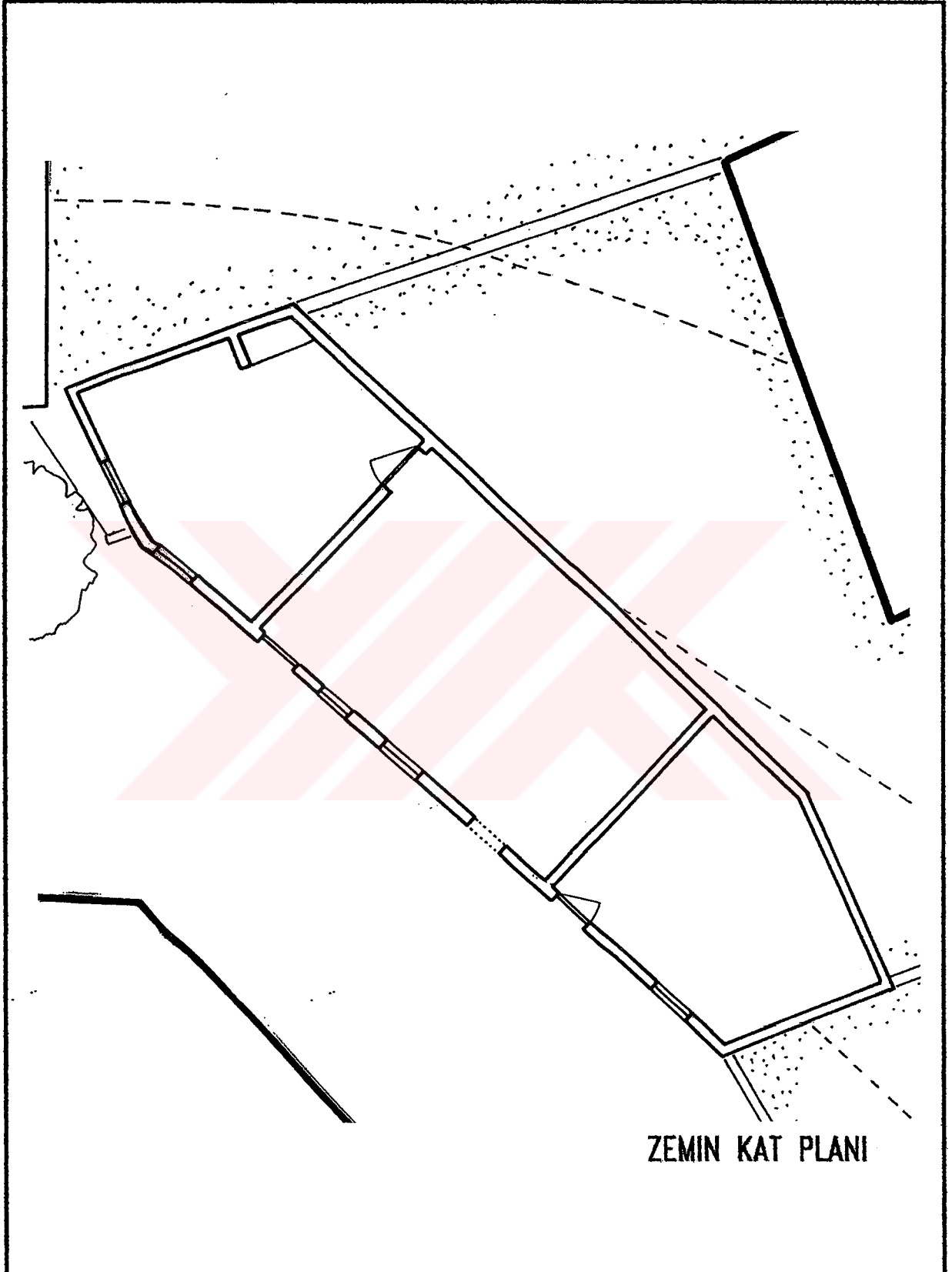
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

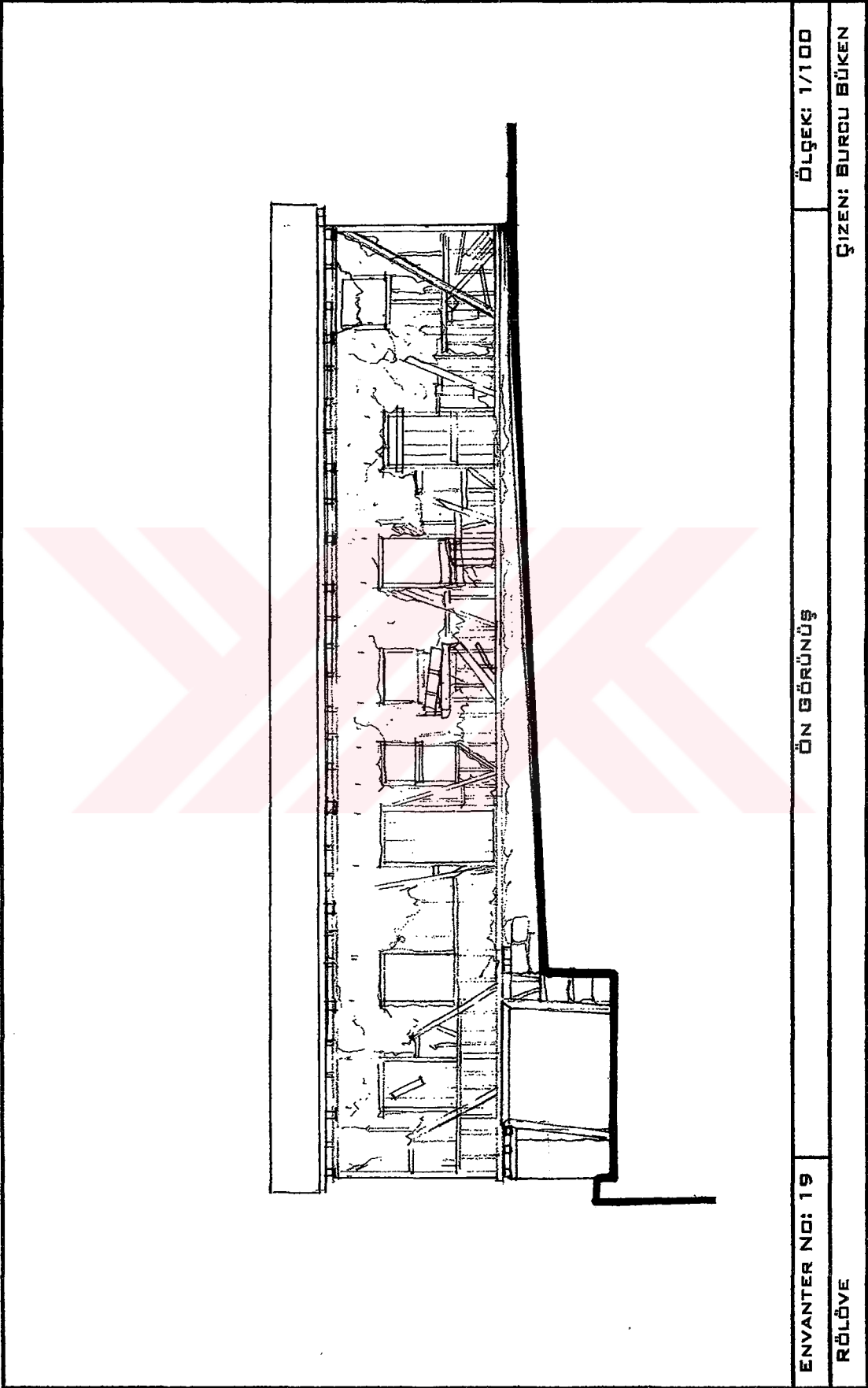
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:19
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Dönme Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3563	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Böceklik-Müştemilat	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	—	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	2 kat	Isınma:	-	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Sokaktan iki katlı müştemilatın altından geçilerek konutun bulunduğu iç avluya ulaşılmaktadır. Yapı, XIX. yüzyılda inşa edilmiş konutun müştemilatıdır. Avluya betonarme bir konut daha eklenmiştir. Yapının avluya açılan zemin katı, depolama; üst katı ise ipekböceği üretimi için kullanılmıştır. Üst kat, birinde ocak bulunan üç bölümden, zemin kat ise biri açık iki bölümden oluşmaktadır. Günümüzde boş ve harap bir haldedir			
Yapım tekniği ve malzeme:	İstinat duvarı görevini de üstlenen zemin kat arka ve yan duvarları kagir, avluya bakan duvarı ve üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. pencere ve kapı doğramaları yok olmuş yapının sıvası dökülmüştür. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı özgünlüğünü korumaktadır. Geçidin üstünde yer alan odada ocak bulunmaktadır. Cephe boşluklarının doğramaları ve pencere doğramaları yok olmuştur.			
Gözlem ve değerlendirme:	İpekböceği üretimi için kullanılan müştemilatların yerleşmede tek örneği olan yapı öncelikli olarak korunma altına alınmalıdır.			

ZEMIN KAT PLANI

ENVANTER NO: 19	PLAN	ÖLÇEK: 1/100
RÖLÖVE		ÇİZEN: BURCU BÜKEN

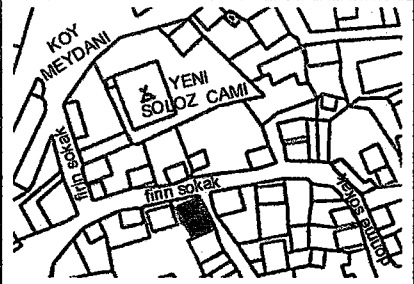
ÖLÇEK: 1/100

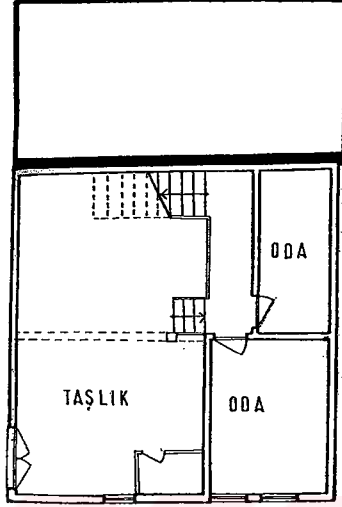
ÖN GÖRÜNÜŞ

ENVANTER NO: 19

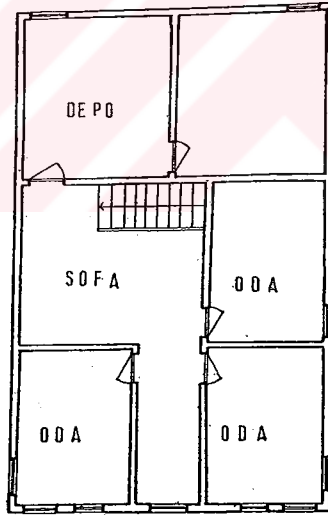
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

RÖLÖVE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:20
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Fırın Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3603	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	1950-1960	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa arkada-eyvanlı	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+1 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli arazide inşa edilen yapı iki katlıdır. Çift kanatlı kapı ile girilen zemin kattan 4 basamakla çıkılan sahanlıkta, iki oda bulunmaktadır. Üç odanın yer aldığı üst kat sofasından; depo olarak kullanılan ve birbirinin içinden geçilen iki bölümden oluşan tek katlı ek yapıya geçilmektedir.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Zeminden yükselen kagir temel duvarları üstüne kurulan ahşap karkas sistem kerpiç dolguludur. Yapının kagir arka duvarı zemin kat boyunca devam etmektedir. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Zemin kat tabanı sıkıştırılmış toprak ile kaplıdır.			
Bezeme:	Pencere ve kat silmeleri ile köşe pervazları bulunan sade bir yapıdır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Taşıyıcı sistemi sağlam durumda olan yapının, sıvası yer yer dökülmüştür. Pencere doğramalarının bir kısmı çıkartılmıştır. Üst kat koridor penceresi küçültülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Basit onarım yapılarak sıvası yenilenmeli, çatı örtüsü değiştirilmelidir. Değiştirilen pencere boşlukları özgün durumuna getirilmelidir. Yapıya çağdaş gereksinimleri karşılayacak mekanlar eklenmelidir.			

ZEMİN KAT PLANI

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 20

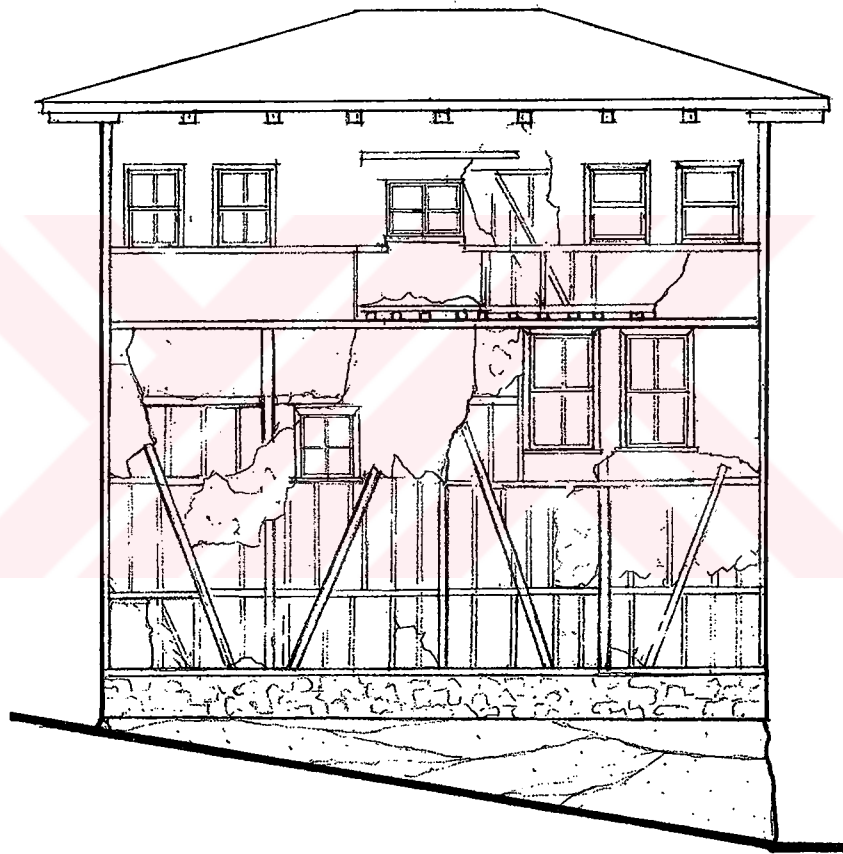
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

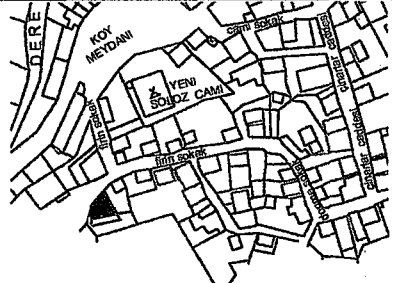
ENVANTER NO: 20

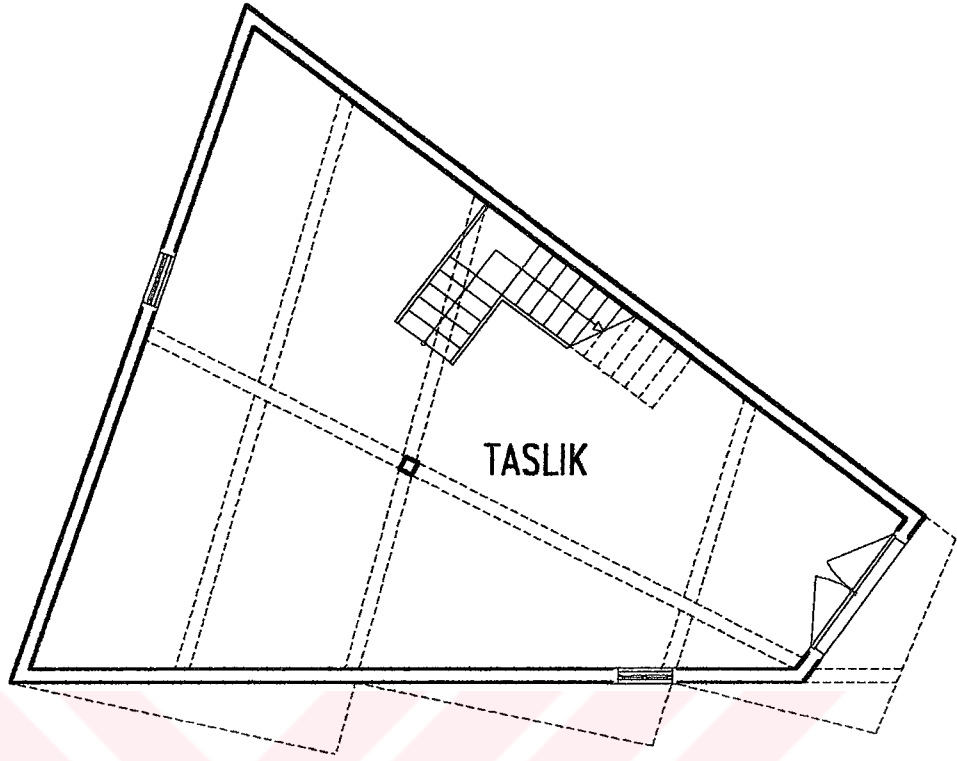
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

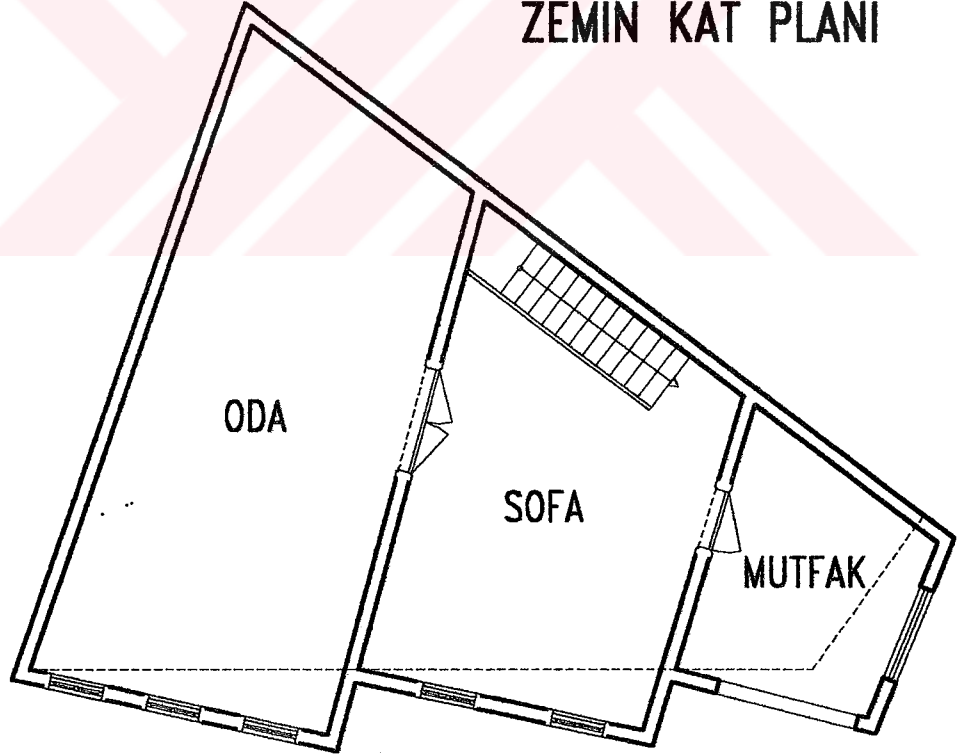
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:21
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Fırın Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3606	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Seçkin konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	Sofa ortada	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	-	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli alanda yer alan yapı, üçgen parsel üzerine inşa edilmiştir. Dış sofalı ve üç katlıdır. Dar cepheden çift kanatlı kapı ile girilen yüksek taşlıktan tek kollu bir merdivenle üst kata çıkılmaktadır. Üst katta, sofaya açılan bir oda ve giriş kapısı üzerinde yer alan çıkmada mutfak bulunmaktadır. 2. katta sofa, oda ve mutfağın üzerinde balkon vardır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	2m. kadar yükselen moloz taş temel duvarları üzerine inşa edilen duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Üst kat odaları, payandalarla taşınan üçgen çıkmalar ile ortagonal hale getirilmiştir. 1.katta başlayan baca konsol taşınmaktadır. Zemin kat tabanı sıkıştırılmış toprak ile kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda pencere silmesi ve ahşap köşe pervazları kullanılmıştır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı, özgün plan ve cephe düzenini korumaktadır. Taşıyıcı sistemi bakımsızlıktan zarar görmüş, kerpiç dolgu ve dış sıva kısmen dökülmüştür. Pencerelerin bazıları kapatılmış ve 1950'li yıllarda çekilmiş fotoğrafta görülen balkon korkulukları yok olmuştur. (resim 3.12) Yapının merdivenleri çökmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	XIX.yüzyılda inşa edilen bina, özgün plan çözümü ve cephe özellikleri ile öncelikli olarak korunması gerekli yapılardandır.			

ZEMIN KAT PLANI

1. KAT PLANI

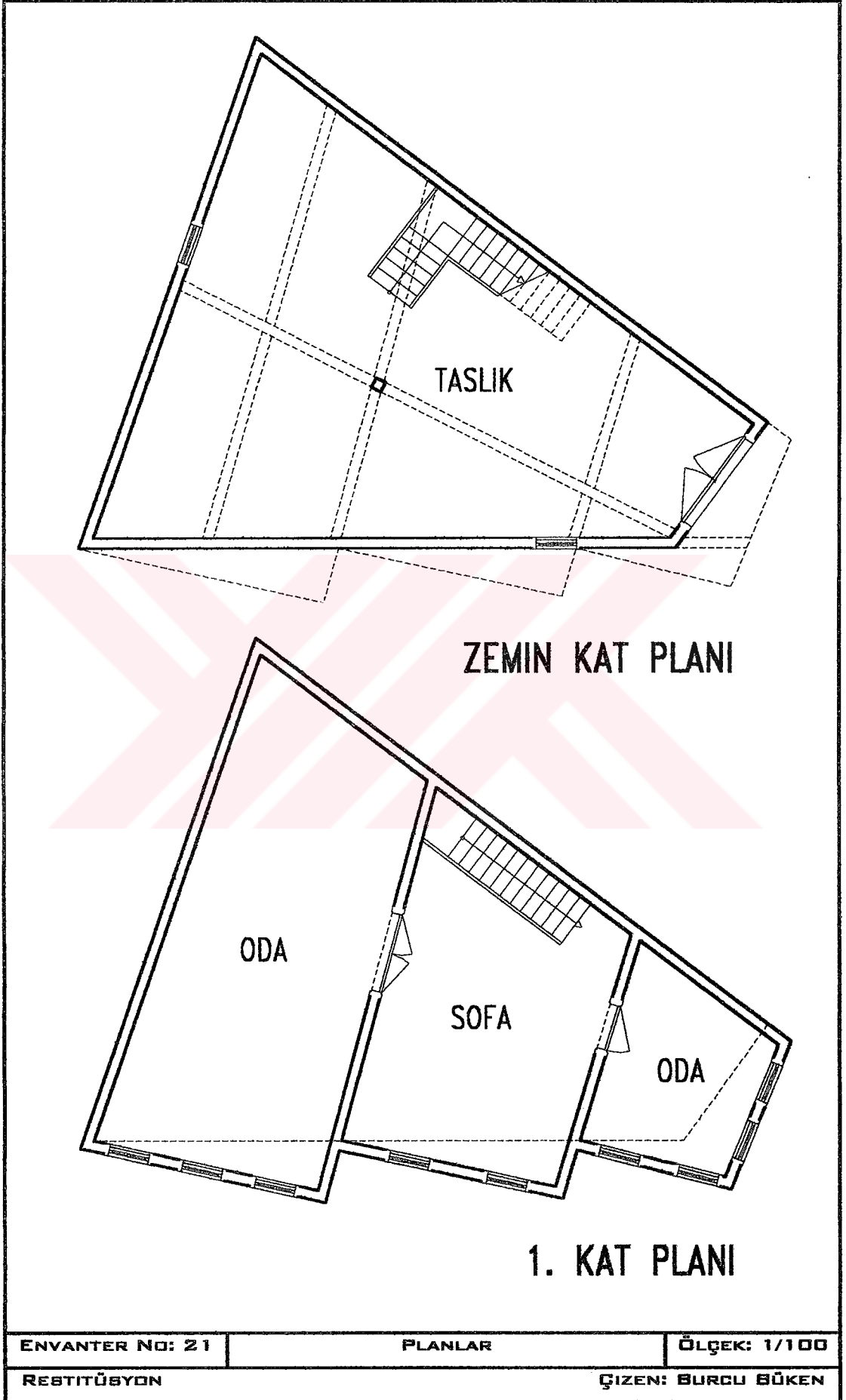
ENVANTER NO: 21

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

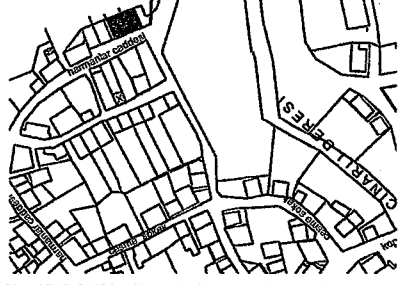
RÖLÖVE

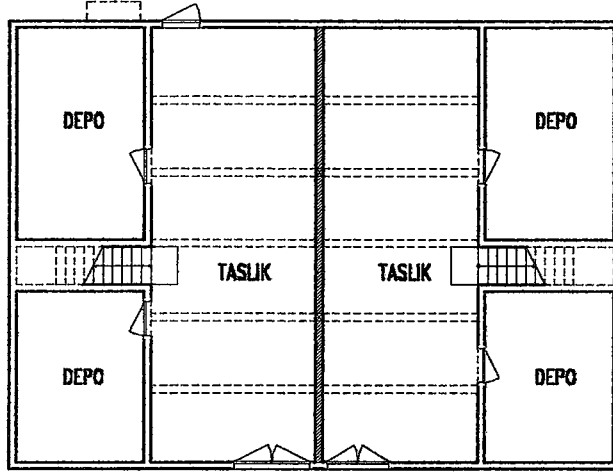
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

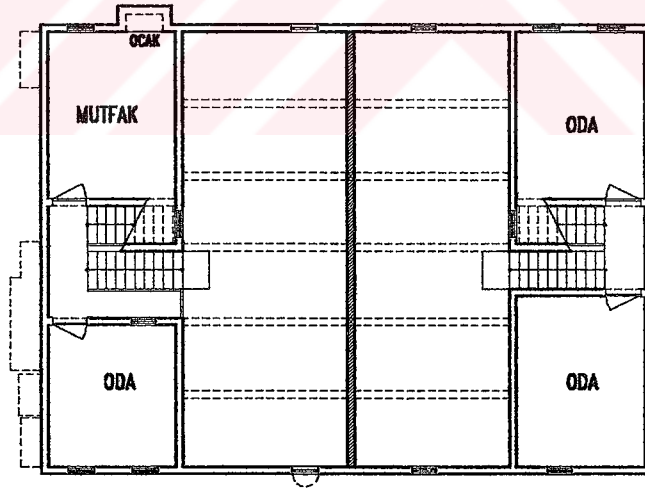

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 22
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Harmanlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3415-3416	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	1881-91	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa ortada- eyvanlı	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Yapı sofasından ikiye bölünmüştür. Günümüzde, 3415 parselde yer alan sağ bölüm konut olarak kullanılmaktadır, diğer bölüm ise boştur. İki bölüm de aynı plan düzenine sahiptir. Zemin katta zeytin fiçilerinin bulunduğu taşlık ve depo olarak kullanılan dört mekan bulunmaktadır. 1.kata çıkan iki merdivenin de sahanlıklarından, ara kattaki ikişer odaya girilmektedir. 1.ve 2. katlarda, sofaya açılan dört oda yer almaktadır. her iki bölümde de 1. kat sofası kapatılarak oda elde edilmiştir. Yapıya bitişik tek katlı bina ahır olarak kullanılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Temel duvarları, su basman seviyesine kadar yükselmektedir. Zemin ve üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Taşlığın döşeme kaplaması sıkıştırılmış toprak, üst katların ise ahşaptır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit ile kaplıdır.			
Bezeme:	Ahşap pencere silmeleri ve köşe pervazları bulunmaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yerleşimdeki en büyük böcekliklerden biridir. Taşıyıcı sistemi iyi durumdadır. 1.kat sofası, kapatılarak iki oda elde edilmiştir. Cephe düzeni özgünlüğünü korumaktadır. 2.kat pencere doğramaları yoktur.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı, İznik Gölü çevresindeki yerleşimlerde bulunan böcekliklerin en iyi durumda olanlarından ve koruma altına alınmalıdır.			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

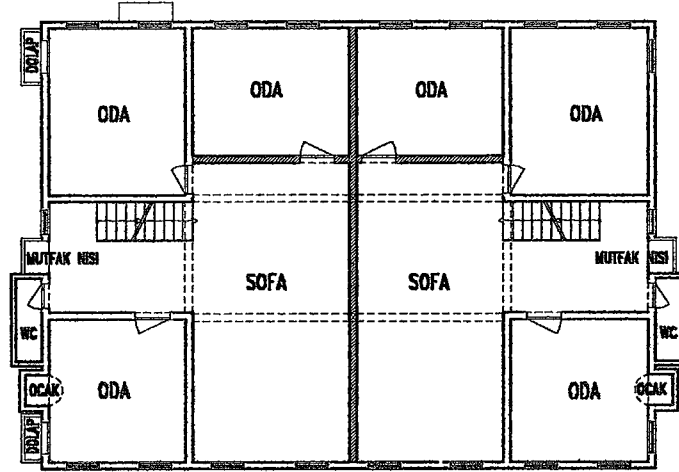
ENVANTER NO: 22

PLANLAR

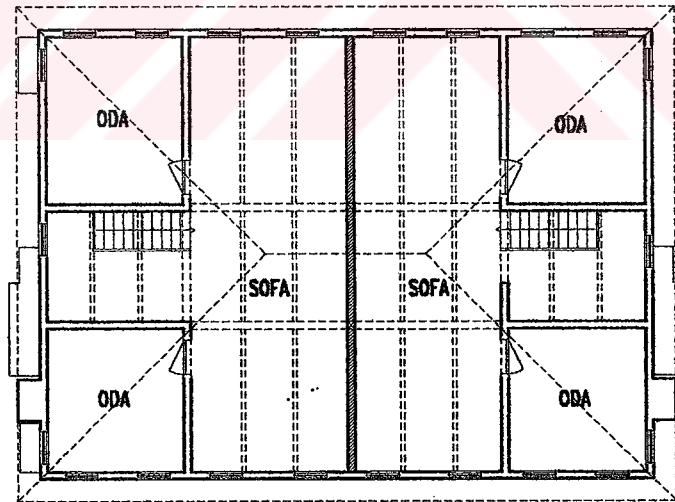
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURGU BÜKEN

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

ENVANTER NO: 22

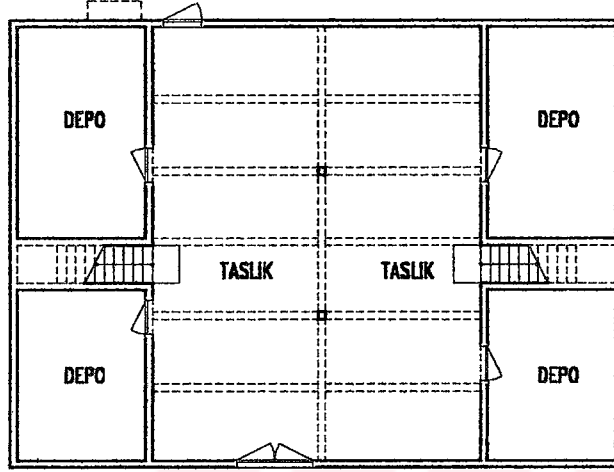
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

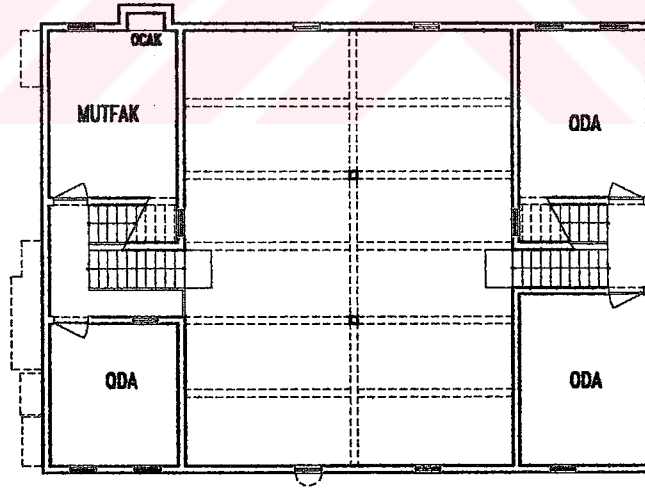
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURGU BÜKEN

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

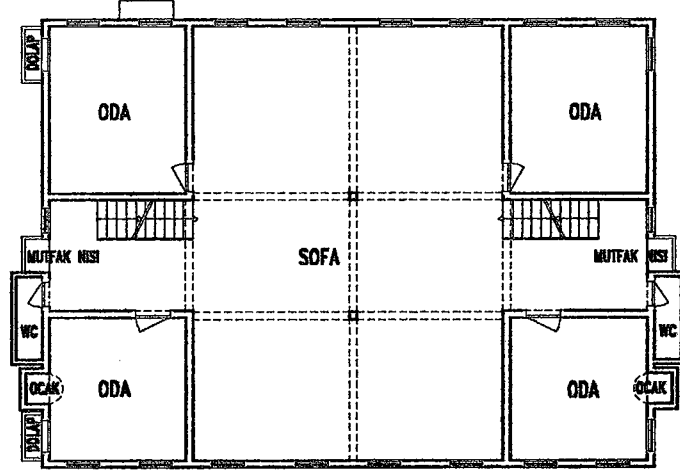
ENVANTER NO: 22

PLANLAR

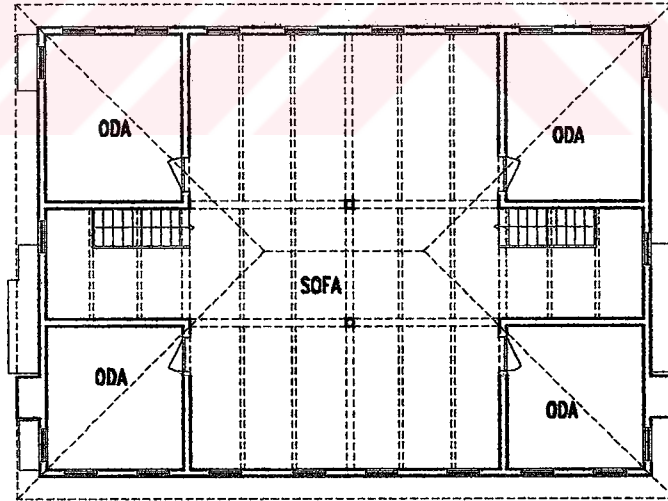
ÖLÇEK: 1/200

RESTITÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

ENVANTER NO: 22

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

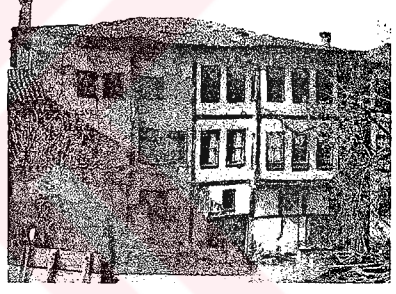
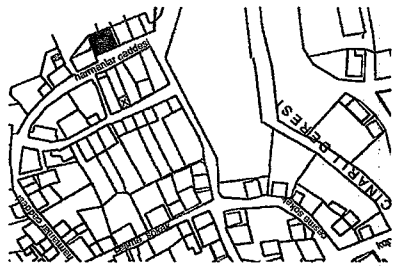
ÖLÇEK: 1/100

ÖN GÖRÜNÜŞ

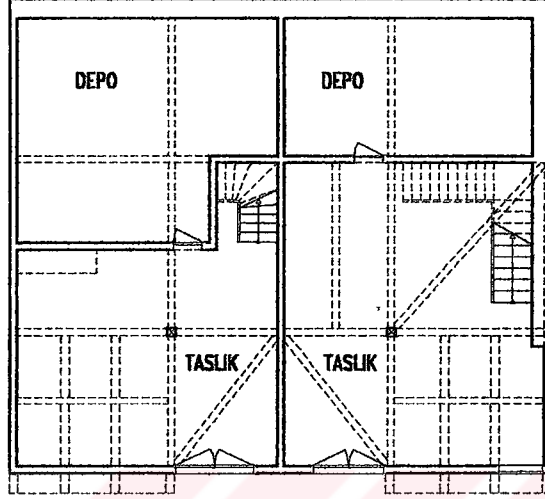
ENVANTER NO: 22

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

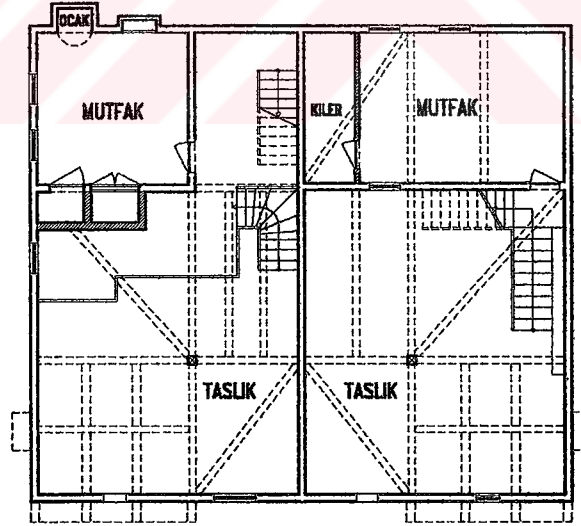
RÖLÖVE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 23
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Harmanlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3417-3418	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Orta	
Plan tipi:	??	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	-	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Dört katlı yapı, iki bölüme ayrılmış ve plan düzeni değişmiştir. 3418 parselde yer alan sol bölümün zemin katından 9 basamakla mutfağın bulunduğu ara kata çıkılmaktadır. Tek kollu ayrı bir merdivenle çıkılan 1. katta sofaya açılan üç oda yer almaktadır. 3417 parselde bulunan sağ bölümün zemin katında depo vardır. 1. kata çıkan merdivenin sahanlığından ara katta mutfak olarak kullanılan mekana girilmektedir. 1. katta iki oda ve sofa yer almaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Su basman seviyesine kadar kagir olan duvarların üstü ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Sadece ön cephede bulunan çıkmalar, ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır. Zemin kat döşemesi sıkıştırılmış toprakla kaplıdır.			
Bezeme:	Yapının özgünlüğünü koruyan sol bölümünde, kat hizalarını belirten silmeler ve köşe pervazı bulunmaktadır. Saçak altı kaplanmıştır ve saçak uçlarına çam ağacından dandanlar yapılmıştır. Çıkmalar, ahşap kaplamalı payandalarla desteklenmektedir.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	İkiye bölünen yapının, 3417 parselde yer alan sağ kısmı özgün plan ve cephe özelliklerini korumaktadır. Ön cephede, ikinci kat odasının pencerelerinin denizlikleri yükseltilmiştir. Sol bölümde ise üst kat sofalarına merdiven eklenmiştir. Tüm cephelerde pencerelerin bir kısmı kapatılmış, bir kısmı da küçültülmüştür. Her iki bölümde de 1. katta yer alan odalarda ocak ve dolap nişleri bulunmaktadır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının inşası yarım kalmış izlenimi vermektedir. Sol bölümde zemin kat cephesinde dükkan kapısı ve penceresi bulunduğu halde iç mekanda bölüntü yapılmaması; sol bölümde köşe pervazları, kat ve pencere silmelerinin bulunmasına rağmen sağ bölümde olmaması, yapının kaba inşaat sonrası 1915 veya 1923 yıllarında yaşanan göçlerden biri sırasında tamamlanmadan bırakıldığını düşündürmektedir. Yerleşmenin özellikli yapılarından biridir ve sol bölümde korunan özgün detaylar, restorasyon için gerekli verileri sağlamaktadır.			

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

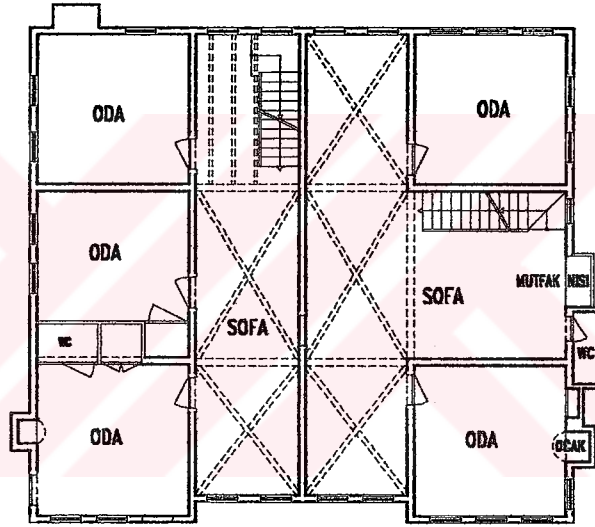
ENVANTER NO: 23

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1.KAT PLANI

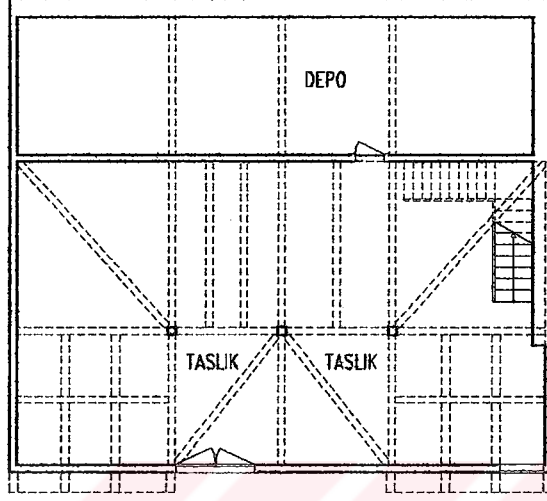
ENVANTER NO: 23

PLANLAR

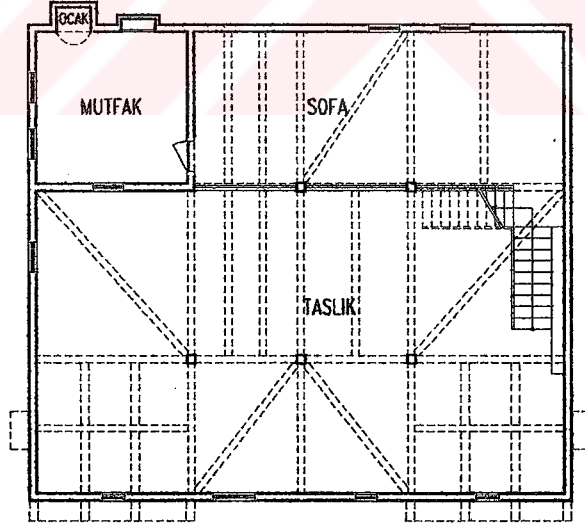
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

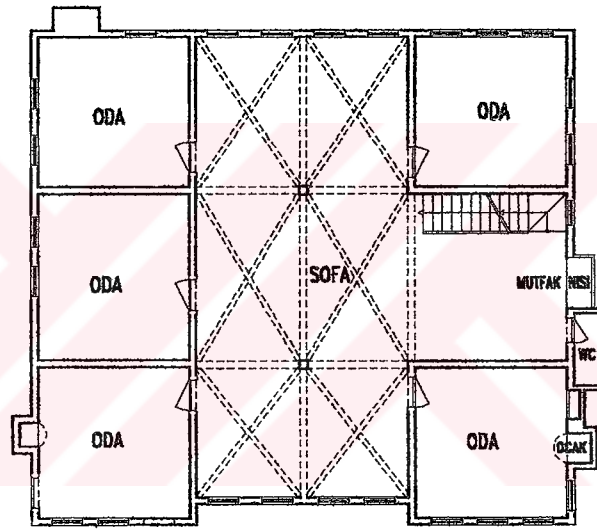
ENVANTER NO: 23

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1.KAT PLANI

ENVANTER NO: 23

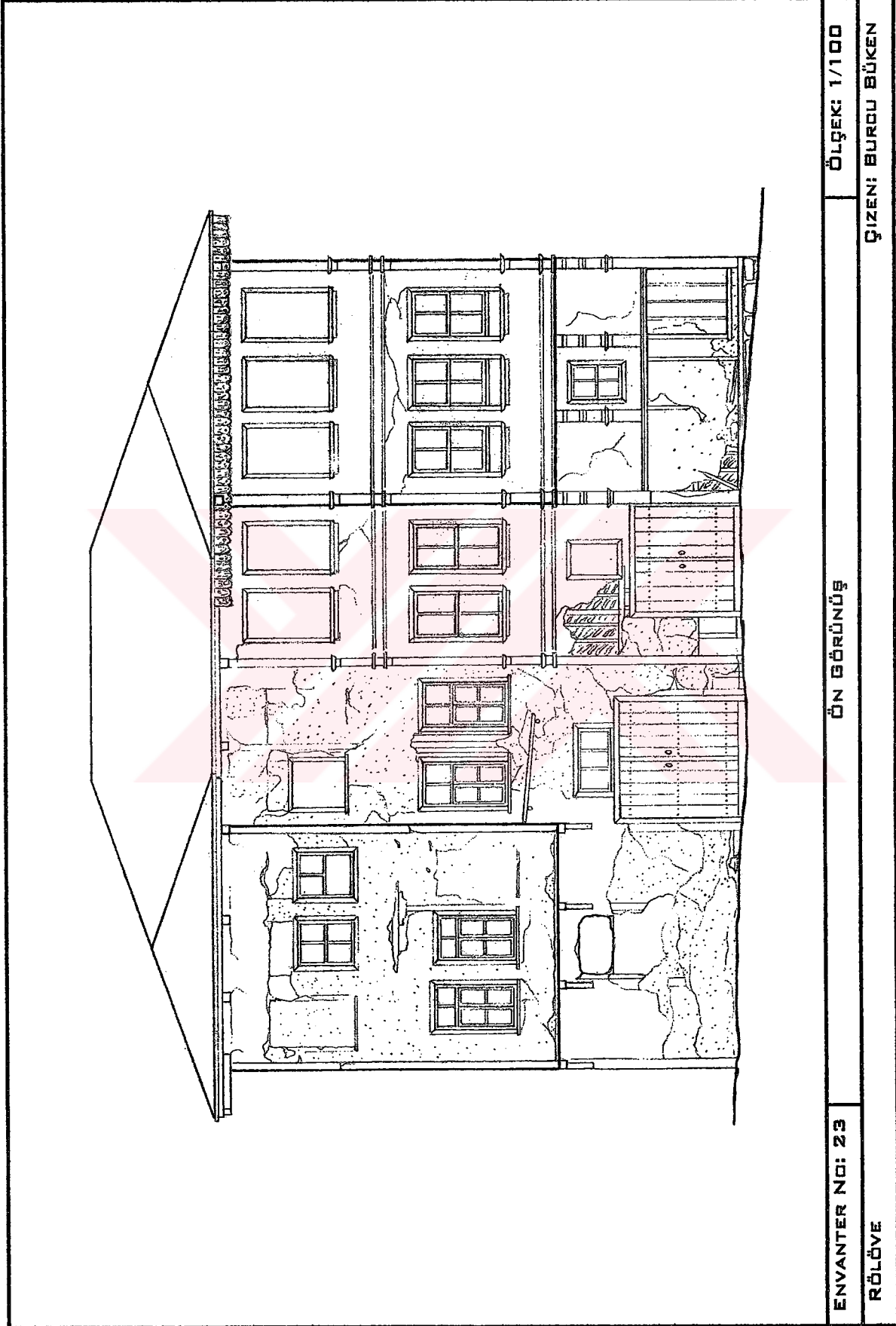
PLANLAR

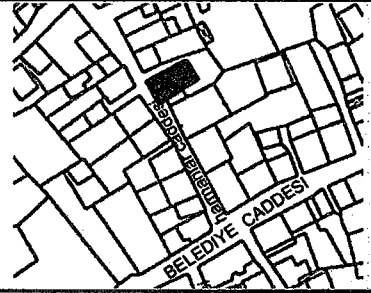
ÖLÇEK: 1/200

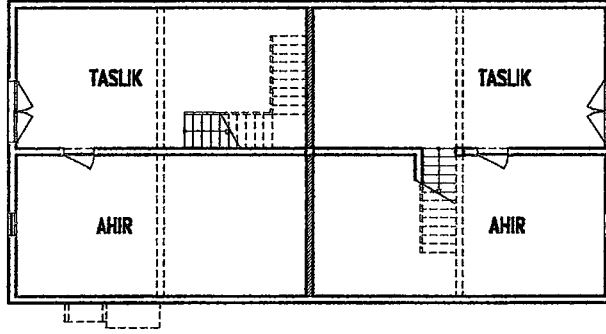
RESTITÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

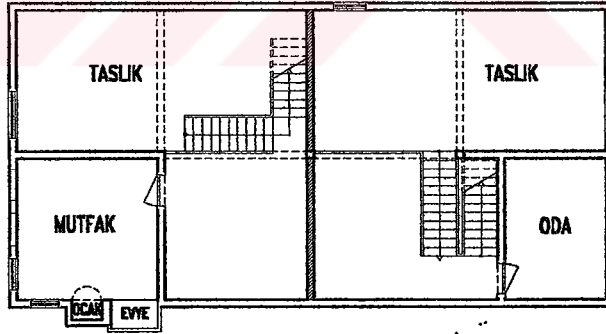

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:24
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Harmanlar Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3324-3325	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	1316-1900	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa arkada	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	1900 yılında inşa edilen dört katlı yapı, ayrı girişler ile iki aile tarafından kullanılmaktadır. Caddeden ve bahçeden girişi bulunan yapının, bahçeye bakan 3324 parselde yer alan bölümünde, çift kanatlı kapı ile girilen taşığında hayvan barınağı veya depo bulunmaktadır. Zemin kattan, 13 basamakla tek odanın bulunduğu ara kata çıkılmaktadır. Üstteki iki kat, bölümlü tek mekandan oluşmaktadır. Sokaktan giren 3325 parselde bulunan bölümünden tek kollu merdivenle çıkılan ara katında mutfak bulunmaktadır. bu bölümün 1. ve 2. katında sofaya açılan iki oda yer almaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Ahşap karkas inşa edilen yapıda, dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Pencere altlarında ahşap silmeleri ve köşe pervazları bulunan sade bir yapıdır. yapının cephesine yapım tarihinin yazdığı bir kitabe bulunmaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	1900 yılında inşa edilen ve taşıyıcı sistemi sağlam durumda olan yapı; ikiye bölünmüş ve plan düzeni değişmiştir. Merdiven eklenmiştir. Bahçe cephesinin özgün pencere düzenini korunmuş, yan cepheler ve sokak cephesinde pencerelerin bir kısmı kapatılmış bir kısmı da küçültülmüştür. Yan cephe kerpiç dolgusu dökülmüştür. Bu cephenin sıvası yenilenecek, çimento sıva kullanılmıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yerleşimde yapım tarihi belli olan iki böceklikten birisidir. Gabarisini ve cephe düzenini koruyan bina, öncelikle koruma altına alınması gereken yapılardandır.			

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

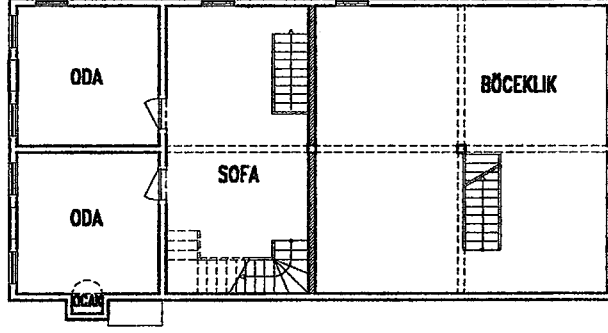
ENVANTER NO: 24

PLANLAR

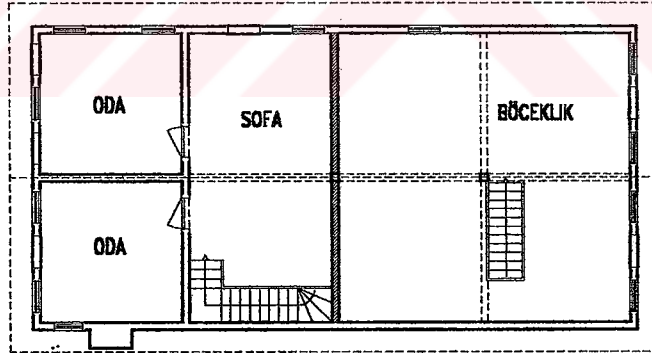
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 24

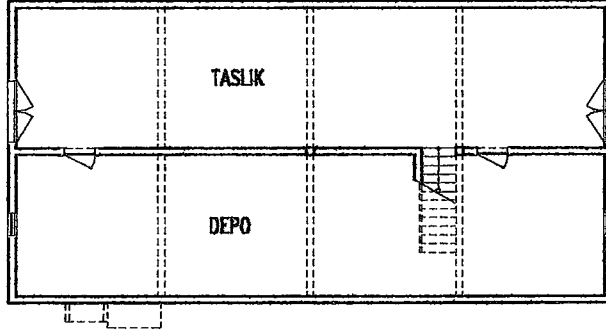
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

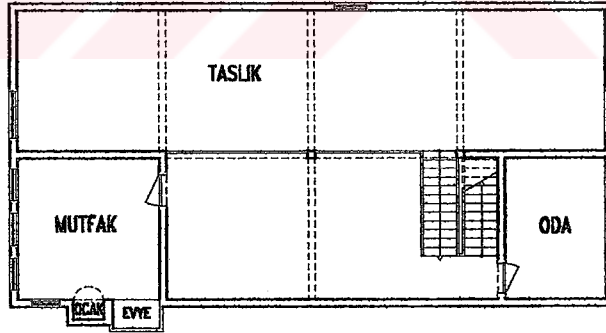
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

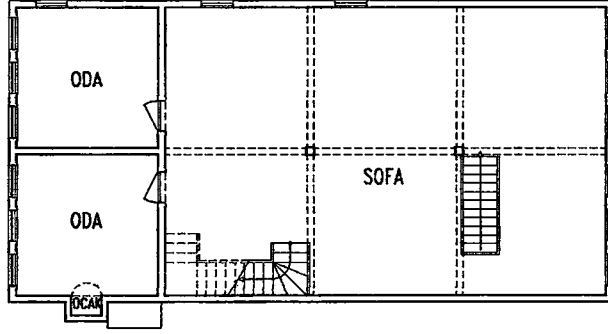
ENVANTER NO: 24

PLANLAR

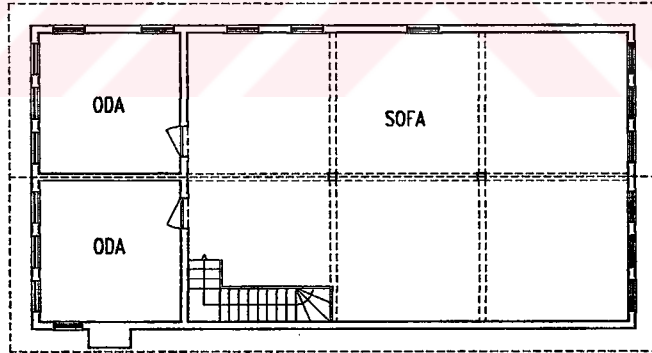
ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

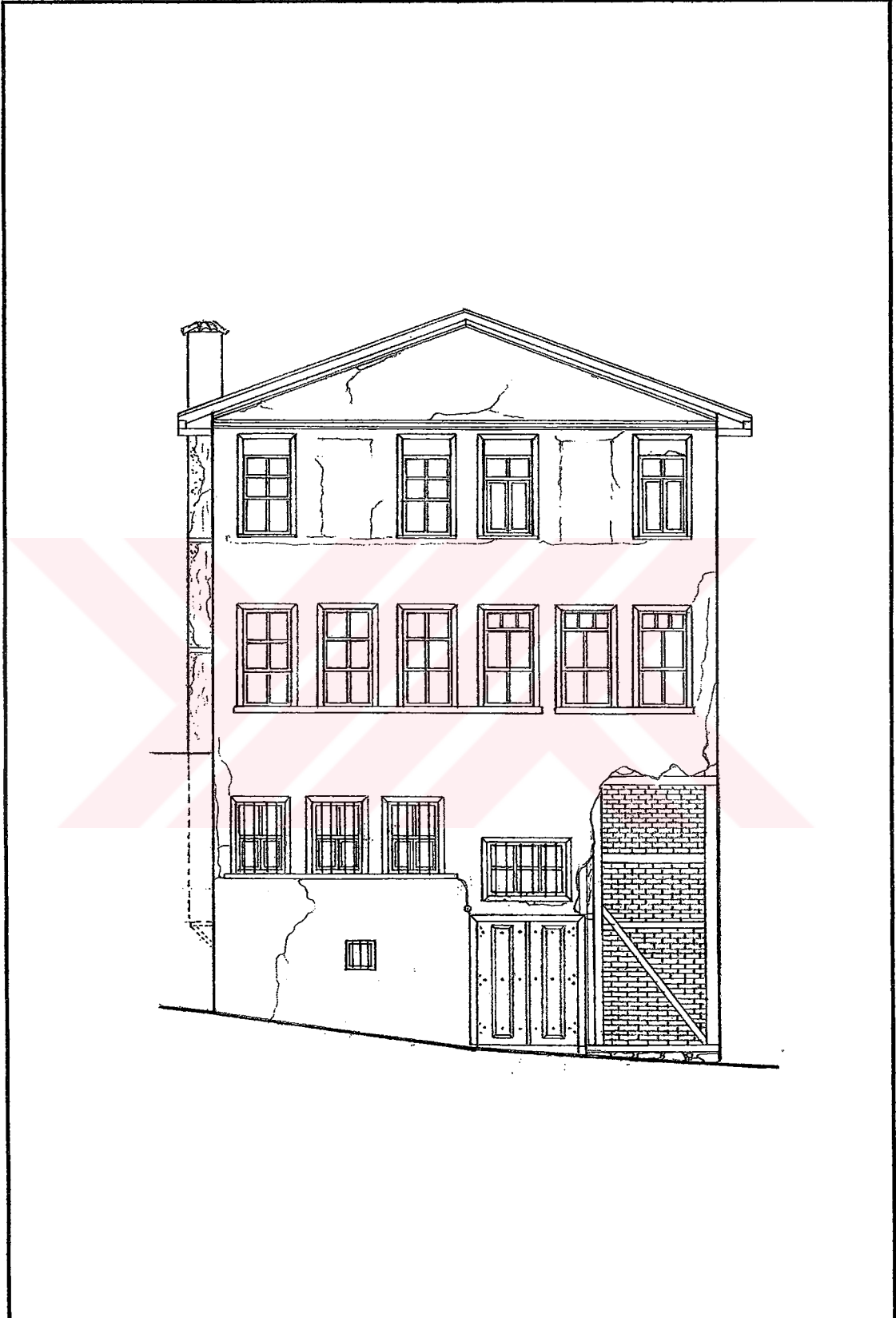
ENVANTER NO: 24

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTITÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

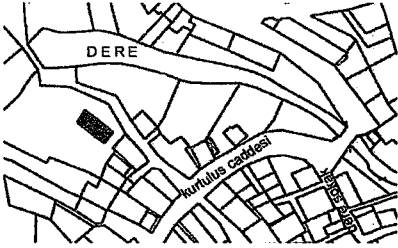
ENVANTER NO: 24

ÖN GÖRÜNÜŞ

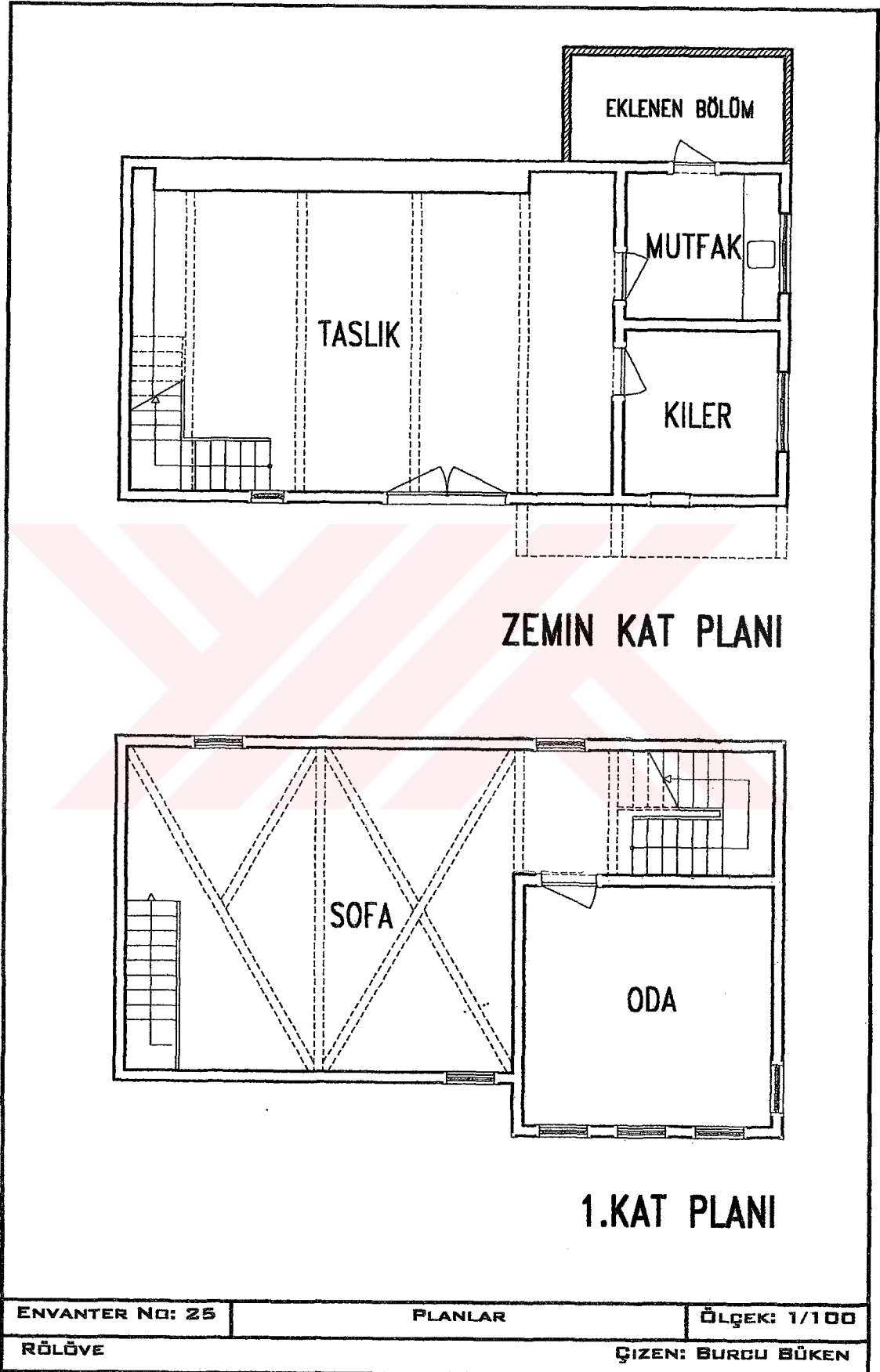
ÖLÇEK: 1/100

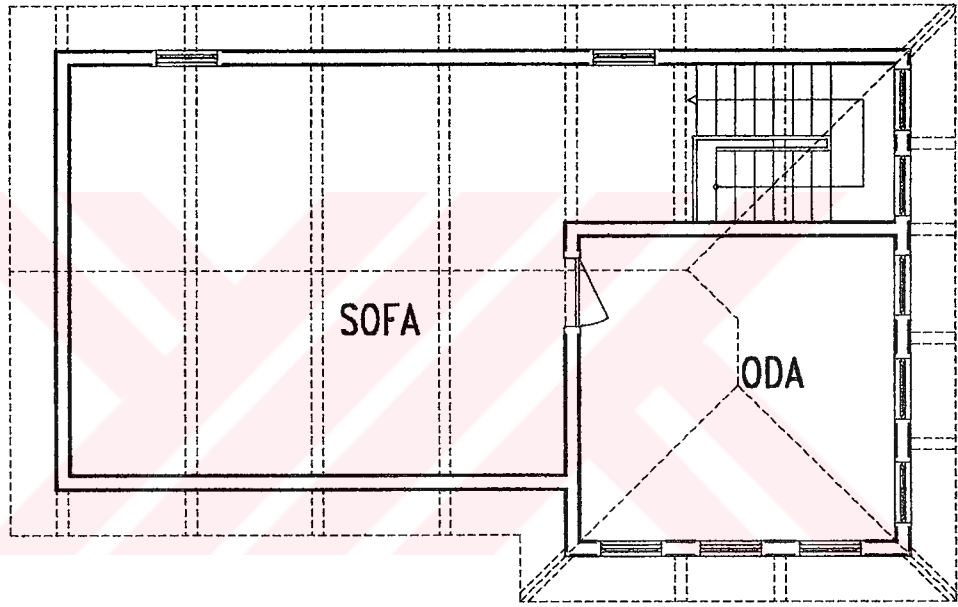
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:25
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:		
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3721	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	—	Kullanım durumu:	Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☐ çatı odası	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Kullanılmayan üç katlı yapı, derenin kenarında manzaraya hakim bir noktada inşa edilmiştir. Çift kanatlı ahşap kapı ile girilen zemin katta iki mekan ve tuvalet eki bulunmaktadır. Zemin kat taşılığundan tek kollu merdivenle ulaşılan 1. katta sofaya açılan tek oda vardır. 1. kat ile aynı plan düzeninde olan 2. kata çift kollu ayrı bir merdiven ile ulaşılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Eğimli arazide inşa edilen yapının moloz taş temel duvarları zeminden 120cm. kadar yükselmektedir. Taş duvarların üzerine inşa edilen ahşap karkas üst kat duvarlarının arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Zemin kat sıkıştırılmış toprak kaplıdır. 90 cm genişliğindeki oda çıkması payandalarla taşınmaktadır.			
Bezeme:	Yapının özgün sağ bölümünde pencere, kat silmeleri ve köşe pervazları bulunmaktadır. Y			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Geçirdiği müdahaleler sonucu yapı özgünlüğünü yitirmiştir. Ön cephede görülen döşeme kirişlemelerinin izlerinden, yapının sol tarafında da bir oda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber zemin kat merdivenin konumu, sonradan yapıma olasılığını güçlendirmektedir. Zemin kat mekanları sonradan yapılmıştır. 2. katta odanın ve merdiven kovanın özgün cephe düzeni korunmuştur. Tüm cephelerde pencereler yer yer kapatılmış ve izleri kalmamıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının taşıyıcı sistemi iyi durumdadır. Bununla birlikte üst örtü ve merdiven yer yer çökmeye başlamıştır. Yapı özgün plan ve cephe düzenini yitirmiştir. Restitüsyon çalışması yapılarak restore edilmelidir.			

2.KAT PLANI

ENVANTER NO: 25

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

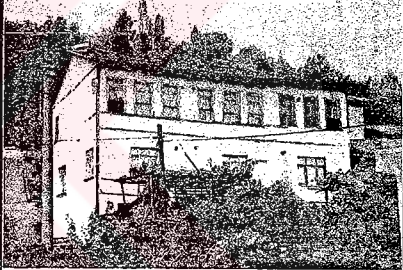
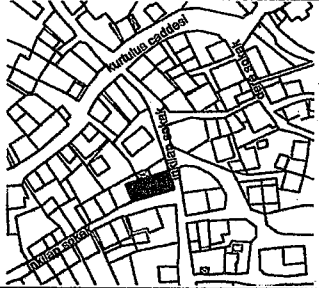
ENVANTER NO: 25

ÖN GÖRÜNÜŞ

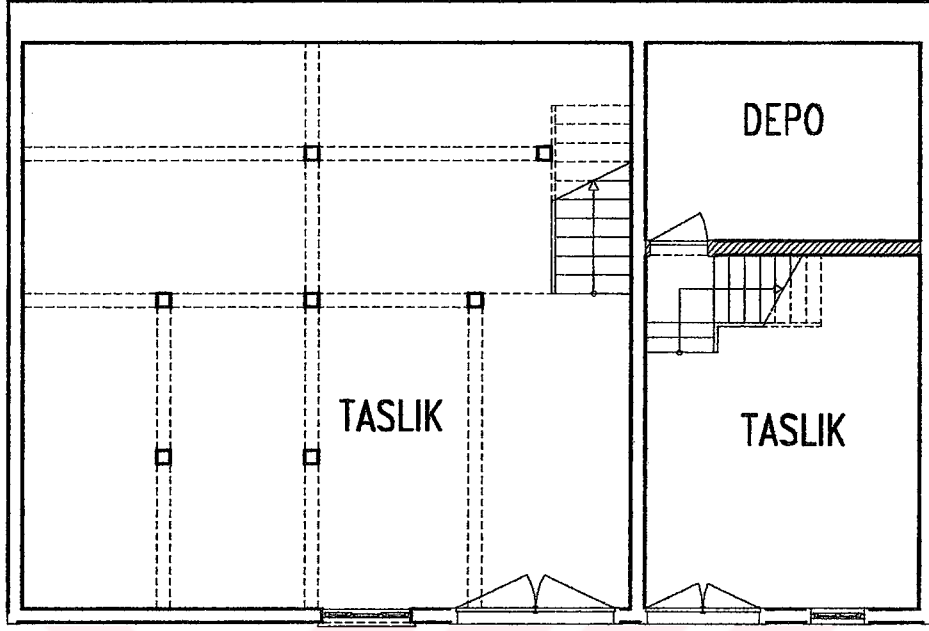
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

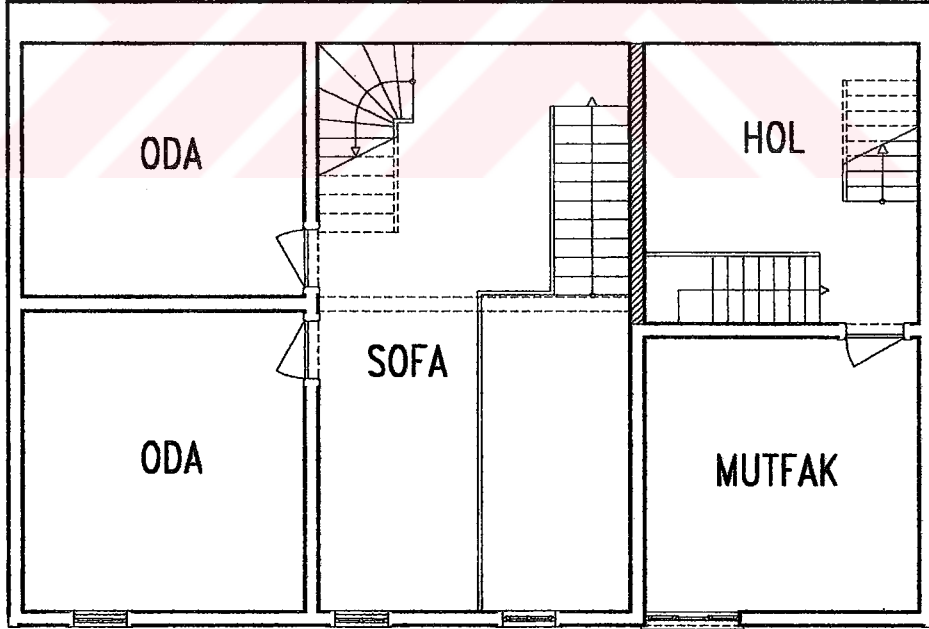
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 26
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	İnkılâp Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3710	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa ortada	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☒ tel.	
Genel tanım:	Eğimli araziye inşa edilen avlu içindeki yapıya, ön ve arka cephelerden, farklı kotlardan girilmektedir. İki aile tarafından ayrı girişler ile kullanılmaktadır. Sol bölümde, zemin kat taşlığından çıkılan ara katta; sofaya açılan iki oda bulunmaktadır. Bu kattan ayrı bir merdivenle çıkılan 1. katta, biri sofanın bölünmesi ile oluşturulmuş üç oda ve iki ıslak hacim bulunmaktadır. Bu kattan arka sokağa çıkılmaktadır. Dört oda ve iki ıslak hacim bulunan en üst katta sofa; koridor halini almıştır. Sağ bölümünde, taşlıkta depo, ara katta mutfak ve üst katlarda birer oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Kagir temel duvarları, yan cephelerde ara katta da devam etmektedir. Üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Kat hizalarında ve pencere altlarında ahşap silmeler bulunan bir yapıdır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Özgün halinde sofası ortada olan yapı; iki aile arasında, bölünmüştür. Yerleşimdeki biri hariç bütün böceklikler, aynı müdahaleyi geçirmiş ve plan düzenleri bozulmuştur. Ahşap giriş kapısı değiştirilerek metal kapı takılan binanın, ara kat ve 1. kat pencereleri büyütülmüş, yan cephelerde 2.kat pencerelerinin ise bazıları kapatılmıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Sağlam ve bakımlı olan yapı, yerleşimde korunan az sayıdaki böcekliklerden biridir. Cephe düzeninde meydana gelen bozulmalar eski haline getirilmeli ve yapının ıslak hacimleri yenilenmelidir. Yapı, farklı kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.			

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

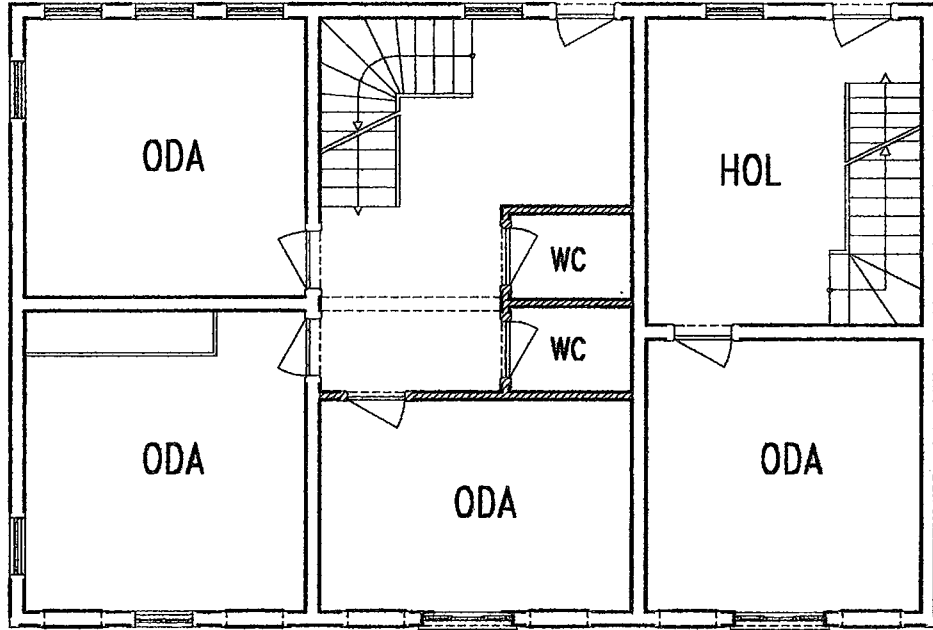
ENVANTER NO: 26

PLANLAR

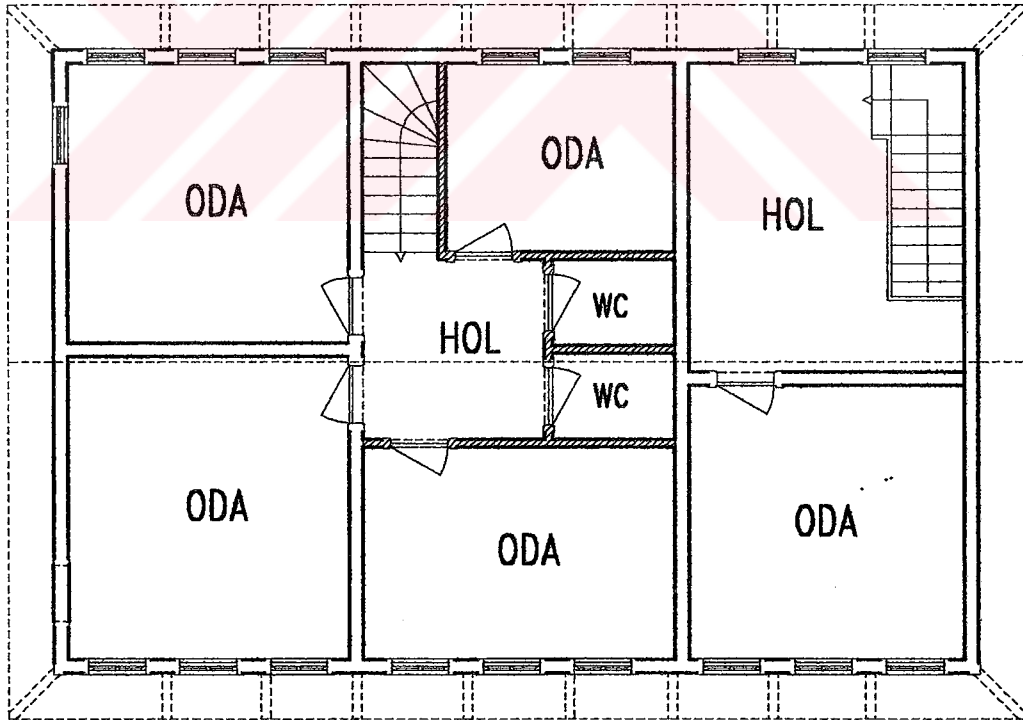
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

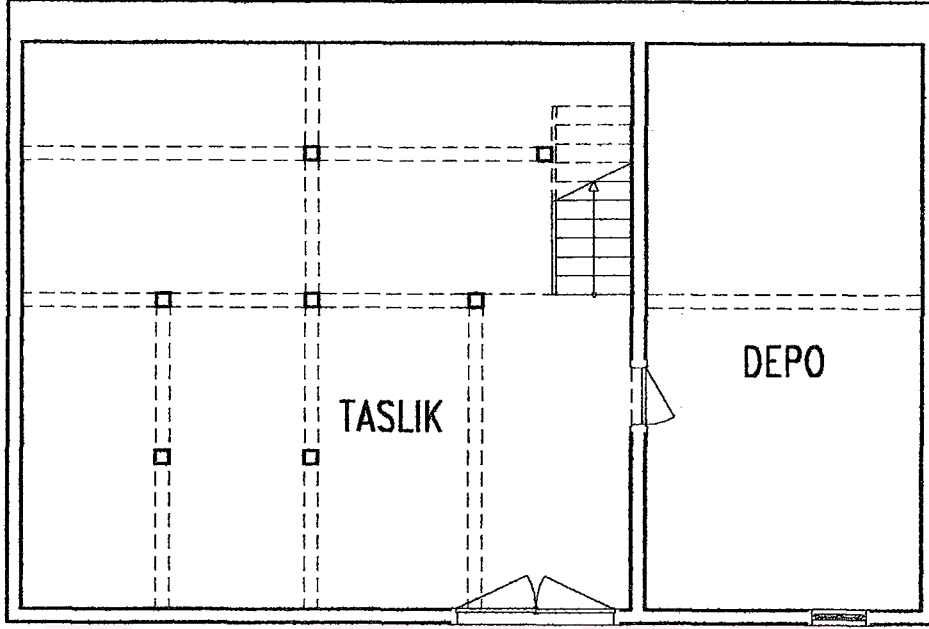
ENVANTER NO: 26

PLANLAR

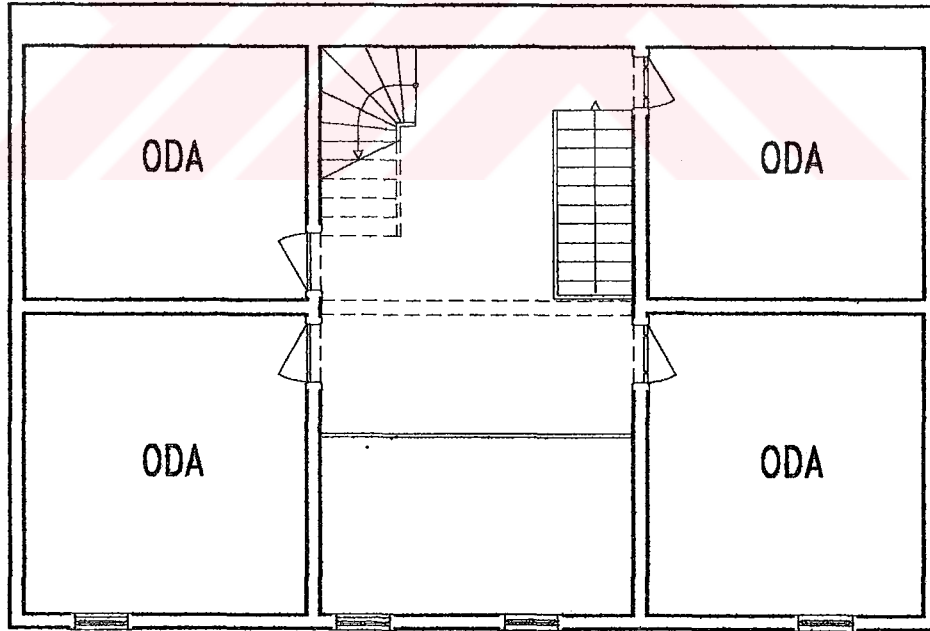
ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

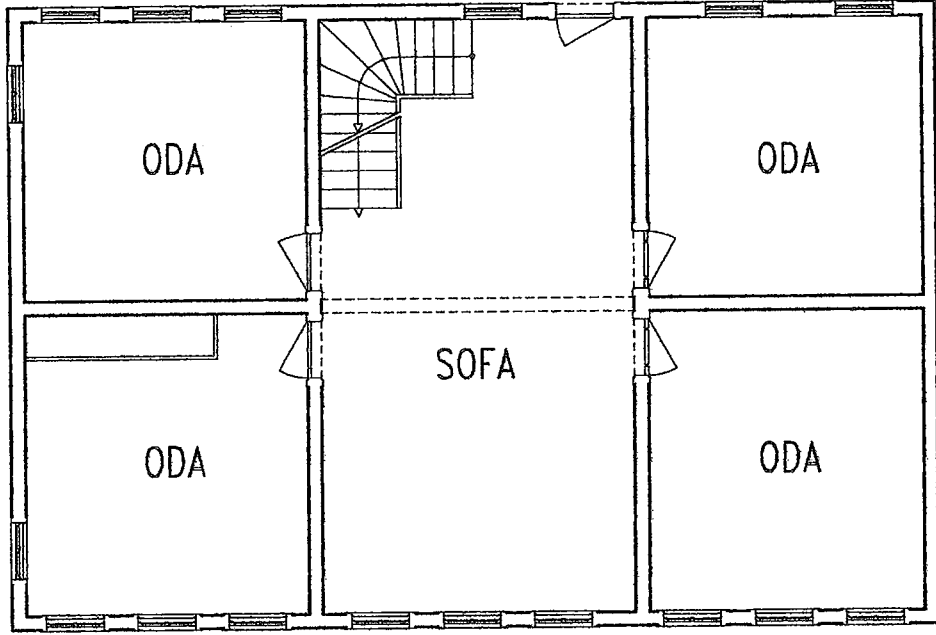
ENVANTER NO: 26

PLANLAR

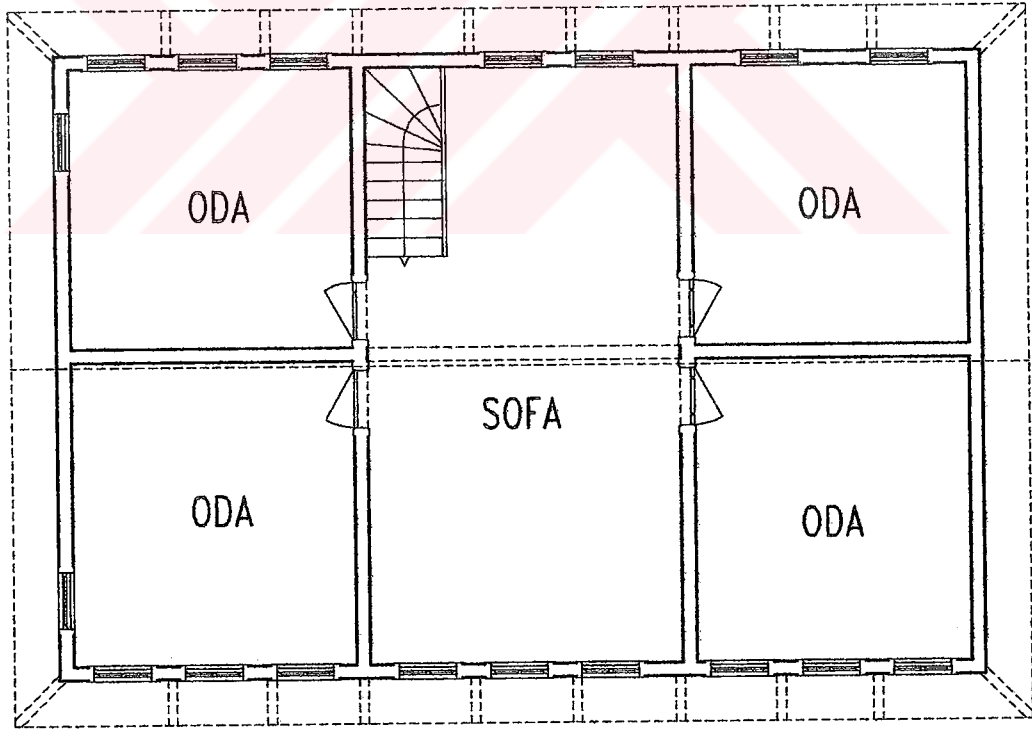
ÖLÇEK: 1/100

RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 26

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

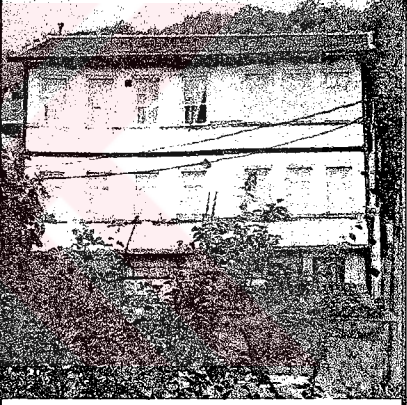
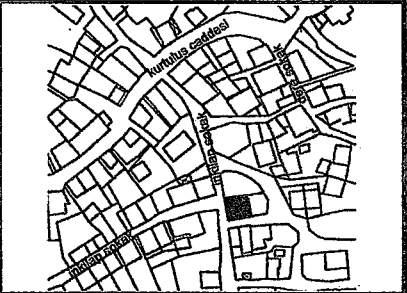
ENVANTER NO: 26

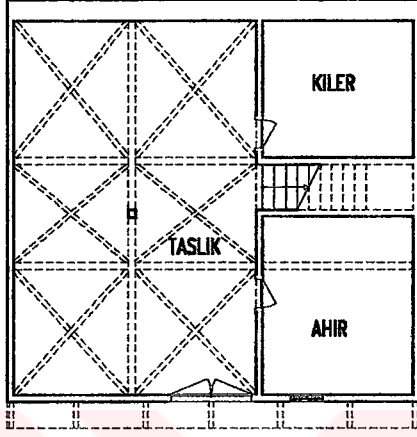
ÖN GÖRÜNÜŞ

ÖLÇEK: 1/100

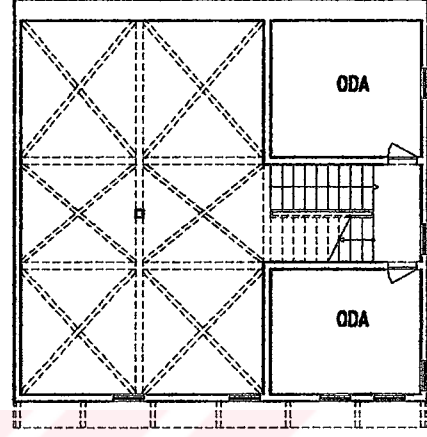
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

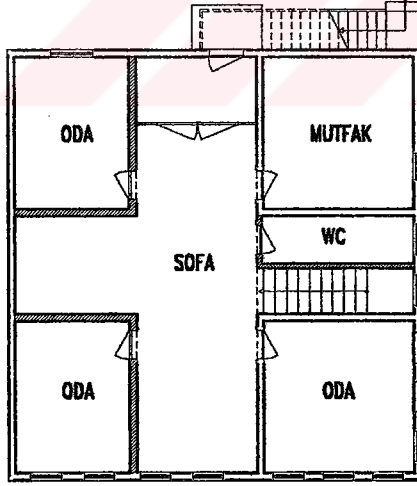
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:27
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	İnkılâp Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3658	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa yanda-eyvanlı	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli arazide yer alan yapı, üç aile tarafından kullanılmaktadır. Yapı ve yapıya bitişik inşa edilen betonarme bina aynı avluda içinde yer almaktadır. Avludan girilen zemin katta zeytin depolamaktadır. Bu kat ve ara kat ortak kullanılmaktadır. Arka sokaktan girilen 1.katta, sofaya açılan ikisi muhdes dört oda ve merdiven holü bulunmaktadır. Merdiven kollarından biri kapatılarak ıslak hacim elde edilmiştir. Aynı plan düzenine sahip olan 2.kata arka sokakta yapının dışında bulunan merdivenle ulaşılmaktadır..			
Yapım tekniği ve malzeme:	Kagir yan ve arka zemin kat duvarları, ara katta da devam etmektedir. Üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar dışta ve içte sıvalıdır. 70cm. çıkma yapan üst katlar ahşap payandalar ile taşınmaktadır.			
Bezeme:	Ahşap kat ve pencere silmeleri bulunmaktadır. Çıkmayı taşıyan ahşap payandalar oymalıdır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının taşıyıcı sistemi sağlamdır. Her katı farklı aileler tarafından kullanılan yapının, iç merdiveni iptal edilmiştir. Arka cephede yeni açılan kapılarla üst katlara girilmektedir. Her kat farklı aile tarafından kullanıldığı için özgün plan düzeni bozulmayan az sayıdaki böcekliklerden biridir. Yapıya bitişik inşa edilen betonarme apartman, sol yan cepheyi kapatmıştır. Arka cephede kapı boşlukları açılmış, ve sağ yan cephede 1. ve 2. kat pencerelerinin bir kısmı tuğla ile örülmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Sağlam durumda olan yapıda; üç kullanıcının ihtiyaçları göz önüne alınarak, ıslak hacimlerinin yenilenmesi, kapatılan boşlukların açılması ve kullanılmayan iç merdiven holü için yeni çözümler getirilmesi gerekmektedir.			

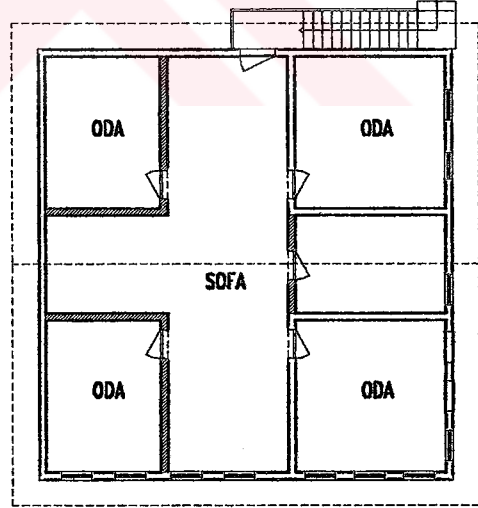
ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

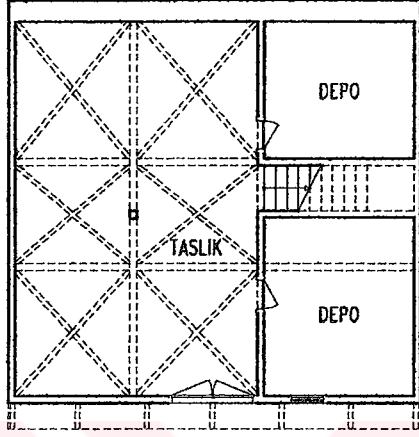
ENVANTER NO: 27

PLANLAR

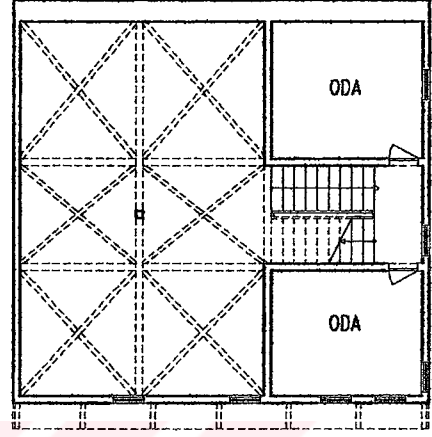
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

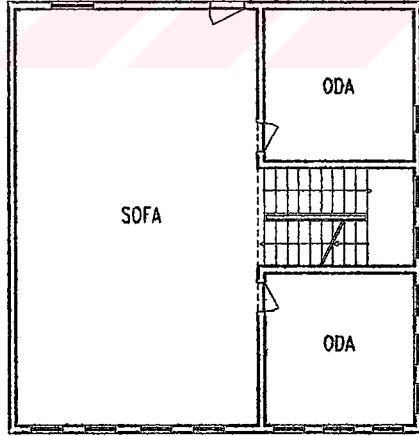
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

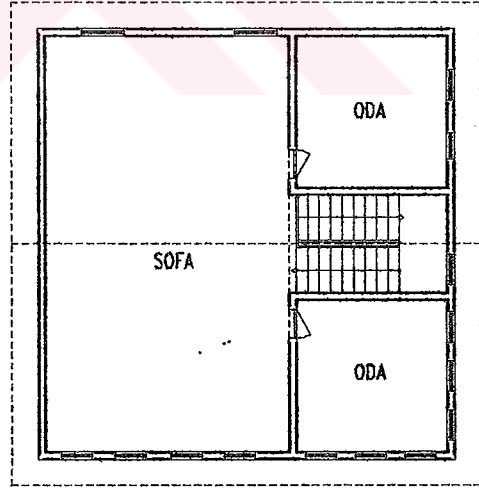
ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 27

PLANLAR

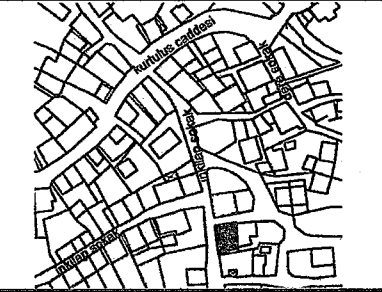
ÖLÇEK: 1/200

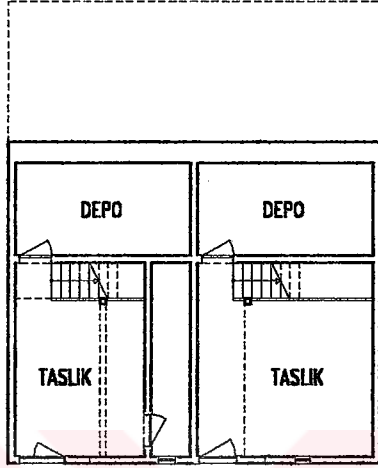
RESTITÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

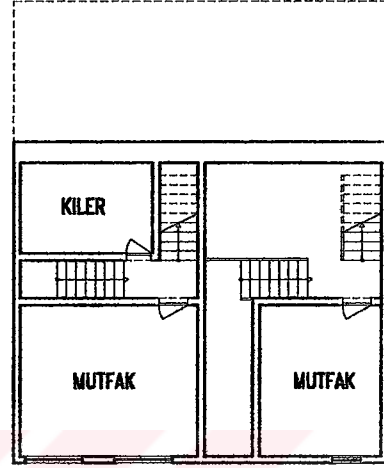

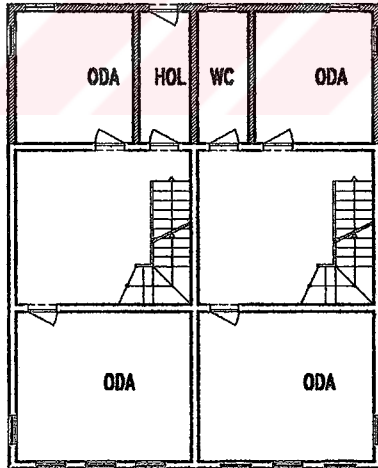
TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:28
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	İnkılâp Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p. 3656	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Konut	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	İkiz ev	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Eğimli arazide inşa edilen dört katlı yapı, iki aile tarafından aynı plan tipinde yapılmıştır. Yapının arkasında, 1. ve 2. katlardan geçilerek kullanılan ek bina bulunmaktadır. Her iki yapıda da, yarı bodrum zemin kattan tek kollu merdivenle çıkılan ara katta sofasına mutfak açılmaktadır. 1.katta iki oda ve servis mekanları bulunmaktadır. Sağ yapıda, 2.katta birisi ek yapıda olan, iki oda ve kiler yer almaktadır. Sol yapıda ise ek yapı duvarı kaldırılarak büyütülmüş sofa ve bir oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Kagir temel duvarları, eğimden dolayı yan ve arka cephelerde ara kata kadar devam etmektedir. Diğer duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Ek yapı hıms sistemi ile inşa edilmiştir. Eğimli üst örtü oluklu kiremit kaplıdır.			
Bezeme:	Çeşitli tadilatlar geçiren yapıda, sadece pencere silmeleri kalmıştır. Odalarda çitalı tavan kaplaması bulunmaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının, ara kat pencere düzeni bozularak geniş pencereler yapılmıştır. Sağ bölümde; 1.ve 2.katlarda ön ve yan cephe pencerelerinin bazıları kapatılmış; 2.katta büyük pencereler açılmıştır. Sağ bölümün 1.ve 2.kat pencere düzeni korunmuştur. Sıvalar yenilerek çimento esaslı sıva kullanılmıştır			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı sağlam durumdadır. Konut olarak kullanılan yapının değiştirilen cephe düzeni eski haline getirilmelidir.			

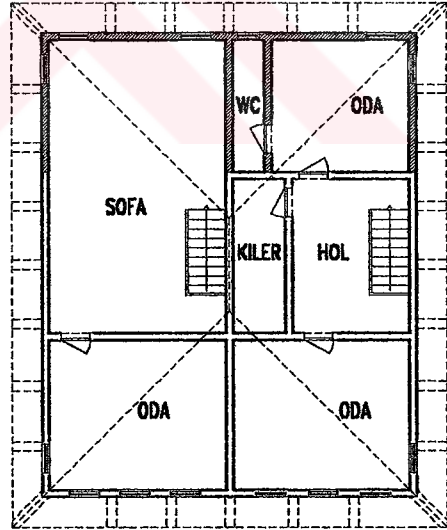
ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

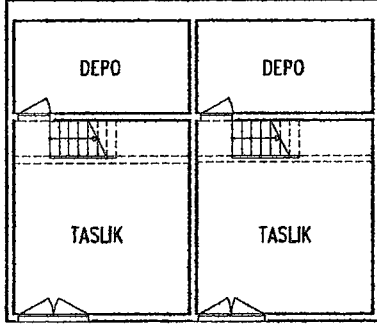
ENVANTER NO: 28

PLANLAR

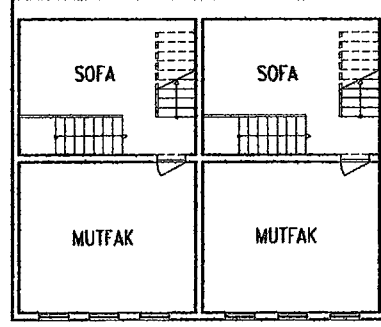
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

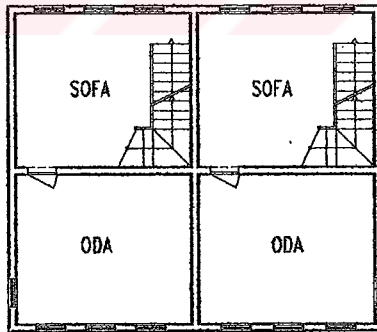
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

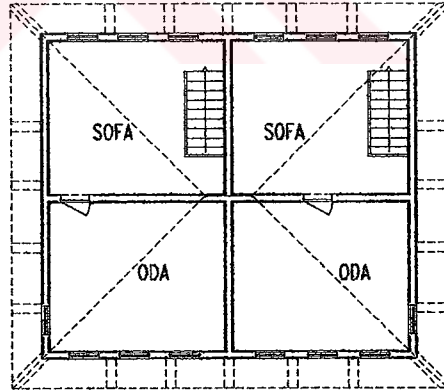
ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

ENVANTER NO: 28

PLANLAR

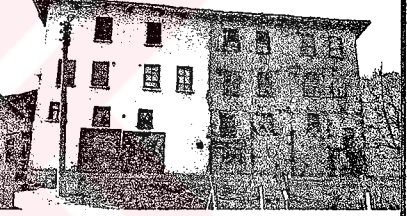
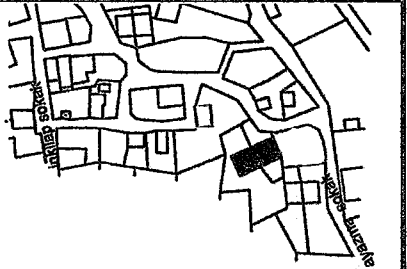
ÖLÇEK: 1/200

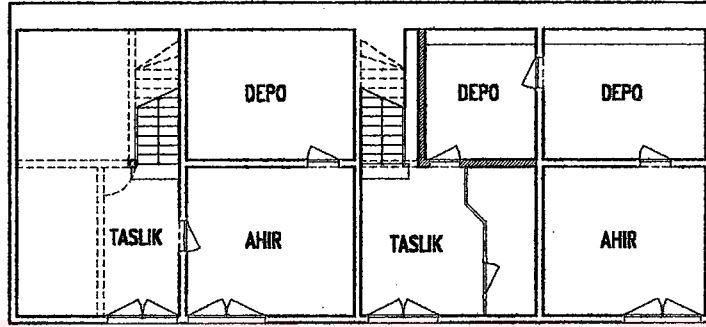
RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

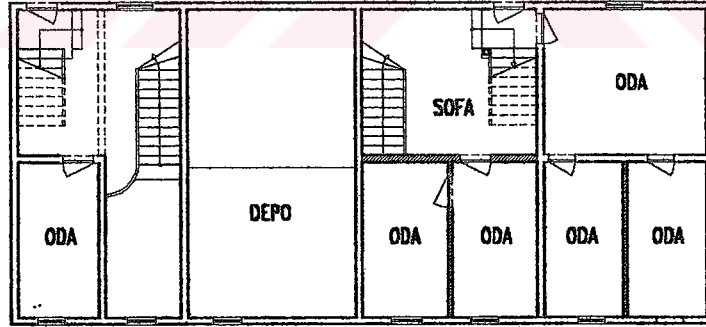

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 29
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	-	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3642-3643	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	İkiz ev, sofa ortada	Kullanım durumu:	Konut	
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Dört katlı yapı iki aile tarafından yaptırılmıştır. Yapılar sofalardan bölünerek ayrılmıştır. parsel 3642'de bulunan sağ taraftaki bölümün zemin katı depo olarak kullanılmaktadır. Zemin kattan tek kollu bir merdivenle ara kata çıkılmaktadır. Beş mekanın yer aldığı bu kattan arka bahçeye çıkılmaktadır. 1.katta biri mutfak olarak kullanılan üç oda; üst katta, biri sonradan yapılmış üç oda ve oda bölünerek elde edilen banyo bulunmaktadır. 3643 parselde bulunan sol bölümün zemin katında ahır ve depo bulunmaktadır. Üst kat odaları sofaya açılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Ön cephede zeminden 100cm kadar yükselen moloz taş temel duvarları, yan ve arka cephelerde ara kat boyunca kadar devam etmektedir. Diğer duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Zemin kat sıkıştırılmış toprak ile kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Taşıyıcı sistemi kötü durumda olan yapı, sağa doğru sehim yapmıştır. Arka cephede kerpiç dolgu ve sıva kısmen dökülmüştür. Boş olan sol bölümde yapılan çeşitli tadilatlar, dış cephe çimento sıva ile sıvanmış; ön cephede 2.kat pencerelerin ikisi ile yan cephelerde pencerelerin bir kısmı kapatılmıştır. Kullanılan sağ kısım özgün cephe özelliklerini korumaktadır. Bu bölümde; üst kat sofaları kapatılarak veya odalar bölünerek yeni mekanlar elde edilmiştir.			
Gözlem ve değerlendirme:	İpekböceği yetiştirilen ve böceklik olarak adlandırılan binaların az sayıda kalması örneklerinden biri olan yapının yıkılıp, yerine betonarme apartman yapılması düşünülmektedir. Yapıda yaşayan aile de burada geçici olarak kalmaktadır.Yapı en kısa sürede koruma altına alınmalı ve restore edilmelidir.			

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

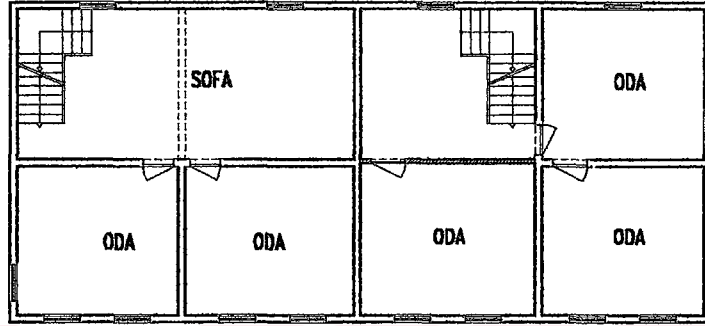
ENVANTER NO: 29

PLANLAR

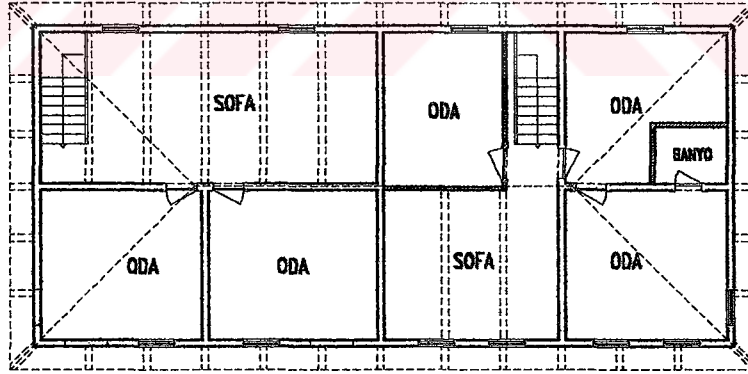
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

ENVANTER NO: 29

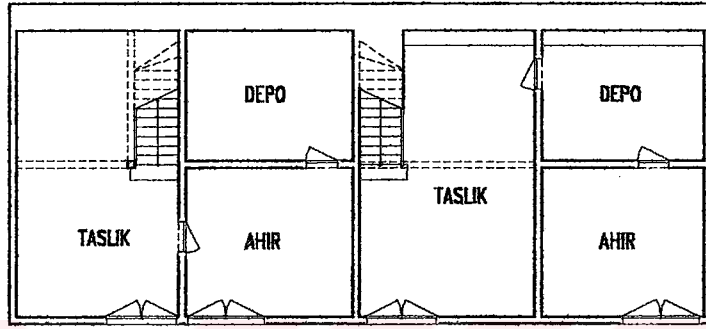
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

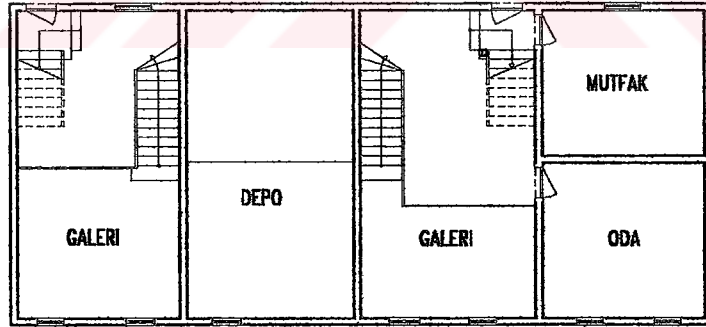
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

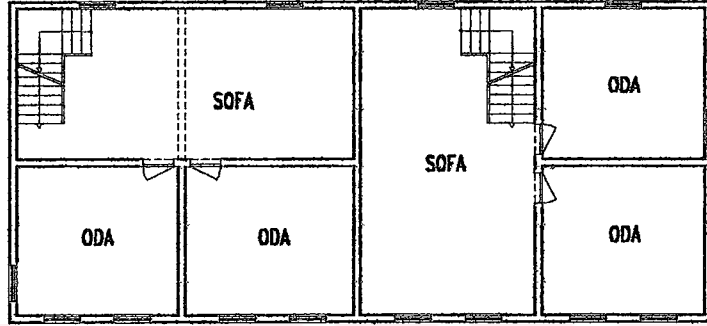
ENVANTER NO: 29

PLANLAR

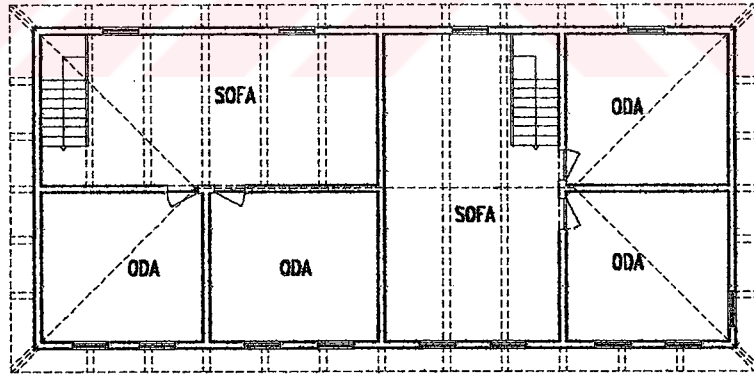
ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1.KAT PLANI

2.KAT PLANI

ENVANTER NO: 29

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTITÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ÖLÇEK: 1/100

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

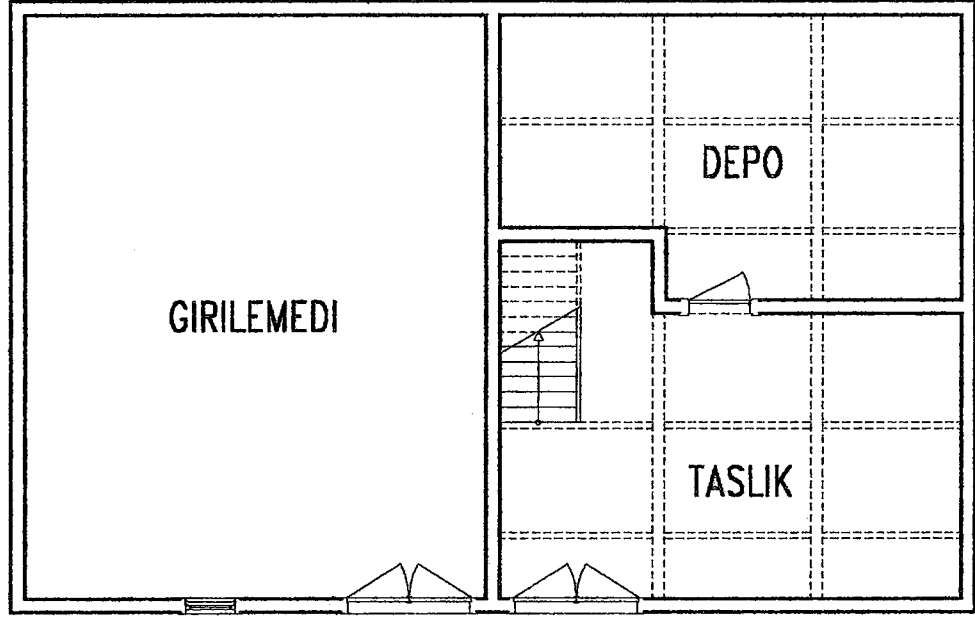
ÖN GÖRÜNÜŞ

ENVANTER NO: 29

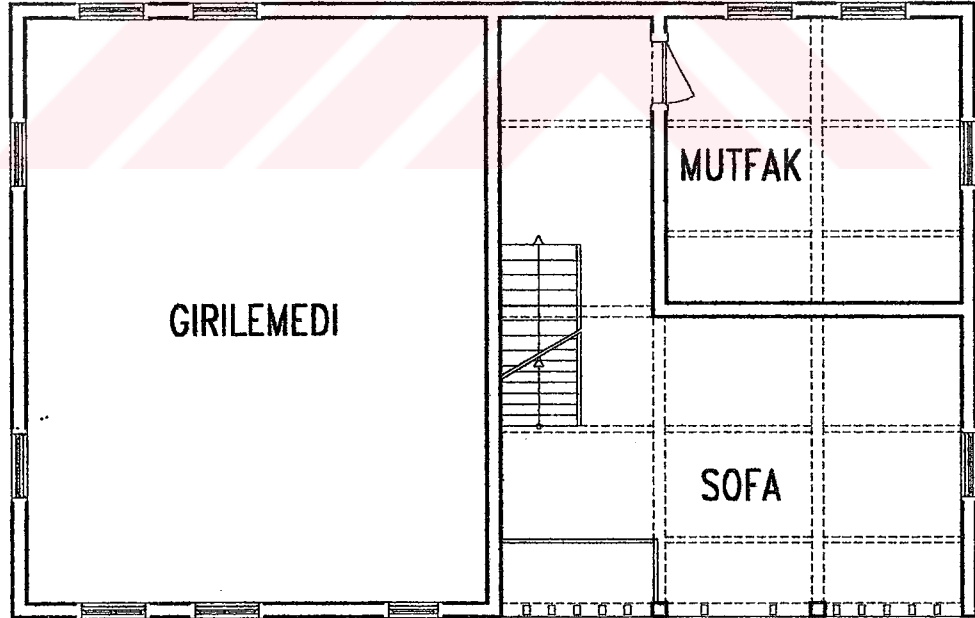
RÖLÖVE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:30
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Kurtuluş Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3647-3648	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulı	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	?	Kullanım durumu:	Konut-Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Böceklik olarak inşa edilen üç katlı yapı, ikiye bölünmüştür. Bakımsız olan yapının kullanılmayan sağ kısmı harap durumdadır. Tesbit yapılabilen bu bölümün zemin katında taşlık ve depo bulunmaktadır. Tek kollu merdiven ile çıkılan ara katta mutfak ve sofa yer almaktadır. Üst kat tek mekandan oluşmaktadır. Yapının diğer bölümüne girilememiştir.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı, Yukarı mahallede yerleşmeye hakim bir tepede inşa edilmiştir. Zeminden 70cm. kadar yükselen moloz taş temel duvarları üzerine inşa edilen duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Zemin kat sıkıştırılmış toprak kaplıdır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının sol bölümü harap durumdadır. Sadece karkası kalan bölümün açıkta kalan ahşap taşıyıcılar bozulmuştur. Kat döşemeleri ve çatı örtüsü yer yer çökmüştür. Yapının sağ bölümü kullanılmaktadır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Harap durumda olan bina, öncelikle tesbit çalışması yapılması gereken yapılardandır.			

ZEMIN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

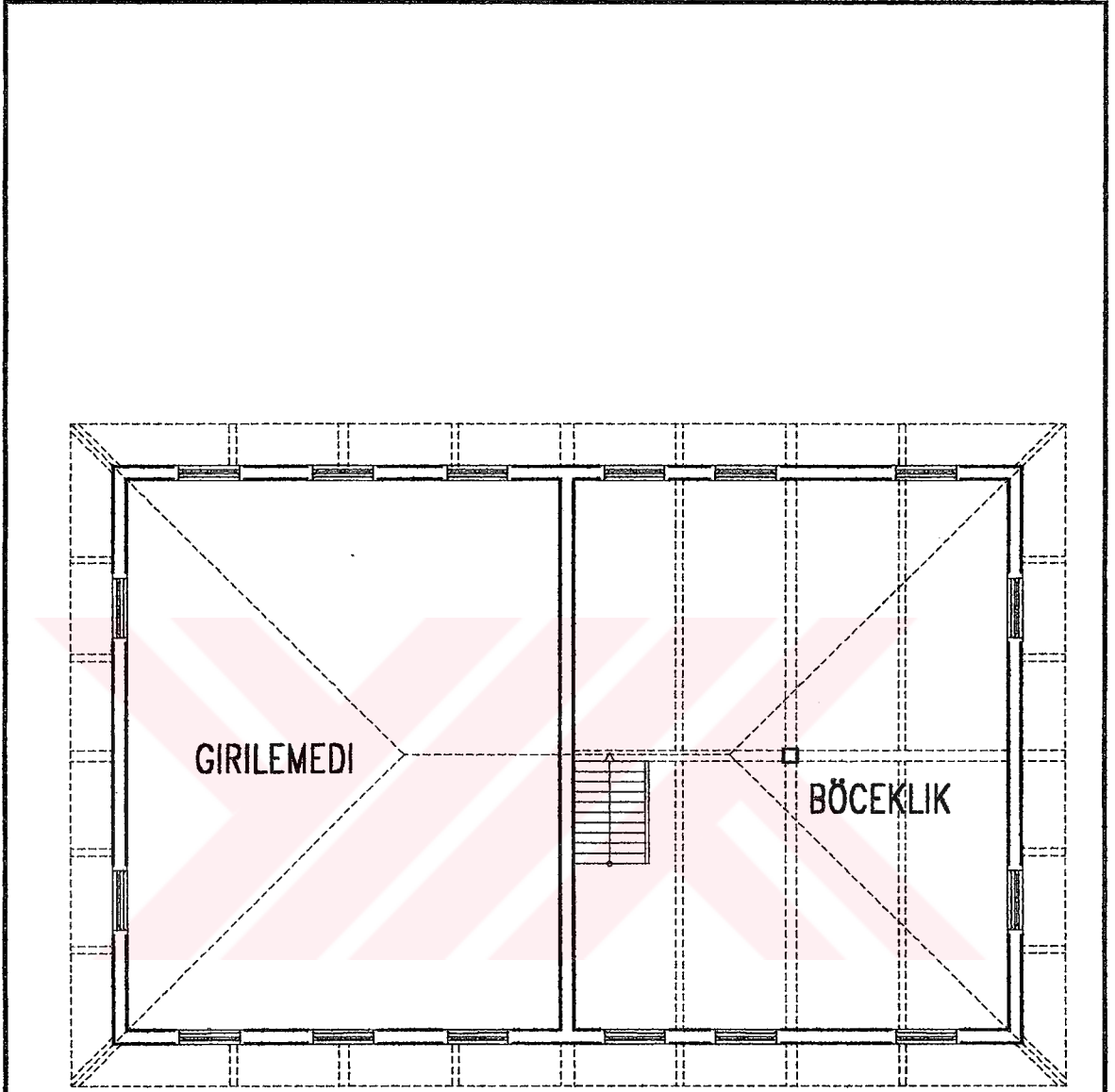
ENVANTER NO: 30

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 30

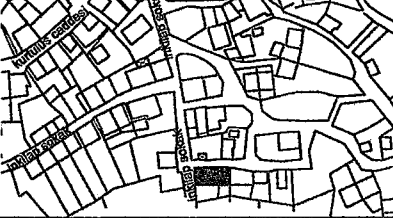
PLANLAR

ÖLÇEK: 1/100

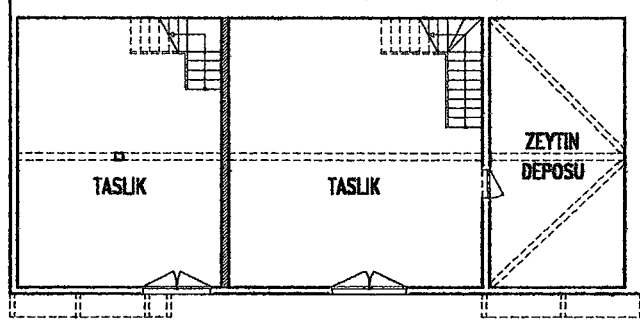
RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

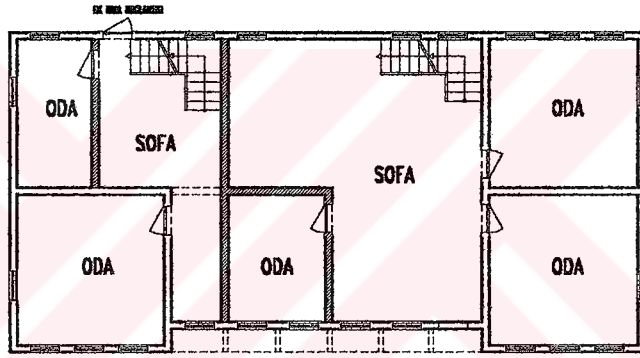

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:31
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	İnkılâp Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3651	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Seçkin konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi	
Plan tipi:	Sofa ortada	Kullanım durumu:	Özgün işlevini sürdürüyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☐ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Yamaçta, yerleşmeye ve manzaraya hakim bir noktada inşa edilen 3 katlı yapının arkasında bahçe bulunmaktadır. İki ayrı aile tarafından kullanılan yapı bölünmüştür. Sağ tarafı bakımsız durumdadır. Yapının 2/3'ünü oluşturan bu bölümün zemin katında ahır bulunmaktadır. tek kollu merdivenle çıkılan 1. katında biri sonradan yapılmış üç oda, en üst katta ise iki oda yer almaktadır. Sol bölümde, çift kanatlı kapı ile taşlığa girilmektedir. 1.katta ön ve arka cephelere bakan iki oda bulunmaktadır. Üst katta ise ön cepheye bakan iki oda sofaya açılmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Moloz taş temel duvarları; ön cephede su basman seviyesine kadar, yan cephede 110cm., arka cephede ise 200cm. yükselmektedir. Üst kat duvarları ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. 1. ve 2. kat çıkmaları eğrisel ahşap payandalarla taşınmaktadır. Baca, 60-65cm. konsol çalışan ahşap kirişler üzerine, 10-15cm. kalınlığında taşlarla örülerek oluşturulmuştur.			
Bezeme:	Yapı yerleşmenin özellikli binalarındandır. Kat hizalarına ve pencere altlarına silme yapılmıştır. Ön cephede, sıva üzerinde kabartmalar vardır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının taşıyıcı sistemi iyi durumdadır. Bakımsız olan sağ bölümünde, kerpiç dolgu yer yer dökülmüştür. Yapının sol kısmının giriş kapısı ve merdiveni, sonradan yapılmış ve 1.kat sofası bölünerek oda elde edilmiştir. Bu bölümde 2.kat odası da bölünmüştür. Yapı, özgün cephe düzenini kaybetmemiştir. Sadece, üst katlarda pencere boşluklarının bir kısmı kapatılmıştır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Öncelikle korunma altına alınması gereken yapılardan biridir. Taşıyıcı sistemi iyi durumdadır fakat dökülen dolgu malzemeleri yenilenmelidir. Kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde mekanlar yeniden düzenlenmeli ve ıslak hacimler eklenmelidir. Doldurulan cephe boşlukları eski haline getirilmelidir. Yapının bakımsız sağ bölümünün 1.kat çıkma kirişleri 2003 baharında kırılmıştır.			

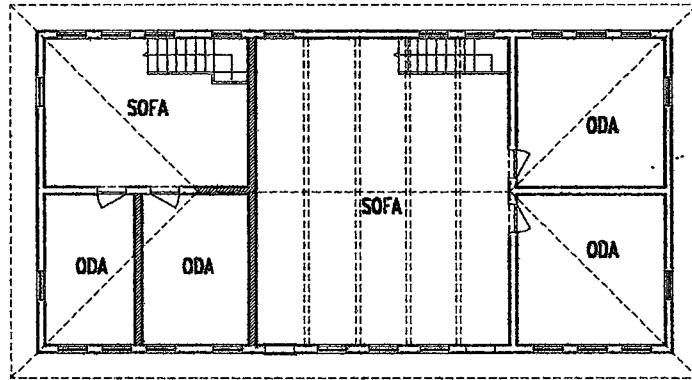

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

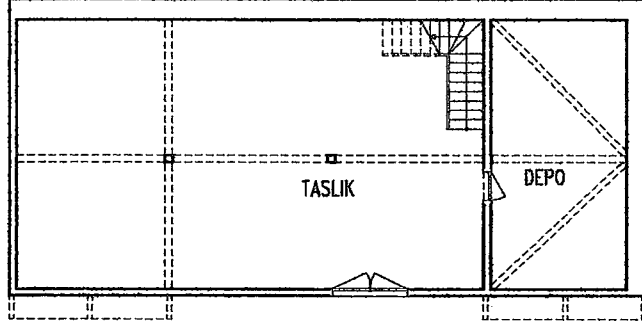
ENVANTER NO: 31

PLANLAR

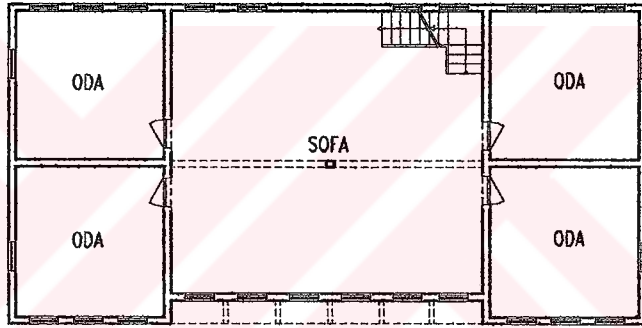
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

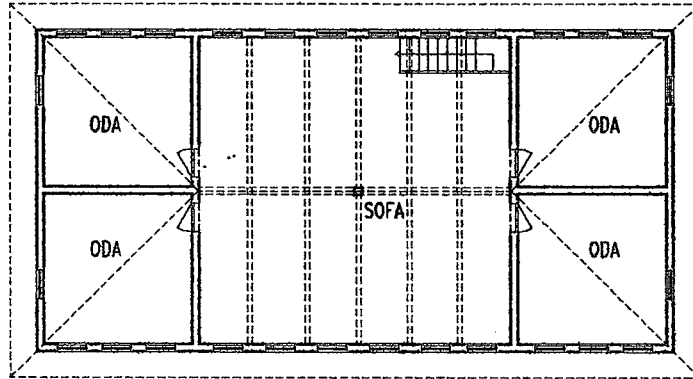
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

2. KAT PLANI

ENVANTER NO: 31

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜBYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

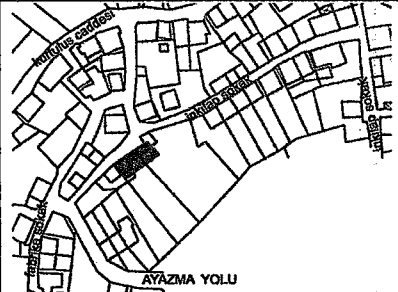
ÖLÇEK: 1/100

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

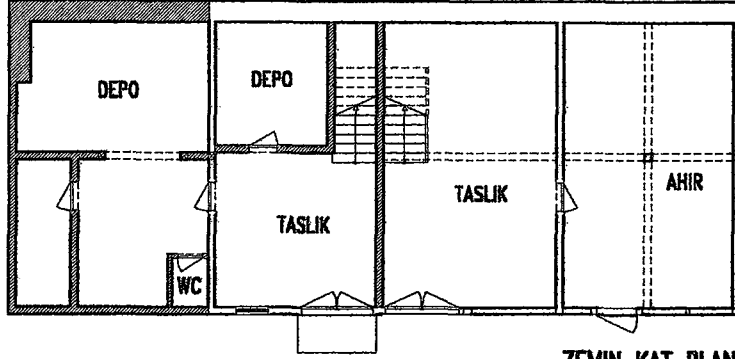
ÖN GÖRÜNÜŞ

ENVANTER NO: 31

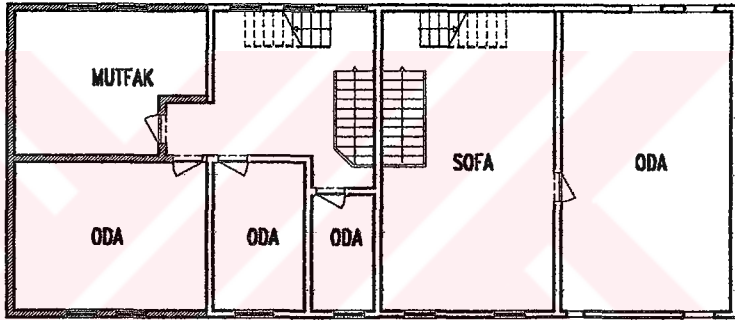
RÖLÖVE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No: 32
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	İnkılâp Sokak	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	p.3807-3808	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgululu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Kırma çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	İyi-Kötü	
Plan tipi:	Sofa ortada	Kullanım durumu:	Konut-Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	<p>Üç katlı yapı, bölünmüştür. 3808 parselde yer alan sağdaki bölümü harap durumdadır ve ahır olarak kullanılmaktadır. Sol bölüm yapılan kagir ekle birlikte kullanılmaktadır. Çift kanatlı kapı ile girilen sol bölümün zemin katında depo bulunmaktadır. Tek kollu merdivenle çıkılan ara katta mutfak ve sofaya açılan üç oda yer almaktadır. 1. katta ise iki oda vardır. Sağ bölümde zemin katta ayrı bir kapısı olan ahır, ara katta tek bir oda ve en üst katta iki oda bulunmaktadır.</p>			
Yapım tekniği ve malzeme:	Eğimli arazinin düzeltilmesi ile elde edilen platform üzerine inşa edilmiştir. Zeminden 50cm. yükselen moloz taş temel duvarları üstüne yapılan duvarlar, ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Kagir ek yapının, döşemesi ahşaptır.			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının kullanılmayan bölümü harap durumdadır. Kullanılan kısım çeşitli tadilatlar geçirmiş ve ek yapı inşa edilerek, iki bina arasındaki duvarlar kaldırılmıştır. Yeni giriş kapısı ve merdiven yapılmış, plan düzeni bozulmuştur. Binanın 1.kat pencereleri büyütülmüş, 2.kat pencere düzeni ise korunmuştur.			
Gözlem ve değerlendirme:	Üçte biri kullanılan yapının, plan ve cephe düzeninde bozulmalar vardır. Yapının tamamı restore edilerek kullanılmalı, çağdaş gereksinimleri karşılayacak mekanlar eklenmelidir.			

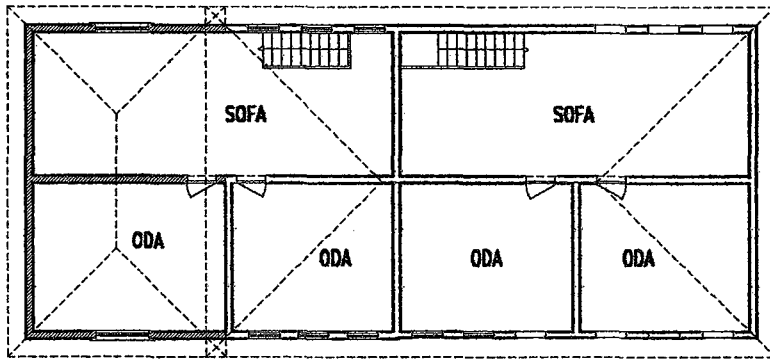

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1.KAT PLANI

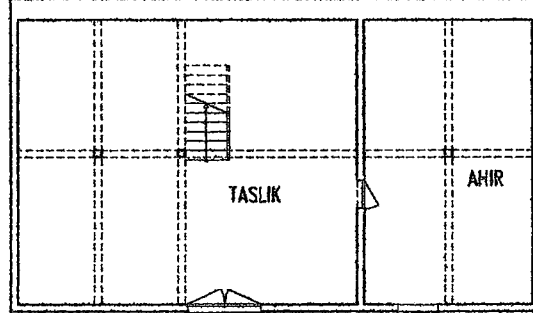
ENVANTER NO: 32

PLANLAR

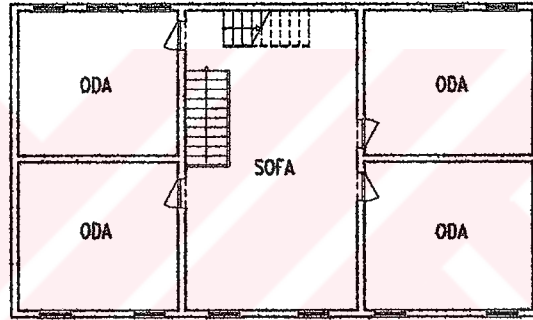
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

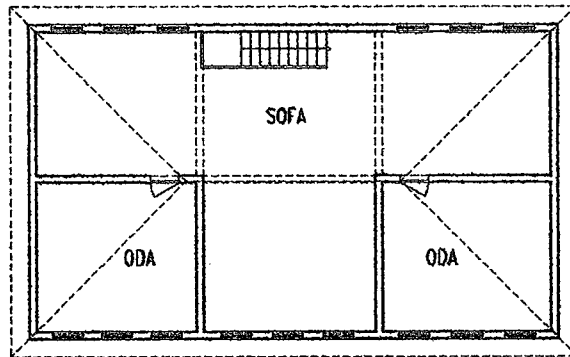
ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1.KAT PLANI

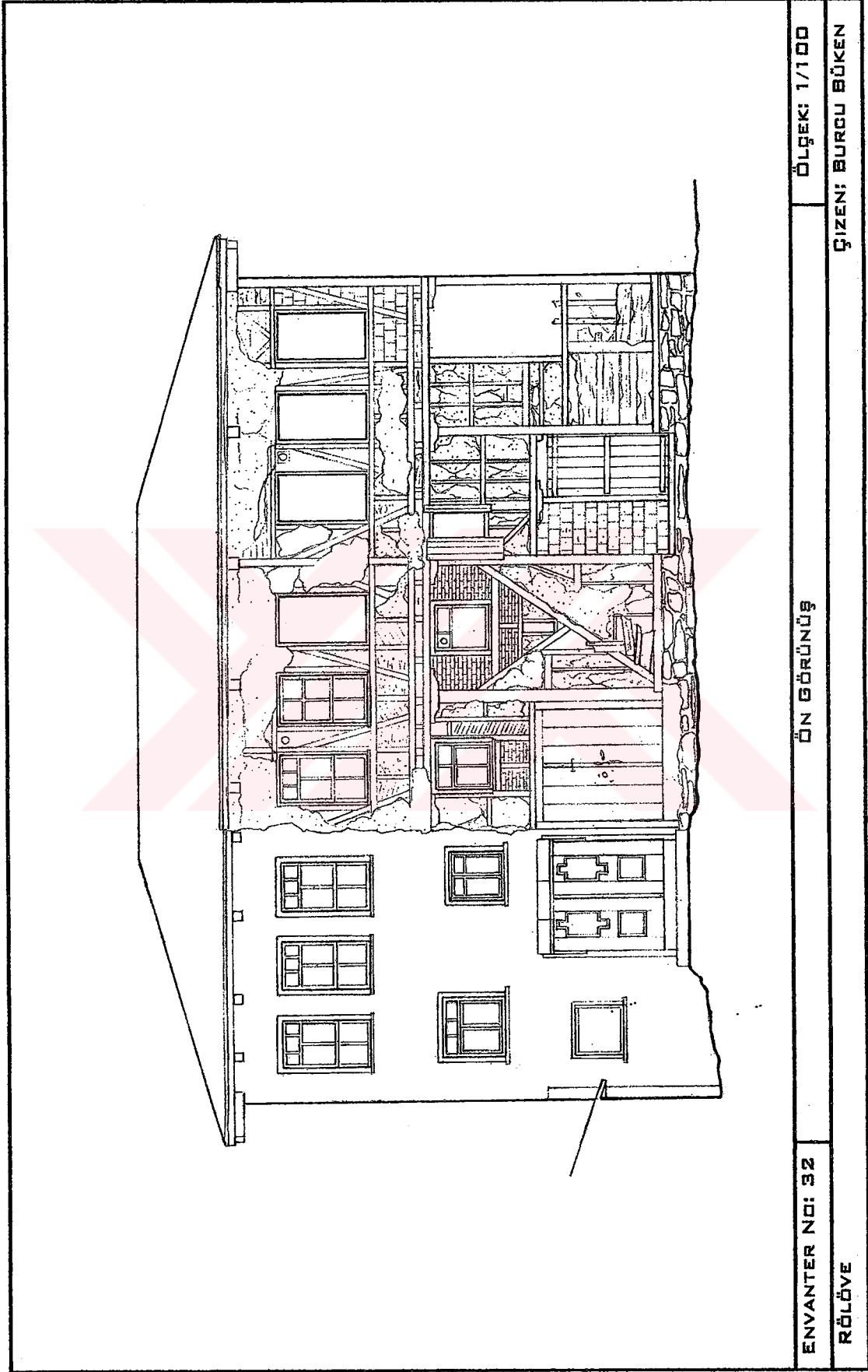
ENVANTER NO: 32

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTITÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

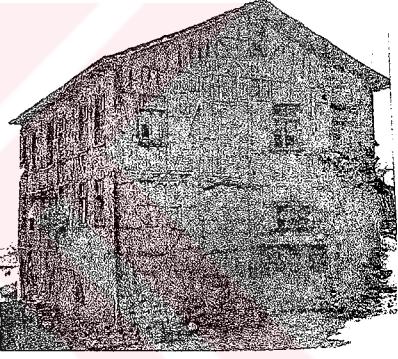
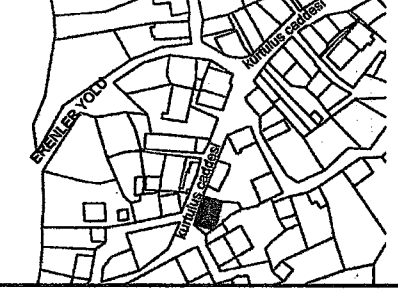
ÖLÇEK: 1/100

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

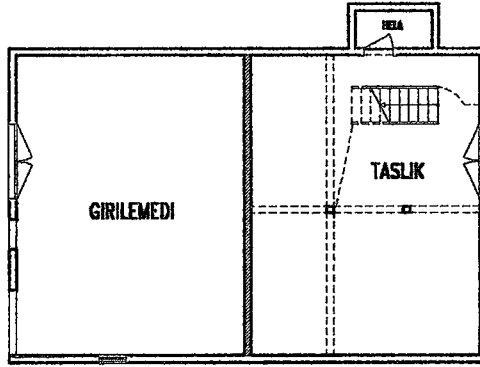
ÖN GÖRÜNÜŞ

ENVANTER NO: 32

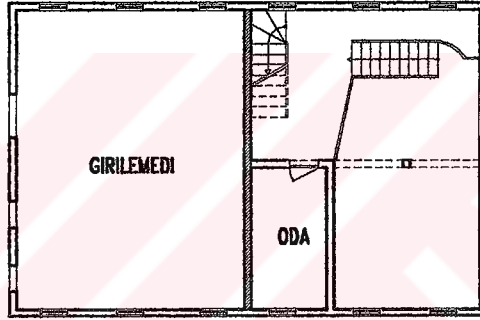
RÖLÖVE

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:33
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Kurtuluş Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	5	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:	3871-3872	
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Böceklik	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Kötü	
Plan tipi:	—	Kullanım durumu:	Konut-Kullanılmıyor	
Kat sayısı:	Zemin+2 kat	Isınma:	Soba	
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	<p>Böceklik olarak inşa edilen üç katlı yapı, ikiye bölünmüştür. Bakımsız olan yapının kullanılmayan 3872 parselde bulunan kısmı harap durumdadır Yapının bu bölümüne girilmemiştir. Kullanılan bölüme çift kanatlı kapıdan girilmektedir. Taşıktan tek kollu bir merdivenle servis mekanları ile bir odanın bulunduğu 1.kata çıkılmaktadır. 2.katta biri sofa kapatılarak elde edilmiş üç oda bulunmaktadır.</p>			
Yapım tekniği ve malzeme:	<p>Eğimden dolayı 100cm. kadar yükselen moloz taş temel duvarları üzerine inşa edilen duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Duvarlar içte ve dışta sıvalıdır. Zemin kat sıkıştırılmış toprak kaplıdır.</p>			
Bezeme:	Yapıda bezeme bulunmamaktadır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı harap durumdadır. Sıvaları dökülmüş, pencere boşluklarının bazıları kapatılmış ve doğramalarının çoğu sökülmüştür. Buna rağmen özgün cephe düzeni anlaşılmaktadır.			
Gözlem ve değerlendirme:	Harap durumda olan ve yaşlı bir bayanın tek başına yaşadığı bina yerleşimin özellikli yapılarından biridir ve koruma altına alınmalıdır.			

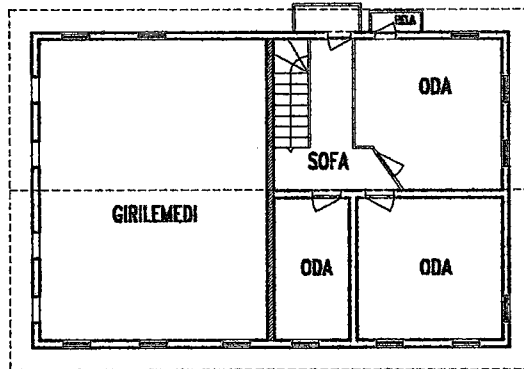

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

1. KAT PLANI

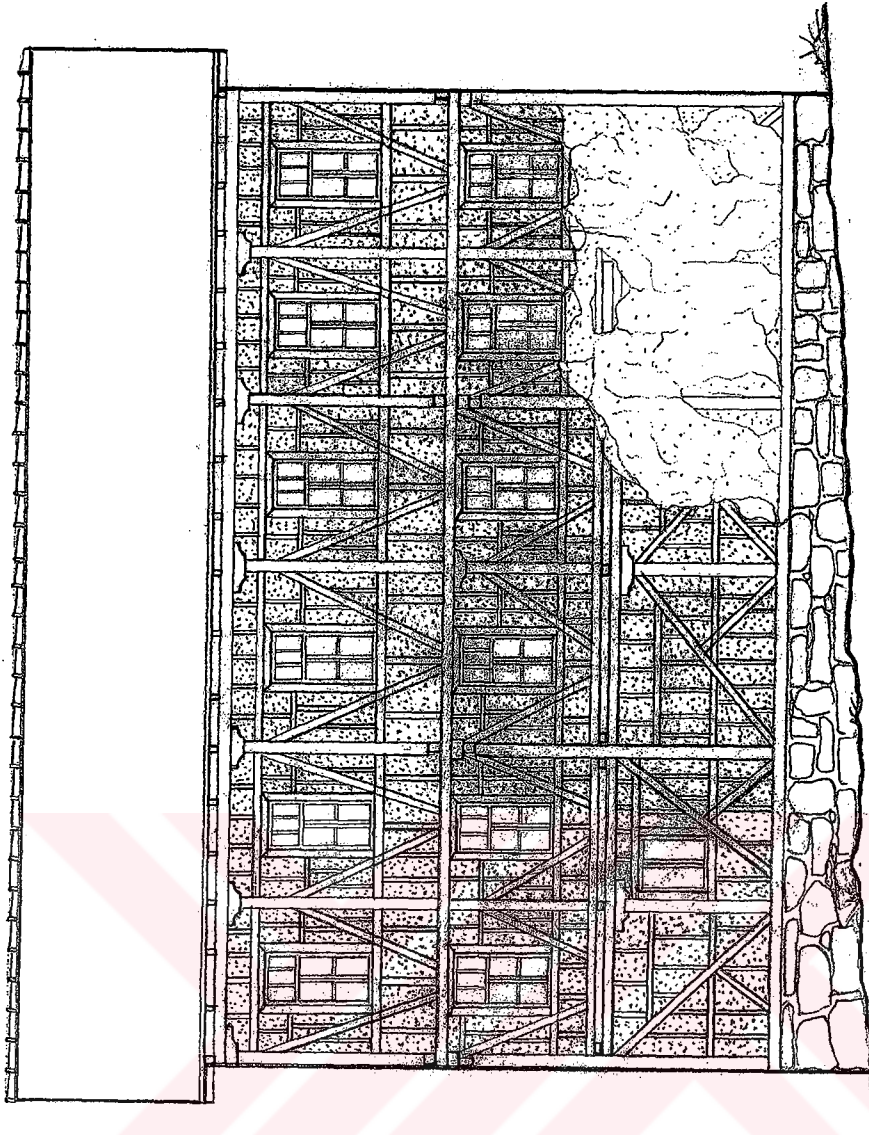
ENVANTER NO: 33

PLANLAR

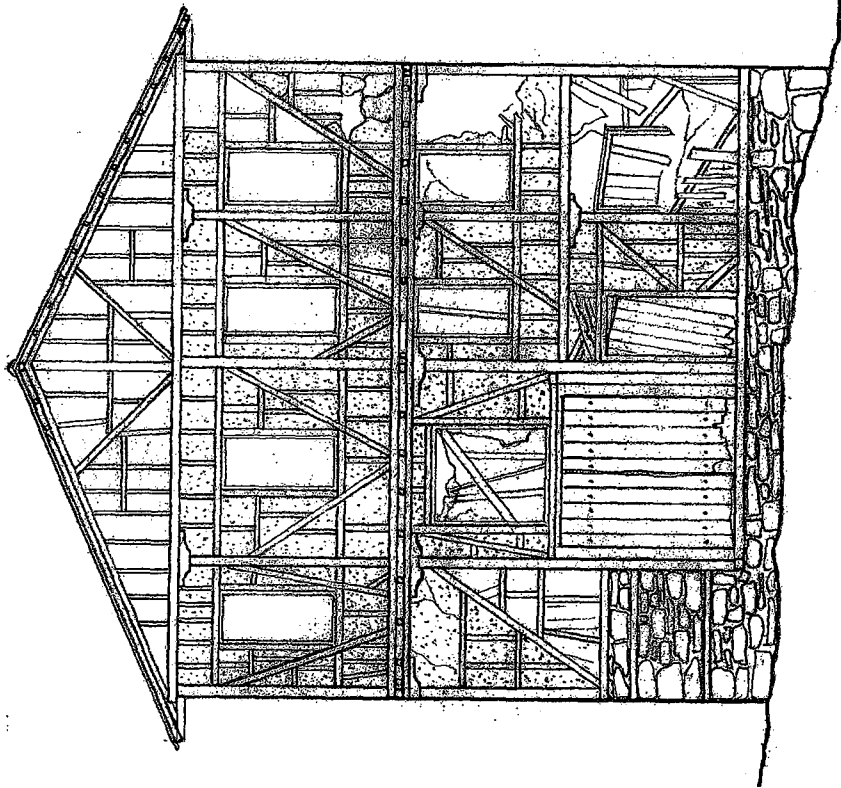
ÖLÇEK: 1/200

RÖLÖVE

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

Sokak Cephesi

Yan Cephe

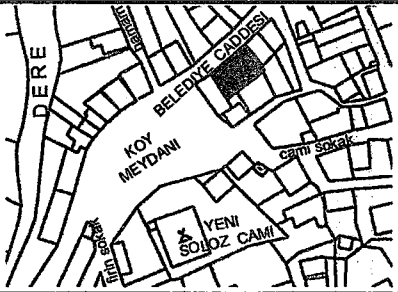
ENVANTER NO: 33

RÖLÖVE

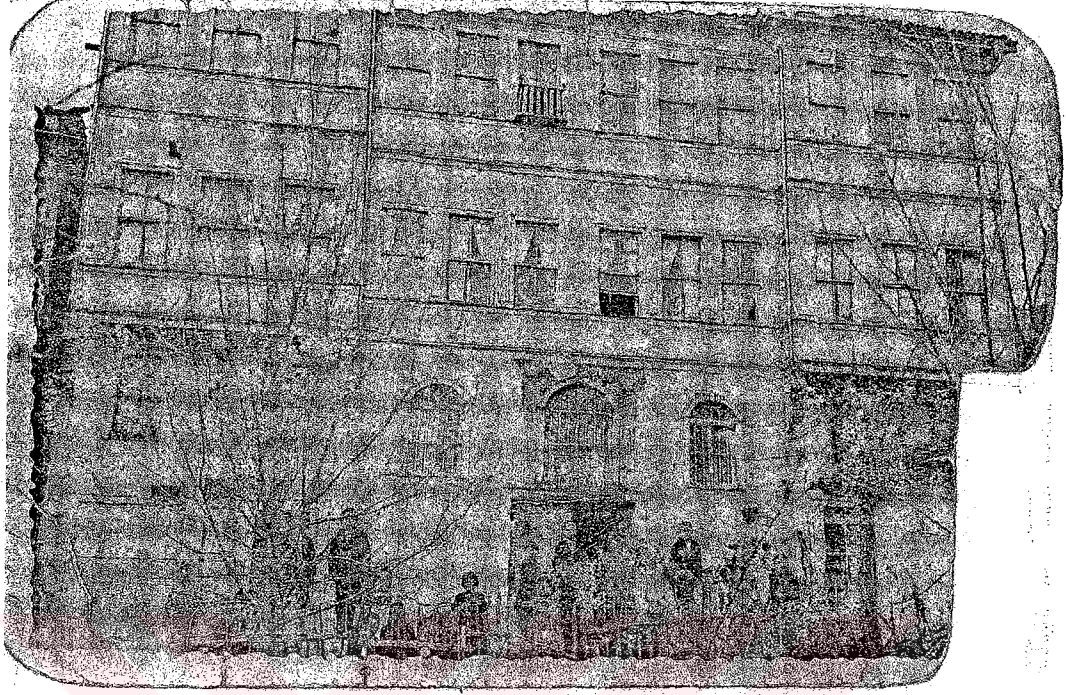
GÖRÜNÜŞLER

ÖLÇEK: 1/100

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No:34
Yerleşme adı:	YENİ SÖLÖZ BELDESİ	Cadde/Sokak:	Belediye Caddesi	
İli:	Bursa	Pafta:	4	
İlçesi:	Orhangazi	Ada-Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Ahşap karkas/kerpiç dolgulu	Yapı türü:	Özellikli konut	
Örtü türü:	Beşik çatı	Yapım tarihi:	XIX. yüzyıl	
Örtü Malzemesi:	Oluklu kiremit	Sağlamlık durumu:	Restitüsyon önerisi	
Plan tipi:	Sofa ortada	Kullanım durumu:		
Kat sayısı:	Zemin+3 kat	Isınma:		
	☐ bodrum ☒ ara kat	Altyapı:	☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ tel.	
Genel tanım:	Yapı, Cumhuriyet döneminde ilk okul ve daha sonra belediye binası olarak kullanılmıştır. 1980'lerin ortasında yıkılarak yerine belediye misafirhanesi inşa edilmiştir. Binanın zemin katında iki dükkan ve depolama alanları bulunmaktadır. Ara katta dört oda yer almaktadır. Arazinin eğimi merdiven sahanlığından arka bahçeye çıkılmasına olanak sağlamıştır. 1. ve 2. katlarda orta sofaya açılan dörder oda bulunmaktadır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Dış duvarlar ahşap karkas arası kerpiç dolguludur. Sadece ön cephede bulunan çıkmalar, ahşap kaplamalı payandalarla taşınmaktadır			
Bezeme:	Kat ve pencere silmeleri ile köşe pervazı bulunmaktadır. Saçak altı kaplanmıştır.			
Devşirme malzeme:	Devşirme malzeme kullanılmamıştır.			
Özgünlük ve sağlamlık durumu:				
Gözlem ve değerlendirme:	Resim 3.11, ve 3. 78'den elde edilen veriler ve yerleşim sakinleri ile görüşmeler yapılarak yapının restitüsyon planı ve ön cephesi hazırlanmıştır.			

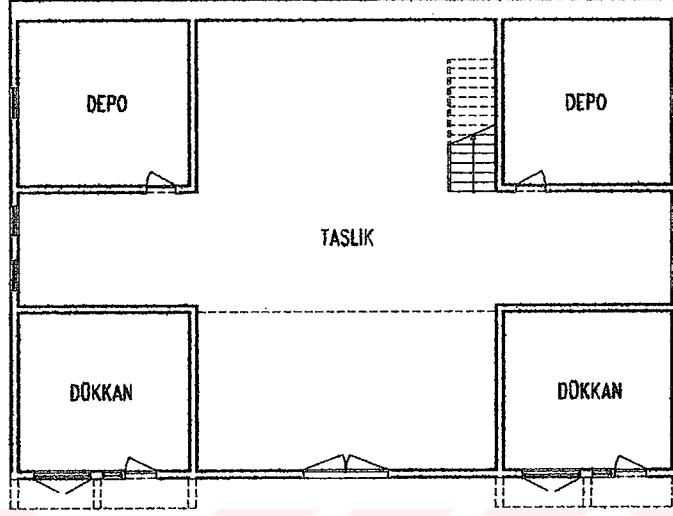

Resim 3.78, Geleneksel konutun 1950 yılından önce çekilmiş fotoğrafı

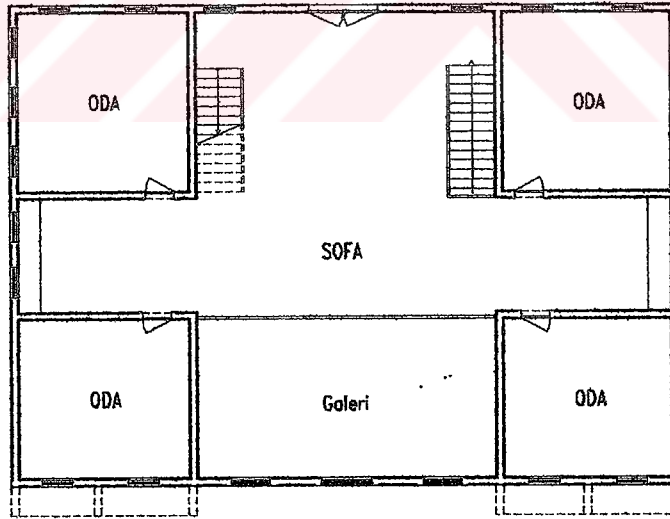

Resim 3.79, Geleneksel konutun yerine inşa edilen betonarme yapı

ZEMİN KAT PLANI

ARA KAT PLANI

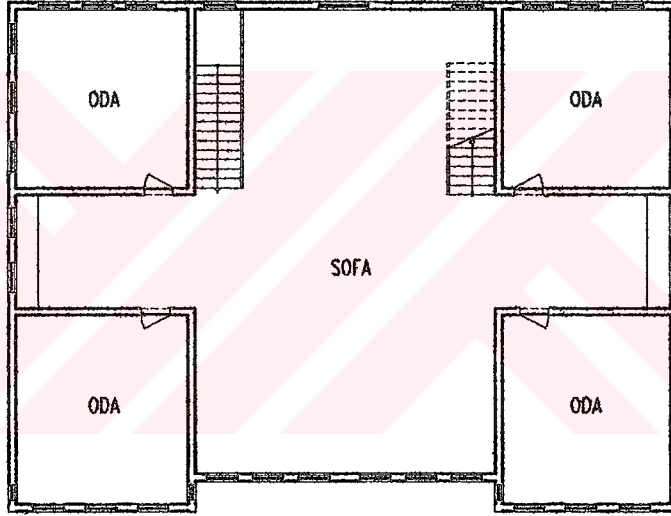
ENVANTER NO: 34

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTİTÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 34

PLANLAR

ÖLÇEK: 1/200

RESTITÜSYON

ÇİZEN: BURCU BÜKEN

ENVANTER NO: 34	ÖN GÖRÜNÜŞ	ÖLÇEK: 1/100
RESTİTÜSYON		ÇİZEN: BURCU BÜKEN

IV.BÖLÜM

4. YENİ SÖLÖZ KÖYÜNDEKİ SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN BOZULMA NEDENLERİ ve TÜRLERİ

4.1. YENİ SÖLÖZ KÖYÜNDEKİ SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN BOZULMA NEDENLERİ

Yeni Sölöz konutlarında meydana gelen bozulmaların, ferdi, doğal ve toplumsal nedenlere bağlı olduğu görülmektedir.¹⁰⁷

4.1.1. İnsana Bağlı (Ferdi) Nedenler

İnsanlar, bilinçli veya bilinçsiz olarak; koruma amaçlı olmayan imar planları, bakımsızlık, terk, kasıtlı tahrip gibi eylemlerle tarihi yapıların yok olmalarına yol açmaktadırlar.

Resim 4.1; E.12, Penceresi genişletilmiş geleneksel bir konut

Yapım-onarım hataları: Geleneksel yapıların, ilk yapımında veya onarımında yanlış malzeme seçimi ve detay hatalarına bağlı olarak oluşan bozulma nedenleridir. Yapılarda bilinçsizce ve bozulmanın kaynağından çok sonucunu ortadan kaldırmak için yapılan onarımlar, taşıyıcı sistemde aşırı yüklenmeye veya sürekliliğin bozulmasına sebep olmaktadır.¹⁰⁸ Yeni Sölöz'de geleneksel konutların penceresinin genişletilmesi sırasında ahşap dikme

¹⁰⁷ İ.Yüce Aşkun, "Medrese Yapıları ve Koruma İlkeleri Doğrultusunda Çağdaş Yaşam İçindeki İşlevleri", Basılmamış Doktora Tezi, İDGSA, 1980, s.156

¹⁰⁸ Z.Ahunbay, Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, YEM Yayını, İstanbul, 1996, s.50

ve çatkılarının kesilmesi sonucu ahşap karkas sistem bozulmaktadır. (resim.4.1) Bir diğer uygulama ise dökülen kerpiç sıvanın yerine beton sıva yapılmasıdır.

Resim 4.2; Terk edilmiş konut

Bakımsızlık ve Terk: Geleneksel yapının veya yerleşimin terk edilmesi sosyal ve ekonomik sorunlarla ilişkilidir ve büyük tahribatlar yaratmaktadır. Geleneksel yerleşimlerde oturan halkın koruma bilincine sahip olması ve yapıları benimsemesi sürekliliği sağlayan en önemli etkidir.

Tüm yapılar gibi geleneksel konutların da yaşayabilmesi için periyodik bakım gereklidir. Özellikle üst örtü ve dış cephe kaplamaları, bakımsızlığa bağlı olarak yalıtım ve koruyucu özelliklerini kaybeder. (resim 4.2)

Kasıtlı Tahrip: Anıtların bilinçli olarak yakılıp, yıkılmasını açıklamak için kasıtlı tahrip anlamına gelen “Vandalizm” terimi kullanılmaktadır.¹⁰⁹ Halkın benimsediği yaygın bir inanış; Ermenilerin yöreden ayrılmaları sırasında, kıymetli eşyalarını evlerin duvar ve temellerine sakladıkları ve birçok kişni bunları bulduğudur. Buna bağlı olarak, Ermeniler tarafından inşa edilen konutlar ve fabrikalar, define bulmak amacı ile tahrip edilmiş hatta tamamen yıkılmıştır.

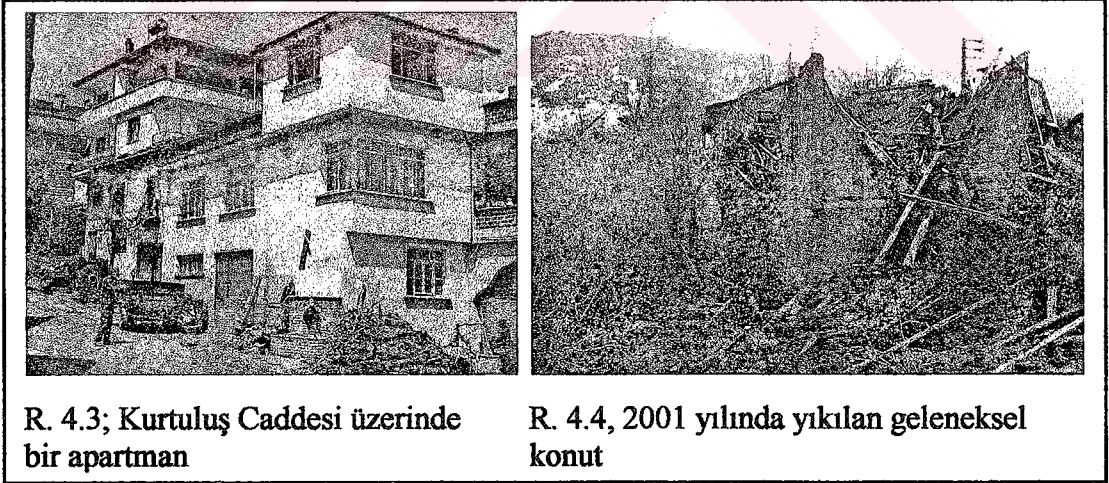
Koruma amaçlı olmayan imar planları: Yöredeki tüm yerleşimler gibi Yeni Sölöz de kentsel sit ilan edilmemiş ve koruma altına alınmamıştır. Yeni Sölöz’ün 1/1000 ölçekli hali hazır ve kadastral haritaları 1965 yılında yapılmıştır. 1990 yılında; kadastral harita esas alınarak hazırlanan revizyon imar planında kentsel ve mimari doku göz önüne alınmamıştır. İmar planında genişletilmesi öngörülen yaya ve taşıt yolları için geleneksel konutların yıkılmasını öngörmektedir ve bu durum konum

¹⁰⁹ Z.Ahunbay, (1996), y.a.g.e., s.54

plan ölçeğinde bozulma yaratacaktır. Planda cami meydanının bir cephesini oluşturan ve özellikli yapılara sahip adaların yıkılıp park ve ticaret alanı yapılması ön görülmüştür. (Ek 1)

Belediyenin içinde bulunduğu maddi yetersizliklerden dolayı kamulaştırılmaların yapılamaması sonucu imar planı uygulanamamış ve yerleşim sürekliliğini günümüze kadar devam etmiştir. Buna rağmen belediye yetkilileri imar planını tekrar revize ettirmek ve uygulamaya koymak için çalışmaktadırlar.

İmar planında iki kat yapım izni önerilmesine rağmen, Belediye Meclisi'nde, ana caddeler üzerinde yer alan parsellerde dört kata kadar yapılaşma izni kararı alınmıştır. Son iki-üç yıldır fiziksel yapısı hızla değişen Yeni Sölöz'de, bu karar betonarme yapılaşmayı artmıştır.(resim 4.3-4.4) 2002 sonbaharından 2003 baharına kadar yerleşimde altı yapının yıkılarak, yerlerine dört katlı betonarme yapılar yapıldığı tesbit edilmiştir.

R. 4.3; Kurtuluş Caddesi üzerinde bir apartman

R. 4.4, 2001 yılında yıkılan geleneksel konut

4.1.2. Doğal Nedenler

Doğal Afetler: İznik Gölü ve çevresi, birinci derece deprem bölgesindedir. Gölün güney sınırından başlayarak Gemlik Körfezi'ne kadar uzanan bir fay çatlaklığı bulunur. Yeni Sölöz köyü kırıklı, kıvrımlı dağlar üzerinde yer almaktadır ve sert zemin üzerine kurulduğu için 1999 depreminden etkilenmemiştir. (Bkz.1.2.1.Yeryüzü Şekilleri)

Resim 4.5; Zemin Kayması

Zemin Özellikleri: Yerleşim derelerinin oluşturduğu vadinin bitiminde, dar bir platoda ve dağ yamaçlarında kurulmuştur. Yamaçlarda zemin kayması vardır. 19. yüzyılda köyün çevresinde yapılan su toplama sisteminin bakımsızlıktan tahrip olması ve yenilenmemesi zemin kaymasını hızlandırmıştır. (resim 4.5)

Bayındırlık Bakanlığı 1960'lı yıllarda zemin kaymasını engellenmek için projeler hazırlanmasına rağmen bunların sadece 3-4 tanesi uygulanmıştır.

Uzun süreli doğal etkenler: Uzun yıllar, doğanın değişik etkileri altında kalan yapılar, yıpranır ve sürekli bakım sağlanmazsa ciddi hasarlara uğrar. Atmosferin ve zemin suyunun durumuna bağlı olan suyun yapı içindeki hareketi ve güneşin ultraviyole ışınlarının etkisi¹¹⁰; yörede bulunan ahşap yapılarda çatlama, parçalanma, döküntüler biçiminde tahribat yapmaktadır.

Yapı bünyesinde depolanan su, biyolojik bozulmalara da zemin hazırlamaktadır. Yağmur suyu, bozulan çatı kaplaması veya dere sebebiyle çatıda yosunlaşmaya, çatı konstrüksiyonunda da mantarlaşmaya neden olur. Rüzgarın taşıdığı toprak, tohum ve organizmalar, binaların cephe ve çatılarında bozulmalar meydana getirmektedir.

¹¹⁰ T.Çobancaoğlu, 'Türkiye'de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri', Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, MSÜ., 1998, s.274

Malzeme yorulmaları: Yeni Sölöz’de yapı malzemesi olarak kullanılan ahşabın; zaman içinde taşıdığı yüke (yerçekimine) bağlı iç gerilmeler ve ezilmeler biçimde yorulması¹¹¹, fiziko-kimyasal tahribatlara zemin hazırlamaktadır. Atmosfer etkileri zaman içinde ahşabın boyutlarının değişmesinde ve mukavemetinin azalmasında önemli bir etkidir.

4.1.3. Toplumsal Nedenler

Yerleşimlerde ve konutlarda meydana gelen yıpranmanın ana sebebini oluşturan sosyal değişimin üç temel dayanağını kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler oluşturmaktadır.¹¹²

4.1.3.1. Sosyal Yapıdaki Değişimler

Yeni Sölöz’deki sosyal ve ekonomik yapı, Ermeni halkın Kurtuluş Savaşı sonrasında yöreyi terk etmesi ve 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan “Türk-Yunan Nüfus Mübadelesine ilişkin Sözleşme ve Protokolü’ne” bağlı nüfus hareketi ile büyük bir değişime uğramıştır. Bu protokol sonrası İznik Gölü çevresindeki yerleşmelere, 1924 yılında Yunanistan’ dan gelen Türk göçmenler yerleştirilir.

Tüm İznik yöresi gibi Yeni Sölöz’ün farklı etnik ve dini gruplar arasında el değiştirmesinin yarattığı çevre tahribatı, bir yerleşmenin aynı etnik ve dini gruplar arasında el değiştirdiğinde meydana gelenden daha fazla olmuştur. Farklı kültüre sahip olan kullanıcıların yöreye yerleşmesi ile kilise, ev, mezarlık gibi Hıristiyan nüfusa ait yapıların ancak bazı kalıntıları kalmıştır.¹¹³

¹¹¹ D.Binan, “Güzelyurt Örneğinde, Kapadokya Bölgesi Yığma Taş Mimarisinin Korunması İçin Bir Yöntem Araştırması”, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul, Y.T.Ü., 1994, s.214

¹¹² T.Sağdıç, G.P.Gökmen, “Change-Continuity or Discontinuity in Traditional Turkish House”, Traditional Environments In A New Millennium, 20-23 June 2001, Amasya; edited by H.Turgut, P.Kellett; s.313

¹¹³ F.Alioğlu, “İznik Gölü Çevresindeki Korunması gerekli Değerler, Sorunlar ve Öneriler”., TMMOB, Bursa Şubesi, Uluslararası mimarlar Birliği Türkiye Kesimi, Osmanlı Devleti’nin Kuruluşunun 700. yıldönümünde Bursa ve Yöresi, Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Bölümü, Uluslararası XI.Yapı ve Yaşam’99, Bursa. 1999, s:36

Sosyal yapı, sanayi öncesi kırsal yaşamdan sanayi sonrası kırsal yaşama geçme sürecinde de değişime uğramıştır. Bursa ve İstanbul gibi büyük şehirlere yakın olan Yeni Sölöz halkının eğitim, iş bulma/kurma vb. amacı ile bu şehirlerle bağlantıları bulunmaktadır. Gelişen teknoloji ve iletişim olanakları ve buna bağlı sosyal hayatta, ekonomide ve teknolojiye meydana gelen değişimlerden yöre doğrudan etkilenmektedir. Sosyal düzen değişimi, yaşam-konfor gereksinimlerinin farklılaşmasını da beraberinde getirmektedir.

XIX.yüzyılda ataerkil aileler için ve sanayi öncesi üretim gereksinimleri göz önüne alınarak inşa edilen geleneksel konutlar, günümüz koşulları karşısında yetersiz kalmıştır. Bu konutların kullanıcılara ters düşen en büyük eksikliği mutfak, banyo, tuvalet gibi servis mekanlarının yokluğu veya yetersizliğidir. Konutların ısıtılma zorluğu ve yalıtımın yeterli olmaması da kullanıcılar için problem olmaktadır.

Geleneksel konutlarda en fazla yıpranma, konutların veraset yolu ile ikinci ve üçüncü kuşaklara geçmesi ile yaşanmıştır.¹¹⁴ Geleneksel aile yapısının değişerek çekirdek aile yapısına dönüşmesi sonucunda, taban alanı 100-120m² olan, üç, dört katlı konutlar çekirdek ailelere büyük gelmeye başlamıştır. Çekirdek aile, ekonomik sebeplerle geleneksel konutların ve özellikle böcekliklerin tamamını kullanamadığı veya bakımını yaptıramadığı için yıkmayı tercih etmektedir. Birden fazla mirasçının olması durumunda ise yapı ikiye-üçe bölünerek ve gerekli eklentiler yapılarak kullanılmaktadır.

Ülkemizde çok belirgin olarak ortaya çıkan eğilim, çağdaş koşullarda yaşamayı, yeni yapılarla özdeşleştirme olgusudur.¹¹⁵ Yeni Sölöz köyünde de maddi olanakları bulunan aileler, günümüz mekansal düzenine sahip, banyo, tuvalet, mutfak gibi mahalleri ve sıhhi tesisatı bulunan betonarme konutlar yaptırmaktadırlar. 3-4 katlı bu konutlar mirasçıların her birine bağımsız daireye sahip olma imkanını vermektedir. Halkın geleneksel konutlarda yaşamak istememesi, konutların yok olma sürecini

¹¹⁴ D.Kuban, "Tarihi Çevre Korumasının Mimarlık Boyutu", YEM. Yayınları, 2000

¹¹⁵ Z.Aygen, "Koruma ve Kullanıcı Katkısı tarihsel Temeller ve Günümüzdeki Olanaklar", İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, 1992, s.138

hızlandırmaktadır. Orta yaş ve üstündeki halk, geleneksel yapılara karşı daha duyarlıdır.

Yeni Sölöz, yurt içine ve yurt dışına göç vermesine rağmen yöre halkı köyle ilişkilerini kesmemiş ve konutlar el değiştirmemiştir. Şehirde yaşayan aileler, tarımsal çalışmalar ve aile büyüklerini ziyaret etmek için yaz ve sonbahar aylarında köye gelmektedirler. Köye dışarıdan gelen az sayıdaki aileye ise boşalan konutlar kiralanmaktadır.

4.1.1.2. Ekonomik Yapıdaki Değişimler

Kurtuluş Savaşı öncesinde Yeni Sölöz yerleşiminin ana geçim kaynağı ipekböceği yetiştiriciliğidir. Böcekçiliğin yanı sıra zeytincilik ve bağcılık önemli geçim kaynaklarını oluşturmaktadır. 1923 yılından sonra Yunanistan'dan gelen muhacir halkın tütüncülük ile uğraşması ve ipekböceği yetiştirme tekniklerini bilmemesi, ülke genelinde de ipekböcekçiliğinin dünyada gelişen teknoloji ve ekonomiyi izleyememesi, İznik ve çevresinde sektörün gerilemesinde etkili olmuştur.

Köye yerleşen Türklerin ipekböcekçiliğine yabancı oluşuna bağlı olarak geleneksel konut ve böcekliklerde mekanlarını yapılaş amacına uygun kullanamamaları, fiziksel bozulmalara neden olmuştur. Yapılardaki böceklik katları ve odaları yaşam mahallerine dönüştürülmüş, kimi yapılarda ise boş bırakılmıştır. Köyün yaşlıları, geldikleri dönemde bölgede ipek ipliği üretilen fabrikalar, içki fabrikaları ve yağhaneler bulunduğunu söylemektedirler.

Sanayi öncesi kırsal yapıdan sanayi sonrası kırsal yapıya geçişten kaynaklanan ve köylerdeki üretim örgütlenmesini yeniden belirleyen ekonomik yapıdaki dönüşümler, yapı üretim biçimini de değiştirmiştir.¹¹⁶ Ahşap karkas yapım tekniğinden önce harman tuğlası ile yapılan yığma yapıya, sonra betonarme sisteme geçilmiştir.

¹¹⁶ F.Alioğlu, (1999-b), y.a.g.e., s:36

Sosyo-kültürel ve ekonomik değişime bağlı olarak meydana gelen teknolojik değişimler kapsamında; iletişim alanında gelişmeler, buluşlar, malzeme ve yapım tekniklerindeki gelişmeleri sayabiliriz.¹¹⁷ Sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler birbirlerine bağlıdır ve birbirlerini etkilemektedir. Değişimin, geleneksel konutların da fiziksel dönüşümünü beraberinde getirmektedir. Fiziksel dönüşüm; geleneksel konutun mekan organizasyonunun değişimi, odaların ve banyo-tuvalet kullanım biçiminin farklılaşması, sıhhi tesisatın değiştirilmesi ve mobilyanın değişmesi şeklinde olmaktadır.

4.1.1.3. Yasal ve Yönetimsel Nedenler

Osmanlı İmparatorluğu'nda eski eserleri koruma anlayışı XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra başlar. Cumhuriyet öncesinde mimari miras salt faydacı bir yaklaşım ve basit onarımlarla amaca uyarlanarak kullanılmıştır. Vakıf sistemi içinde onarım ve kullanımı sürdürme konusundaki dinsel korku ile gerçekleşen yaklaşımlarla anıtlar varlıklarını sürdürebilmişlerdir.¹¹⁸

2 Temmuz 1951 tarihinde yürürlüğe giren 5805 sayılı yasa ile kurulan “Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline ve Vazifelerine Dair Kanun”la kurulan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu; yurtiçinde korunması gereken mimari ve tarihsel özelliklere sahip anıtları ve diğer taşınmaz eski eserleri koruma, bakım onarım, restorasyonu konularında uyulacak ilkeleri belirlemek üzere oluşturulmuştur.

25-31 Mayıs 1964 “Tarihi Anıtların ve Yerleşmelerin Korunması ve Onarımı İçin Uluslararası Tüzük” olan “Venedik Tüzüğü”, 24.9.1967 tarih ve 3674 sayılı karar ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu’nda kullanılmak üzere kabul edilmiştir.¹¹⁹ Venedik Tüzüğü’nün tanımında; tarihi anıt kavramı sadece bir mimari

¹¹⁷ T.Sağdıç, “Geleneksel Kastamonu Kent Dokusunda Kültürel Değişimin Konut Mekanına Etkisi”, Basılmamış Y.Lisans Tezi, İTÜ., İstanbul, 2001

¹¹⁸ C.Binan, “Türkiye’de Anıtsal Mimari Mirasın Restorasyonu ve Özgünlüğünün Korunması İle İlgili Riskler”, Taç Vakfı’nın 25 Yılı Anı Kitabı, İstanbul, 2001, s.113

¹¹⁹ “T.C. taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı” II. Basım, Ankara 1996, s.168

eseri içine almaz, bunun yanında bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan alanları ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar. Bu kavram yalnız sanat eserlerini değil, ayrıca zamanın geçmesiyle kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de içine alır.¹²⁰

6 Mayıs 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1710 sayılı “Eski Eserler Koruma Kanunu” ile taşınmaz eski eserler, “anıt”, “külliye”, “sit” olarak sınıflandırılmış ve sitler “Tarihi Sit, Arkeolojik Sit ve Doğal Sit” olarak sınıflandırılmıştır.

Bugün yürürlükte olan 21 Temmuz 1983 tarihinde kabul edilen 2683 sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” dur. 17 Haziran 1987 ve 3386 sayılı kanun ile 2963 sayılı kanunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Taşınmaz Kültür Varlıklarını Koruma Bakım ve Onarımına İlişkin 28.2.1995 gün ve 378 sayılı ilke kararı ile tüm yapıları kapsayan ve müdahale biçimlerini belirleyen genel sınıflandırılmanın yanlış sonuçlar verdiği saptanmış ve yapı grupları 1. ve 2. gruplar olarak belirlenmiştir.¹²¹

Gelişmiş ülkelerdeki koruma mevzuatı ile karşılaştırıldığında, Türkiye’de de yasal düzenlemeler eşdeğer niteliktedir. Koruma sorununun mevzuatla olan ilintisi, doğrudan uygulama yöntem ve teknikleri ile kurulabilir.¹²²

Ülkemizde yasal mevzuatta doğrudan kırsal alanları içeren bir madde bulunmamaktadır. Bu alanlar sit alanı, koruma alanı ve özel çevre koruma bölgesi başlıklarında örtük biçimde yer alır. Başka bir deyişle bir kırsal alan, ancak tanımlanmış bir sit alanı, koruma alanı ya da özel çevre kapsamında kalıyorsa korunması gerekli kültür varlığı niteliğini alabilmektedir.¹²³

2683 ve 3386 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu’nda Madde 17’de sit alanlarının “Koruma Amaçlı İmar Planı” ile korunacağı belirtilmiştir. Ancak bu

¹²⁰ C.Erder, “Tarihi Çevre Bilinci”, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayın No:24, Ankara 1975, s.290-293

¹²¹ Z.Ahunbay, (1996), y.a.g.e., s.164

¹²² N.T.Gültekin, “Türkiye’de Taşınmaz Kültür Varlıklarını Koruma Sürecinde Yaşanan Açmazlar”, Taç Vakfı’nın 25 Yılı Anı Kitabı, İstanbul, 2001, s.214

planın nasıl hazırlanması gerektiği, paftaların ölçükleri, tesbitleri ifade edecek özel lejant sistemi gibi teknik konular ve müellifin nitelikleri gibi konular belirsiz bırakılmıştır. Koruma amaçlı imar planları, daha önceden belirlenmiş sit alanları için hazırlanmaktadır. Ancak sit alanlarının belirlenmesinde, ekiplerin mesleki özellikleri ve bilimsel olmayan değerlendirmeler eksiklikler ve/veya yanlışlıklara neden olmaktadır. Koruma amaçlı imar planlarının mücavir alan içinde belediyeler, dışında valilikler, Kültür Bakanlığı ve İller Bankası tarafından hazırlanması farklı sonuçlar doğmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde, devletin belli ve sürdürülebilir bir politikası olmaması, siyasi tercihlerin uygulama politikaları ve kurumların işleyişi üzerinde doğrudan etkili olabilmesine olanak sağlamaktadır. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Kurulları'nda bürokrat üye sayısının fazla olması ve politik değişimler sonucu kurullar sık sık yenilenmektedir.

Koruma konusunda birinci derece yetkili karar organı olan Koruma Kurulları ise her ilde örgütlenememiş ve bölge kurulları niteliğinde kalmışlardır. Kimi kurulların yetki alanları birçok il ve ilçeyi kapsamış, bu durum inceleme, kontrol ve karar almayı zorlaştırmıştır.¹²⁴ Koruma kurullarının verdiği kararların uygulanması sırasında denetimi sağlayacak bir sorumlu belirlenmemiştir.

Tarihi ve kültürel mirasın korunmasında merkezi yönetim ağırlıklı örgütlenme sonucu yerel yönetimler korumada yetkili ve etkin kılınmamışlardır.

1973 yılı sonrasında ülkemizde bir çok sit tescil edilmiş ve korunması yasal güvence altına alınmıştır. Türkiye'nin birikimi düşünüldüğünde bu tesbit ve envanter çalışmaları yetersizdir. İznik Gölü çevresindeki yerleşmelerden sadece İznik kenti koruma altına alınmıştır.

---

¹²³ F.Alioğlu, (1999-b), y.a.g.e., s:37

¹²⁴ S.Ener, "Kültürel Mirasın Korunmasında Genel yaklaşım ve Yerel Yönetimler"; Taç Vakfı'nın 25 Yılı Anı Kitabı, İstanbul, 2001, s.170

4.2. YENİ SÖLÖZ KÖYÜNDEKİ SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN BOZULMA TÜRLERİ

Ferdi, doğal ve toplumsal etkenler, yerleşimlerde ve konutlarda fiziksel, işlevsel, çevresel ve ekonomik yıpranmalar yaratmaktadır.¹²⁵ Yeni Sölöz, geleneksel yerleşim dokusunu ve geleneksel konut mimarisi örneklerini günümüze kadar skorumuştur. Bununla birlikte geleneksel konut dokusu son yıllarda bozulmaya başlamıştır. Ülke genelinde olduğu gibi Yeni Sölöz'de de sosyal etkenlerle birlikte ekonomik zorluklar, geleneksel yapıların onarım ve bakımı için gerekli maddi tutarlar karşılanamamaktadır.

Yeni Sölöz sivil mimari anıtları içinde böceklikler önemli bir yer tutmaktadır. Yerleşimde ipekböceği yetiştirilmesinin sona ermesi ile birlikte böceklikler konut işlevinin yanı sıra üstlendikleri ikinci işlevi yitirmiştir.

Yerleşmedeki mimari anıtlarda bireysel ve doğal nedenlere bağlı olarak meydana gelen fiziksel bozulmalar, plan düzeni bozulmaları, cephe düzeni bozulmaları ve yapısal bozulmalar olmak üzere üç ana grupta incelenmiştir.

4.2.1.Fiziksel Bozulmalar

4.2.1.1. Plan Düzeninde Bozulmalar

Konut ve böcekliklerde meydana gelen plan düzeni bozulmaları, öge ve mahallerin kullanılmaması, mahallerin işlev değiştirmesi, mahallerin veya yapının bölünmesi, genişletilmesi ve yapılan eklentiler şeklinde ortaya çıkmaktadır. Kültürel ve mimari sürekliliği kesintiye uğratan değişimler, yapıların tarihi, yapısal ve mimari özelliklerini de bozmaktadır.

¹²⁵ İ.Yüce Aşkun, (1980), y.a.g.e., s.156

Resim 4.6; E.22 Üst katı kullanılmayan konut

Konutlarda kullanılmayan öge ve mahaller: Kapıların veya pencerelerin kapatılmasından ıslak hacimlerin, merdivenlerin ve hatta katların kullanılmamasına kadar uzanmaktadır. Ailenin küçülmesi, yeterli mobilyanın olmaması, konut olarak da kullanılan böcekliklerin üst katlarının tek mekandan oluşması, çatının kötü durumu, kışın tüm katları ısıtmanın zorluğu gibi

sosyal ve ekonomik sebeplerden dolayı geleneksel yapıların üst katları boş bırakılmaktadır. (resim 4.6)

Benzer sebeplerden dolayı zemin katlar ise sadece bahçeye çıkış için kullanılmaktadır. Sosyal değişimler sonucu yatayda bölünmüş evlerde mevcut merdivenler iptal edilmektedir.

Mekansal Değişimler: Konutların hepsinde mutfak ve ıslak hacimlere tezgah, eviye, klozet vb. konulması; mobilyanın girmesi ile sedirlerin kaldırılması gibi mekansal değişiklikler yapılmaktadır.

Mekanların işlev değiştirmesi: Farklılaşan gereksinimler doğrultusunda mekanlar işlev değiştirerek yeni işlevler üstlenmektedir. Yerleşimde odaların, gerekli donanımlar eklenerek mutfaka dönüştürüldüğü örnekler tesbit edilmiştir. Envanter 27'de incelenen konutta merdiven mekanı tuvalete dönüştürülmüştür. Plan düzeninde mekanların işlev değiştirmesi sebebi ile meydana gelen bozulmalar tablo 4.1'de sınıflandırılmıştır.

Bölünmeler: Tüm bozulmalar içinde geleneksel konutların sürekliliğini en çok etkileyen plan bozulması, bölünmelerdir. Yapıların ikinci kuşağa geçmesi ve çekirdek aileler için ayrı konut ihtiyacının doğması ile birlikte konutlar ve özellikle

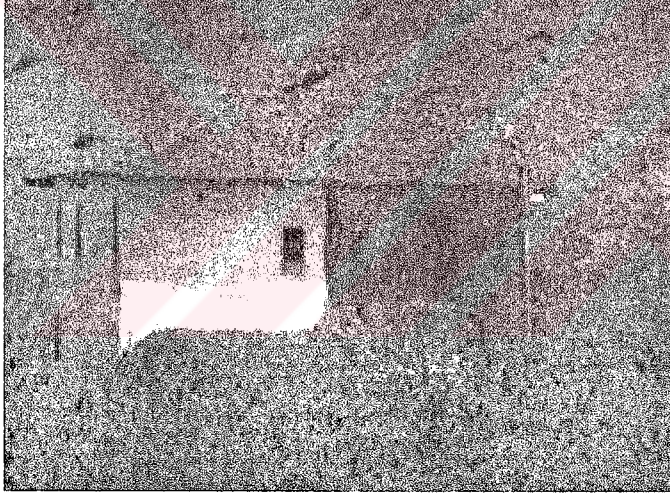
böceklikler yatayda ve düşeyde bölünmüştür. (resim 4.7-4.10) Konutun bölünmesi ile her bağımsız bölümde servis mekanları ve merdiven ihtiyacı da doğmuştur. Bu durumda ya mevcut mekanlar yeni düzenlemelerle ihtiyaç duyulan mekanlara dönüştürülmüş ya da yapının dışına ekler yapılmıştır.

Bunun dışında ailenin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için odalar, sofalar ve bazen mutfaklar bölünerek yeni mekanlar elde edilmiştir. Özellikle sofalar gerek ısı kaybını azaltmak gerek yeni mekan kazanmak için bölücü duvarlar ile ayrılarak giriş holü ve oda/odalar yapılmıştır. Yeni Sölöz'de yapılan incelemelerde sofanın bölünerek mutfak, banyo-tuvalet elde edildiği örneklerle de karşılaşılmıştır. Sofaların yanı sıra odalar bölünerek, oda ve ıslak hacim olarak kullanılmaktadır. Bazı konutlarda giriş taşılığı, depo ve tuvalet oluşturmak için bölücü duvarlarla ayrılmıştır. Plan düzeninde bölünmeler sebebi ile meydana gelen bozulmalar tablo 4.2'de sınıflandırılmıştır.

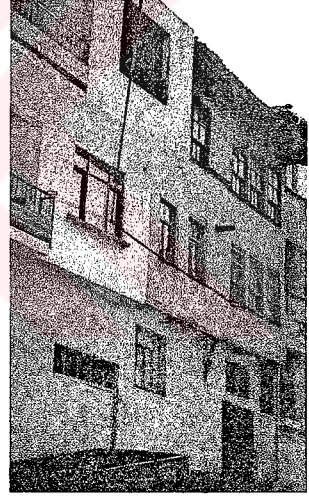

Resim 4.7,4.8

Resim 4.9

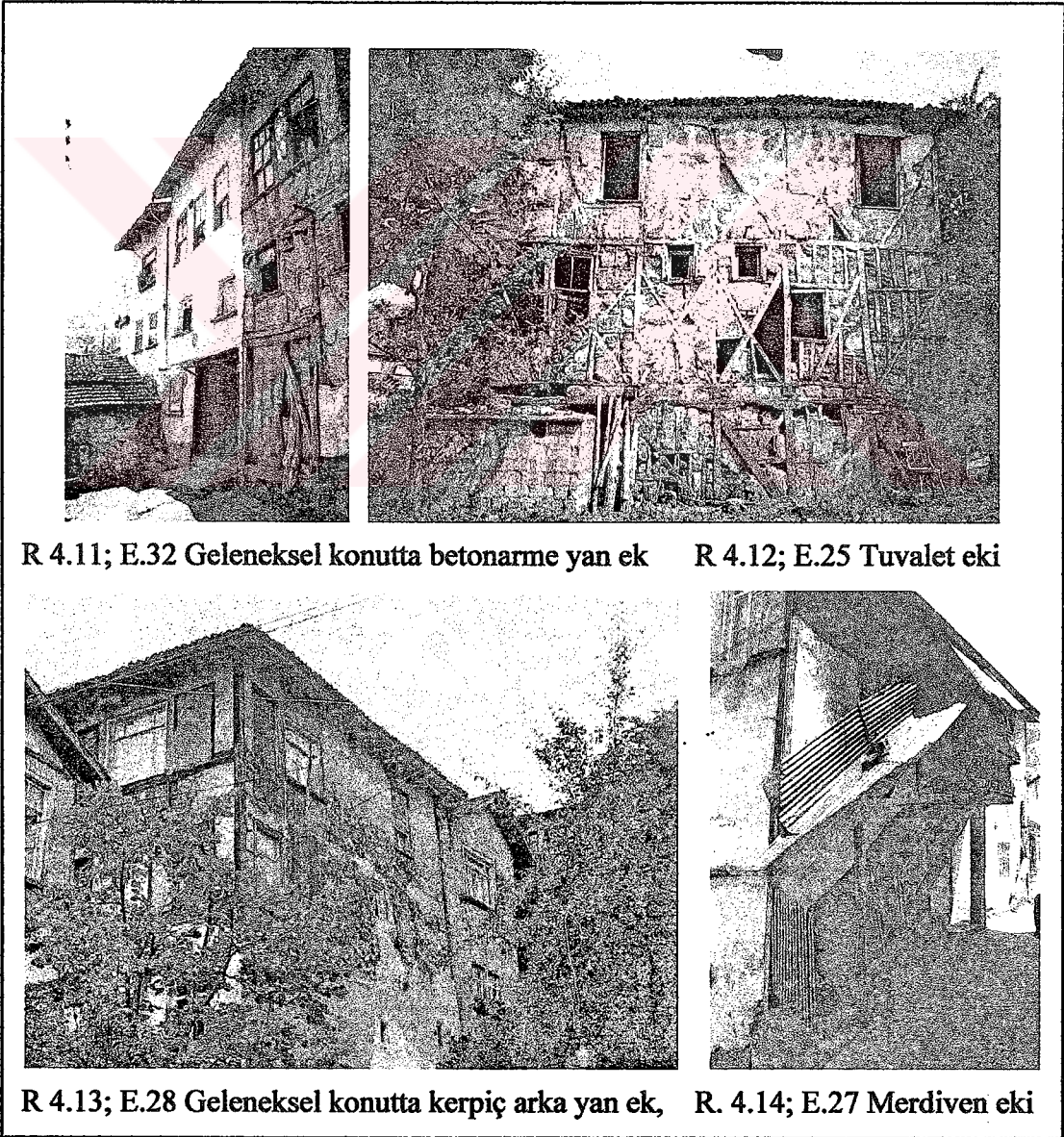

Resim 4.10; E.7

Düşeyde bölündükten sonra bir kısmı yıkılan veya betonarme konut yapılan örnekler

Eklmeler: Plan düzeni bozulmalarına diğer bir sebep eklerdir. İncelenen dört örnekte konutlara odalar ve ıslak hacimlere sahip yapı kütleleri eklenmiştir. E.8, E.11 ve E.28’de incelenen konutlarda eklenen arka ekler ahşap karkas, E.32’de incelenen konuta eklenen yan ek betonarme sistem ile inşa edilmiştir. E.25’de incelenen konutta arka cepheye tuvalet eklenmiştir. Yatayda bölünen (E.27) yapının üst katlarına ulaşmak için arka cepheye betonarme tek kollu merdiven eklenmiştir. (resim 4.11-4.14) Plan düzeninde eklmeler sebebi ile meydana gelen bozulmalar tablo 4.3’de sınıflandırılmıştır.

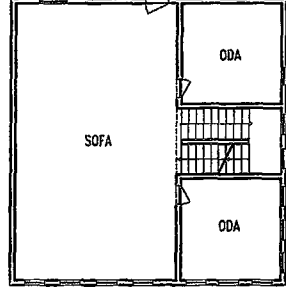

Tablo 4.1. PLAN DÜZENİNDE BOZULMALAR

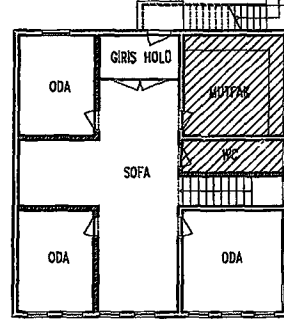
MEKANLARIN İŞLEV DEĞİŞTİRMESİ

RESTİTÜSYON PLAN

RÖLÖVE PLAN

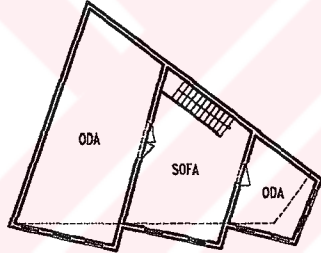

1. KAT PLANI

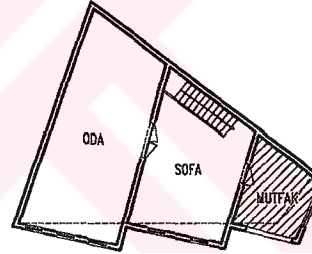

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 27 (BÖCEKLİK)

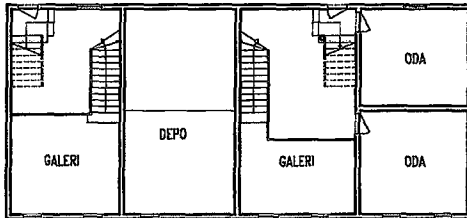

1. KAT PLANI

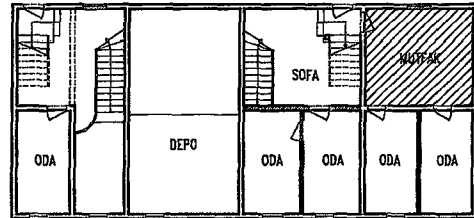

1. KAT PLANI

ENVANTER NO: 21 (KONUT)

ARA KAT PLANI

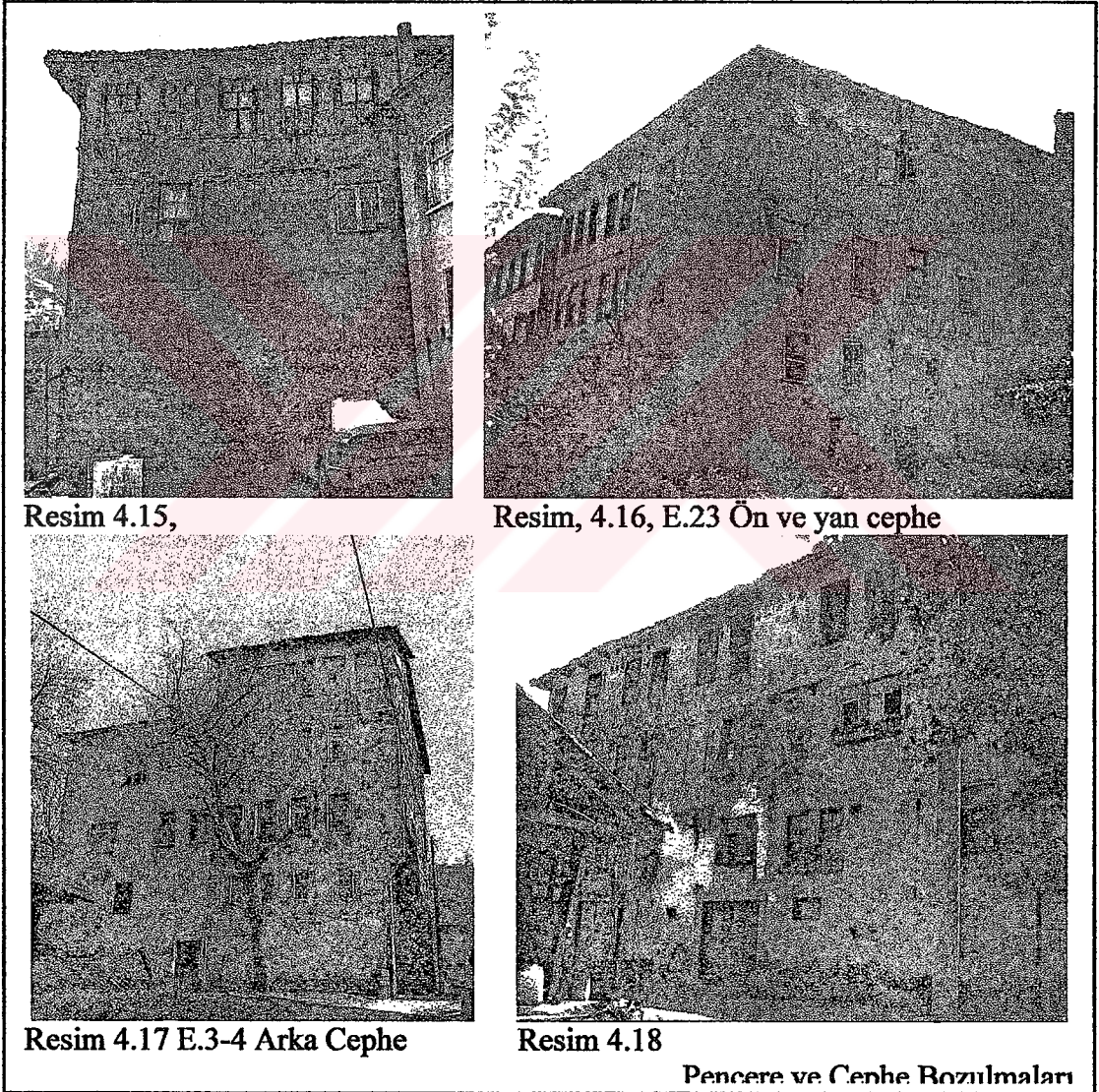
ARA KAT PLANI

ENVANTER NO: 29 (BÖCEKLİK)

4.2.1.2. Cephe Düzeninde Bozulmalar

Plan düzeninde zaman içinde yapılan değişiklikler cephe düzeninde bozulmaları da beraberinde getirmiştir. Gelişen gereksinimler doğrultusunda geleneksel konutlara yeni birimlerin eklenmesiyle cephe düzeni ve kütle etkisi bozulmaktadır. (resim 4.11, 4.13) Konutların bölünmesi ile yeni açılan kapılar ve dışarıdan yapılan merdivenler de cepheyi bozan eklentilerdir. (resim 4.14)

Cephe bozulmalarına bir diğer örnek, geleneksel konutların ve özellikle böcekliklerin çekirdek ailelere fazla gelmesi, yapısal bozulmalar, konutları onarmanın maliyetinin artması ve ahşap yapı malzemesini elde etmenin zorlaşması gibi etkenler sonucu üst

katların alınmasıdır. 19.yüzyıldan kalan yapılar 3-4 katlıdır ve üst katları alınan yapı grubunu oluşturmaktadır.

Pencere düzeninin bozulması, cephenin özgünlüğünü yitirmesinin sebeplerinden biridir. Konutların genelinde pencereler tuğla veya kerpiç dolgu ile kapatılmış ve doluluk-boşluk oranları dikkate alınmayarak büyütülmüştür. (resim 4.15-4.20)

4.2.1.3. Yapısal Bozulmalar

4.2.1.3.1. Taşıyıcı Sistem ve Kaplama Bozulmaları

- **Taşıyıcı Sistem Bozulmaları:**

Duvar sistemi, üst örtü, kirişler ve çıkmalarda meydana gelen bozulmalara; doğal ve bakımsızlık, hatalı onarım, terk gibi ferdi nedenler sebep olmaktadır.

Taşıyıcı duvar sistemi; gerek sürekli atmosferik etkenler, gerekse zemin ve üst örtüden gelen sular nedeniyle, ahşap karkas sistem ve dolgu malzemesinde meydana gelen fiziksel ve kimyasal değişimler sonucu kendini ve üst örtüyü taşıyamaz duruma gelir.¹²⁶ (resim 4.21, 4.22, 4.29-4.32, 4.36)

Üst örtü sistemleri: Kaplamanın bozulmasına bağlı olarak suyun, kiremit altı kaplamaları, çatı kirişleri, mertek ve aşıklarda yarattığı çürüme, çarpılma, eğilme, çatlak ve kırılma gibi tahribatlar sonucu, çatı konstrüksiyonu elemanları bozulmaktadır. (resim 4.24, 4.37)

Kapalı çıkmaları (cumbalar); doğal etkenlere bağlı olarak bozulmaktadır. Çıkmaları taşıyan kirişlerde ve ahşap karkas sistemde dışarı doğru eğilme ve sarkmalar gözlemlenmektedir. İncelenen yapıların birinde, duvarda kalan döşeme

¹²⁶ T.Çobançoğlu, 'Türkiye'de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri', Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, MSÜ., 1998, s.282

kirişlemesinin izlerinden, tehlike yaratan çıkmanı alındığı tesbit edilmiştir. (resim 4.28) Yapının dış duvarına inşa edilen tuvalet ve lavabo ekleri de kullanılmadıkları için taşıma özelliğini yitirmekte ve zamanla yıkılmaktadır.

Kirişlerde, sabit yükler zaman içinde bozulmalara neden olmaktadır. Bakımsızlık ve dış etkiler girişlerde şişme, kurumayla birlikte çatlama, eğilme, çürüme, eskime ve kırılma biçiminde bozulmalar meydana getirmektedir.

- **Kaplama Bozulmaları:**

Üst örtü: Geleneksel konutlarda, üst örtü kaplaması oluklu kiremittir. Sürekli bakım yapılmaması ve kuşlar ve diğer hayvanların kırarak artırdığı tahribat sonucu üst örtü su almakta ve çatı konstrüksiyonunun zarar görmesinde önemli rol oynamaktadır. (resim 4.23, 4.25, 4.26)

Duvar kaplaması: Taşıyıcı sistemi koruyan dış sıva bozulmaları, yerleşimindeki geleneksel konutların tamamında görülmektedir. Tutucuğu az olan kerpiç sıvanın metal ızgara, sıva teli vb. kullanılmadan doğrudan ahşap karkas sisteme uygulanması, karışım oran hataları gibi ilk yapım veya onarım hataları ve en önemlisi bakımsızlık sıva bozulmalarının sebepleridir. Bunun yanı sıra kerpiç dolgu malzemesi üzerine uygulanan ve suya dayanıksız kıtıklı çamur sıva, zamanla çatlamakta ve kopmaktadır. Yüzeyden içeri giren su, ahşap taşıyıcıları ve dolgu malzemesini çürütmektedir.

Döşeme ve tavan kaplamaları: Döşeme ve tavan kaplamalarında, rutubet biyolojik canlıların oluşumuna zemin hazırlanmaktadır. Ayrıca, döşeme tahtalarında meydana gelen bozulmalar; insanların neden olduğu malzeme aşınması, zamana bağlı olarak ahşabın yorulması ve mukavemetinin azalması şeklinde kendini göstermektedir.

4.2.1.3.2. Yapı Elemanlarının Bozulması

Yeni Sölöz geleneksel konutlarında yapı elemanı bozulmasını pencerelerde, kapılarda ve merdivenlerde inceleyebiliriz.

Pencereler: Pencere boşluklarının kapatılması veya büyütülmesi yerleşimde en sık görülen bozulma şeklidir. (resim 4.15-4.20) Pencereyi oluşturan kasa, kanat, pervazlarda yıpranma ve çürüme şeklinde malzeme bozulmaları görülmektedir.

Kapılar: İç kapılarda malzeme eskimesi görülmektedir. Dış kapılarda ise doğal etkenlere bağlı olarak çürüme, yıpranma ve parça kopması olmaktadır. Geleneksel konutların bir kısmında, ahşap dış kapılar metal kapı ile değiştirilmiştir.

Merdivenler: Genellikle sofada yer alan merdiven baskıçları malzemenin eskimesi ve yıpranmaya dayalı olarak aşınmaktadır. Liman kirişlerin taşıyıcılığını yitirmesi ile sehim yapmakta ve yer yer çökmektedir.

4.2.1.3.3. Malzeme Bozulmaları

Ahşap malzemenin bozulması: Bölgede temel yapı malzemesi olan ahşap, yapıları da etkileyen olumsuz ferdi ve doğal nedenlerle bozulmaktadır. Güneş, atmosfer etkileri, mantar, böcek gibi biyolojik etkileri içeren fiziko-kimyasal bozulma nedenlerine bağlı olarak yapısal özellikleri bozulan ahşap malzemeler, farklı şekillerde bozulma gösterir.¹²⁷

Ahşap malzeme, güneş radyasyonunun etkisi ile zamana bağlı olarak kararır. Korunmamış ahşap yüzeyi yağmurda ıslanarak şişmekte ve ıslanmış yüzeyin güneş ısı ve rüzgar ile kurumması sonucu çatlaklar meydana gelmektedir. Çatlaklar mantarların ve böceklerin yerleşmesi ve üremesi için uygun ortamı sağlamaktadır.

¹²⁷ A.Çakıray, "Ahşap Eski Eser Restorasyonlarında Malzeme Sorunları ve Koruma Yöntemleri", MSÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü Y.Lisans Tezi, İstanbul, 1987, s.182

Mantarlar ve yüzeysel küfler, renk değişimi ve çürüme yaratarak ahşap malzemenin bozulmasına neden olurlar.¹²⁸

Ahşaplar için hayvansal zararlıların en önemlisi böceklerdir. Nem sıcaklık ve oksijene bağlı yaşayan böcekler ahşaptan beslenmektedirler. Memeliler ve kuşlar ise delme, kopma gibi fiziksel tahribata yol açmaktadır.¹²⁹

Kerpiç malzemenin bozulması: Yerleşimdeki geleneksel konutlarda, ahşap karkas taşıyıcı sistem ve kerpiç dolgu malzemesi birlikte kullanılmıştır. Kerpiç, kil ve kumun su ile karıştırılması ile elde edilmektedir. Çatlamalara karşı çakıl, ot, saman, çalı, ince dallar ve sazlar da bu karışıma eklenir.¹³⁰ Yapı yüzeylerine içinde bol miktarda saman bulunan balçık sıva ve ikinci kat olarak kireç sıva yapılmaktadır. Kerpiç dolgu, kerpiç sıvayı tutmakla birlikte ahşap strüktür ile bağlantı sağlayamaz.

Maliyeti ucuz, yüksek ses ve ısı yalıtımı özelliği olan, yangına emniyetli ve teknik elemana ihtiyaç duyulmadan üretilen kerpiç malzeme dış tesirlere, özellikle rutubet ve suya karşı dayanıksız bir malzemedir. Koruyucu olarak yapılan balçık sıva da kerpiç ile aynı bileşenlere sahiptir. Yeni Sölöz'de bulunan geleneksel yapıların çoğunun sıvası dökülmüştür ve karkas sistem doğal etkenlere açıktır. Sudan etkilenen kerpiç malzemenin sık sık yenilenmesi gerekmektedir. Bu durum da kullanıcılara zorluk çıkarmaktadır. (resim 4.27, 4.33, 4.34)

Geleneksel Yeni Sölöz konutlarında yukarıda belirtilen fiziksel ve kimyasal nedenlerle taşıyıcı sistem, kirişlemeler, döşemeler, kapı ve pencere doğramaları zamana bağlı olarak bozulmaktadır.

¹²⁸ M.Berker, "Ahşap Mimari Anıtlarda Koruma Uygulamaları İle İlgili Bir Yöntem Önerisi", MSÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 1982, s.144-207

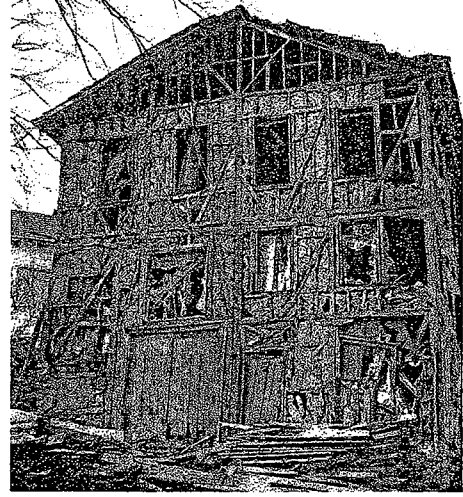
¹²⁹ T.Çobancaoğlu, (1998), y.a.g.e., s.290

¹³⁰ E.A. Kömürcüoğlu, "Yapı malzemesi Olarak Kerpiç ve Kerpiç İnşaat Sistemleri"; İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İ.T.Ü. Matbaası, 1962, s.9-13

Resim 4.21, E.30

Resim 4.22, E.33

Resim 4.23, 4.24

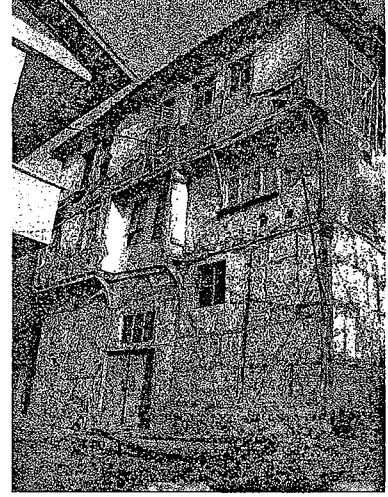
Resim 4.25,

Resim 4.26, E.21

Geleneksel Konutlarda Meydana Gelen Yapısal ve Malzeme Bozulmaları

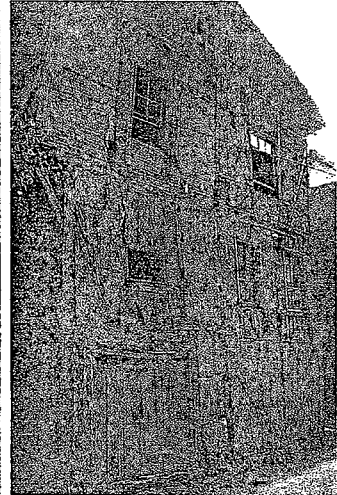
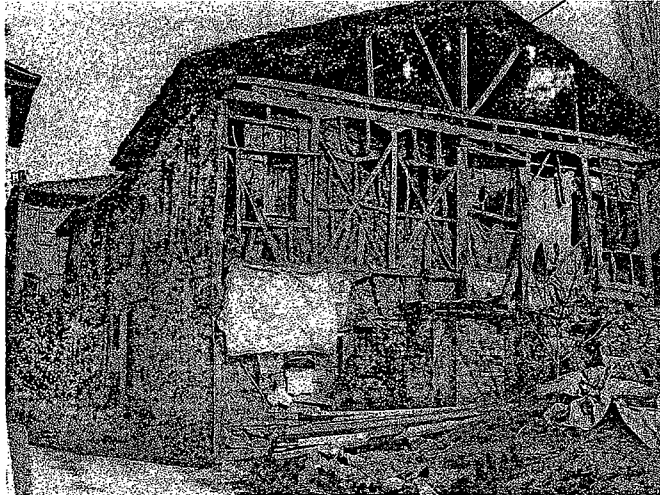

Resim 4.27, 4.28

Resim 4.29, E.23

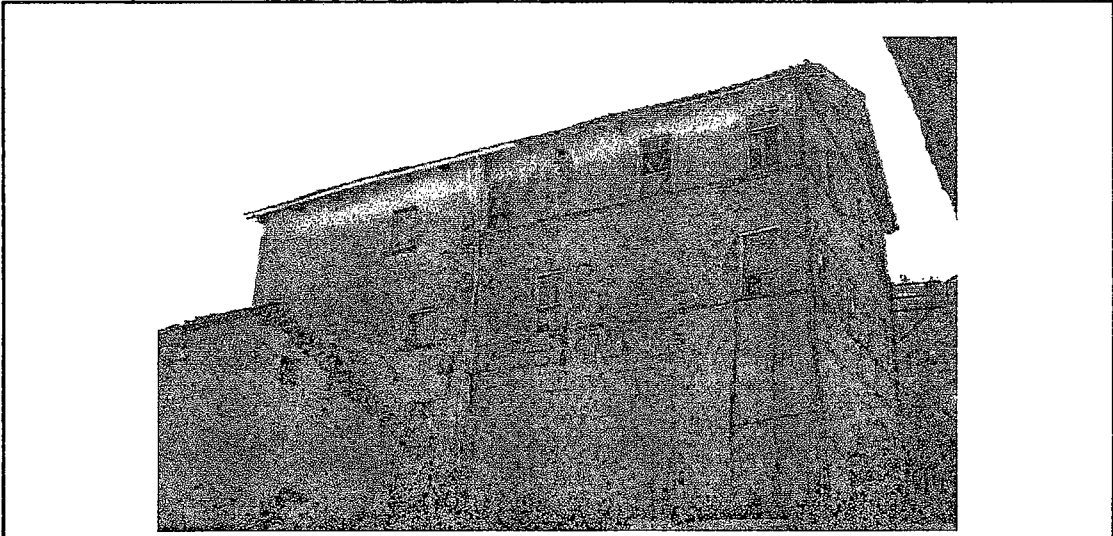
Resim 4.30, E.31

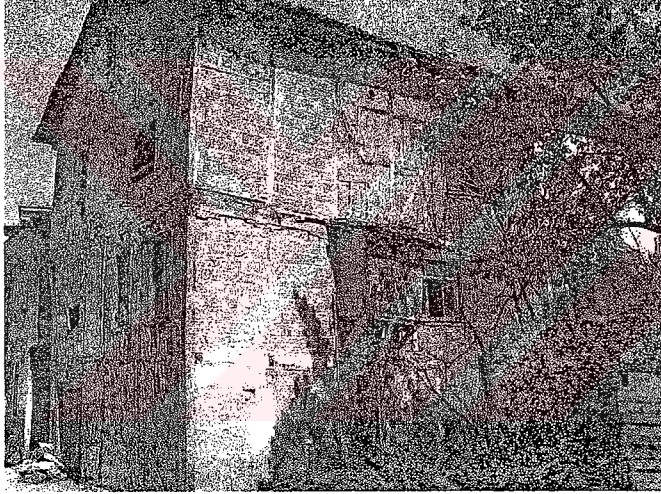
Resim 4.31, 4.32

Geleneksel Konutlarda Meydana Gelen Yapısal ve Malzeme Bozulmaları

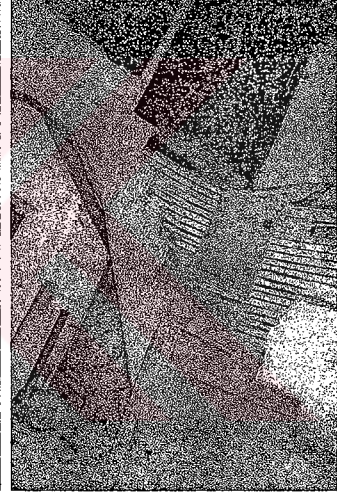

Resim 4.33; E.24

Resim 4.34

Resim 4.35, E.4

Resim 4.36, E.12

Resim 4.37

Geleneksel Konutlarda Meydana Gelen Yapısal ve Malzeme Bozulmalar

V. BÖLÜM

SONUÇ: YENİ SÖLÖZ GELENEKSEL YERLEŞMESİNİN ve SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNİN KORUNMASI İÇİN ÖNERİLERİ

Yeni Sölöz geleneksel yerleşmesinin ve sivil mimari örneklerinin korunması, nüfusun sürekliliğinin sağlanmasına bağlıdır. Koruma konusunda yapılacak eğitim ve uygulama çalışmaları ile birlikte yaratılacak projeler ile ekonomik yapı canlandırılmalıdır.

5.1. KURAMSAL ÖNERİLER

Günümüzde yoğun kitle iletişimi sonucunda, kültürün birörnekleşmesi, dünyadaki sosyo-ekonomik değişim ve sınırları aşan yapı teknolojileri nedeniyle yöresel mimari ürünleri tehdit altındadır.

Icomos'un 2000 yılında yayınladığı "Tehlikede Olan Kültür Mirası Dünya Raporu'nda", bütün dünyada geleneksel kırsal yerleşmelerin ve tarihi köylerin hızla yok olduğu belirtilmiştir.¹³¹

- **Yasal ve Yönetim Açısından Öneriler**

Yasal mevzuat korumayı sağlamak için yeterli değildir. Koruma politikasında süreklilik gerekmektedir. Koruma politikası, siyasi iktidarların inisiyatifine kalmamalı, yani hükümet değil devlet sorunu olmalıdır.

Koruma kurulları, benzer mimari özelliklere sahip yöreleri içine alacak şekilde yapılmalıdır. Buldukları bölgelerdeki yöresel mimari özellikleri göz önünde bulundurarak hazırlayacakları yönetmelikler, koruma amaçlı imar planlarının hazırlanmasında ve restorasyon uygulamalarında uyulacak kriterleri belirlemede

---

¹³¹ Heritage@Risk World Report

yardımcı olacaktır. Koruma amaçlı imar planının hazırlanma biçim ve süreçlerine yönelik ülke genelinde uygulanacak standartlar oluşturulmalıdır.

Tüm Türkiye’de envanter çalışmalarına öncelik verilmelidir. 2001 yılında Türkiye Bilimler Akademisi tarafından başlatılan Türkiye Kültür Sektörü (TÜBA-TÜKSEK) girişimi, Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün, üniversitelerin, akademisyenlerin ve ilgili birçok kamu ve sivil toplum kuruluşunun desteği ile kültür varlıklarımızın envanterininin çıkartılması için çalışmalara başlamıştır.

İzmit Gölü çevresindeki yerleşmeler hızla niteliklerini yitirmektedirler. Bu yerleşimler ve yöresel mimari dokusunu koruyan Yeni Sölöz sit alanı ilan edilmeli ve koruma altına alınmalıdır.

Ülkemizde tarihi ve kültürel varlıkların korunmasında merkezi yönetim ağırlıklı örgütlenme yeterli etkinliği sağlayamamaktadır. Merkezi yönetim birimleri arasındaki iletişim ve işbirliği yetersizliği ve koruma tesbit ve karar süreçlerinin uzunluğu, yerel yönetim ile olan ilişkilerde çelişkiler yaratmaktadır. Yönetimde sorumluluk ve yetkinin yerel yönetimlerle (belediyeler ve muhtarlıklarla) paylaşılması gerekmektedir. Merkezi hükümet öncelikle, koruma politikasının genel sınırlarını belirlemeli, envanter çalışmalarının hazırlanmasına katkıda bulunmalı, yerel yönetimlere gerekli maddi destek konusunda yardımcı olmalı ve genel denetimi yapmalıdır.

Yerel yönetimlerin oluşturduğu ve merkezi yönetim ile birlikte çalışan, “Tarihi Kentler Birliği”, ülkemizde yerel yönetimlerin koruma konusuna olumlu yaklaşıma başladıklarını göstermektedir. İzmit yöresindeki belediyelerin, kaynakları yetersiz olan yönetimlere teknik ve maddi destek de sağlayan bu kuruluşla birlikte çalışmalar yapılması sağlanmalıdır.

Özellikle belde ve ilçe belediyelerin koruma konusunda deneyimsiz olması, uzman bir kuruluş ihtiyacını doğurmaktadır. Her kırsal birimin kendi toprakları içindeki

kültürel varlıklarına karşı sorumluluk duymasını hedefleyen bir örgütlenme gerekmektedir.¹³²

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Cumalıkızık, Misi vb. tarihi köylerin yaşatılması için çalışmalar yapmaktadır ve koruma konusunda belli bir birikime sahiptir. Yerel yönetimlere yön vermek amacı ile kurulan “Yerel Gündem 21 Modeli’nin”¹³³, İznik yöresinde de uygulanması, koruma konusunda eğitim ve uygulama sürecini hızlandıracaktır.

Merkezi yönetim, merkez ilçe, ilçe, köy yönetimi, üniversiteler, ulusal/uluslararası sivil toplum örgütleri ve gönüllülerin oluşturduğu Yerel Gündem 21 Modeli’nde kültür mirasını koruma konusunda uzmanlaşmış teknik elemanlara ve danışmanlara sahip örgütlenme, sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel planlama konularında yöre halkına, yerel yönetimlere ve koruma kurullarına destek olmaktadır.

Oluşturulacak Yerel Gündem 21 ve benzeri örgütler, yörelerindeki geleneksel konutların ve tarihi yapıların bakım, onarım ve restorasyonunda, planlamadan uygulama sürecinin sonuna kadar teknik hizmet verme denetleme ve işletme konularında etkin olmalıdır. Kullanıcıların katılımını sağlama ve eğitim verme, yayın ve tanıtım çalışmalarında, kültür varlıklarının restorasyon ve bakımı için gerekli maddi kaynağın sağlanması ve kredilerin dağıtılmasında yerel yönetimlerle birlikte çalışmalıdır. Bu örgütler, koruma kurullarının işleyişinin hızlanmasında da etkili olacaktır.

---

¹³² F.Alioğlu, “İznik Gölü Çevresindeki Korunması gerekli Değerler, Sorunlar ve Öneriler” , TMMOB, Bursa Şubesi, Uluslararası mimarlar Birliği Türkiye Kesimi, Osmanlı Devleti’nin Kuruluşunun 700. yıldönümünde Bursa ve Yöresi, Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Bölümü, Uluslararası XI.Yapı ve Yaşam’99, Bursa. 1999, s:38

• Kültürel ve Eğitimsel Öneriler

Toplumun, geçmişin bugüne uzanan fiziki varlığına sahip çıkması, sahip olduğu veya sahip olması gerektiğine kesinlikle inandığı mülkün mutlak kullanım özgürlüğünden fedakârlık etmesi anlamına gelir. Bu tavır ise hukuksal terminolojide “kamu yararı” kavramı içinde bir yere oturur. Koruma politikası açısından, kamu ile kişi arasında ortak bir değer yargısının oluşmasının sağlanması gerekmektedir. Bunun tek yolu da kamuoyunu oluşturmak ve eğitimidir.¹³⁴

Yeni Sölöz’de halk ve yerel yönetim geleneksel konutlar yerine betonarme konutları tercih etmektedir. Betonarme konut çağdaşlaşmanın simgesi durumundadır. Bu görüş, geleneksel konutların bakım ve onarım konularını gündeme bile getirmemektedir. Yunanistan’dan gelen Türk göçmenler bu yörede yaklaşık 80 yıldır yaşamalarına rağmen konutları benimsememişlerdir.

Eğitime yerel yönetimlerden başlanması gerekmektedir. Koruma konusunda bilinçli yerel yönetimler, halkın bilinçlenmesinde ve koruma uygulamalarında etkili olacaktır. Eğitimde öncelikle yörenin kimliği halka anlatılmalıdır. Korumada halkın uygulamalara katılması, görüşlerinin alınması amaçlanmaktadır. Bunun için yöre halkına ve uzmanlara geleneksel yapıları tanıtan ve geleneksel yapım tekniklerini, malzeme ve zanaatları korumalarına yardım edecek eğitim programları hazırlanmalıdır.¹³⁵ Hükümetler, sorumlu kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, yöresel örgütlenmelerin ve üniversitelerin hazırlayacağı bu programlar seminer, kurs, film ve dia gösterileri, sergi, yayın gibi etkinliklerdir.

Yerleşmenin geleneksel ahşap yapı dokusunun yerel olanaklarla kullanıcıları tarafından yaşatılmasında, yöresel yapım tekniğini bilen ustaların yetiştirilmesi ve ağaç işçiliği el sanatlarının geliştirilmesi için kurulacak atölyeler ve verilecek kurslar

---

¹³³Bursa Büyükşehir Belediyesi-Tarihi Çevre Koruma ve Yenileme Şube Müdürlüğü, Tarihi Köyleri Koruma Projesi

¹³⁴D.Kuban, “Tarihi Çevre Korumasının Mimarlık Boyutu”, YEM. Yayınları; 2000, s.158

¹³⁵Z.Ahunbay, “ICOMOS ve Risk Altındaki Kültürel Mirasın korunması”, Yapı, sayı: 244, Mart 2002, s.27-29

faydalı olacaktır. Yöreye yakın şehirlerde bulunan üniversiteler hem kurs programları düzenleyerek hem de ön lisans programları açarak eğitime destek sağlayabilir.

Yerel yönetimlerin üniversitelerden alacağı danışmanlık desteğinin yanı sıra yörede lisans ve lisansüstü öğrencilerinin tesbit ve analiz, proje, araştırma ve laboratuvar çalışmaları yapması ve yaz okullarının açılması korumanın teknik ve uygulanma boyutunda etkili olacaktır.

Halkın restore edilmiş ve kullanılabilir örnekler görmesi, koruma konusuna yaklaşımlarını olumlu etkileyecektir. Kamulaştırarak veya koruma konusunda çalışan kuruluşların satın alacakları veya kiralayacakları binaların restorasyonunu yapmaları, örnek olacaktır.

Ülke genelinde basılı ve görsel yayın organlarında korumacılık konusunda bilgilendirici ve eğitici programlar hazırlanması yararlı olacaktır. Bunun yanı sıra koruma kavramı örgün eğitimde ders olarak okutulmalıdır. Kültürel varlıkların korunması konusunda, uzmanların deneyimlerini aktaracakları iletişim ağının oluşturulması gerekmektedir.

- **Sosyal ve Ekonomik Öneriler**

Bilinçli ve bilgili olmak korumanın uygulanması için yeterli olmamaktadır. Koruma çalışmalarının uygulanabilirliği mali olanaklara bağlıdır. Kültür mirasının sürekliliğinin sağlanmasında en etkili yolu kullanıcıların koruma sürecine katılımını sağlamaktır.

Ülke genelinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca oluşturulan "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Katkı Fonu"na¹³⁶ işlerlik kazandırılıp, yaygınlaşması sağlanmalıdır.

---

¹³⁶ Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Katkı Fonu, Madde12, "Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı", 1996, s.7

Günümüz şartlarında devlet desteği yeterli değildir. Yöresel örgütlenme projelerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yerleşmenin projelere maddi destek sağlaması gerekmektedir. Yeni Sölöz'de, yöresel örgütler ve halkın ortak katılımı ile kurulacak tarım ve turizmden elde edeceği kârı, koruma amaçlı çalışmalara aktaracak kooperatif, korumada sürekliliğin sağlanmasında önemli bir rol üstlenecektir.

Yörede geliştirilecek projeler için, ulusal (TAÇ Vakfı, Tarihi Evleri Koruma Derneği, Çekül, Türkiye Tarihi Kentler Birliği vb.) ve Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlardan (UNESCO; ICOMOS; ICCROM, AVRUPA KONSEYİ vb.) teknik ve ekonomik destek sağlanabilir.

Yeni Sölöz ekonomisinin temeli zeytinciliktir. Tarımsal alanda kurulacak bir kooperatif, çiftçilerin tarımsal faaliyetlerini birlikte gerçekleştirmelerini sağlayacaktır. Kooperatif bünyesinde verilecek eğitimler tarımsal gelişmeye destek olacaktır. Son yıllarda ihmal edilen hayvancılığın tekrar canlanması için çalışmalar yapılmalıdır.

Yörenin ve Yeni Sölöz'ün korunmasında turizm, gerekli olan ekonomik ve sosyal desteği sağlayabilir. Turizmin ekonomik bir kaynak olması için yöre bir bütün olarak düşünülmeli ve bu yönde çalışmalara başlanmalıdır. Bursa ve İstanbul'a yakın olması, yöreyi özellikle kısa süreli, gününbirlik ve hafta sonu turizmi için cazip bir hale getirmektedir. Ayrıca göl ve yerleşimlerin çevresi kamp alanlarının kurulmasına uygundur. Yörede doğa, göl ve tarih turizmi konularında yatırımlar yapılmalıdır. Turizm şirketleri ile yapılacak anlaşmalar ile turizmin yaz-kış devam etmesi sağlanacaktır.

Günümüzde Gürle-Yeni Sölöz arasında doğa yürüyüşleri yapılmaktadır, fakat köyün ekonomisine katkısı bulunmamaktadır. Yerleşimde, cami meydanında kullanılmayan konutların bazıları pansiyon olarak düzenlenmeli ve yemek yeme mekanlarının açılması desteklenmelidir. Ev gıda maddelerinin ve el işlerinin satıldığı dükkanlar açılmalıdır.

Geleneksel konutlardan birinin kamulaştırılarak, bir kısmı okulda depolanan ve halkta bulunan geleneksel giysiler, aletler vb. sergileneceği etnografya müzesine dönüştürülmesi turizme katkı sağlayacaktır.

Bütün bu çalışmalar etkin bir tanıtım kampanyası ile desteklenmelidir.

5.2. KENTSEL ÖLÇEKTE KORUMA ÖNERİLERİ

Etkileyici bir doğal yapı üzerinde, ahşap karkas konutlardan oluşan bir kent dokusuna sahip olan Yeni Sölöz, son yıllarda hızlı bir değişim geçirmektedir. Yeni Sölöz'ün içinde bulunduğu bu değişim tüm İznik yöresinde yaşanmaktadır. İznik Gölü çevresinde kurulan yerleşimler ve doğal alanlar için alınacak kararlar doğrudan Yeni Sölöz'ü de etkileyecektir. Bu nedenle öncelikle yörenin korunması için genel kriterleri belirlemek gerekmektedir.

- İstanbul ve Bursa gibi ülkemizin önemli kentlerine yakın olan yöre, alınan makro ölçekli kararlardan etkilenmektedir. Alınacak kararlarda yörenin özellikleri göz önüne alınmalıdır. 1970'li yıllarda Bursa'da bulunan sanayi faaliyetlerin yöreye kaydırılması kararı ile çevre kirliliğine sebep olan bir çok fabrika açılmıştır. Doğal sit ilan edilen İznik Gölü ve çevresinde ekolojik dengeyi değiştirecek fabrikaların yapılması önlenmelidir.

- Yöredeki kırsal yapının korunması esas alınmalıdır. Kırsal yerleşimlerin ve kırsal sanayinin kimliği belirlenmeli ve sürekliliği için çalışmalar yapılmalıdır.

Yeni Sölöz'de koruma konusunda yapılacak uygulamalara öncelikle kent ölçeğinden başlanması gerekmektedir.

- Yeni Sölöz yerleşiminin tamamı sit ilan edilmeli ve koruma altına alınmalıdır. Koruma amaçlı imar planı hazırlanmalıdır.

- Yerleşmeyi tehdit eden zemin kaymalarının önlenmesi için Bayındırlık Bakanlığı tarafından projeler hazırlanmalı ve acil önlemler alınmalıdır.
- Yerleşime karakterini topografya ve bahçeli konutlar oluşturmaktadır. Yeni Sölöz'ün konut-bahçe karakteri ve topografyaya göre biçimlenmiş sokak dokusu korunmalıdır.
- Yerleşimin mimari dokusunu şekillendiren parsellerin boyutları değiştirilmemeli, tevhid ifraz işlemlerinden kaçınılmalıdır.
- Yerleşmenin atık su ve temiz su sistemleri tamamlamıştır. Sokaklarda yer alan elektrik ve telefon hatları yer altına alınmalı ve görsel kirlilik önlenmelidir.
- Yamaçlarda çeşitli vista noktalarına oturma ve manzara terasları yapılmalı, yerleşimde piknik alanı olarak kullanılan vista noktası Ayazma mevki de bu amaçla düzenlenmeli ve çay bahçesi açılmalıdır.
- Turizmi geliştirecek projelerin, mimari dokuyu bozmaması amaçlanmalıdır. Yerleşmeyi ziyarete gelen otobüs ve arabalar için yerleşmenin girişinde otopark alanı düzenlenmelidir.

5.3. YAPI ÖLÇEĞİNDE KORUMA ÖNERİLERİ

5.3.1. Planlama ve Mekansal Özelliklere Yönelik Öneriler

Yeni Sölöz'de bulunan böcekliklerin tamamına yakını ikiye bölünmüştür. Bu yapıların birleştirilmesi gerek ekonomik açıdan gerekse mülkiyet açısından olanaksızdır. Birleştirme sonucu özgün durumuna dönecek bu yapılar, çekirdek ailelere büyük gelecektir. Yerleşimde bulunan böceklik yapıları, kamulaştırma, "Koza Birlik*" gibi bu sektörde faaliyet gösteren kooperatiflerin/sanayi kuruluşlarının ve ulusal/uluslararası sivil toplum örgütlerinin desteği ile restore edilmesi durumunda bütünlüğünü koruyabilecektir.

---

* Koza Birlik, on bin ortaklı ve kooperatifi bulunan bir kuruluştur.

Bölünen böcekliklerin sofasına iki oda ve bazı örneklerde eyvan da açılmaktadır. Eklenen merdivenler ve odalar geleneksel sistemle yapılmıştır. Bu yapılarda kapatılan sofalar ve genişletilen odalar özgün haline döndürülmelidir.

Geleneksel konutlar ve böcekliklerde kullanıcıların karşılaştığı en önemli sorun ıslak hacimler olarak nitelenen mutfak, banyo ve tuvaletlerin yetersizliğidir. Geleneksel yapıların çoğunda tanımlanmış mutfak mekanının olmaması sebebi ile kullanıcılar odaları mutfaka dönüştürmüştür. Yeni Sölöz geleneksel yerleşim dokusu içinde yer alan konutların plan oluşumları incelendiğinde, ıslak hacimlerin ara katlarda çözümlenmesi uygun olacağı sonucuna varılmaktadır. Ara katı bulunmayan yapılarda ise manzaraya yönelmeyen odalardan biri servis mekanına dönüştürülmelidir. Üst katlarda bulunan tuvalet ekleri de korunmalı, sıhhi tesisatı ve donatıları yenilenerek kullanılmalıdır. Yapılacak mutfak, banyo ve tuvaletin standart hale getirilmesi maliyetin düşmesini ve uygulamaların hızlanmasını sağlayacaktır. Zeytin ve tarım aletlerinin depolandığı zemin katlar, üretim işlevini sürdürmelidir.

Pansiyon olarak kullanılacak yapılarda, yüksek, geniş ve genellikle bahçe ile bağlantılı zemin katlar servis ve ortak kullanım mekanları olarak tasarlanabilir.

Soba ile ısıtılan geleneksel konutlarda, ısı yalıtımının sağlanamaması yaşanan bir diğer sorundur. Merdiven eyvanının bulunduğu yapılarda, eyvanın camlı, ahşap doğrama ile sofadan ayrılması ısı kaybını önlemenin yollarından biridir.

Geleneksel yapılara çok gerekli olmadıkça yeni mekan eklenmemelidir. Mevcut mekanların yetmediği durumlarda yeni ekler yöresel özellikler dikkate alınarak yapılmalıdır.

Yerleşimin genelinde, geleneksel konutlara yapılmış uyumsuz ekler temizlenmelidir.

5.3.2. Cephe Özelliklerine Yönelik Öneriler

Bölünen yapılarda açılan yeni kapılar geleneksel yöntemlerle yapılmıştır. Özgün kapıdan kimi zaman daha alçak olması, üst penceresinin bulunmaması veya plan-cephe düzeni içindeki konumu ile ayrılan bu kapılar, yapılara uyumsuz değildir.

Yerleşim dokusu içinde cephe karakteri bozulmuş yapıların restitüsyonları yapılarak özgün hallerine dönüştürülmeleri sağlanmalıdır. Bozulan veya yok olan doğramalar, orijinale uygun olarak yeniden yapılmalıdır. Üst katları alınan yapılara bu katlar ilave edilmelidir.

Yapıların dökülen sıvaları ve kerpiç dolgu malzemesi yenilenmelidir.

5.3.3. Yapım Sistemi ve Malzeme Özelliklerine Yönelik Öneriler

Herhangi bir müdahaleden önce yapının mevcut durumu ayrıntılı ve doğru bir biçimde incelenmeli, bozulmaların nedenleri saptanmalı ve inceleme sonuçlarına göre müdahale yapılmalıdır.

Ahşap yapıların korunmasında ana hedef, kültür mirasının özgünlüğünü ve bütünlüğünü sürdürmesini sağlamak olmalıdır. Yapılacak müdahalelerde geleneksel usullerin izlenmesi, teknik bakımdan mümkünse geri dönüşebilir olması ve gelecekte yapılacak onarımları ve yapının barındırdığı verilere ulaşmayı engellememesi tercih edilmektedir.¹³⁷ Geleneksel konutların onarımında geleneksel tekniklerin yanı sıra, Venedik Tüzüğü'nün 2.maddesinde de belirtildiği gibi çağdaş malzemelerden de yararlanılmalıdır.¹³⁸

¹³⁷ Z.Ahınbay, "ICOMOS ve Risk Altındaki Kültürel Mirasın Korunması, EK.2, Tarihi Ahşap Yapıların Korunması İle İlgili İlkeler", Yapı, sayı: 244, Mart 2002, s.28-30

¹³⁸ C.Erder, "Venedik Tüzüğü Bir Anıt Gibi Korunmalıdır", O.D.T.Ü.Mimarlık Fakültesi Dergisi, Ankara, 1977, C.III, sayı2, s.171

Yöredeki geleneksel yapıların onarımında sağlamlaştırma, bütünlendirme, temizleme ve yeniden işlevlendirme teknikleri kullanılarak restorasyon çalışmaları yapmak gerekmektedir.

Geleneksel yapıların öncelikle, dış etkenlere karşı korunması gerekmektedir. Üst örtü kaplaması ile dış sıva onarılmalı ve sürekli bakımları yapılmalıdır. Restorasyon uygulamalarında gerekli yalıtım malzemeleri kullanılmalıdır.

Yerleşmede ağır restorasyon, orta derecede restorasyon, genel bakım ve onarım yapılacak hafif restorasyon gereken geleneksel yapılar bulunmaktadır. Ahşap karkas yapıların restorasyon uygulaması, yapım sistemini oluşturan öğelerin, sağlamlaştırılması ya da değiştirilmesi şeklinde yapılmaktadır.

Geleneksel konutların restorasyonunda karşılaşılan sorunlardan biri de ahşap malzemenin pahalı olması ve zor bulunmasıdır. İlgili bakanlık tarafından alınacak kararlar ile restorasyon uygulamaları için çevre ormanlardan malzeme temini sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra Türkiye genelinde özel ormancılık teşvik edilerek uygulamalarda istenilen kalitede ve ucuz malzemenin elde edilmesine olanak sağlanmalıdır.

Restorasyonda ahşap öğelerin yenilenmesinde aynı malzeme kullanılabileceği gibi uygunsa daha kaliteli ve modern tekniklerle güçlendirilerek doğal etkenlere karşı dayanıklı hale getirilmiş ahşap da kullanılabilir.

Kerpiç dolgu malzemesi dış etkilere, özellikle rutubete dayanıksızdır. Dış cepheleri sıvayan yapıların onarımlarında, kerpiç dolgu yerine tuğla, gaz beton vb. malzemeler kullanılmalıdır. Kerpiç dolgu kullanılan uygulamalarda ise sürekli bakım yapılmalıdır.

Yukarıda açıklanan, kentsel ve yapı ölçeğinde korumaya yönelik öneriler, Yeni Sölöz geleneksel yerleşimi ile benzer coğrafi, ekonomik, sosyal ve mimari özelliklere sahip diğer geleneksel yerleşim merkezlerinin korunmasını için bir model oluşturacaktır.

KAYNAKLAR

“Bursa”, **Yurt Ansiklopedisi**, C. 3, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1982, s.1611-1803

“**Orhangazi**”, Orhangazi Belediyesi Yayını, 2001

Ahunbay, Zeynep, “**ICOMOS ve Risk Altındaki Kültürel Mirasın Korunması**”, **Yapı**, sayı: 244, Mart 2002, s.27-29

Ahunbay, Zeynep, **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon**, YEM Yayını, İstanbul, 1996

Akın(Fersan), Nur, “**Küçük Anadolu Kentlerinde tarıfsel dokunun Korunması İle İlgili Bir Yöntem Araştırması**”, Yayınlanmış Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mim. Fak., İstanbul, 1980

Akurgal Ekrem, “**Tarih Öncesi Çağlardan Osmanlılara**”, **Hürriyet Gösteri Edebiyat**, s.30, 1983

Alioğlu, E.Fusun, “**Erken Osmanlı Döneminde İznik Kentinin Fiziksel Gelişimi**”, **Aptullah Kuran İçin Yazılar**, YKY, İstanbul, 1999-a, s.83-101

Alioğlu, E.Fusun, “**İznik Gölü Çevresindeki Korunması gerekli Değerler, Sorunlar ve Öneriler**”, TMMOB, Bursa Şubesi, Uluslararası mimarlar Birliği Türkiye Kesimi, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunun 700. yıldönümünde Bursa ve Yöresi, Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Bölümü, **Uluslararası XI.Yapı ve Yaşam'99**, Bursa, 1999-b

Alptekin, Ümmühan, “**İpekböcekçiliği ve Sivil Mimari Yapılanmaya Etkileri**”, Basılmamış Y.Lisans Tezi, MSÜ.Fen Bilimleri Ens., İstanbul, 2002

Arı,Kemal, **Büyük Mübadele,Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)**, Türkiye Araştırmaları 17, Tarih Vakfı, Yurt Yay., İstanbul, 1995

Aşkun, İlgi Yüce, “**Medrese Yapıları ve Koruma İlkeleri Doğrultusunda Çağdaş Yaşam İçindeki İşlevleri**”, Basılmamış Doktora Tezi, İDGSA, 1980

Aygen, Zeynep, “**Koruma ve Kullanıcı Katkısı tarihsel Temeller ve Günümüzdeki Olanaklar**”, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, 1992

Ayverdi Ekrem Hakkı, **İstanbul Mimari Çağının Menşei, Osmanlı Mimarisinin İlk Devri, Ertuğrul, Osman, Orhan Gaaziler, Hüdavendigâr ve Yıldırım Bayezid, 630-805(1230-1402)**, İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü, no.57, İstanbul, 1966

Berker, Mehmet, “Ahşap Mimari Anıtlarda Koruma Uygulamaları İle İlgili Bir Yöntem Önerisi”, MSÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1982

Binan, (Ulusoy) Demet, “Güzelyurt Örneğinde, Kapadokya Bölgesi Yığma Taş Mimarisinin Korunması İçin Bir Yöntem Araştırması”, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul, Y.T.Ü., 1994

Binan, Can, “Türkiye’de Anıtsal Mimari Mirasın Restorasyonu ve Özgünlüğünün Korunması İle İlgili Riskler”, Taç Vakfı’nın 25 Yılı Anı Kitabı, İstanbul, 2001

Bir Masaldı Bursa, haz. Engin Yenal, Y.K.Y, İstanbul, Kasım 1996

Bursa Ansiklopedisi, Bursa Hakimiyet Gazetesi, Bursa, 1938, s.5

Bursa Büyükşehir Belediyesi-Tarihi Çevre Koruma ve Yenileme Şube Müdürlüğü, Tarihi Köyleri Koruma Projesi

Bursa İl Yıllığı, 1934, 1967, 1973

Can, Şefik, **Klasik Yunan Mitolojisi**, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1994

Çakıray, Advıye, “Ahşap Eski Eser Restorasyonlarında Malzeme Sorunları ve Koruma Yöntemleri”, MSÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Y.Lisans Tezi, İstanbul, 1987

Çobancaoğlu, Tülay, **Türkiye’de Ahşap Evin Bölgelere Göre Yapısal Olarak İncelenmesi ve Restorasyonlarında Yöntem Önerileri**, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, MSÜ., 1998

Dalsar, Fahri, **Türk Sanayi ve Ticaret Tarihinde Bursa’da İpekçilik**, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1960

Eldem, Sedad Hakkı, **Türk Evi Plan Tipleri**, İTÜ. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul

Eldem, Sedad Hakkı, **Türk Evi-Osmanlı Dönemi 1**, III.Cilt, Türkiye Anıt Çevre ve Turizm Değerlerini Koruma Vakfı yayını, İstanbul, 1984

Ener, Semra“Kültürel Mirasın Korunmasında Genel yaklaşım ve Yerel Yönetimler”; **Taç Vakfı’nın 25 Yılı Anı Kitabı**, İstanbul, 2001, s.169-173

Erder, Cevat, **Tarihi Çevre Bilinci**, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayın No:24, Ankara 1975

Erder, Cevat, “Venedik Tüzüğü Bir Anıt Gibi Korunmalıdır”, **O.D.T.Ü.Mimarlık Fakültesi Dergisi**, Ankara, 1977, C.III, sayı2, s.171

Erler Ş., 50.Yıl; **Bursa'da Eski Eserler/Eski Şahretler ve İlçe Çevre İncelemesi**, Bursa, 1973-74

Ermeni Sorunu ve Bursa Ermenileri, editör: S.Yüceler , Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 2000

Eyice, Semavi, “Türkiye’de Bizans Yerleşimi Hakkında Notlar”, **Tarihten Günümüze Anadolu’da Yerleşme**, Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul, S.209

Eyice, Semavi, **İznik, Tarihçesi ve Eski Eserleri**, İstanbul, 1991

Faroqhi, Suraya, **Osmanlıda Kentler ve Kentliler**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1994

Gültekin, Nevin T. “Türkiye’de Taşınmaz Kültür Varlıklarını Koruma Sürecinde Yaşanan Açmazlar”, **Taç Vakfı’nın 25 Yılı Anı Kitabı**, İstanbul, 2001, s.213-218

Hasol, Doğan, **Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü**, Y.E.M. Yayınları, İstanbul, 1993

Kaplanoğlu, Raif, **Bursa Ansiklopedisi I (Yer Adları)**, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, İstanbul,. 2000-b

Kaplanoğlu, Raif, **Bursa Ansiklopedisi**, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları, No:2, İstanbul, 1996

Kaplanoğlu, Raif, **Doğal ve Kültürel Varlıklarıyla Orhangazi**, Orhangazi-Bursa, 2001

Kaplanoğlu, Raif, **Orhangazi (dün, bugün, yarın)**, Ankara, 1988

Kaplanoğlu, Raif, **Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu**, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, No:7, İstanbul, 2000-a

Kazmaoğlu, Mine, . Tanyeli, Uğur, “Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar”, **Yapı**, Sayı 33, İstanbul, 1979, s:29-41

Kosifoğlu, Mesut Hâluk, **Geçmişten Günümüze BURSA TARİHİ-Turistlere Rehber- Bursa’da Yunan Mezalimi ve Bursa’nın Mânevi Mimarları**, Zikir Yayınları, Bursa, 2000

Kömürcüoğlu, E.A, **Yapı malzemesi Olarak Kerpiç ve Kerpiç İnşaat Sistemleri; İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi**, İ.T.Ü. Matbaası, 1962

Kuban, Doğan, **Tarihi Çevre Korumasının Mimarlık Boyutu**, YEM. Yayınları; 2000

Kuban, Doğan, **Türkiye’de Kentsel Koruma, Kent Tarihleri ve Koruma Yöntemleri**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2001

Küçükerman, Önder, **Türk Evi**, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınevi, 1988

M.et Tanci, **İbni Batuta Seyahatnamesi**, CI-II, İstanbul, 1983

M.Yörük, K. Kolukısa, ‘Cumhuriyetin 50.yılında Bursa; 1973 İl Yıllığı’, Bursa, 1973, s.26

Orhangazi Belediyesi, Tapu ve Kadastro Müdürlüğü

Orhangazi Belediyesi, Nüfus Müdürlüğü

Orhangazi Ekonomik-Toplumsal ve Fiziki Çevre Çözümlemesi Çalışması-1986, Yıldız Teknik Üniversitesi Mim. Fak. ŞBP. Bl. Yayını, No:001.84, İstanbul, 1988

Ostrogorsky, Georg, **Bizans Devleti Tarihi**, Çev. Fikret Kızıltan, T.T.K: Yay. , X.dizi, no.7, Ankara, 1981

Sağdıç, Tuğba, “**Geleneksel Kastamonu Kent Dokusunda Kültürel Değişimin Konut Mekanına Etkisi**”, Basılmamış Y.Lisans Tezi, İTÜ., İstanbul, 2001

Sağdıç, Tuğba, Gökmen, Gülçin Pulat, “Change-Continuity or Discontinuity in Traditional Turkish House”; **Traditional Enviroments In A New Millennium, 20-23 June 2001, Amasya**; edited by H.Turgut, P.Kellett; s.313

Sezgin, Halûk ‘Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye’deki Örnekleri Hakkında’, **MSU.MİM.FAK. Dergisi Tasarım+Kuram**, sayı:3

Sezgin, Halûk, ‘Vernaküler Mimari ve Günümüz Koşullarındaki Durumu’, **Mimarlık**, 84/3-4, yıl:22, sayı:201, İstanbul, s:44-47

Sezgin, Halûk, “Anadolu Türk Vernaküler Mimarisinin Yayılma ve Etki Alanları”, **Akademi Mimarlık ve Sanat Dergisi**, C.10, İstanbul, 1981, s.27-30

Sezgin, Halûk, “Geleneksel Türk Ahşap Mimarisinde Cephe”, **Yapı** , İstanbul, 1983, sayı:47, s.34

T.C. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıları Mevzuatı, II. Basım, Ankara 1996

Kültür ve Tabiat Varlılarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları, T.C. Kültür Bakanlığı, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlılarını Koruma Genel Müdürlüğü, Ankara 1999

Texier Charles, **Küçük Asya, BİTHYNİA**, haz. R. Kaplanoğlu, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997

Uluengin Fatih, Uluengin Bülent, Uluengin Mehmet Bengü, **Osmanlı Anıt Mimarisinde Klasik Yapı Detayları**, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2001. S.64

Ülgen, Ali Saim, "İznik'te Türk Eserleri", **Vakıflar Dergisi**, sayı.1, 1938

HARİTA KAYNAKLARI

Harita 1.1; Yurt Ansiklopedisi (C.3, 1982), s.1717

Harita 1.2, M.H.Kosifoğlu, (2000), s.224-248

Harita 1.3, Yurt Ansiklopedisi (C.3, 1982), s.1614

Harita 1.4, —

Harita 1.5, Fr.Fritz, Asia Minor, Vorlaufige Ausgabe, Codex-Verlag, 1965

Harita 1.6, Fr.Fritz, Asia Minor, Vorlaufige Ausgabe, Codex-Verlag, 1965

Harita 1.7, G.Ostrogorsky, (1981), s.289

Harita 1.8, Hüseyin Dağtekin, "Osmanlı Atlası", ks.1, h.3

Harita 1.9, S.Faroqhi, (1994), s.104

Harita 1.10, C.Texier, (1997)

Harita 1.11, R.Kaplanoğlu, (2000-a)

Harita 1.12, R.Kaplanoğlu, (1996)

Harita 1.13, İstanbul Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, Harita no:391

Harita 2.1, R.Kaplanoğlu, (2000-a)

Harita 2.2, R.Kaplanoğlu, (2000-a)

RESİM KAYNAKLARI

- Resim 2.1, 37, 76, 84, 85 Hasan Sinan Kayı, “**Bir Bizans ve Osmanlı KentiGürle Köyü**”, MSÜ.Fen Bilimleri Ens., Restorasyon Y.Lisans Programı, sitler ve Değerlendirilmeleri Dersi Ödevi, İstanbul, Ocak 2000
- Resim 2.5,6 R.Kaplanoğlu, (2000-a)
- Resim 2. 9, 15 R.Kaplanoğlu, (2001), s.33,42
- Resim 2.10, 67, 77, 78, 81, 82 Selda Karaosman Arşivi
- Resim 2.11, 12, 13, 14, Ü.Alptekin, (2000), s.34,35,38
- Resim 2.16, 17, Binnur Kıraç Arşivi
- Resim 2.19, D. Kuban, “**Anadolu Gezilerinden İzlenimler, BİR BATI ANADOLU GEZİSİ**”, Şubat 1962, İ.T.Ü. Matbaası, s.6
- Resim 2.38, E.H.Ayverdi, (1966), s.201
- Resim 3.8, 9, 10, 11, 12, 16, Yeni sölöz sakini Necati Koç Arşivi

ŞEKİL KAYNAKLARI

- Şekil 2.1, H.Sezgin, **Architecture Traditionelle Des Balkans**, Athénés, Editions Melissa, 1992, s.44

ZGEÇMİŐ

1975 yılında İstanbul'da doğdu. İlk öğretimini Adana Cebesoy İlkokulu ve İstanbul Burak Reis İlkokulu'nda, orta ve lise öğretimini İstanbul Nişantaşı Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 1999 yılında Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü'nü bitirdi. İlgi Yüce Aşkun Mimarlık Bürosu'nda çeşitli rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinde görev aldı. 2000-2003 yılları arasında M.S.Ü. Mimarlık Ana Bilim Dalı, Restorasyon-Tarihi Çevre Değerlendirilmesi Programı'nda yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2001 yılında M.S.Ü. Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi olarak başladığı görevini halen sürdürmektedir.

